

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 6 Ιουλίου 2025 • Έτος 16° • Αρ. φύλλου 880

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΦΡΑΝΣΙΣ ΦΟΥΚΟΥΓΙΑΜΑ

Υφεση στις φιλελεύθερες δημοκρατίες

Ο καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο Πανεπιστήμιο Στάνφορντ, Φράνσις Φουκουγιάμα, λίγες δεκαετίες μετά, εμφανίζεται απολογητικός για το έργο

του και εξηγεί πού απέτυχε η δημοκρατία και πώς πρέπει να αντιδράσουν οι φιλελεύθεροι. Σελ. 23

ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Οι Αμερικανοί ξανάρχονται

Λεπτομέρειες για τον ρόλο που είχε η Σούδα στις πρόσφατες αμερικανικές επιχειρήσεις κατά του Ιράν. Πώς οι ΗΠΑ διερευνούν το ενδεχόμενο νέων επενδύσεων στο λιμάνι της Αλεξανδρουπόλης. Σελ. 21

Με Nurofen, ο πονοκέφαλος δεν θα χαλάσει τη στιγμή.

ΑΦΗΣΤΕ ΤΟΝ ΠΟΝΟ ΣΕ ΕΜΑΣ

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΠΡΟΣΕΚΤΙΚΑ ΤΙΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΧΡΗΣΗΣ. ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΕΙΤΕ ΤΟΝ ΙΑΤΡΟ Η ΤΟΝ ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟ ΣΑΣ.

ΤΟ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΟ

Τι είπε και τι είδε η Μέρκελ στην Αθήνα

Απελευθερωμένη από τους καταναγκασμούς της εξουσίας, η Ανγκελα Μέρκελ μίλησε ανοιχτά για όλα τα πρόσωπα και τα επεισόδια του ελληνικού δράματος. Σελ. 18-19

ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΝΟΜΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ

Τελικός κριτής το Συνταγματικό

Ομαλές οι αλλαγές στην Ελεγκτική – Προβληματισμός για τη Γεν. Εισαγγελία

Η ψήφιση από το Υπουργικό Συμβούλιο του πακέτου νομοσχεδίων για τη μεταρρύθμιση σε Νομική και Ελεγκτική Υπηρεσία εγκαινιάζει μια περίοδο δημόσιου διαλόγου που θα έχει ως κατάληξη την έγκριση ή όχι των νομοσχεδίων από τη Βουλή. Ήδη, οι πρώτες τοποθετήσεις που καταγράφονται, επικεντρώνονται στον διαχωρισμό των εξουσιών του γενικού εισαγγελέα, με νομικούς κύκλους να εκφράζουν προβληματισμό για συνταγματικά εμπόδια. Προβληματι-

σμός υπάρχει και από τον ίδιο τον γενικό εισαγγελέα στο συνοδευτικό σημείωμα προς το Υπουργικό. Η κυβέρνηση διατείνεται πως η μεταρρύθμιση δεν συγκρούεται με το Σύνταγμα, επικαλούμενη γνωματεύσεις από νομικούς. Την ίδια ώρα πιο ομαλή παρουσιάζεται η πορεία αλλαγών στην Ελεγκτική Υπηρεσία, μιας και οι κυβερνητικές προτάσεις δεν επηρεάζουν τη δομή λειτουργία της, με το Ελεγκτικό Συμβούλιο να έχει συμβουλευτικό ρόλο. Σελ. 6

BIG BEAUTIFUL BILL

Οι περικοπές και οι «γαλαντόμες» φοροαπαλλαγές

Το «Big Beautiful Bill» είναι πλέον νόμος. Το φορολογικό νομοθέτημα του Ντόναλντ Τραμπ θεωρείται ότι από τη μια πλευρά ευνοεί τα υψηλά εισοδήματα με φοροαπαλλαγές και από την άλλη πλήττει το κοινωνικό δίκτυ προστασίας με περικοπές. Εξ ου και είναι αντιδημοφιλές ακόμη και στο εσωτερικό του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος – διαφωνούντες γερούσιαστές του οποίου δηλώνουν ότι δεν θα είναι ξανά υποψήφιοι, γνωρίζοντας ότι σε διαφορετική περίπτωση θα ήταν ούτως ή άλλως «ξοφλημένοι» από τον Τραμπ. Σελ. 22

ΕΝΔΙΑΜΕΣΟΣ

Οχι σε κοινό ψηφοδέλτιο

Εμμένουν σε αυτόνομη κάθοδο ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ και ΔΗΠΑ και έτσι κλείνει οριστικά η συζήτηση για πιθανότητα δημιουργίας κοινού ψηφοδελτίου ενόψει βουλευτικών εκλογών από τα κόμματα του λεγόμενου ενδιάμεσου χώρου. Σελ. 7

ΠΡΟΕΔΡΙΚΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΤΡΟΟΔΟΥΣ

Φεστιβάλ Γεύσεων

Το φεστιβάλ Παραδοσιακών Γεύσεων και Χειροτεχνημάτων «Πάμε Τρόδος 2!» διοργανώθηκε σε συνεργασία με το υφ. Τουρισμού, το Γραφείο του Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων και το ΓΤΠ, φιλοξενώντας καλλιτέχνες και τοπικές παραδόσεις. Σελ. 11

ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Πολλά κεράσια στη Νέα Υόρκη με μικρό καλάθι

Στις 16 και 17 Ιουλίου στην έδρα των Η.Ε. θα γίνει προσπάθεια το Κυπριακό να μπει ξανά σε τροχιά. Δεν φαίνεται να υπάρχει ορίζοντας επιστροφής στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, αλλά ούτε και διάθεση για κήρυξη αδιεξόδου. Καταλύτες οι «εκλογές» στα Κατεχόμενα και η προεδρία της Ε.Ε. Σελ. 4

ΥΠ. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ

Από τα σχέδια υπηρεσίας λείπει η εξειδίκευση

Το Σχέδιο Υπηρεσίας που είναι σε εφαρμογή στις ΥΚΕ σήμερα, παραβιάζει ισχύουσες νομοθεσίες, μιας και επιτρέπεται σε μη εγγεγραμμένα άτομα να ασκούν προστατευόμενα καθήκοντα, γεγονός που δημιουργεί κινδύνους για ευάλωτες ομάδες. Αναπάντητα τα σημειώματα των φορέων από το υφυπουργείο. Σελ. 8

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Επιτέλους σοβαρότητα

Κανένα αξίωμα δεν μπορεί να γίνεται εφαλτήριο για ιδιοτελείς σκοπούς, όταν μάλιστα αυτοί οι σκοποί μπορούν να αξιοποιηθούν από άλλους προκειμένου να απεργαστούν σχέδια που πάνε ενάντια στα συμφέροντα της Δημοκρατίας. Η αφέλεια ή η κατ' επίφαση αναζήτηση της αλήθειας δεν μπορεί να είναι δικαιολογία για απέρисκεπτες και άκρωες επικίνδυνες πράξεις και μάλιστα από ανθρώπους που έχουν εκλεγεί στο όνομα της Δημοκρατίας. Οτιδήποτε μπορεί να γίνει εργαλείο εις χείρας τρίτων και να στραφεί εναντίον μας, και μάλιστα σε μία περίοδο, κατά την οποία καταβάλλονται προσπάθειες για επανεκκίνηση των συνομιλιών, οφείλουν οι έχοντες δημόσιο ρόλο να το στομώνουν, αντί να το ακονίζουν.

ΕΚΘΕΣΗ ΣΕ ΠΕΝΤΕ ΠΡΑΞΕΙΣ

Ιστορία | Μεγάλη | Πραγματικότητα

ΚΥΠΡΟΣ ΝΗΣΟΣ

Μέχρι τον Ιούνιο 2026

40th Cyprus Film Festival | Τράπεζα Κύπρου

ΚΑΤΑΛΥΤΙΚΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Από μικροσκοπιο οι ξένες επενδύσεις

Πολύ κοντά στην υιοθέτησή του βρίσκεται ο κανονισμός για τη θέσπιση πλαισίου για τον έλεγχο των άμεσων ξένων επενδύσεων στη χώρα, για λόγους εθνικής ασφάλειας. Το νομοσχέδιο εμφανίστηκε το καλοκαί-

ρι του 2022, όταν το επενδυτικό ταμείο «Lonestar» πολιορκήσε για πλήρη εξαγορά την Τράπεζα Κύπρου. Κερδίζει αξιοπιστία η Κύπρος ως επενδυτικός προορισμός, εκτιμά το Invest Cyprus. Οικονομική, σελ. 4

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Τα ομηρικά έπη και ο ξένος

Το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος θα παρουσιάσει σε συμπαραγωγή με τον ΘΟΚ, την παράσταση «Ζ-η-θ, ο ξένος». Για την παράσταση μίλησαν στην «Κ» η Ελένη Μολέσκη και ο Άντνις Σκορδής. Τέχνες, σελ. 4

ΜΟΥΣΙΚΗ

«Ιερές μελωδίες» στην Αξιοθέα

Ο μουσικός Γιάννης Γκιόνης μιλάει για το πρότζεκτ «Ιερές Μελωδίες της Κύπρου», στο οποίο θα συμμετάσχει ο δεξιοτέχνης του νέι και πρεσβευτής της UNESCO για την τέχνη Kudsi Erguner. Τέχνες, σελ. 11

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel: 22 897 361

ZENITH

Τ Α Ι Ο Υ Λ Ι Α Ν Α / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Η αβάσταχτη ελαφρότητα της ύπαρξής (μας)

Αγαπημένο μου ημερολόγιο, της φυλακής τα σίδερα είναι (και) για τις σοσιαλιτέ! Το καταγράφω για την περίπτωση που ο ιστορικός του μέλλοντος θελήσει να συμπεριλάβει στις υποσημειώσεις του το σκάνδαλο με την κοσμική κυρία, τον βαρυστοιχία και τις παράνομες (sic) δραστηριότητες. Από την ημέρα που έσκασε η είδηση-βόμβα, η αστική Λευκωσία είναι ανάστατη. Κατ' ακρίβεια έχουμε ανεβάσει πίεση στο δεκαοκτώ, καθότι με τούτα και με κείνα δεν μπορούμε πλέον να εμπιστευτούμε πλούσιο άνθρωπο.

«**Εκτός** από τα παλιά λεφτά εγώ δεν εμπιστεύομαι κανένα», δήλωσε η Ρενέ Κυπαρίσις λες και τη ρώτησε κανείς. Εγώ πάλι ως πρώην παλιά λεφτά (καθότι σκόρπισαν στους πέντε ανέμους) είμαι πιο επιεικής. «Ας επιφυλάξουμε στους εαυτούς μας την πολυτέλεια της καχυποψίας, μάνα μου». «Τουτέστιν;». «Τουτέστιν, πόθεν έσχες το Διότ; Δεν είναι κακό να ρωτάμε τα αυτονόητα, όταν το χρήμα ρέει ανεξέλεγκτο γύρω μας». Α proros, βρέθηκαν άλλες 238.000 ευρώ στη θυρίδα της σοσιαλιτέ, ενώ διερευνώνται ο αδελφός και οι γονείς της. Για να γίνει δε ακόμα πιο συναρπαστική η πλοκή, ο βαρυστοιχίας ζητάει τα λεφτά του πίσω! Κανονικά σαπουνόπερα, αγαπημένο μου ημερολόγιο.

Δεν τραβούν και λίγα οι δόλιες οι πλούσιες. Γιατί σαν να μην έφτανε το σίριαλ «Ο Γολγοθάς μιας κοσμικής» ανέβηκε απότομα κι ο πήχης της νέας πολυτέλειας, αγαπημένο μου ημερολόγιο. Οι εορτασμοί της βάφτισης του Γιάννη Κούστα Junior, της γνωστής εφοπλιστικής οικογένειας, στο μαγευτικό Κάπρι, τίνανταν την μάγκα στον αέρα. Ένα αληθινό υπερθέαμα! Με Άννα Βίσση, Έλτον Τζον, υπέροχα τραπέζια και άρωμα dolce vita. Σύμφωνα με το έγκυρο ρεπορτάζ της σιεροκουτάλας Κούταλου επικρατεί εκνευρισμός στη λεμεσιανή Ριβιέρα καθώς ψιθυρίζουν τους στίχους του νέου βαθυστοχαστου σουξέ της

Με τόσο καταθλιπτική επικαιρότητα, ακόμα κι ο ροζ κόσμος του Μαυρίκιου και της Ιλάνθρας είναι «μία κάποια λύσις».

Άντζελας «Και μην ακούσω τίποτα. Τίποτα, τίποτα!

Εκ παραλλήλου, μιλώντας για ζωάρα, σκάει η χριστιανική είδηση ότι ετοίμασαν σουίτα στην Αρχιεπισκοπή για τον Τυχικό, συγκεκριμένα το δωμάτιο του μακαριστού Χρυσόστομου. Αρκεί βεβαίως να συμμορφωθεί προς τας υποδείξεις, αν και κλωμό το βλέπω, αγαπημένο μου ημερολόγιο. Κάτι συμβαίνει τελευταία πάντως, από το τούνελ και πέρα, στο παφίτικο κράτος εν κράτει. Από τη μια ο Τυχικός ν' ανεμίζει την παντιέρα των αποτειχισμένων κι από την άλλη ο Φαίδωνας με την καλπάζουσα φα-

ντασία και τις αχαλίνωτες προεδρικές φιλοδοξίες, ανέβασαν τη θερμοκρασία στην πρωτεύουσα. Από την Αρχιεπισκοπή ως την Πινδάρου άλλωστε, ένα τσιγάρο δρόμος.

Σαν να μην είναι αρκετός ο φούρνος στον οποίο ζούμε, αγαπημένο μου ημερολόγιο... Κυριολεκτικά ομιλώντας, στο γιοφύρι της Ζάχα γίνεται της κολάσεως. Ο βουλευτής Χαράλαμπος Θεοπέμπτου το διατύπωσε θαυμάσια: «Η πλατεία Ελευθερίας είναι ένα καμίνι με αρχιτεκτονική έπαρση». Μεταφορικά ομιλώντας, αν διαβάσει κανείς το πρώτο κεφάλαιο της Ιδρυτικής Διακήρυξης του Κινήματος «Σήκου

Πάνω» καταλαβαίνει γιατί τα βάσανά μας είναι πίσω ακόμα: «Ολοκληρωτική Μεταρρύθμιση του Εκπαιδευτικού Συστήματος (...) Υπάρχουν διεθνή πρότυπα, όπως η Ιαπωνία, όπου εφαρμόζεται θεσμοθετημένα η «εκπαίδευση της καρδιάς» (kokoro no kyoiku) μέσω μαθημάτων χαρακτήρα, διαλογισμού, συνεργατικότητας και υπευθυνότητας, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης (...). Προτείνεται η εισαγωγή νέων μαθημάτων όπως: Συναισθηματική Νοημοσύνη και Διαχείριση Συναισθημάτων, Αυτογνωσία και Εσωτερική Ανθεκτικότητα...». Υψηλή πολιτική δεν θέλαμε; Ο NeverSurrender διαθέτει και απ' αυτά.

Η αβάσταχτη ελαφρότητα της ύπαρξής (μας) δεν εξαντλείται –φρε– στην πολιτική ή την ποινικο-κοσμική ειδησιογραφία. Εκεί όπου τα πράγματα απογειώνονται είναι στα μαρμαρένια αλώνια του lifestyle. Σε μια χώρα, εξάλλου, που το star system ζει την κορύφωσή του στο πρόσωπο της Ελπίδας Ιακωβίδου, δεν είναι ν' απορεί κανείς γιατί απασχολεί την επικαιρότητα ο Μαυρίκιος Μαυρικήου, ο οποίος, σε ένα ακόμα επεισόδιο παλημπαιδισμού, οργάνωσε μια φαντασμαγορική γιορτή για τα γενέθλια της Ιλάνθρας και της κόρης τους Ιωάννας Μελωδίας. Ένα πάρτι πνιγμένο στο ροζ, σαν μασημένη τσιχλόφουσκα,

με τον ευτυχί σύζυγο και πατέρα να σακλαμαρίζει ασύστολα.

Τι είναι αλήθεια χειρότερο, αγαπημένο μου ημερολόγιο; Ο γλυκερός ροζ κόσμος του Μαυρίκιου ή ο απροκάλυπτος κυνισμός του Φειδία; Ο οποίος, καθοδηγούμενος προφανώς από τον μέντορά του κύριο Λουκάνικο, αναζητεί απελπισμένα τρόπους για να απασχολήσει τη δημοσιότητα έναντι οιοδήποτε τιμήματος. Το τελευταίο «τίμημα» ήταν η συνέντευξη με τον Τατάρ που προκάλεσε χλαπαταγή. Όχι φυσικά για όσα λέχθηκαν, αλλά για το γεγονός ότι ένας Κύπριος ευρωβουλευτής πλατσουρίζει ανέμελα στα λασπόνερα της διπλωματίας έχοντας παντελή άγνοια κινδύνου. Το έκανε με το πρόσφατο ταξίδι του στη Ρωσία, ξεπλένοντας τον Πούτιν, το κάνει τώρα και στα κατεχόμενα με μοναδικό του μπουύσουλα τα likes και τα views. Άξιος ο μιθθός του.

Όσο υπάρχει καλό χιούμορ θα αντέχουμε και τον καύσωνα και τα μασκαράλίκια της επικαιρότητας, αγαπημένο μου ημερολόγιο. Η απολαυστικότερη στιγμή της βδομάδας, μακράν από σιδηόποτε άλλο κατά τη δόλου ταπεινή μου άποψη, είναι το νέο τραγούδι του σούπερ ταλαντούχου @Katsiaristas στο Χ (Twitter). Ο αγαπημένος μας Diplo-Ross («Annita Senorita», «Come back, Fouli») ξανακτύπησε με το σουξέ «Τζίνι» και σχετικό video clip όπου πρωταγωνιστεί η Ειρήνη Χαρχαλαμπίδου σε cult σκηνές από το Ευχάριστο Σαββατόβραδο. «Αν έχει ένα τζίνι εγώ θέλω την Ειρήνη», λέει ο Οδυσσεύς («έναν τακουρημένο να διοικά με μένος») στο πιο πιασάρικο σατιρικό φεφνερν («Έλα και εσύ στο ΑΛΜΑ για να γίνει το θαύμα»). Μετά από αυτή την επιτυχία ο Κατσιαρίστρας μπορεί δικαιωματικά να δηλώσει: «Νεκταρία Τηλεμάχου, φρέ τη σκόνη μου!»

Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

6-7-1935

Μόνη λύπη: Εις την Οπεραν της Δρέσδης εδόθη η «πρώτη» του νέου έργου του μουσουργού Ριχάρδου Στράους [φωτογραφία], το οποίον, κατά τας ενθουσιώδεις κριτικές του γερμανικού τύπου, είνε πράγματι από πάσης απόψεως τέλειον. Το έργον τιτλοφορείται «Η σιωπηλή γυναίκα». [...] Η μόνη λύπη των Γερμανών είνε ότι το λιμνρέτο εγράφη από τον διάσημον Αυστριακόν συγγραφέα Στέφαν Τσβάϊγκ, ο οποίος είναι εβραϊκής καταγωγής.

Διακοίνωσις: Αγγέλλεται εξ Αντίς Αμπέμπα ότι η αβηρ-συνιακή Κυβέρνησις επέδωκε σήμερον εις τον αυτόθι επιτετραμμένον των Ην. Πολιτειών κ. Ζωρζ διακοίνωσιν εν τη οποία εκθέτει λεπτομερώς την ιταλο-αβηρσυνιακήν διένεξιν και επικαλείται την εφαρμογήν του συμφώνου Κέλλογκ - Μπριάν.

Επάνοδος: Υπό του πληρεξουσίου Μεσσηνίας κ. Μοσχούλα κατετέθη εις την συνέλευσιν πρότασις ψηφίσματος περί ακυρώσεως του ψηφίσματος της Δ' Εθνοσυνελεύσεως περί εκπτώσεως της δυναστείας των Γλυκισούργων. Η πρότασις αύτη ενέχει την έννοιαν της αυτοδικαίως επανόδου της δυναστείας εις την Ελλάδα. Επίσης, δι' ετέρας προτάσεως ψηφίσματος ζητείται η μετακομιδή των σορών του Βασιλέως Κωνσταντίνου, των Βασιλισσών Ολγας και Σοφίας και η ταφή των εις Ελλάδα.

Ο ΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ

Η Αννίτα, ο Φειδίας και ο επόμενος Πρόεδρος

Κηρύσσω την Επιστράτευση.

Παπαδόπουλο της καρδιάς μας. Του συστήνω πρώτιστα όμως να τείνει χέρι φιλίας στους αντάρτες του ΔΗΚΟ, που είναι και οι πιο σκληροί επικριτές του.

Εξάλλου, ως γνωστό, πιο επικίνδυνα είναι πάντα τα φίλια πυρά. Δεν ξέρεις καν από πού θα σου έλθουν. Πλησιάζουν και οι συνομιλίες της Νέας Υόρκης, όπου το σύνθημα «με το σωστό περιεχόμενο» μπορεί να γίνει μέχρι και τραγούδι. Ναι, όπως αυτό που έγραψε η θαυμάστριά στην εθνική μας ινφλουένσερ (Αννίτα με όνομα φωτιά, Πρόεδρος που αλλάζει καρδιά) και η Παραδοσιακή Βραδιά

στον νεαρό μας συνταξιούχο (όπου εκθείαζε τη Γερσκόπου που βγάξει από λουκούμια μέχρι Πρόεδρους).

Σε κάθε περίπτωση, στα δικά μου μάτια ο Νικόλας το τελευταίο διάστημα εμφανίζεται ρεαλιστής, προσγειωμένος και μετριοπαθής (το αντίθετο δηλαδή των φανατισμένων εσωκομματικών του αντιπάλων). Φίλος που θεωρείται δεξιός αλλά δεν πρόσκειται σε κόμμα, μού είπε χθες πως ένεκα της αναμυμμούλας σε Συναγερμό ο Πρίγκιπας κερδίζει πόντους ανάμεσα σε κεντροδεξιούς ψηφοφόρους σαν μια πιθανή σοβαρή

υποψηφιότητα του 2028. Λέτε; Prince for President?

Επειδή έγινε μεγάλος ντόρος για τη συνέντευξη Φειδία με Τατάρ και πόσο πρωτοφανές ήταν το γεγονός, ας ζήσει να υπενθυμίσουμε ότι τηλεοπτικώς είχε προηγηθεί η συνέντευξη Ντενκτάς στον Σταύρο Σιδερά τον Μάρτιο του 1996. Για να θυμούνται οι παλιοί και να μαθαίνουν οι νεότεροι, ήταν μια ιστορική συνέντευξη που ο Ντενκτάς είχε δει σαν ευκαιρία προπαγάνδας που τελικά κατέληξε στο Βατερλό του.

Συγκεκριμένα, σε στιγμή χαλάρωσης ή απερισκεπτης ειλικρίνειας, ομολόγησε –on camera παρακαλώ, που δεν σήκωνε καμιά αμφιβοήτηση– ότι αγνοούμενοι είχαν δολοφονηθεί εν ψυχρώ, ενώ βρισκόντουσαν σε αιχμαλωσία. Αυτό έκανε τον γύρο του κόσμου, έπαιξε από Euronews μέχρι CNN και προκάλεσε την οργή της Άγκυρας εναντίον του Ντενκτάς (για την παραδοχή που την εξέθετε) σε σημείο που ο Τουρκοκύπριος ηγέτης λίγες μέρες μετά βρέθηκε στο νοσοκομείο μετά από καρδιακό επεισόδιο. Βέβαια ο Σιδεράς δεν ήταν ευρωβουλευτής και ήταν σίγουρα λίγο πιο διαβασμένος από τον Φειδία. It's going to be a hot July.

Λύθηκε το μυστήριο με τις δύο αγελάδες που κυκλοφορούσαν στον αυτοκινητόδρομο την Παρασκευή. Εντάσσονται στα μέτρα σύσφιγξης των σχέσεών μας με την Ινδία, που μετά την επίσκεψη Μόντι βρίσκονται στα καλύτερά τους. Για να λέμε και τα καλά.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαρτίδου 2 & Λεωφ. Λυκαβητού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Σε φάση έντονων διεργασιών εισέρχεται το επόμενο επταήμερο η ηλεκτρική διασύνδεση Κύπρου-Κρήτης τη στιγμή που το έργο έχει σκαλώσει ανατολικά της Κρήτης. Η κινητικότητα που παρατηρείται δεν σχετίζεται με την επανέναρξη των ερευνητικών εργασιών πόντισης του καλωδίου, αλλά με διαδικαστικής φύσεως ζητήματα που έχουν να κάνουν με το επενδυτικό κομμάτι του έργου. Ο ΑΔΜΗΕ, Φορέας Υλοποίησης του Έργου, πιέζει την κυπριακή πλευρά προκειμένου να ανάψει το πράσινο φως για εκταμίευση του ποσοστού ανάκτησης εξόδων που αναλογεί στην Κυπριακή Δημοκρατία. Στο παιχνίδι των πιέσεων

στη Λευκωσία το σκηνικό που έχει στηθεί μεταφράζεται ως μοχλός πίεσης προς την κυπριακή πλευρά, οι ανησυχίες της οποίας για το γεωπολιτικό ρίσκο φαίνεται να μη λαμβάνονται υπόψη.

συμμετέχει και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία χρηματοδοτεί την ηλεκτρική διασύνδεση με €657 εκατ. Το σκηνικό που έχει στηθεί το τελευταίο διάστημα έχει προκαλέσει ενόχληση στη Λευκωσία, η οποία δεν έχει σταματήσει να εξωτερικεύει τις ανησυχίες της για την τύχη του μεγαλεπήθολου έργου. Οι πιέσεις προς την κυπριακή πλευρά αναμένεται να ενταθούν το επόμενο επταήμερο, κατά το οποίο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει συγκαλέσει σύσκεψη με τα ενδιαφερόμενα μέρη, τις ρυθμιστικές αρχές των δυο χωρών και τον ΑΔΜΗΕ.

Οι πιέσεις

Όπως αποδεικνύεται από τη ροή των γεγονότων τα ζητήμα-

τα που είχαν προκύψει μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών του ηλεκτρικού καλωδίου δεν επιλύθηκαν στη σύσκεψη της Λευκωσίας το 2024. Το σκηνικό έντασης φαίνεται να επιστρέφει, τη στιγμή μάλιστα που ουδείς μπορεί να εκτιμήσει τον χρόνο κατά τον οποίο το ηλεκτρικό καλώδιο θα επανέλθει σε φάση κινητικότητας. Ζήτημα που εκ των πραγμάτων προκαλεί αβεβαιότητα, με την κυπριακή πλευρά να τη λαμβάνει σοβαρά υπόψη. Ωστόσο, αυτό που φαίνεται να προκαλεί ενόχληση στη Λευκωσία είναι ο τρόπος με τον οποίο Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ΑΔΜΗΕ προσπαθούν να εξασφαλίσουν τη συγκατάθεση των κυπριακών αρχών προκειμένου να ξεκινή-

σει η υλοποίηση του μνημονίου που υπεγράφη στη Λευκωσία το 2024, τη στιγμή που το έργο παραμένει στον πάγο για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα. Πηγές στην κυπριακή πρωτεύουσα μιλούν για αφήγημα του ΑΔΜΗΕ, ότι δόθηκε η Κυπριακή Δημοκρατία αρνείται να πληρώσει και πως το έργο βαίνει προς κατάρρευση γι' αυτό τον λόγο. Οι ίδιες πηγές εξήγησαν πως «η θέση της Κ.Δ. παραμένει αυτή που έχει συμφωνήσει με το πλαίσιο κατανόησης τον Σεπτέμβριο του 2024», ωστόσο, όπως τονίζεται, αυτό προϋποθέτει ότι η υλοποίηση του έργου προχωρά. Το δεύτερο θέμα που συμβάλλει στις ανησυχίες που υπάρχουν στην κυπριακή πρωτεύουσα αφορούν κυρίως την Ευ-

ρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία όπως πιστεύεται δεν συμμερίζεται τους προβληματισμούς που είχαν εκφραστεί για το γεωπολιτικό ρίσκο. Ως εκ τούτου, όπως σημείωνε αρμόδια πηγή στην «Κ», «η Κυπριακή Δημοκρατία δεν μπορεί να ρίχνει χρήμα σε ένα έργο με εμφανή αβεβαιότητα, γιατί η KWh στην Κύπρο είναι ακριβή και η συνολική κατανάλωση λιγοστή». Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί πως εκτός από το μερίδιο που αναλογεί για τις δαπάνες που έχει κάνει ο ΑΔΜΗΕ, η Κύπρος για τα επόμενα πέντε χρόνια θα πρέπει να καταβάλει €25 εκατ. ετησίως (σύνολο €125 εκατ.) ως κόστος ανάκτησης εξόδων του έργου. Όπως έχει ανακοινωθεί, το ποσό θα καταβληθεί από το

ταμείο ρύπων και δεν θα μετακυλλήσει στους λογαριασμούς ηλεκτρικού ρεύματος.

«Οι πιέσεις εξ Αθηνών»

Όπως το καλοκαίρι του 2024 που οι σχέσεις ΑΔΜΗΕ με φορείς της Κύπρου είχαν φθάσει σε οριακό σημείο, με αποτέλεσμα να υπάρξει πολιτική παρέμβαση από Αθήνα και Λευκωσία, έτσι και τώρα ο Φορέας Υλοποίησης του Έργου βάζει στο τραπέζι ακραία σενάρια προκειμένου να ανακτήσει ένα ποσό κοντά στα €250 εκατ. από Ελλαδίτες και Κύπριους καταναλωτές ρεύματος, το οποίο όπως υποστηρίζει έχει δαπανήσει για το έργο. Ανοικτά ο διευθύνων σύμβουλος του ΑΔΜΗΕ Μάνος Μανουσάκης προειδοποιεί για

επιπτώσεις στο έργο. «Δεν μπορούμε να συνεχίσουμε να ξοδεύουμε ίδια κεφάλαια. Για να έχουμε πρόσβαση σε δάνεια από τράπεζες ή την ΕΙΒ, πρέπει να έχουμε διασφαλίσει από τους ρυθμιστές των δύο κρατών ότι θα ρέει έσοδο. Μέχρι σήμερα δεν έχουμε διασφαλίσει κάτι τέτοιο, συνεπώς βρισκόμαστε μπροστά στην πιθανότητα να αναγκαστούμε να διακόψουμε τη χρηματοδότηση του έργου, αν δεν διασφαλιστεί το έσοδο». Επίσης, από πλευράς ΑΔΜΗΕ λέγεται δημόσια πως αν δεν ληφθούν έγκαιρα αποφάσεις θα τερματιστεί η πληρωμή της εταιρείας NEXANS που κατασκευάζει το καλώδιο, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για το έργο.

Οι πιέσεις από Βρυξέλλες

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, άμεσα ενδιαφερόμενο μέρος με συμμετοχή €657 εκατ. με τη μορφή της χρηματοδότησης, τα τελευταία δύο χρόνια δείχνει μια αλλοπρόσαλλη τακτική. Τον Σεπτέμβριο του 2024 όταν και πάλι κυπριακή και ελληνική πλευρά ήταν σε πορεία σύγκρουσης, η Κομισιόν έδειχνε μια έντονη δραστηριότητα προκειμένου οι δύο ρυθμιστικές αρχές να εξομαλύνουν τις σχέσεις τους με τον ΑΔΜΗΕ. Έκτοτε η Κομισιόν στην κυριολεξία σίγησε, ακόμα και την περίοδο που η Τουρκία επανέλαβε τις προκλήσεις της σε περιοχή του λεγόμενου τουρκολυβικού συμφώνου, χωρίς να χειριστεί διπλωματικά το γεωπολιτικό ρίσκο όπως είχε δεσμευθεί εκπρόσωπός της στη σύσκεψη της Λευκωσίας το 2024. Και ενώ εντείνονται οι φωνές ότι το ηλεκτρικό καλώδιο GSI κινδυνεύει να μείνει στα χαρτιά, η Επιτροπή εμφανίσθηκε αιφνιδίως να ανησυχεί για την τύχη του έργου, επειδή η κυπριακή πλευρά έχει σοβαρές ενστάσεις για τις επιπτώσεις του γεωπολιτικού ρίσκου στην ανάπτυξη εσόδων από Κύπριους καταναλωτές που αφορούν δαπάνες που όπως υποστηρίζει ο ΑΔΜΗΕ έχουν γίνει.

Οι διαφορές που φαίνεται να υπάρχουν θα γίνουν προσπάθεια να σμικρυνθούν την επόμενη εβδομάδα κατά την οποία η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει συγκαλέσει σύσκεψη των ενδιαφερόμενων μερών, ρυθμιστικών αρχών Κύπρου-Ελλάδας και ΑΔΜΗΕ.

Ενοχλημένη η Λευκωσία από πιέσεις για το καλώδιο

Παρά τις επιφυλάξεις που διατυπώνονται, η Κύπρος θα τιμήσει την υπογραφή της για την ανάκτηση εξόδων του GSI

«51 χρόνια μετά· η ζωή επιμένει»

Έκθεση του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών και προβολή της ταινίας

Η Κυρά της Λαπήθου

Παραγωγή: Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Φωτογραφικές Εκθέσεις

«Τα Παράθυρα της Αμμοχώστου» της Κάτιας Χριστοδούλου
«Όταν το όμορφο παρελθόν συναντά το τραγικό παρόν» του Τάσου Δημητριάδη

Παλιό Δημοτικό Μέγαρο Λευκωσίας, Πλατεία Ελευθερίας

11 - 29 Ιουλίου 2025

Ώρες Λειτουργίας:

Δευτέρα, Τετάρτη, Παρασκευή | 17:00 – 20:00

Σάββατο | 10:00 – 12:00

Πληροφορίες: 22801100 | newsroom@pio.moi.gov.cy

Κυπριακή Δημοκρατία

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ
ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Ως απόπειρα συντήρησης της διαδικασίας του Κυπριακού, με τη μετακύλιση του χρόνου επιβιώσης του χωρίς την άμεση κήρυξη αδιεξόδου αλλά και χωρίς εμφανή ορίζοντα επιστροφής στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, ερμηνεύεται από έμπειρους παρατηρητές των εξελίξεων η πραγματοποίηση της άτυπης πενταμερούς διεθνούς διάσκεψης υπό τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, στις 16 και 17 Ιουλίου στην έδρα του οργανισμού στη Νέα Υόρκη. Ελληνοκύπριοι, Τουρκοκύπριοι, Ελλάδα, Τουρκία και Η.Β. θα βρεθούν ενώπιον του γ.γ. του ΟΗΕ σε μια επανάλληψη του σκηνικού του περασμένου Μαρτίου, στη Γενεύη, προκειμένου να δοθεί ακόμη μια μικρή παράταση χρόνου, με την τελευταία να επικαθορίζεται από δύο δεδομένα επί του πεδίου: α) το αποτέλεσμα των «εκλογών» στα Κατεχόμενα, τον προσεχή Οκτώβριο, με το ζήτημα της παραμονής ή μη του Τουρκοκύπριου ηγέτη, Ερσίν Τατάρ, στο τιμόνι της τουρκοκυπριακής κοινότητας να αποκτήσει καθοριστική σημασία και β.

Η πρόσκληση του ΠτΔ προς τον Τούρκο πρόεδρο έχει διττή ερμηνεία και εξυπηρετεί τόσο στρατηγικές όσο και τακτικές επιδιώξεις.

το πώς οι ευρωτουρκικές σχέσεις θα ξεδιπλωθούν τους επόμενους μήνες και δη το πρώτο εξάμηνο του 2026, που συμπίπτει με την Προεδρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου από την Κυπριακή Δημοκρατία.

Όλα στη θέση τους

Η «σκηνογραφία» της Νέας Υόρκης σε δύο εβδομάδες ολοκληρώθηκε με όλα τα συστατικά της προετοιμασίας από την προσωπική απεσταλμένη του γενικού γραμματέα, κα Μαρία-Ανχέλα Ολγκίν. Η κα Ολγκίν είδε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη (τρεις εγγυήτριες, Ε.Ε.) και αναμένεται να επιστρέψει λίγο πριν από την πραγματοποίηση της διάσκεψης στην Κύπρο προκειμένου να δει αν υπάρχει περιθώριο, κυρίως εκ μέρους της τουρκοκυπριακής πλευράς, για μια κοινή συνάντηση η οποία θα μπορούσε να δώσει, ακόμη και την υστέρη, κάποιο αποτέλεσμα ως προς τα συμφωνηθέντα –στη Γενεύη– Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης (ΜΟΕ). Όπως αναφέρουν έμπειροι παρατηρητές στην «Κ», η αποτυχία ακόμη και μιας συμφωνίας για τη διάνοιξη ενός οδοφράγματος, πέραν των επιμέρους πτυχών που αγγίζουν τη στάση της κάθε πλευράς, είχε εξαρχώς σχεδιαστεί έτσι, όπως όλα τα ΜΟΕ διαχρονικά, στο Κυπρια-

κό. Δεν επηρεάζει τη διαδικασία, στην προκειμένη της επανάλληψης μιας διάσκεψης και παραμένει ένα πεδίο διαπραγματεύσεως που επιτρέπει στη διαδικασία να συνεχίζεται. Την περασμένη Πέμπτη, ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης ενημέρωσε το Εθνικό Συμβούλιο, χωρίς να προκύπτουν, όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», δεδομένα που να αλλάζουν την κατάσταση.

Τακτικές και blame-game

Όπως διαμορφώνονται τα πράγματα, στη Νέα Υόρκη θα μπορούσαν να υπάρξουν απτά

αποτελέσματα τόσο ως προς τη διάσταση μιας συμφωνίας για τα ΜΟΕ που θα επέτρεπε στη διαδικασία «να κυλήσει παρακάτω», όσο και μια παρελκυστική στάση, εκ μέρους του ΟΗΕ, περί «συνέχισης της διαδικασίας», κάτι που είδαμε αρκετά συχνά τους τελευταίους μήνες. Από εκεί και πέρα αυτό που έχει σημασία είναι το πού στέκει και η κάθε πλευρά. Για την τουρκοκυπριακή κοινότητα, εν μέσω προεκλογικής περιόδου, ο Ερσίν Τατάρ συνεχίζει στο να κτίζει μια τακτική σκληρής γραμμής σε τρία επίπεδα: α.

το πώς έχει αναγάγει την «κυριαρχική ισότητα» της «ΤΔΒΚ» και τη λύση δύο κρατών σε κόκκινη γραμμή β. το πώς εργαλειοποιεί το ζήτημα των συλλήψεων εκ μέρους της Κ.Δ. σφετεριστών περιουσιών Ε/κ στα Κατεχόμενα και γ. τη διάσταση αναβάθμισης της «ΤΔΒΚ», όπως διαφάνηκε και από την πρόσφατη περιοδεία του στο Λονδίνο. Ωστόσο, όπως αναφέρει καλά ενημερωμένη πηγή στην «Κ», ο Τατάρ θα κριθεί στην κάλπη από τους Τουρκοκύπριους, με το παίγνιο της Τουρκίας εδώ να είναι πιο σύνθετο από το «αν θα

στηρίξει τον Τατάρ για επανεκλογή ή θα τον αδειάσει». Παίγνιο που συνδέεται με τη συναλλακτική στάση της Άγκυρας έναντι της ειδικής σχέσης που επιδιώκει με την Ευρωπαϊκή Ένωση, με αναβαθμισμένα ανταλλάγματα (Τελωνειακή Ένωση, απελευθέρωση βίζας, συμμετοχή στην Άμυνα της Ε.Ε.), προκειμένου να δώσει πρόστιμο φως για συνέχιση της διαδικασίας του Κυπριακού – ασχέτως τελικών επιδιώξεων (ΔΔΟ ή άλλο). Από την πλευρά της, η ελληνοκυπριακή πλευρά επιδιώκει στοχευμένα διασύνδεση Κυπριακού και ευρωτουρκικών σχέσεων, με τακτικό στόχο εδώ την αναβαθμισμένη παρουσία της Ε.Ε. σε συνομιλίες στο Κυπριακό – κάτι που θα διαφανεί και από την παρουσία, με κάποιο τρόπο, του Γιοχάνες Χαν στην άτυπη της Νέας Υόρκης.

Η μεγάλη εικόνα

Ένα σημαντικό ερώτημα που διαμορφώνει τη μεγάλη εικόνα είναι πώς το Κυπριακό θα κινηθεί όχι μόνο μετά τις «εκλογές» στα Κατεχόμενα, με απομάκρυνση του Τατάρ από την ηγεσία της τουρκοκυπριακής κοινότητας να δημιουργεί προϋποθέσεις επανόδου στον διάλογο, αλλά και πώς στο πρώτο εξάμηνο του 2026 θα υπάρξει κινητικότητα. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η πρόσκληση του προέδρου Χριστοδουλίδη, στην Κύπρο και στο πλαίσιο διεθνούς συνόδου υπό την Προεδρία της Ε.Ε., το 2026, προς τον Τούρκο πρόεδρο, Ταγίπ Ερντογάν. Υπενθυμίζεται πως το 2010 και άλλοι υψηλόβαθμοι αξιωματούχοι (οι τέως ΥΠΠΕΣ, στη συνέχεια, Αχμέτ Νταβούτογλου και Μεβλούτ Τσαβούσογλου) από την Τουρκία επισκέφθηκαν την Κύπρο χωρίς αυτό να καταστεί καταλύτης εξελίξεων στο Κυπριακό.

Η πρόσκληση του ΠτΔ προς τον Τούρκο πρόεδρο πάντως έχει διττή ερμηνεία και εξυπηρετεί τόσο στρατηγικές όσο και τακτικές επιδιώξεις. Αφενός, μπορεί δυνητικά να καταστεί αφορμή εξελίξεων, που συνδυαστικά με την πρόοδο στις σχέσεις Άγκυρας-Βρυξελλών θα άνοιγαν τον δρόμο για επιστροφή στο τραπέζι των συνομιλιών, το δεύτερο εξάμηνο του 2026. Αφετέρου, μια απόρριψη εκ μέρους του Τούρκου προέδρου θα αποτελούσε ένα βολικό αφήγημα για το παιχνίδι επίρριψης ευθυνών της ελληνοκυπριακής πλευράς στη λογική του πάγιου αφηγήματος «μη δημιουργικής στάσης εκ μέρους της Άγκυρας». Φυσικά και εδώ ο διάβολος κρύβεται στις λεπτομέρειες με το σενάριο των Ερντογάν που θα έρχονταν στην Κύπρο και ακολούθως, ακόμη και με αλλαγή παραδείγματος στην ηγεσία των Κατεχομένων, να οδηγούσε τα πράγματα –με τον γνωστό τακτικισμό του– σε μια κατάσταση ενόχλησης έναντι τρίτων του δικού του blame-game – πτυχή που ιστορικά ξαναέγινε εκ μέρους της Τουρκίας.

Μετά τη Νατοϊκή Σύνοδο, τι;

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ**

Στις 4 Μαρτίου 2025, η πρόεδρος της Επιτροπής παρουσίασε το σχέδιο ReArm Europe/Readiness 2030. Στόχος του σχεδίου είναι η μόχλευση 800 δισεκατομμυρίων ευρώ σε αμυντικές δαπάνες έως το 2029, συμπεριλαμβανομένων 150 δισεκατομμυρίων ευρώ σε προτεινόμενα δάνεια με την υποστήριξη της Ε.Ε. μέσω ενός νέου μέσου Δράσης για την Ασφάλεια για την Ευρώπη (SAFE) και μέτρων για την ενθάρρυνση των εθνικών αμυντικών δαπανών, ενεργοποιώντας τη Ρήτρα Εθνικής Διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης για επιπλέον δαπάνες 1,5% του ΑΕΠ για την άμυνα, την ανακατανομή των ταμείων συνοχής της Ε.Ε., την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και την κινητοποίηση ιδιωτικών κεφαλαίων.

Μέχρι στιγμής, 16 κράτη μέλη έχουν ζητήσει την ενεργοποίηση της ρήτρας εθνικής διαφυγής. Σύμφωνα με το σχέδιο ReARM, η ενεργοποίηση της ρήτρας εθνικής

διαφυγής παρέχει στα κράτη μέλη πρόσθετο δημοσιονομικό περιθώριο για την αύξηση των αμυντικών δαπανών, παραμένοντας εντός των δημοσιονομικών κανόνων της Ε.Ε. Στις 19 Μαρτίου 2025, η Επιτροπή παρουσίασε τη Λευκή Βίβλο της για την ευρωπαϊκή άμυνα, η οποία σκιαγραφεί ένα στρατηγικό σχέδιο για την κάλυψη κρίσιμων κενών σε δυνατότητες, την ενίσχυση της αμυντικής βιομηχανίας και ετοιμότητας, την υποστήριξη της Ουκρανίας και την ενίσχυση της καινοτομίας και των συνεργασιών για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης ασφάλειας της ηπείρου.

Η κορύφωση αυτής της φάσης της διαδικασίας ήταν, την περασμένη εβδομάδα, στη Χάγη, κατά τη μεγάλη Σύνοδο του ΝΑΤΟ όπου άπαντες δεσμεύτηκαν να δαπανούν 5% του ΑΕΠ της χώρας τους σε αμυντικές δαπάνες. Με πέραν των δύο τρίτων αυτού του 5% να πηγαίνει σε σκληρές αμυντικές δαπάνες (στρατός και

όπλα) και το εναπομείναν 1,5% να αφορά «συναφείς με την άμυνα δαπάνες»...

«Η εποχή των επανεξοπλισμών» είναι πλέον γεγονός. Με μια, σημαντική, διαφορά, όμως, που αποδομεί, το βολικό προβλεπόμενο και τώρα κυρίαρχο αφήγημα ότι ο ρωσικός πόλεμος στην Ουκρανία ήταν ένα κάλεσμα αφύπνισης για την Ε.Ε. Η Ένωση, όμως, ποτέ δεν κοιμόταν...

Η Κοινή Πολιτική Άμυνας και Ασφάλειας (ΚΠΑΑ) της Ε.Ε., για παράδειγμα, υπήρξε μία από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες πολιτικές τα τελευταία 15 χρόνια. Ειδικότερα, από την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία η ΚΠΑΑ λειτουργήσε/εργαλειοποιήθηκε ως γεωπολιτική επανεκκίνηση για την Ευρώπη και έδωσε περαιτέρω ώθηση για τη στρατιωτικοποίησή της.

Είναι για αυτό που, διαχρονικά και με συνέπεια, λέμε ότι η στρατιωτικοποίηση της Ε.Ε. δεν ξεκίνησε ως απάντηση στον πό-

λεμο στην Ουκρανία. Χτίζεται για πάνω από δύο δεκαετίες.

Ο πόλεμος στην Ουκρανία «ξέπλυσε και επιτάχυνε» απλώς τη διαδικασία στρατιωτικοποίησης της Ε.Ε. «Η εποχή των επανεξοπλισμών» είναι πλέον γεγονός. Τραγικά, όμως, βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, μάλλον παραπέμπε σε μια «Εποχή Παγετώνων» για την ήπειρο και ιδιαίτερα τους ευρωπαϊκούς λαούς. Οι οποίοι θα καλεστούν, για ακόμη μια φορά, να πληρώσουν το τίμημα μιας μη ρεαλιστικής αποτίμησης όλων αυτών που συμβαίνουν γύρω μας από την ηγεσία της ΕΕ... Με λεφτά που δεν έχει...

Και αν κανείς δεν έχει τα λεφτά, εύλογα, διερωτάται κάποιος, από πού θα τα πάρουν; Πολύ απλά, μειώνοντας, παραλείποντας ή ακυρώνοντας τις επενδύσεις στην εκπαίδευση, την υγεία, τις υποδομές και τα δίκτυα κοινωνικών ασφαλείας. Το κράτος πρόνοιας συνολικά. Οδηγώντας, αναπόφευκτα, σε μείωση της συνολικής ευημερί-

ας και σε περαιτέρω επιδείνωση των κοινωνικών ανισοτήτων.

Επιβάλλουν ασφάλεια, δηλαδή, μέσω της δημιουργίας συνθηκών ανασφάλειας και μαρasmus για τους λαούς... Έτσι και αλλιώς η ιστορία είναι αμείλικτη. Ασχέτως ποιος τη γράφει και την επιβάλλει. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα (π.χ. ΗΠΑ) που θα έπρεπε να μας διδάσκουν ότι οι δαπάνες για τη στρατιωτικοποίηση πολύ συχνά δεν έχουν καταφέρει να συμβάλουν ουσιαστικά στην ασφάλεια. Αντιθέτως... σπρώχνουν σε πολέμους.

Υπάρχουν όμως και κάποιοι που ενώ έχουν τα λεφτά και δεν συνεισφέρουν τίποτα, μέσω αυτής της διαδικασίας στρατιωτικοποίησης, θα πλουτίσουν ακόμη περισσότερο. Αναφέρομαι στην ευρωπαϊκή και την αμερικανική στρατιωτική βιομηχανία. Οι αιώνιοι παρασιτιστές...

Ζούμε εποχές μεγάλων αλλαγών, με τεράστιες μετατοπίσεις στο παγκόσμιο γεωπολιτικό και οικονομικό περιβάλλον. Η Ευρώ-

πη είχε την ευκαιρία να αλλάξει πορεία. Αλλά δεν είχε το απαιτούμενο μπόι να το κάνει. Ένα είναι σίγουρο.

Ο αντικτύπος της επιλογής για στρατιωτικοποίηση θα αποτυπωθεί και επί του εδάφους αλλά και στις μελλοντικές κάλπες και δυσχεστά και στις μελλοντικές γενιές...

Υστερόγραφο: Ας μην ξεχνάμε και τον ρόλο της Τουρκίας σε αυτή τη διαδικασία στρατιωτικοποίησης. Το είπε και ο Αντόνιο Κόστα: «Η Τουρκία είναι στρατηγικός εταίρος, υποψήφια για ένταξη στην Ε.Ε. χώρα και σύμμαχος στο ΝΑΤΟ». Γι' αυτό και θα έχει γερό μερτικό στη μοιρασιά των δισεκατομμυρίων. Δεν είναι αδιανόητο, όμως, να βασίζεις την ευρωπαϊκή ασφάλεια σε μια χώρα που συνεχίζει να κατέχει, παράνομα, ευρωπαϊκό έδαφος στην Κύπρο...; Ας μας απαντήσει, επιτέλους, κάποιος από τους κυβερνώντες.

Ο κ. Γιώργος Γεωργίου είναι ευρωβουλευτής ΑΚΕΛ.

ΔΗΣΥ «διπλής όψεως», με και άνευ ΔΔΟ

Κατακερματισμένο σκηνικό στην Ευρωβουλή – Το ΕΛΑΜ καθορίζει ατζέντα – Την υστάτη συμβιβαστική πρόταση ΑΚΕΛ

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Αν κάποιος διαβάσει την πρόταση που υπέβαλε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ο Δημοκρατικός Συνταγερμός, για καταδίκη της Τουρκίας, υπό το φως της συνεχιζόμενης κατοχής εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας, μπορεί εύκολα να μπερδευτεί και να θεωρήσει ότι το κεντροδεξιό, μεγαλύτερο κόμμα της Κύπρου, κατέθεσε εκ παραδρομής πρόταση που ανήκει στο ακροδεξιό κόμμα ΕΛΑΜ. Διότι η πρόταση του ΔΗΣΥ, η οποία φιλοδοξούσε να καθορίσει το πλαίσιο της συζήτησης για καταδίκη της Τουρκίας, 51 χρόνια μετά την εισβολή, δεν περιελάμβανε ούτε αναφορά στο συμφωνημένο πλαίσιο λύσης διζωνικής, δικαιονοτικής ομοσπονδίας, ούτε στα ψηφίσματα του Σ.Α. ΟΗΕ, αλλά ούτε και αναφορά στην προοπτική επανέναρξης συνομιλιών για λύση του κυπριακού προβλήματος. Όπως αποκάλυψε η «Οικονομική Καθημερινή», η πρόταση του ΔΗΣΥ, αρκείτο απλώς να εγείρει «το καθήκον της Ε.Ε. να σταθεί αλληλέγγυα (stand with) προς την Κύπρο για ελευθερία και επανένωση». Χωρίς να προσδιορίζει το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα επιδιωχθεί αυτή η «επανένωση» και χωρίς να καλεί την Ε.Ε., που πριν από μερικές εβδομάδες διόρισε τον Γιοχάνες Χαν, ως απεσταλμένο στο Κυπριακό, να συμβάλει στην προσπάθεια επανέναρξης των συνομιλιών, με βάση το συμφωνημένο πλαίσιο, δηλαδή τη διζωνική δικαιονοτική ομοσπονδία.

Όλα αυτά, δύσκολα θα μπορούσαν να αποδοθούν σε λάθος εκ παραδρομής. Όχι μόνο γιατί η πρόταση του ΔΗΣΥ, την οποία έχει εξασφαλίσει η «Κ», υποβλήθηκε γραπτός και άρα έτυχε της απαραίτητης συζήτησης και επεξεργασίας. Αλλά, και γιατί μια εβδομάδα νωρίτερα, είχε υποβληθεί πρόταση του ΕΛΑΜ, η οποία κινείτο ακριβώς σε αυτό το πλαίσιο. Σύμφωνα με τις πληροφορίες της «Κ», η πρόταση του ΕΛΑΜ (Συντηρητικοί Μεταρρυθμιστές-ΕCΡ), κοινοποιήθηκε προς όλους τους Κύπριους ευρωβουλευτές –και όχι μόνο– στις 23 Ιουνίου με τίτλο: «Αλληλεγγύη προς την Κυπριακή Δημοκρατία, καταδικάζοντας τη συνεχιζόμενη τουρκική κατοχή και δέσμευση επί του διεθνούς δικαίου», ενώ η πανομοιότυπη πρόταση του ΔΗΣΥ, ακολούθησε, στις 30 Ιουνίου.

Κι αν η πρόταση του ΕΛΑΜ απηχεί τις γνώστες και διακηρυγμένες θέσεις του ακροδεξιού κόμματος, η πρόταση του κεντροδεξιού και φιλελεύθερου ΔΗΣΥ, που έβασε το συμφωνημένο πλαίσιο διζωνικής, δικαιονοτικής ομοσπονδίας και την επανέναρξη συνομιλιών, ποιες θέσεις απηχεί;

Όπως ανέφεραν στην «Κ» τρεις διαφορετικές πηγές, το πρόσωπο που είχε το γενικό πρόσταγμα «για τον χειρισμό» και την υποβολή της πρότασης του ΔΗΣΥ, είναι ο επικεφαλής του κόμματος στην Ευρω-

Με βάση την προκαταρκτική ατζέντα της Ευρωβουλής, την προσεχή Τετάρτη, αργά τη νύκτα (περίπου 22.00 ώρα Κύπρου), αναμένεται να πραγματοποιηθεί η ολιγόλεπτη συζήτηση για καταδίκη της Τουρκίας, στην ολομέλεια του Σώματος, στο Στρασβούργο.

βουλή, Λουκάς Φουρλάς, ο οποίος, την ίδια χρονική στιγμή, δεχόταν τα συγχαρητήρια του τέως Προέδρου της Δημοκρατίας και επίτιμου προέδρου του ΔΗΣΥ, Νίκου Αναστασιάδη, για το «έργο» που επέτελεσε στην Ευρωβουλή. Ο κ. Αναστασιάδης υποστήριξε μάλιστα ότι ο Λουκάς Φουρλάς «έδωσε και αυτά που ο λαός και το κόμμα και η πατρίδα μας ανέμεναν», ενώ παράλληλα και κατ’ αντιπαροβολή, στόλισε τη σημερινή ηγεσία του ΔΗΣΥ λέγοντας ότι το κόμμα «κάπου παρεκκλίνει της ορθής πορείας».

Αλλαγή πλεύσης

Σε κάθε περίπτωση, 24 ώρες μετά την «περίεργη», αν μη τι άλλο, πρόταση, ο ΔΗΣΥ εμφανίστηκε με πολύ διαφορετικό πρόσωπο, κάτι που αποδίδεται και σε παρεμβάσεις της προέδρου του κόμματος, Αννίτας Δημητρίου, η οποία πιθανότατα ήθελε να αποφύγει κάθε εικόνα ταύτισης με το ακροδεξιό ΕΛΑΜ. Πόσο μάλλον σε σχέση με το Κυπριακό. Έτσι, όπως πληροφορείται η «Κ», ο ΔΗΣΥ εγκατέλειψε την πρόταση που είχε υποβληθεί κατόπιν των χειρισμών Φουρλά. Και επανήλθε στη λογική έγκρισης μιας πρότασης που πέραν της απλής καταδίκης της Τουρκίας, θα περιελάμβανε αναφορές τόσο για το συμφωνημένο πλαίσιο λύσης του Κυπριακού, όπως αυτό περιγράφεται στα ψηφίσματα του Σ.Α., όσο και για την επανέναρξη των συνομιλιών.

Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, αρχικά, ο ΔΗΣΥ φλέρταρε με τη στήριξη της πρότασης των Σοσιαλιστών-Δημοκρατών (ΔΗΚΟ), που βασίζονταν στα Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Πρόταση, που διαμόρφωσε ο ευρωβουλευτής του ΔΗΚΟ Κώστας Μαυρίδης και περιελάμβανε αναφορά σε «μια περιεκτική λύση σύμφωνα με τα

Η συμβιβαστική πρόταση δημιούργησε συνθήκες συμφωνίας, αναφορικά με το πλαίσιο διεξαγωγής της συζήτησης στην επικείμενη ολομέλεια, για τη συνεχιζόμενη κατοχή της Κύπρου.

ψηφίσματα του Σ.Α. του ΟΗΕ», και στο κεκτημένο, χωρίς όμως να αναφέρεται στην επανέναρξη των συνομιλιών για διευθέτηση του Κυπριακού.

Η λύση δόθηκε με μια συμβιβαστική πρόταση της Ευρωπαϊκής Αριστεράς-ΑΚΕΛ, η οποία αποδείχθηκε καταλυτική για τις εξελίξεις καθορίζοντας, την υστάτη, ένα κοινό τυπικό πλαίσιο μέσα στο οποίο θα κινήθει η συζήτηση για καταδίκη της Τουρκίας. Η συμβιβαστική πρόταση «δανείστηκε» τμήμα της αρχικής πρότασης των Σοσιαλιστών-Δημοκρατών, διανθίζοντάς την με ευθεία αναφορά στην επανέναρξη των συνομιλιών λύσης του προβλήματος της Κύπρου. Κατά συνέπεια, η συμβιβαστική πρόταση δημιούργησε συνθήκες συμφωνίας, αναφορικά με το πλαίσιο διεξαγωγής της συζήτησης στην επικείμενη ολομέλεια, για τη συνεχιζόμενη κατοχή της Κύπρου. Όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», στη συνενδρία των γενικών γραμματέων των πολιτικών ομάδων, την περασμένη Τετάρτη, η συμβιβαστική πρόταση χαρακτηρίστηκε «πλήρης» και έτυχε θετικής υποδοχής από τις πολιτικές ομάδες των Φιλελευθέρων και των Πρασίνων, δημιουργώντας θετικό κλίμα και μια δυναμική προς την κατεύθυνση έγκρισής της. Ως απο-

τέλεσμα και η ομάδα του Ευρωπαϊκού Λαϊκού Κόμματος-ΔΗΣΥ, συνάινεσε στην εν λόγω συμβιβαστική πρόταση, γέροντας την πλάστιγγα προς την υιοθέτησή της, δεδομένου του πολιτικού εκτοπίσματος του ΕΛΚ, της μεγαλύτερης πολιτικής οικογένειας της Ευρωβουλής.

Η συμβιβαστική πρόταση της Ευρωπαϊκής Αριστεράς-ΑΚΕΛ, η οποία εγκρίθηκε, αναφέρει: «51 χρόνια μετά από την τουρκική εισβολή κατά της Κυπριακής Δημοκρατίας: Καταδικάζοντας τη συνεχιζόμενη τουρκική κατοχή και στήριζοντας την επανέναρξη των συνομιλιών για μια περιεκτική λύση, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, τα ψηφίσματα του Σ.Α. του ΟΗΕ, τις αρχές και το κεκτημένο της Ε.Ε.».

Με τη συμβιβαστική πρόταση συνέπλευσε και η ομάδα των Σοσιαλιστών-Δημοκρατών, με την οποία είναι συνδεδεμένο το ΔΗΚΟ. Κύκλοι της Ευρωβουλής υποστήριζαν ότι ο ευρωβουλευτής του ΔΗΚΟ Κώστας Μαυρίδης, άφησε σκόπιμα εκτός της αρχικής πρότασης των Σοσιαλιστών-Δημοκρατών την επανέναρξη των συνομιλιών στο Κυπριακό, προκειμένου να εξασφαλίσει την αποδοχή της πλειοψηφίας, περιλαμβανομένου ενδεχομένως και του ΕΛΑΜ, διεμβολίζοντας τη δική του πρόταση. Οι ίδιοι κύκλοι, έλεγαν ότι «δεν είναι προφανώς τυχαίο ότι η πρόταση των Σοσιαλιστών-Δημοκρατών-ΔΗΚΟ, περιελάμβανε και διασύνδεση του Κυπριακού με το ευρωπαϊκό κεκτημένο».

Take it or leave it

Το ΕΛΑΜ για άλλη μια φορά αφινίδισε τα υπόλοιπα κυπριακά κόμματα στην Ευρωβουλή, «καθορίζοντας ατζέντα». Ο ευρωβουλευτής του, Γεάδης Γεάδης, κοινοποίησε στις 23 Ιουνίου την κατάθεση πρότασης για έκδοση καταδικαστικού

ψηφίσματος κατά της Τουρκίας, για τη συνεχιζόμενη κατοχή της Κύπρου. Αν και η κίνηση του ΕΛΑΜ έγινε αρκετά ενωρίς (σε σύγκριση με το πρόσφατο παρελθόν), παρέχοντας χρονικό περιθώριο δύο εβδομάδων στις πολιτικές ομάδες και τους Κύπριους ευρωβουλευτές, μέχρι την ολομέλεια της 7ης Ιουλίου, εντούτοις η πρόταση του ακροδεξιού κόμματος, δεν παρείχε τη δυνατότητα για διαβούλευση και συνεπώς για συνδιαμόρφωση ενός κοινού πλαισίου. Όπως πληροφορούμαστε, στο μήνυμα που έστειλε ο ευρωβουλευτής του ΕΛΑΜ, καλούσε τους Κύπριους ευρωβουλευτές, είτε να συνυπογράψουν την πρόταση του ΕΛΑΜ, είτε να προβούν στις «δέουσες ενέργειες» για στήριξή της. Με άλλα λόγια, η πρόταση του ΕΛΑΜ, ήταν take it or leave it, κάτι που βρίσκει σε διάσταση με την έννοια της συνεργασίας και του συντονισμού των Κυπρίων ευρωβουλευτών, που είχε αναδείξει και ο ίδιος ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης.

Σε κάθε περίπτωση, το ΕΛΑΜ κατέδειξε, για άλλη μια φορά, στην πράξη την πρόθεσή του να σέρνει τα λοιπά πολιτικά κόμματα σε μια πορεία που εξυπηρετεί πρωτίστως τη δική του πολιτική ατζέντα. Σημειώνεται ότι στην τελευταία πρόταση που έθεσε ενώπιον της Διάσκεψης των Προέδρων, την περασμένη Τετάρτη, αφήνει ανοικτό το ενδεχόμενο να επανέλθει και να ζητήσει την έκδοση ψηφίσματος για καταδίκη της Τουρκίας, ως αποτέλεσμα της συνεχιζόμενης κατοχής, 51 χρόνια μετά την εισβολή. Στην ίδια πρόταση, το ΕΛΑΜ αναφέρεται σε «μια δημοκρατική, περιεκτική λύση (σ.σ. του Κυπριακού), σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, τον Καταστατικό Χάρτη του ΟΗΕ, τα ψηφίσματα του Σ.Α. ΟΗΕ, τις αρχές

και το κεκτημένο της Ε.Ε.». Αν και τα ψηφίσματα του Σ.Α. ΟΗΕ περιλαμβάνουν και τη διζωνική δικαιονοτική ομοσπονδία, προφανώς το ΕΛΑΜ θεωρεί ότι η αναφορά αυτή αποδυναμώνεται ή/και «καταπίπτει» από τις αναφορές σε δημοκρατική λύση, με βάση τον Καταστατικό Χάρτη ΟΗΕ και το ευρωπαϊκό κεκτημένο.

Ο Φειδίας...

Ενόσω γίνονταν διαβουλεύσεις αναφορικά με την προσπάθεια καταδίκης της Τουρκίας από την ολομέλεια της Ευρωβουλής, συνεπεία της συνεχιζόμενης κατοχής της Κύπρου, ο ανεξάρτητος ευρωβουλευτής Φειδίας Παναγιώτου, είχε διαφορετικές ασχολίες. Πήγε στα κατεχόμενα, στο λεγόμενο προεδρικό του ψευδοκράτους, το οποίο είναι κτισμένο σε ελληνοκυπριακή γη που υφάρπαξε η Τουρκία. Ο κ. Παναγιώτου φωτογραφιζόταν με τον Ερσίν Τατάρ, από τον οποίο έπαιρνε συνέντευξη, την ώρα που οι άλλοι πέντε Κύπριοι ευρωβουλευτές, έστω και εν μέσω έντονων διαφωνιών, προσπαθούσαν να εξασφαλίσουν μια συζήτηση καταδίκης της Τουρκίας, για τη συνεχιζόμενη κατοχή της Κύπρου. Ο κ. Φειδίας Παναγιώτου, δεν συμμετείχε καν στις συζητήσεις για διαμόρφωση του πλαισίου συζήτησης για καταδίκη της Τουρκίας, 51 χρόνια μετά την εισβολή.

Ποιο ψήφισμα;

Υπό αυτές τις συνθήκες, που εμφανίζουν ένα κατακερματισμένο σκηνικό μεταξύ των κυπριακών πολιτικών δυνάμεων στην Ευρωβουλή, εύλογα κάποιος μπορεί να διερωτηθεί εάν θα ήταν εφικτό, να συγγραφεί ένα κοινό ψήφισμα για καταδίκη της Τουρκίας. Αν μάλιστα συσυμολογητοί το γεγονός ότι για τον τίτλο μιας απλής συζήτησης καταδίκης της συνεχιζόμενης κατοχής της Κύπρου από την Τουρκία, διεξήχθησαν ομηρικές μάχες στο παρασκήνιο, γίνεται κατανοητό ότι εάν τίθετο θέμα συγγραφής ψηφίσματος, τότε οι διαφωνίες και οι ενστάσεις θα ήταν μεγαλύτερες. Ακόμη και γι’ αυτά που θεωρούνται αυτονόητα και αποτελούν τη γραμμή με την οποία αναμένεται να πορευθεί η ελληνοκυπριακή πλευρά στην άτυπη Διάσκεψη της Νέας Υόρκης. Με βάση την προκαταρκτική ατζέντα της Ευρωβουλής, την προσεχή Τετάρτη, αργά τη νύκτα (περίπου 22.00 ώρα Κύπρου), αναμένεται να πραγματοποιηθεί η ολιγόλεπτη συζήτηση για καταδίκη της Τουρκίας, στην ολομέλεια του Σώματος, στο Στρασβούργο. Χωρίς ψήφισμα (εκτός συγκλονιστικού απρόοπτου) και με τίτλο «καταδικάζοντας τη συνεχιζόμενη τουρκική κατοχή και στήριζοντας την επανέναρξη των συνομιλιών για μια περιεκτική λύση, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, τα ψηφίσματα του Σ.Α. του ΟΗΕ, τις αρχές και το κεκτημένο της Ε.Ε.».

ΑΡΘΡΟ / Της ΝΤΟΥΜΠΡΑΒΚΑ ΣΟΥΙΤΣΑ

Ένα Μεσογειακό Πανεπιστήμιο για ένα κοινό μέλλον

Σε έναν κόσμο που χαρακτηρίζεται όλο και περισσότερο από κατακερματισμό και κρίσεις, η εκπαίδευση παραμένει μια κράν το ισχυρότερο εργαλείο για τη σύνδεση των ανθρώπων. Καθώς η Ευρωπαϊκή Ένωση ετοιμάζεται να δρομολογήσει το νέο συμφωνο για τη Μεσόγειο, τοποθετούμε τους ανθρώπους –ιδίως τους νέους– στο επίκεντρο αυτού του νέου κεφαλαίου στις ευρωμεσογειακές σχέσεις. Η εκπαίδευση ενώνει τους ανθρώπους περισσότερο απ’ ό,τι δάποτε άλλο. Αυτό θα είναι εξίσου σημαντικό με τη στενότερη συνεργασία σε θέματα οικονομίας και πολιτικής, σε τομείς όπως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ο μετριασμός της κλιματικής αλλαγής, η ψηφιακή συνδεσιμότητα, η μετανάστευση και η ασφάλεια.

Γι’ αυτό ακριβώς η Ε.Ε. υποστηρίζει μια τολμηρή νέα ιδέα: ένα Με-

σογειακό Πανεπιστήμιο, ένα δικτυωμένο ίδρυμα με πανεπιστημιούπολεις και ακαδημαϊκές συμμάχες και στις δύο ακτές της Μεσογείου, το οποίο θα φέρνει σε επαφή φοιτητές και φοιτήτριες, ακαδημαϊκούς και πολιτισμούς από την Ευρώπη, τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική. Αυτή η ιδέα δεν αφορά μόνο την εκπαίδευση, αλλά και την οικοδόμηση ενός κοινού μέλλοντος.

Η Μεσόγειος ήταν ανέκαθεν ένα κεντρικό πολιτισμών, ένας χώρος εμπορίου, κοινών πεπραγμένων και ανταλλαγής γνώσεων. Τις τελευταίες δεκαετίες, πολύ συχνά έχει καταστεί χώρος παρανοήσεων και χαμένων ευκαιριών. Θέλουμε να αντιστρέψουμε την τάση αυτή επενδύοντας στους ανθρώπους, στην εμπιστοσύνη και στον διαμοιρασμό γνώσεων. Το Μεσογειακό Πανεπιστήμιο θα αποτελέσει

τον ανθρώπινο και πολιτιστικό ακρογωνιαίο λίθο του νέου συμβόλου για τη Μεσόγειο, ένα σύμβολο εταιρικής σχέσης, ευμηνίας και ειρήνης.

Η πρωτοβουλία αυτή βασίζεται σε τρεις πυλώνες. Πρώτον, θα αναβαθμίσουμε το πρόγραμμα Erasmus+ για τους εταίρους μας στη Νότια Μεσόγειο. Θέλουμε περισσότερους και περισσότερες φοιτητές και φοιτήτριες, ερευνητές και ερευνήτριες, καθηγητές και καθηγήτριες, και ακαδημαϊκοί να μπορούν να σπουδάζουν και να εργάζονται διασυνοριακά στη Μεσόγειο. Το πρόγραμμα δεν θα αφορά μόνο την ακαδημαϊκή, αλλά και την πραγματική ακαδημαϊκή ολοκλήρωση, με κοινά πτυχία, κοινά προγράμματα σπουδών και αμοιβαία αναγνώριση πτυχίων σε τομείς στρατηγικού ενδιαφέροντος όπως το κλίμα, η καθαρή τεχνολογία, οι ψη-

φιακές δεξιότητες, η γαλάζια οικονομία και ο διαπολιτισμικός διάλογος.

Δεύτερον, θέλουμε να δημιουργήσουμε μια πανεπιστημιακή συμμαχία που θα συντονίζει την ακαδημαϊκή συνεργασία, τις ερευνητικές κοινοπραξίες και τις πολιτιστικές ανταλλαγές. Θα διαθέτει δύο κόμβους –έναν στην Ε.Ε. και έναν στην περιοχή της Νότιας Μεσογείου– για τον εξορθολογισμό των προσπαθειών, τη συγκέντρωση πόρων και την επέκτασή της πρόσβασης. Θέλουμε οι ιδέες και τα ταλέντα να κυκλοφορούν ελεύθερα, όχι μόνο από τον Βορρά προς τον Νότο, αλλά και από τον Νότο προς τον Βορρά και σε ολόκληρη την περιοχή.

Τρίτον, ο πιο φιλόδοξος στόχος μας είναι να θέσουμε τα θεμέλια για ένα Μεσογειακό Πανεπιστήμιο με πολλαπλές πανεπιστημιούπο-

λεις στην κοινή μας θάλασσα. Τα πτυχία θα αναγνωρίζονται τόσο στην Ε.Ε. όσο και στις νότιες χώρες εταίρους. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα μπορούν να περνούν χρόνο σε διάφορες χώρες καθ’ όλη τη διάρκεια των σπουδών τους, αποκτώντας νέες προοπτικές και δημιουργώντας δίκτυα για μια ζωή. Το Μεσογειακό Πανεπιστήμιο δεν θα είναι μόνο ένα κτίριο. Θα είναι ένα ζωντανό οικοσύστημα συνεργασίας.

Φυσικά, ένα τέτοιο έργο ενέχει προκλήσεις. Έχω ζήσει σε περιόδους που ήταν σχεδόν αδιανόητο να φανταστεί κανείς κοινά πρότυπα ή εκπαιδευτική κινητικότητα σε διασυνοριακό επίπεδο. Έχοντας μεγαλώσει σε μια κλειστή κοινωνία και έχοντας βιώσει τον πόλεμο στη χώρα καταγωγής μου, ξέρω πόσο πολύτιμη είναι η ειρήνη και πόσο μετασχηματιστική μπορεί να είναι

η εκπαίδευση. Πρόκειται για προσωπική αποστολή για μένα.

Μέσω της εκπαίδευσης μπορούμε να καλλιεργήσουμε μια νέα γενιά που δεν θα καθορίζεται από σύνορα ή φόβο, αλλά από ευκαιρίες και στόχους. Η πρωτοβουλία για το Μεσογειακό Πανεπιστήμιο δεν αφορά μόνο τις σχολικές αίθουσες και τα πτυχία, αλλά και την ένταξη, την ανάπτυξη και ένα κοινό όραμα.

Είναι η κατάλληλη στιγμή για να κάνουμε πράξη αυτή τη φιλοδοξία. Ας αξιοποιήσουμε αυτή την ευκαιρία, όχι μόνο ως υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής ή ως ακαδημαϊκοί, αλλά ως άνθρωποι που πιστεύουν στη διαρκή δύναμη της ανθρώπινης επαφής στην αγαπημένη μας Mare Nosttrum.

Η κα Ντούμπραβκα Σούιτσα είναι η Επίτροπος της Ε.Ε. για τη Μεσόγειο.

Σε μια πρώτη αξιολόγηση των αλλαγών σε Νομική Υπηρεσία μερίδα του νομικού κόσμου εκφράζει προβληματισμούς για το ενδεχόμενο να εντοπιστούν συνταγματικά εμπόδια. Ωστόσο, ο Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος θεωρεί τις αλλαγές επιτακτικές προκειμένου να συνάδουν με το ενωσιακό δίκαιο.

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Μια νέα σελίδα στα νομικά πράγματα της Κύπρου φιλοδοξούν να ανοίξουν οι βαθιές τομές που επιχειρεί η μεταρρύθμιση της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας. Ένα εγχείρημα που αν και απολαμβάνει σχεδόν καθολικής αποδοχής, ως προς την αναγκαιότητά, εντούτοις δεν αναμένεται να είναι εύκολη υπόθεση μέχρι να τεθεί σε εφαρμογή. Η πολυπλοκότητα του νομοθετικού πλαισίου σε σχέση με το Σύνταγμα της Κύπρου δημιουργεί ήδη επιφυλάξεις συμβατότητας, οι οποίες θα κριθούν τόσο κατά την επεξεργασία του μεγάλου αριθμού νομοσχεδίων στη Βουλή όσο και μετέπειτα, όταν το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο κληθεί να εντοπίσει αλλαγές που ενδεχομένως να έρχονται σε σύγκρουση με το Σύνταγμα του 1960.

Ήδη, νομικοί της Κύπρου προτού πάρουν μορφή οι αλλαγές που προτείνει η κυβέρνηση είχαν υποδείξει ενδεχόμενα συνταγματικά εμπόδια, κυρίως στις επιχειρούμενες αλλαγές που αφορούν στον διαχωρισμό εξουσιών του γενικού εισαγγελέα της Δημοκρατίας, οι οποίες δεν μπορούν να τεθούν υπό τη σκέπη του Δικαίου της Ανάγκης. Ωστόσο, ακόμα και αν αποδεχθούν αβάσιμες οι όποιες ανησυχίες έχουν εκφραστεί, οι τροποποιήσεις που θα απαιτηθούν ενδεχομένως να είναι οι μεγαλύτερες σε όγκο που θα γίνουν στο Σύνταγμα του '60. Το σκανιό ως προς τον δημόσιο διάλογο που θα ξεσπάσει θα ξεκαθαρίσει το επόμενο διάστημα εφόσον μελετηθούν με προσοχή τα δυο βασικά νομοσχέδια και τα 40 συνοδευτικά που πέρασαν από το Υπουργικό Συμβούλιο. Εν αντιθέσει με τις προτεινόμενες αλλαγές στη Νομική Υπηρεσία, μικρότερο βαθμό δυσκολίας συγκεντρώνουν οι αλλαγές στην Ελεγκτική Υπηρεσία με πιο σοβαρή τη δημιουργία Ελεγκτικού Συμβουλίου και την οικονομική αυτονομία της Υπηρεσίας.

Τα αγκάθια

Μια πρόγευση του διαλόγου που θα ακολουθήσει σε πολιτικό και νομικό επίπεδο δίνουν οι πρώτες απόψεις που έχουν εκφραστεί υπό τη μορφή προβληματισμών για τις αλλαγές σε Νομική Υπηρεσία. Σε πολιτικό επίπεδο περιστατικά του παρελθόντος όπου έγινε ευδιάκριτη η σύγκρουση του νομικού συμβούλου του κράτους με τον ρόλο του δημόσιου

Βαθιές τομές σε Νομική, βατές σε Ελεγκτική

Επόμενος σταθμός η συνταγματικότητα των μεταρρυθμίσεων με ιδιαίτερη προσοχή στον διαχωρισμό εξουσιών του γεν. εισαγγελέα

κατηγόρου έχουν δημιουργήσει μια καθολικότητα αποδοχής ως προς την ανάγκη διαχωρισμού των εξουσιών του γενικού εισαγγελέα. Ωστόσο, αυτό που παραμένει ως ερωτηματικό είναι τι θα πράξει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας στο όχι και τόσο απίθανο σενάριο αλλαγών κατά τη συζήτηση των νομοσχεδίων στη Βουλή σε βαθμό που να αλλοιώνουν τη φιλοσοφία των μεταρρυθμίσεων. Από εκεί και πέρα, το δύσκολο κομμάτι μέχρι η Βουλή των Αντιπροσώπων κληθεί να ψηφίσει αναμένεται να είναι ο διάλογος σε νομικό επίπεδο.

Εδώ δεν φαίνεται να παρατηρείται το ίδιο επίπεδο αποδοχής των μεταρρυθμίσεων με σοβαρές ενστάσεις για τη συνταγματική συμβατότητα στον διαχωρισμό των εξουσιών του γενικού εισαγγελέα. Αλλά ακόμα και ο ίδιος ο γενικός εισαγγελέας μετά την επεξεργασία των νομοσχεδίων φαίνεται να έχει επιφυλάξεις για το συνταγματικό κομμάτι, που τον περιορίζει ως νομικό σύμβουλο του κράτους. Από την άλλη, η κυβέρνηση διατείνεται πως η Επιτροπή που διορίστηκε από τον γενικό εισαγγελέα διαμόρφωσε το πλαίσιο των αλλαγών έτσι ώστε να μη συγκρούονται με το Σύνταγμα. Επίσης, στη φαρέτρα της η κυβέρνηση φαίνεται να έχει και γνωματεύσεις νομικών, οι οποίες στηρίζουν τις απόψεις ότι δεν προκύπτουν συνταγματικά κωλύματα. Το κυβερνητικό πλαίσιο στήριξης των αλλαγών συμπληρώνουν οι κατά καιρούς αναφορές και συστάσεις ευρωπαϊκών και διεθνών οργάνων, όπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη Δημοκρατία μέσω του Νόμου (Επιτροπή Βενετίας), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για

το Κράτος Δικαίου (Rule of Law) και η Ομάδα Κρατών ενάντια στη Διαφθορά του Συμβουλίου της Ευρώπης (Επιτροπή GRECO).

Ο νομικός κόσμος

Η ψήφιση των νομοσχεδίων από το Υπουργικό Συμβούλιο και οι πρώτες γενικές αναφορές για τις πρόνοιες έχουν διαμορφώσει μια αρχική εικόνα στάσης από πλευράς νομικών. Κωδικοποιώντας τις απόψεις που εκφράζονται ο νομικός κόσμος της Κύ-

Σύμφωνα με τις απόψεις που διατυπώνονται ευκολότερη υπόθεση θεωρείται ο εκσυγχρονισμός της Ελεγκτικής Υπηρεσίας, στην οποία τερματίζεται η αρχή του ενός με τη θέσπιση Ελεγκτικού Συμβουλίου.

πρου φαίνεται να κινείται προς τρεις κατευθύνσεις: Την αποδοχή των αλλαγών σε Νομική Υπηρεσία, τη μη διαπιστωμένη ανάγκη αλλαγών και των ενδεχόμενων συνταγματικών εμποδίων σε κάποιες αλλαγές. Επί της αρχής ο Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος τηρεί θετική προσέγγιση, προτάσσοντας τον εκσυγχρονισμό της Νομικής Υπηρεσίας σε σχέση με το ενωσιακό δίκαιο. Επί του προκειμένου ενδεικτικά είναι η τοποθέτηση του προέδρου του ΠΑΣ Μιχάλη Βορκά στην «Κ» για το φερόμενο αγκάθι των αλλαγών που αφορούν τη δημιουργία Γρα-

φείου Δημόσιου Γενικού Κατήγορου. «Φαίνεται το θέμα να έχει τεθεί σε συνταματολόγους από τη Νομική Υπηρεσία, δεν γνωρίζω το περιεχόμενο των γνωματεύσεων. Εκείνο που εγώ θεωρώ ότι πρέπει να συμβαίνει είναι πως από τη στιγμή που υπάρχει πρόνοια για δημόσιο και βοηθό δημόσιου γενικού κατήγορου, τότε δεν μπορεί να απέχει από εκείνο που συμβαίνει σήμερα που προνοεί την ύπαρξη γενικού και βοηθού γενικού εισαγγελέα ούτως ώστε και οι δυο κοινότητες της Κύπρου να έχουν την ανάλογη αντιπροσώπευση».

Οι προβληματισμοί

Εντός του νομικού κόσμου καταγράφονται απόψεις οι οποίες θεωρούν πως το πλαίσιο της Νομικής Υπηρεσίας εξυπηρετούσε τις ανάγκες του συστήματος δικαιοσύνης της Κύπρου και πως κάποιες αστοχίες που παρατηρήθηκαν στο παρελθόν, όπου η Νομική Υπηρεσία ήταν δημόσιος κατήγορος και συνάμα νομικός σύμβουλος ενός εκ των δυο αντιδίκων, δεν δημιουργούν ανάγκη διαχωρισμού της Νομικής Υπηρεσίας. Ωστόσο, αυτό που φαίνεται να προβληματίζει επί της αρχής είναι τα συνταγματικά εμπόδια. Νομικοί κύκλοι σημείωναν στην «Κ» υπό μορφή ερωτηματικού αν στα νομοσχέδια προβλέπονται αλλαγές που να εμπίπτουν στα θεμελιώδη άρθρα του Συντάγματος του πρώτου παραρτήματος τα οποία, όπως λένε, δεν μπορούν να τροποποιηθούν. Π.χ. σε ό,τι αφορά τον γενικό εισαγγελέα της Δημοκρατίας, στα θεμελιώδη άρθρα συμπεριλαμβάνεται ο τρόπος διορισμού και όχι τα καθήκοντά του. Θεωρητικά, όπως υποστηρί-

ζεται, δεν φαίνεται να υπάρχει πρόβλημα τροποποίησης των προνοιών εκτός από τον διορισμό. Νοούμενο ότι με βάση τις αλλαγές ο διορισμός θα συνεχίσει να γίνεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας το ερωτηματικό που διατυπώνεται είναι: Μπορεί να παρθούν εξουσίες από τον γενικό εισαγγελέα και να μεταβιβαστούν στον δημόσιο γενικό κατήγορο; Με το ίδιο σκεπτικό: μπορεί να δημιουργηθεί ξεχωριστός θεσμός του δημόσιου γενικού κατηγόρου; Πρώτες ενστάσεις καταγράφονται από νομικούς και για τον ορισμό οκταετούς θτείας γενικού, βοηθού γενικού εισαγγελέα, δημόσιου γενικού και βοηθού δημόσιου γενικού κατήγορου με το σκεπτικό ότι ο διορισμός θα μετατρεπόταν σε κομματικός.

Η Ελεγκτική Υπηρεσία

Στο κομμάτι των αλλαγών στην Ελεγκτική Υπηρεσία οι απόψεις που υπάρχουν δεν εντοπίζουν ζητήματα συνταγματικά. Κατά το κυβερνητικό σκεπτικό των νομοσχεδίων οι προτεινόμενες αλλαγές στόχο έχουν την «περαιτέρω ενίσχυση της ανεξαρτησίας, αποτελεσματικότητας και συλλογικότητας κατά την υλοποίηση του έργου της Ελεγκτικής Υπηρεσίας, καθώς και η βελτιστοποίηση της λειτουργίας του ανεξάρτητου αυτού θεσμού, με τρόπο που να ανταποκρίνεται περαιτέρω στις απαιτήσεις ενός σύγχρονου κράτους δικαίου, διασφαλίζοντας επιπλέον την οικονομική αυτονομία της Ελεγκτικής Υπηρεσίας». Αναμφίβολα στα σημαντικά συγκαταλέγεται η σύσταση Ελεγκτικού Συμβουλίου, όργανο το οποίο καταργεί την αρχή του ενός με βάση την οποία λειτουργεί σήμερα η Ελεγκτική. Μεταξύ άλλων, το Ελεγκτικό Συμβούλιο θα διατυπώνει γνώμη επί των ετήσιων και ενδιάμεσων εκθέσεων του γενικού ελεγκτή, θα έχει πρόσβαση σε έγγραφα, στοιχεία και πληροφορίες για την άσκηση των νομοθετικών προβλεπόμενων αρμοδιοτήτων του. Οι αλλαγές που προτείνονται βασίστηκαν σε μελέτη του υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως κατά την οποία λήφθηκαν υπόψη και τα ισχύοντα σε άλλα κράτη-μέλη της Ε.Ε., με 16 χώρες να έχουν υιοθετήσει το μοντέλο του πολυπρόσωπου ελεγκτικού οργάνου. Σημειώνεται επίσης ότι μόνο σε τέσσερα κράτη, πέραν της Κύπρου, τα ελεγκτικά όργανα δεν έχουν καθορισμένη θτεία, είτε το όργανο είναι μονοπρόσωπο, είτε συλλογικό.

ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ

ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

- **Διαχωρισμός** του διπλού ρόλου γενικού και βοηθού γενικού εισαγγελέα.
- **Ο γενικός** εισαγγελέας παραμένει ως ο νομικός σύμβουλος του κράτους και προϊστάμενος της Νομικής Υπηρεσίας με τον βοηθό γενικό εισαγγελέα να έπεται αυτού.
- **Δημιουργία** νέου θεσμού, του γενικού δημόσιου κατήγορου και του βοηθού γενικού δημόσιου κατήγορου, στον οποίο απονέμονται οι υφιστάμενες εξουσίες του γενικού εισαγγελέα της Δημοκρατίας που αφορούν τον διωκτικό του ρόλο.
- **Οι πρόνοιες** για τα προσόντα, θτεία, παύση, καταβολή μισθοδοσίας θα είναι αντίστοιχες με αυτές του γενικού εισαγγελέα και του βοηθού γενικού Εισαγγελέα.
- **Οκταετής** θτεία στα αξιώματα του γενικού εισαγγελέα, βοηθού γενικού εισαγγελέα, γενικού δημόσιου κατήγορου και βοηθού γενικού δημόσιου κατήγορου, χωρίς δικαίωμα επαναδιορισμού.
- **Άσκηση** εξουσιών του γενικού δημόσιου κατήγορου βάσει καθορισμένων κριτηρίων που εκδίδει ο ίδιος και δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας.
- **Αυτονόμηση** της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας και των λειτουργιών που τη στελεκώνουν, ρυθμίζονται νομοθετικά και θέματα που αφορούν στη δομή, οργάνωση, διάρθρωση και λειτουργία της.
- **Ίδρυση**, δομή, στελέχωση και λειτουργία της ανεξάρτητης Υπηρεσίας του Γενικού Δημόσιου Κατήγορου.
- **Ίδρύεται** Εισαγγελικό Συμβούλιο, τόσο στη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, όσο και στην Υπηρεσία του Γενικού Δημόσιου Κατήγορου, με αρμοδιότητα για τους διορισμούς, προαγωγές, μεταθέσεις, τοποθετήσεις, αποσπάσεις, απολύσεις και άσκηση πειθαρχικής εξουσίας των λειτουργών εκάστης Υπηρεσίας.

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

- **Οικονομική** αυτονομία της Ελεγκτικής Υπηρεσίας, με την κατάριση του προϋπολογισμού της χωρίς την εμπλοκή της εκτελεστικής εξουσίας.
- **Οκταετής** θτεία στο αξίωμα του γενικού και του βοηθού γενικού ελεγκτή, χωρίς δικαίωμα επαναδιορισμού τους.
- **Ίδρυση** Ελεγκτικού Συμβουλίου, το οποίο αποτελείται από τρία (3) μέλη.
- **Η θτεία** των μελών είναι πενταετής (5), χωρίς δικαίωμα επαναδιορισμού.
- **Καθορισμός**, μεταξύ άλλων, των απαιτούμενων προσόντων του γενικού και του βοηθού γενικού ελεγκτή ως επίσης των μελών του Ελεγκτικού Συμβουλίου.
- **Καταγραφή** των αρμοδιοτήτων του γενικού ελεγκτή και των μελών του Ελεγκτικού Συμβουλίου, ως επίσης της λειτουργίας του.
- **Το Ελεγκτικό** Συμβούλιο δύναται να καλεί σε συνεδρία του τον γενικό ελεγκτή και υποχρεούται να λαμβάνει τη θέση του γενικού ελεγκτή πριν τη διατύπωση γνώμης για ενδιάμεση ή ετήσια έκθεση.

ULTIMAX ALTER

Ξέχνα τον πόνο γρήγορα

με το ULTIMAX ALTER

ΑΝΑΛΓΗΤΙΚΟ - ΑΝΤΙΦΛΕΓΜΟΝΩΔΕΣ

Της **ΟΡΙΑΝΑΣ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Κλείνει οριστικά η συζήτηση για πιθανότητα δημιουργίας ενός κοινού ψηφοδέλτιου ενόψει βουλευτικών εκλογών από τα κόμματα του λεγόμενου ενδιάμεσου χώρου. Μπορεί το ΔΗΚΟ να θέλησε το θέμα να παραμείνει στην επικαιρότητα, ίσως και για να χρησιμοποιηθεί ως άλλοθι στην πιθανότητα ενός κακού αποτελέσματος στις εκλογές του Μαΐου, λέγοντας ότι αυτοί προσπάθησαν, ωστόσο τα μηνύματα που λάμβανε από ΕΔΕΚ και ΔΗΠΑ ήταν αρνητικά από την πρώτη στιγμή.

Ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΔΗΚΟ Πάνικος Λεωνίδου, καταθέτοντας αυτή την πρόταση στο συνέδριο του κόμματος τον περασμένο Μάρτιο, θέλησε να στείλει και ένα πολιτικό μήνυμα προς τις ηγεσίες, καλώντας τις να αναλάβουν ευθύνες έναντι της απαξίωσης που δέχεται σήμερα το πολιτικό σύστημα, κυρίως όμως και της πτωτικής πορείας που παρουσιάζουν τα συγκεκριμένα κόμματα, αν συμπεριλάβει κανείς και το κακό αποτέλεσμα των διπλών εκλογών του περασμένου Ιουνίου. Μάλιστα, αυτό που επισημαίνεται είναι ο ορατός κίνδυνος κανένα από τα τρία κόμματα να μην έχει πλέον ρυθμιστικό ρόλο, ενώ πιθανώς κάποια εξ αυτών να μην καταφέρουν να μπουν στη Βουλή, βάσει και των δημοσκοπήσεων που βλέπουν το φως της δημοσιότητας, με τα ίδια ωστόσο να μην φαίνεται έστω και την υστάτη να προχωρούν στο εγχείρημα της συνεργασίας, ίσως τη μόνη λύση για την επιβιώσή τους.

Βέβαια, μετά τις συναντήσεις που ο Νικόλας Παπαδόπουλος ζήτησε με τις ηγεσίες ΕΔΕΚ και ΔΗΠΑ, αναμενόταν πως το ΔΗΚΟ θα ήταν σε θέση να καταθέσει και συγκεκριμένη πρόταση σε σχέση με πιθανή συνεργασία, αποδεικνύοντας με αυτό τον τρόπο τη θέληση να προχωρήσει από τα λόγια στη πράξη και πιθανώς, όπως αναφέ-

Είναι ορατός ο κίνδυνος κανένα από τα τρία κόμματα να μην έχει πλέον ρυθμιστικό ρόλο, ενώ πιθανώς κάποια εξ αυτών να μην καταφέρουν να μπουν στη Βουλή.

ρουν και στελέχη των άλλων δύο κομμάτων, να τους έβαζε στη διαδικασία να μελετήσουν σοβαρά το θέμα παρά τις αρχικές αντιδράσεις. Ωστόσο, φαίνεται να μην έγινε οποιαδήποτε προεργασία, ούτε και τα αρμόδια σώματα του ΔΗΚΟ να εργάστηκαν προς αυτή την κατεύθυνση, με την ηγεσία του κόμματος να επαναλαμβάνει στη συνάντηση με την ΕΔΕΚ πως ήθελαν να εξετάσουν την πρόθεση συνεργασίας, χωρίς όμως να μπορούν να μπουν σε περαιτέρω λεπτομέρειες.

Ο νέος πρόεδρος του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών Νίκος Αναστασίου ξεκαθάρισε πως υπάρχουν ήδη ελημμένες αποφά-

σεις σε σχέση με την αυτόνομη κάθοδο, ωστόσο κατά τη συζήτηση αναφέρθηκε ότι ανέμεναν πως θα λάβουν μία ολοκληρωμένη πρόταση, με πολιτική χροιά και τεχνοκρατικά τεκμηριωμένη, ώστε να τη μελετήσουν και να την παρουσιάσουν ενώπιον των συλλογικών οργάνων του κόμματος που λαμβάνουν και τις τελικές αποφάσεις. Άλλωστε, αυτό που ειπώθηκε είναι πως τους χωρίζουν περισσότερα από ό,τι τους ενώνουν και ένα τέτοιο εγχείρημα θα σκόνταφτε τόσο στις πολιτικές θέσεις που θα πρόσβευε το κόμμα που θα προέκυπτε από τη συνεργασία, όπως και πολλά διαδικαστικά θέματα από την ονομα-

τολογία μέχρι και τον διαμοιρασμό της κρατικής χορηγίας, αλλά και το μεγάλο ζήτημα ποιος θα ηγείτο αυτής της προσπάθειας.

Μάλιστα, υπήρχαν και στελέχη που στη συνάντηση ΔΗΚΟ-ΕΔΕΚ δεν παρέλειψαν να αναφέρουν ότι η συζήτηση για κοινό ψηφοδέλτιο την παρούσα στιγμή είναι άνευ ουσίας, μιας και ένα τέτοιο εγχείρημα αν ποτέ επιδιωχθεί θα χρειαστεί μεγάλο χρονικό διάστημα για να υλοποιηθεί. Παράλληλα, τονίζουν πως πιθανώς να προκαλεί στα κόμματα και περισσότερη ζημιά αφού και ο κόσμος λαμβάνει μία εικόνα προχειρότητας και σπαρμαδικών κινήσεων, σημειώνοντας ωστόσο πως τα κόμμα-

τα του λεγόμενου ενδιάμεσου θα πρέπει να έχουν συχνές συναντήσεις, ώστε να συζητούν θέματα που απασχολούν τον τόπο.

Την ίδια ώρα, στην ΕΔΕΚ ξεκαθαρίζουν πως οι ίδιοι προχωρούν με τη συμπλήρωση των ψηφοδελτίων τους, με απώτερο στόχο να ενώσουν τον κόσμο του Κινήματος και να φέρουν κοντά ανθρώπους που απομακρύνθηκαν, δυσαρεστηθηκαν ή ακόμη και που θέλησαν να φύγουν από το κόμμα.

Στόχος είναι μεν το άνοιγμα στην κοινωνία, ωστόσο αυτή την ώρα για την ΕΔΕΚ η συσπείρωση είναι και η μεγαλύτερη πρόκληση, δίνοντας το μήνυμα πως θέληση όλων είναι να κλείσουν οι πηλγές

των τελευταίων χρόνων.

Σε αυτή την προσπάθεια φαίνεται να συμβάλλει και το γεγονός πως οι βουλευτικές έδρες ανά επαρχία –πλην της Λάρνακας όπου ο Ανδρέας Αποστόλου είναι αδιαμφισβήτητο φαβορί– είναι ανοιχτές και θα μπορούν οι υποψήφιοι να παλέψουν επί ίσοις όροις.

Μάλιστα, φαίνεται πως τα ψηφοδέλτια άρχισαν να συμπληρώνονται, ενώ οι διαπραγματεύσεις βρίσκονται σε εξέλιξη. Πολύ κοντά σε συμφωνία ώστε να ενταχθούν στο ψηφοδέλτιο της ΕΔΕΚ φέρεται να είναι ο Λύσανδρος Λυσάνδρου, πρόεδρος του σωματίου Άρν Λεμεσού, ο διατροφολόγος

Οριστική ταφόπλακα στη συνένωση του Κέντρου

ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ και ΔΗΠΑ συζητούν απρόθυμα κάτι που δεν ήθελαν εξαρχής και εστιάζουν στην αυτόνομη κάθοδο

Μετά τις συναντήσεις που ο Νικόλας Παπαδόπουλος ζήτησε με τις ηγεσίες ΕΔΕΚ και ΔΗΠΑ, αναμενόταν πως το ΔΗΚΟ θα ήταν σε θέση να καταθέσει και συγκεκριμένη πρόταση σε σχέση με πιθανή συνεργασία.

Ο Μάριος Καρογιάν θα θελήσει να ζητήσει τη στήριξη του Νικόλα Παπαδόπουλου στην πρόταση που απηύθυνε προς τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη για σύγκληση ειδικών εξειδικευμένων συναντήσεων των πολιτικών δυνάμεων, για αποφάσεις σε ό,τι αφορά προβλήματα που απασχολούν την κοινωνία και τους πολίτες.

Λευκωσία, ο φτωχός συγγενής

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ Μ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ**

Η **Λευκωσία** έχει δομικά ζητήματα. Εκεί που οι άλλες πόλεις έχουν θάλασσα, η Λευκωσία έχει την πράσινη γραμμή. Εκ των πραγμάτων, η ανάπτυξη της αλλά και η καθημερινή κυκλοφοριακή εκτόνωσή της δεν γίνεται με έναν ομαλό τρόπο. Δυστυχώς, κουβαλά τον σταυρό της τελευταίας διαιρεμένης πρωτεύουσας της Ευρώπης, που εκ των πραγμάτων και επί του εδάφους την κρατούν περιορισμένη. Και δεν αναφέρομαι αμιγώς ή μόνο σε ζητήματα ανάπτυξης αλλά και σε θέματα που έχουν να κάνουν με την καθημερινότητα και την ποιότητα ζωής των κατοίκων της.

Η Λευκωσία αντιμετωπίζει και ένα ζήτημα ιδιосυγκρασίας. Της λείπει ο τοπικισμός από τους κα-

τοίκους της, και από τους πολιτικούς της. Δεν λέω πως δεν αγαπάμε την πόλη μας. Δεν διεκδικούμε όμως αρκετά για την πόλη μας. Σίγουρα δεν το κάνουμε με το σθένος, το πάθος, την ένταση που το κάνουν οι κάτοικοι, οι τοπικοί άρχοντες και οι βουλευτές των άλλων επαρχιών. Και ενώ η Λευκωσία είναι η πρωτεύουσα, η πόλη με τον μεγαλύτερο με διαφορά πληθυσμό στην Κύπρο, η φωνή της δεν ακούγεται. Αποτέλεσμα είναι να καταντά ο φτωχός συγγενής. Δείτε για παράδειγμα τις προχθεσινές εξαγγελίες του Προέδρου της Δημοκρατίας. Και ποσοτικά και ποιοτικά είναι κατώτερα και του μεγέθους και του πληθυσμού της Λευκωσίας. Δείτε επίσης το παράδειγμα με το ΑΞΙΚ. Που ήταν στη Λευκωσία για δε-

καετίες, το ζητούσαν με επιμονή και η Πάφος και η Λάρνακα και η Ελεύθερη Αμμόχωστος. Όλοι ξέρουμε την κατάληξη και ότι το ΑΞΙΚ μετακόμισε στην Πάφο. Κανείς μας όμως δεν υπερασπίστηκε να παραμείνει στη Λευκωσία. Και αυτό δεν ήταν περιστασιακό γεγονός.

As πάμε όμως στο σήμερα και στο τι μπορούμε να κάνουμε για την πόλη μας στα επόμενα χρόνια. Η μεγαλύτερη πρόκληση είναι το κυκλοφοριακό. Είμαστε οριακά στη συνθήκη της κυκλοφοριακής ασφυξίας, δηλαδή στη μέρα που για να πάμε στον προορισμό μας, όσο κοντά και αν είναι δεν θα μπορούμε να υπολογίσουμε τον χρόνο που θα μας πάρει. Χρειάζεται να το ληψούμε. Και δεν χρειάζεται να ανακαλύψου-

με τον τροχό. Αρκεί να υλοποιήσουμε όσα σχεδιάστηκαν και είναι καταχωριασμένα στα συρτάρια. Το Σχέδιο Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας, το γνωστό ΣΒΑΚ έχει υλοποιηθεί το 2011 και έχει αναθεωρηθεί πρόσφατα. Από αυτό έγιναν λίγα, πολύ λίγα, κυρίως από τον Δήμο Λευκωσίας. Γι' αυτό και δεν βγάζουν και λογική. Για να εφαρμοστεί όμως χρειάζονται δύο απαραίτητα συστατικά. Πολιτική βούληση και χρήμα. Σήμερα δεν έχουμε πείσθει για το πρώτο. Το δεύτερο είναι θέμα σωστής ιεράρχησης. Χρειάζεται όμως και επιμονή και υπομονή. Για να αντιμετωπιστεί το κυκλοφοριακό χρειάζεται να δημιουργηθούν οι εναλλακτικές για να βγούμε από τα αυτοκίνητά μας. Πρέπει να αντέξουμε στην

πίεση του κόσμου, όταν για παράδειγμα θα δημιουργούνται οι λεωφορειολωρίδες, ή όταν θα δημιουργούνται οι υποδομές για το τραμ.

Βεβαίως η Λευκωσία χρειάζεται και πολλά άλλα. Πρέπει να παραμείνει το επιχειρηματικό κέντρο της χώρας. Πρέπει να συνεχίσει να αναπτύσσεται, αλλά με τρόπο ομαλό και με διαφάνεια. Και κυρίως χρειάζεται, εμείς οι Λευκωσιώτες να πάψουμε να μασάμε τις δάφνες της πρωτεύουσας, να αγαπήσουμε λίγο παραπάνω την πόλη μας, να γίνουμε λίγο πιο τοπικιστές, να διεκδικούμε για την πόλη μας. Πρέπει να απαιτήσουμε να ζούμε σε μια βιώσιμη πόλη, σε μια πόλη που να περπατάει, που δεν θα γίνει μια απέραντη λεωφόρος χωρίς γειτο-

Πάνος Πλατρίτης και ο δρ Βασίλης Μαύρος.

ΔΗΚΟ-ΔΗΠΑ

Μετά το Κίνημα Σοσιαλδημοκρατών θα πραγματοποιηθεί συνάντηση της ηγεσίας του ΔΗΚΟ και με τη ΔΗΠΑ, χωρίς να αναμένονται ουσιαστικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με τα όσα θα συζητηθούν, μιας και ο Μάριος Καρογιάν ήταν ξεκάθαρος πως το κόμμα του θα προχωρήσει με αυτόνομη κάθοδο στις βουλευτικές του 2026. Αν και εντός της Παράταξης υπάρχουν φωνές που κάνουν λόγο για τα θετικά που πιθανώς να φέρει ένα κοινό ψηφοδέλτιο, σημειώνουν ωστόσο πως ο δρόμος είναι μακρύς και θα πρέπει πρώτα να υπάρξει ουσιαστική συνεργασία μεταξύ των δύο. Άλλωστε δεν παραλείπεται να σημειωθεί πως ορισμένοι θεωρούν ότι η πρόταση Πανίκου Λεωνίδου ήθελε να αφήσει ανοιχτή μία διόδο για όσους επιθυμούν να επιστρέψουν στο ΔΗΚΟ.

Πάντως, ο Μάριος Καρογιάν στη συνάντηση της Δευτέρας θα θελήσει να ζητήσει τη στήριξη του Νικόλα Παπαδόπουλου στην πρόταση που απηύθυνε προς τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη, για σύγκληση ειδικών εξειδικευμένων συναντήσεων των πολιτικών δυνάμεων και των αρμόδιων κοινωνικών φορέων, για αποφάσεις σε ό,τι αφορά προβλήματα που απασχολούν την κοινωνία και τους πολίτες. Μία πρόταση που ο κ. Καρογιάν ανέλυσε και στον πρόεδρο της ΕΔΕΚ, ο οποίος επί της αρχής ανταποκρίθηκε θετικά.

Την ίδια ώρα σημειώνεται πως ο πρόεδρος της ΔΗΠΑ βρίσκεται σε συνεχή διαβούλευση με πιθανούς υποψηφίους για τις βουλευτικές του 2026. Στόχος ένα δυνατό ψηφοδέλτιο που θα επιτρέψει στο κόμμα την είσοδό του στη Βουλή και μάλιστα με το αντίστοιχο ποσοστό του 2021, με συμπερίληψη ατόμων, πέρα από τον κομματικό πυρήνα, της ευρύτερης κοινωνίας. Μέχρι αυτή την ώρα δεν έχει ξεκαθαρίσει αν τελικώς ο Μάριος Καρογιάν θα είναι υποψήφιος. Ενώ εξέφρασε δημόσια την πρόθεσή του να μην είναι, φαίνεται πως κάνει δευτερες σκέψεις αναμένοντας να ξεκαθαρίσει τη θέση του το φθινόπωρο, όταν δηλαδή προχωρήσει στην παρουσίαση των ψηφοδελτίων.

Σε ό,τι αφορά το ΔΗΚΟ, τα περιθώρια στενεύουν μετά και τα διαδοχικά όχι που έλαβε για το ενδεχόμενο πιθανής συνεργασίας. Θα πρέπει, όπως σημειώνεται, να οριστούν τα επόμενα βήματα και οι διεργασίες με την εμπλοκή και των τοπικών οργανώσεων του κόμματος, ώστε να επιλεχθούν τα πρόσωπα που θα περιληφθούν στα ψηφοδέλτια.

Μία διαδικασία που δεν φαίνεται να προχωρά πριν το φθινόπωρο, μιας και στο ΔΗΚΟ δεν φαίνεται να υπάρχει πρόθεση για επιτάχυνση των διαδικασιών, ενώ ο Νικόλας Παπαδόπουλος κρατά μέχρι αυτή την ώρα κλειστά τα χαρτιά του σε σχέση με τις επιλογές που έχει ενώπιόν του και τα πρόσωπα με τα οποία διαβουλεύεται πέραν του κομματικού μηχανισμού.

Ο Δημήτρης Μ. Δημητρίου είναι βουλευτής Λευκωσίας με τον Δημοκρατικό Συναγερμό, πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Θεσμών.

@dmdemetriou

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ενα ακόμη τραγικό γεγονός, αυτό της υπόθεσης του βρέφους 22 μηνών στη Λεμεσό, το οποίο μεταφέρθηκε με εγκαύματα στο Γενικό Νοσοκομείο Λεμεσού, και με εμφανή τα σημάδια παραμέλησης, με τα άλλα τρία ανήλικα παιδιά να βρίσκονται υπό την εποπτεία των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ), φέρνει ξανά στο επίκεντρο τις δομικές ελλείψεις των ΥΚΕ, και την απουσία συγκροτημένης πολιτικής. Όπως ειπώθηκε στην «Κ», κάθε περιστατικό όπως αυτό του βρέφους είναι άμεσα συνδεδεμένο με την έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού και την απουσία πρωτοβάθμιας πρόληψης. Όπως αναφέρθηκε από πρόσωπα που έχουν γνώση της κατάστασης στις ΥΚΕ, δεν γίνεται σωστός διαχωρισμός των επαγγελματιών, όπως προνοεί η κυπριακή νομοθεσία, και συγκεκριμένα οι νόμοι 68(Ι)/1995 και 173(Ι)/2000. Σύμφωνα με τους παραπάνω νόμους υπάρχει αυστηρός διαχωρισμός των επαγγελματιών (ψυχολόγος, κοινωνικός λειτουργός), και απαιτείται

Το Σχέδιο Υπηρεσίας που είναι σε εφαρμογή στις ΥΚΕ σήμερα, παραβιάζει ισχύουσες νομοθεσίες, μιας και επιτρέπεται σε μη εγγεγραμμένα άτομα να ασκούν προστατευόμενα καθήκοντα, γεγονός που δημιουργεί κινδύνους για ευάλωτες ομάδες.

νομική έγκριση και εγγραφή στα αντίστοιχα συμβούλια για την άσκηση καθηκόντων που αφορούν την ψυχική υγεία και κοινωνική ευημερία. Σύμφωνα με αρμόδια πρόσωπα αυτό δεν συμβαίνει στα σημερινά Σχέδια Υπηρεσίας για λειτουργούς Κοινωνικών Υπηρεσιών ΥΚΕ, κάτι που επιβεβαιώνεται από τις νομικές γνωματεύσεις των Συμβουλίων Εγγραφής Ψυχολόγων και Κοινωνικών Λειτουργών.

Σύμφωνα με τις καταγγελίες που έχουν γίνει στην «Κ», το Σχέδιο Υπηρεσίας που είναι σε εφαρμογή στις ΥΚΕ σήμερα, παραβιάζει τις πιο πάνω νομοθεσίες, μιας και επιτρέπεται σε μη εγγεγραμμένα άτομα να ασκούν προστατευόμενα καθήκοντα, γεγονός που δημιουργεί κινδύνους για ευάλωτες ομάδες (π.χ. παιδιά, θύματα κακοποίησης), όπου η εξειδίκευση είναι ζωτικής σημασίας. Και ως εκ τούτου γίνεται κρατική παραβίαση συνταγματικών και ευρωπαϊκών δεσμεύσεων (άρθρο 21 Συντάγματος, ΕΣΔΑ).

Μάλιστα, το Ανώτατο Δικαστήριο σε απόφασή του το 2023 έκρινε πως τα Σχέδια Υπηρεσίας που αγνοούν την εγγραφή σε επαγγελματικά μπτρώα (όπως του ΕΤΕΚ) είναι παράνομα και όπως αναφέρθηκε στην «Κ» το ίδιο ισχύει και για τους λειτουργούς Κοινωνικών Υπηρεσιών, αφού

τα καθήκοντά τους φωτογραφίζουν προστατευόμενες εργασίες ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών.

Αναπάντπες Επιστολές

Όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», για το ζήτημα της εξειδίκευσης έχουν αποσταλεί από το Συμβούλιο Εγγραφής Ψυχολό-

γων και Κοινωνικών Λειτουργών, όπως και από τη συντεχνία «Ισότητα», σωρεία επιστολών και εκθέσεων. Επίσης, το ζήτημα συζητήθηκε στην Επιτροπή Νομικών της Βουλής και σε συνάντηση με την Πρόεδρο της Βουλής, κα Αννίτα Δημητρίου, όπου επιδεικνύεται κατανόηση και ανησυχία για τις ετισθελικές συμπεριφορές του υφυπουργείου. Χαρακτηριστικά ειπώθηκε στην «Κ» πως η πολιτι-

κή ηγεσία επιλέγει τη σιωπή ως τακτική, την οποία οι καταγγέλλοντες χαρακτηρίζουν ως «Αδιόρθωση σιωπής», με αποτέλεσμα ακόμα και οι φορείς να αστεϊεύονται ότι «μάλλον είναι κλειστό το υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας».

Σχετικά με την πολυδιαφημισμένη «πολυθεματικότητα», η πρόεδρος της Συντεχνίας Ισότητα, Άντρη Ματθαίου, είπε στην «Κ» πως αυτή δεν εξυπηρετεί τον πο-

Οι συστημικές αδυναμίες των ΥΚΕ έχουν τεθεί από τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου στην έκθεσή της από τις αρχές του 2024, και όπως καταγγέλλεται στην «Κ» η μοναδική αντίδραση του υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας ήταν η μετακίνηση της λειτουργού της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου.

Ζωές στα γρανάζια της γραφειοκρατίας

Η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού και ο σωστός διαχωρισμός των επαγγελματιών στις ΥΚΕ δεν είναι ένα «τεχνικό ζήτημα»

Κινδυνεύουμε στ' αλήθεια; Μας αγοράζουν;

Του ΤΑΚΗ ΧΑΤΖΗΓΕΩΡΓΙΟΥ

Πριν από περίπου έναν χρόνο επισκέφθηκα τον πλέον αρμόδιο κρατικό αξιωματούχο για να δω τι ξέρει ο ίδιος γύρω από εκκαθαρωτικές πληροφορίες που διακινούνται για συνεχώς και ανησυχητικά αυξανόμενες αγορές περιουσιών στην Κύπρο, από υπηκόους τρίτων χωρών. Δεν αναφέρω ποιον είδα (επαναλαμβάνω μόνο πως είδα τον πιο αρμόδιο για το θέμα), γιατί σκοπός μου δεν είναι να στοχοποιήσω κάποιον. Πήγα γιατί ήθελα να καταλάβω αν το κράτος έχει επίσημη εικόνα, πραγματική γνώση ή έστω κάποια συγκροτημένη άποψη για το φαινόμενο που παρατηρείται. Σημασία έχει ότι μίλησα με αυτόν που θεσμικά οφείλει να γνωρίζει καλύτερα και να λογοδοτεί. Του είπα ευθέως ότι λαμβάνω όλο και συχνότερα την ίδια ανησυχητική πληροφορία: ότι υπήκοοι τρίτων χωρών αγοράζουν με τεράστια ποσά μεγάλες εκτάσεις, πολυκατοικίες, οικοδομήσιμα τεμάχια, ακό-

μη και ιστορικά ακίνητα. Ότι δεν πρόκειται για μεμονωμένες πράξεις, αλλά για ένα φαινόμενο που επαναλαμβάνεται και εντείνεται. Δεν κρύφτηκε, πρόσθεσα πως οι περισσότερες αναφορές που φτάνουν σε εμένα—και σε πολλούς άλλους—αφορούν κυρίως υπηκόους του Ισραήλ.

Η απάντησή του ήταν σχεδόν αφοπλιστική. Μου είπε, αυτολεξεί: «Το ακούω κι εγώ αυτό, αλλά παλιά δεν λέγαμε ότι μας αγόρασαν οι Λιβανέζοι;». Του επεσήμανα ότι δεν συζητώ με έναν απλό πολίτη, αλλά με το κράτος. Και το κράτος οφείλει να έχει πλήρη γνώση: Πόσα ακίνητα αγοράστηκαν, ποια είναι η αξία τους, ποιοι είναι οι αγοραστές, από ποιες χώρες προέρχονται και με τι χρηματικά ολοκληρώθηκαν αυτές οι συναλλαγές. Δεν ζήτησα προσωπικά δεδομένα. Ζήτησα εικόνα. Και τότε ήρθε η δεύτερη, πραγματικά προβληματική απάντηση: «Δυστυχώς, υπάρχει ένα πρό-

βλημα. Οι περισσότερες αγορές γίνονται μέσω εταιρειών και το Κτηματολόγιο δεν γνωρίζει τους μετόχους των εταιρειών αυτών».

Έφυγα με την εντύπωση πως το κράτος ως οφείλει θα έβρισκε τρόπο να κλείσει το παράθυρο μέσω του οποίου καταστρατηγείται ο νόμος. Σύμφωνα με τη νομοθεσία, υπήκοος τρίτης χώρας μπορεί να αγοράσει στην Κύπρο μία κατοικία και έναν επαγγελματικό χώρο. Αυτό και μόνο. Αν αυτή η πρόβλεψη παρακάμπτεται συστηματικά μέσω καταχρηστικής αξιοποίησης εταιρειών, τότε το κράτος έχει υποχρέωση να παρέμβει και να κλείσει τα παραθυράκια. Όχι με δηλώσεις. Με νομοθετικές ρυθμίσεις. Από ό,τι φαίνεται, όμως, δεν έγινε απολύτως τίποτα. Οι αγορές συνεχίζονται. Τα ακίνητα αλλάζουν χέρια με ρυθμό πυρετώδη. Και το πρόβλημα δεν είναι απλώς ποσοτικό. Είναι και γεωγραφικό. Σε συγκεκριμένες περιοχές, βλέπεις μαζι-

κές εξαγορές πολυκατοικιών. Σαν κάποιος να έχει βάλει στόχο να αποκτήσει τον έλεγχο μιας ολόκληρης γειτονιάς. Αναγκάζεσαι να αναρωτηθείς: είναι αυτό τυχαίο ή πρόκειται για στοχευμένη στρατηγική; Το αποτέλεσμα, πάντως, είναι σαφές. Οι τιμές ανεβαίνουν. Τα ενοίκια εκτοξεύονται. Οι τοπικοί κάτοικοι δεν μπορούν να ανταγωνιστούν τον πλούτο και την επιθετικότητα των αγοραστών. Και το κράτος; Δεν γνωρίζει πόσα αγοράστηκαν, ούτε ποιος αγόρασε, ούτε με ποιο τρόπο. Δεν γνωρίζει αν πρόκειται για Ισραηλινούς, Ρώσους, Κινέζους ή άλλους. Δεν ξέρει, ή ίσως επιλέγει να μην ξέρει. Έψαξα περισσότερο και διαπίστωσα ότι το νομικό παραθυράκι είναι πιο ανοιχτό από όσο νόμιζα. Πώς ακριβώς παρακάμπτεται ο νόμος; Με δύο κυρίως τρόπους.

Ο πρώτος: ένας Κύπριος έχει μια εταιρεία που κατέχει ακίνητο. Αντί να πουλήσει το ακίνητο,

πουλάει την εταιρεία σε ξένο υπήκοο. Η ιδιοκτησία αλλάζει, χωρίς να φαίνεται. Ο νέος ιδιοκτήτης κατεδαφίζει και κτίζει πολυκατοικία. Ξεκινά με είκοσι διαμερίσματα. Συνεχίζει να αγοράζει, να πουλά, να επεκτείνεται. Το κράτος δεν γνωρίζει τίποτα.

Ο δεύτερος τρόπος: Ένας αλλοδαπός πληρώνει σε Κύπριο τα έξοδα για να συστήσει εταιρεία στο όνομά του. Ο Κύπριος μεταβιβάζει στην εταιρεία μια τεράστια έκταση. Στη συνέχεια, μεταβιβάζονται οι μετοχές στον αλλοδαπό, με απλή πράξη στον έφορο Εταιρειών. Κι έτσι η περιουσία έχει αλλάξει χέρια—φαινομενικά νόμιμα, ουσιαστικά καταχρηστικά. Αυτός είναι και ο λόγος που η Κύπρος έχει γემίσει developers από τρίτες χώρες. Καλυμμένοι πίσω από κυπριακές εταιρείες, εμπορεύονται γη, κάνουν ανακαινίσεις, προχωρούν σε εξώσεις, μεταπωλούν ή νοικιάζουν σε ομοεθνείς τους με υπέρογκα ποσά. Και το κράτος παρακολουθεί.

Είναι επείγον να αλλάξει το νομικό πλαίσιο, να υπάρξει πραγματική διαφάνεια στην ιδιοκτησία εταιρειών που κατέχουν ακίνητα. Και μάλιστα, όχι μόνο για το μέλλον. Χρειάζεται αναδρομική ρύθμιση. Δεν μπορεί το κράτος να κάνει ότι δεν βλέπει. Και δεν μπορεί να σιωπά, όταν όσοι τολμούν να μιλήσουν, κατηγορούνται για ρατσισμό ή αντισημιτισμό.

Το θέμα αυτό βγήκε τρανταχτά στη δημόσια σφαίρα μετά από αναφορές του γ.γ. του ΑΚΕΛ Στέφανου Στεφάνου στο τελευταίο συνέδριο του ΑΚΕΛ. Οι αναφορές αυτές πέρα από θαρραλές, έχουν να κάνουν με το μέλλον του τόπου αυτού. Το θέμα δεν είναι εθνικό. Είναι κρατικό, κοινωνικό και πολιτικό. Είναι ζήτημα διαφάνειας, κυριαρχίας και κοινωνικής ισορροπίας. Να γρηγορούμε.

Ο κ. Τάκης Χατζηγεωργίου είναι πρώην ευρωβουλευτής.

λίτη, αλλά είναι προπέτασμα για την παράνομη ανατροφή υπερφορτωμένων, ανειδίκευτων υπαλλήλων με ανθρώπινες ζωές στο χέρι. Η κα Ματθαίου παρέπεμψε στην παρέμβαση της διευθύντριας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, Μαρίας Κυρατζή, στην Ελπίς Γεωργίου στον ραδιοφωνικό σταθμό Άστρα την Τετάρτη 2 Ιουλίου, λέγοντας πως η επιμονή της κας Κυρατζή σε τεχνokratικές λέξεις-κλειδιά «σχέδια υπηρεσίας», «πολυθεματικότητα» κ.ά., ενώ αγνοεί ολοκληρωτικά την ουσία του ζητήματος, αποκαλύπτει μια επικίνδυνη αποσύνδεση από την πραγματικότητα της δημόσιας υγείας και πρόνοιας. Και ο κίνδυνος είναι ακόμα πιο σοβαρός, αν αναλογιστούμε τη νευραλγικότητα της θέσης της και της ευθύνης των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας να προστατεύουν τα ευάλωτα μέλη της κοινωνίας.

Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου

Για τα πιο πάνω ζητήματα καταγγέλλεται στην «Κ» πως φορείς όπως τα Συμβούλια Εγγραφής Ψυχολόγων και Κοινωνικών Λειτουργών, καθώς και η Συντεχνία Ισότητα, έχουν αποστείλει στο υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας σημειώματα, τα οποία όπως τονίζουν στην «Κ» έχουν μείνει αναπάντητα από πλευράς υφυπουργείου.

Μάλιστα, οι συστημικές αδυναμίες των ΥΚΕ να ανταποκριθούν στον κρίσιμο ρόλο τους έχουν τεθεί από τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου στην έκθεσή της από τις αρχές του 2024, και όπως καταγγέλλεται στην «Κ» η μοναδική αντίδραση του υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας ήταν η μετακίνηση της λειτουργού της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου. Ο Παγκύπριος Σύλλογος Ψυχολόγων, προειδοποιούσε ακόμα και πριν από την υπόθεση του Στυλιανού, αναφέροντας σε δημόσιες ανακοινώσεις του στις 7 Ιουνίου 2019 πως: «Επαναλαμβάνουμε τη σημαντικότητα του κατάλληλου σχεδιασμού και της χρήσης ψυχομετρικών εργαλείων καθώς είναι γνωστόν πως η απουσία δομημένων επαγγελματικών αξιολόγησεων σε όλα τα στάδια διερεύνησης αναφορών παραμέλησης παιδιών σχετίζεται με επαναλαμβανόμενη κακοποίηση των παιδιών, κακής ποιότητας αξιολογήσεις και κενά στη διαδικασία της αξιολόγησης, αποτελούν έναν από τους σταθερούς παράγοντες που υποδεικνύονται ως αιτία της αδυναμίας υπηρεσιών να προλάβουν σοβαρούς τραυματισμούς ή τον θάνατο παιδιών ή / και συζυγική δολοφονία [...]».

Σύμφωνα με όσα λέχθηκαν στην «Κ», το μήνυμα που εκπέμπεται είναι απλό, η αλλαγή των Σχεδίων Υπηρεσίας για τους λειτουργούς Κοινωνικών Υπηρεσιών δεν είναι «τεχνικό ζήτημα», είναι υπόθεση δημοσίου συμφέροντος και στοιχειώδους σεβασμού στην ανθρώπινη ζωή.

ΤΡΩΜΕ ΨΑΡΙ ΣΥΧΝΑ!

**...ΚΑΙ Η ΜΙΑ ΜΕΡΑ ΕΙΝΑΙ
ΠΑΝΤΑ ΠΕΜΠΤΗ!**

blueislandrecipes.com

Blueislandcyprus

blueislandcy

Blue Island Plc

Blue Island

Blue Island Plc

ΨΑΡΑΓΟΡΕΣ BLUE ISLAND

ΛΕΥΚΩΣΙΑ

- Λεωφ. Αθαλάσσης 86, 2023 Στρόβολος
- Λεωφ. Αρχιεπισκόπου Μακαρίου 51, 2220 Λατσιά
- Λεωφ. Τσερίου 45, 2040 Στρόβολος
- Κυκλάδων & Κομνηνού 37Α, 2062 Στρόβολος

ΛΕΜΕΣΟΣ

- Αγίας Φυλάξεως 238, 3082 Μέγαρο Άννα
- Σπύρου Κυπριανού 36Β, 4042 Ποταμός Γερμασόγειας

ΠΑΡΑΛΙΜΝΙ

- Σταδίου 81, 5280

ΠΑΦΟΣ

- Αγαπήνορος 53, 8049

Blue Island

...η φρεσκάδα της θάλασσας!

Της ΑΛΕΞΙΑΣ ΚΑΛΑΪΤΖΗ

Σπίτι με άδειο παιδικό δωμάτιο. Αυτό είναι το κοινό που έχουν τα δύο νεαρά ζευγάρια που μίλησαν «εξομολογητικά» στην «Κ». Πριν από περίπου πέντε χρόνια εντάχθηκαν αμφότερα στο Εθνικό Μητρώο Υποψήφιων Θετών Γονέων, με την ελπίδα απόκτησης ενός παιδιού. Ωστόσο αυτό δεν έχει επιτευχθεί ακόμη.

Η 37χρονη Λ. ξεκίνησε τη διαδικασία με τον σύζυγό της, έπειτα από πολλές αποτυχημένες προσπάθειες απόκτησης βιολογικού παιδιού. «Όταν το 2017 είχαμε κάνει μια πρώτη επίσκεψη σε βρεφοκομείο της πόλης μας ήταν γροθιά στο στομάχι. Βρεθήκαμε στον ίδιο χώρο με πάρα πολλά ζευγάρια που είχαν το ίδιο “θέλω”. Αφήσαμε τον χρόνο να περάσει. Έπειτα κάναμε επισήμως την αίτηση στο νέο πληροφοριακό σύστημα του μητρώου. Υπήρχαν μεγαλύτερες ελπίδες, γιατί ήταν μια καινούργια διαδικασία, πιο γρήγορη και διάφανη».

Πράγματι, ο νέος νόμος εισήγαγε μια ψηφιοποιημένη και διαφανή διαδικασία για την επιλογή αναδόχου ή θετού γονέα, με τη δημιουργία ενός ενιαίου μητρώου στο οποίο εντάσσονται παιδιά που είναι σε ιδρύματα, σε νοσοκομεία, καθώς και παιδιά που θα δοθούν μέσω ιδιωτικών υιοθεσιών. Το σύστημα υποσχόταν να «μειώσει θεαματικά τον χρόνο αναμονής».

«Η αναμονή σε σκοτώνει»

Το ζευγάρι ακολούθησε τα προβλεπόμενα βήματα: Συγκέντρωσε τα απαραίτητα έγγραφα, διαπιστεύθηκε επιτυχώς από την κοινωνική έρευνα και ολοκλήρωσε την απαραίτητη εκπαίδευση. Το 2020 ήταν επισήμως εγγεγραμμένοι στην πλατφόρμα. Από τότε ξεκίνησε μια βασανιστική, όπως περιέγραψε η γυναίκα, διαδικασία αναμονής. «Είχαμε τρομερά σκαμπανεβάζοματα. Αρχικά κάπως όλα έδειχναν ότι θα γίνουν γρήγορα. Μας είπαν να ενημερώσουμε τον κύκλο μας, να τους προετοιμάσουμε, να διαβάσουμε σχετικά βιβλία. Από τον ενθουσιασμό μας, πήγαμε μέχρι και σε συμβουλευτική ομάδα ψυχολόγων που είχαν κάνει και οι ίδιοι τεκνοθεσία για το πώς να μιλήσεις στο παιδί για την τεκνοθεσία. Οσο περνάει ο χρόνος, οι ερωτήσεις αυξάνονται: Ακόμη, ρε παιδιά; Η αναμονή σε σκοτώνει». Το ζευγάρι ετοίμασε, όπως το είχαν συμβουλευθεί, ένα παιδικό δωμάτιο. Όπως σημειώνει η γυναίκα, ευτυχώς το δωμάτιο βρίσκεται στον επάνω όροφο του σπιτιού και δεν χρειάζεται να το βλέπει συχνά.

Παρόμοια εμπειρία είχαν και η Μ. με τον Ε., οι οποίοι επίσης αποφάσισαν να προχωρήσουν στη διαδικασία υιοθεσίας χάρη στο νέο σύστημα. «Μπαίνεις σε μια διαδικασία προετοιμασίας: Να έχω έτοιμο το σπίτι, να έχω ένα κρεβάτάκι. Αν έρθει αύριο ένα μωρό, τι θα κάνω; Μπορεί να μην είσαι έγκυος, αλλά είναι σαν να σου κάνουν μια εγκυμοσύνη πέντε χρόνων». Ο άνδρας της επισήμανε ότι το χειρότερο είναι πως το ζευγάρι βρίσκεται στο απόλυτο σκοτάδι σε σχέση με την πρόοδο της διαδικασίας. Στο σύστημα φαίνεται μόνο ολοκληρωμένη η αίτησή του. Δεν μπορεί να γνωρίζει σε ποια σειρά είναι, πόσοι περιμένουν πριν και μετά από αυτό ή γιατί ένα παιδί δεν θεωρήθηκε «συμβατό» με αυτούς. Σημειώνεται πως και τα δύο

ζευγάρια ανέφεραν ότι δεν είχαν θέσει αυστηρά ηλικιακά κριτήρια. Τα πέντε αυτά χρόνια το νεαρό ζευγάρι ρυθμίζει τη ζωή του με δεδομένο την αναμονή ενός παιδιού. «Είχα βρει δουλειά στη Γαλλία και την ακύρωσα γιατί σκεφτήκαμε ότι είναι πιο σημαντικό να κάνουμε εδώ την οικογένειά μας. Εμείνα σε χειρότερες εργασιακές συνθήκες, και με λιγότερα λεφτά. Αν είχα φύγει, το παιδί τώρα θα μιλούσε γαλλικά, γιατί θα είχα μπει στο σύστημα υιοθεσίας της Γαλλίας». Η μόνη συμβουλή που τους δόθηκε ήταν να μπουκ και στο μητρώο της αναδοχής. Η Μ. ανέφερε πάντως ότι το ζευγάρι δεν θέλει συνειδητά να προχωρήσει σε αναδοχή, διότι δεν θέλει να διακινδυνεύσει αργότερα να αποχωριστεί το παιδί. «Και να ήθελα όμως να το κάνω, για να βοηθήσω έναν άνθρωπο, θα πρέπει να κάνω όλη τη διαδικασία ξανά από την αρχή», επισήμανε, διευκρινίζοντας πως για να ενταχθεί στο μητρώο αναδόχων πρέπει να επαναλάβει τη διαδικασία που είχε κάνει για ένταξη στο μητρώο θετών γονέων.

Η Λ. τόνισε πως με τον άνδρα της αποφάσισαν να επιλέξουν και την αναδοχή. «Δύο μήνες πέρασαν από τότε που καταθέσαμε και στο μητρώο αναδόχων τα χαρτιά μας και ακόμη περιμένουμε τους κοινωνικούς λειτουργούς». Σύμφωνα με πηγές με γνώση στον τομέα της παιδικής προστασίας, ανάλογα βεβαίως και με τα κριτήρια που θέτουν οι υποψήφιοι γονείς (ηλικιακό όριο, ύπαρξη ανα-

πηρίας, διαφορετική εθνικότητα ή φυλή), ο μέσος χρόνος αναμονής πλησιάζει την πενταετία.

Μόνο ένα έως δύο ετών

Η Ελένη Γεώργαρου, δικηγόρος με εξειδίκευση σε θέματα αναδοχής και υιοθεσίας και πρόεδρος του Δικτύου Αναδόχων Γονέων και Εθελοντών, μιλάει καθημερινά με ζευγάρια, τα οποία, όπως τα παραπάνω, αντιμετωπίζουν προβλήματα στη διαδικασία υιοθεσίας και αναδοχής και μεγάλες καθυστερήσεις. Όπως παρατήρησε, βασική αιτία είναι ότι στη χώρα δεν υπάρχει ανάλογος αριθμός παιδιών βρεφικής ηλικίας που να καλύπτει τις ανάγκες της ζήτησης.

Τα στοιχεία που μας παρέθεσε το αρμόδιο υπουργείο είναι ενδεικτικά. Αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα υπάρχουν κατάλληλα για υιοθεσία μόνο ένα παιδί έως δύο ετών και τρία παιδιά μεταξύ δύο και πέντε ετών. Αντίστοιχα, στο Εθνικό Μητρώο Θετών Γονέων υπάρχουν 1.843 καταχωρισμένες εγγραφές (έως τον Ιανουάριο 2025).

Η υπουργός Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας Δόμνα Μιχαηλίδου μίλησε στην «Κ» περιγράφοντας τις σημαντικότερες προκλήσεις. «Το σύστημα δεν έχει εξομαλυνθεί ακόμη. Έχουμε σταθερή ροή παιδιών, που εισέρχονται στο σύστημα μέσω εισαγωγικών παρεμβάσεων, ωστόσο έχουμε συσσώρευση αιτήσεων (σ.σ. υποψήφιων θετών γονέων)

από τα προηγούμενα χρόνια, πριν από την έναρξη του ενιαίου μητρώου, οι οποίες δεν είχαν εξυπηρετηθεί», εξήγησε. Επιπλέον, πρόσθεσε, η παρουσία του ενιαίου μητρώου προσείλκυσε περισσότερους υποψήφιους γονείς να αιτηθούν για να αποκτήσουν παιδί, με αποτέλεσμα να αυξάνονται οι αιτήσεις, αλλά όχι και τα παιδιά προς υιοθεσία. Η υπουργός έθεσε και μία ακόμη παράμετρο, λέγοντας πως αρκετοί υποψήφιοι γονείς στα κριτήρια επιλέγουν ένα παιδί που δεν θα έχει κάποια αναπηρία, την ίδια στιγμή που τα περισσότερα παιδιά που εισέρχονται στο σύστημα έχουν έστω και κάποια μικρή μορφή αναπηρίας. Αυτή, όπως είπε χαρακτηριστικά, είναι η περίπτωση και των τεσσάρων παιδιών έως πέντε ετών που δίνονται προς υιοθεσία. «Είναι πάρα πολλές οι αναπηρίες, οι οποίες μπορεί να είναι ψυχικές, μπορεί να είναι νευροαναπτυξιακές και με σωστή φροντίδα των παιδιών στην οικογένεια, αυτά να έχουν μια πλήρως τυπική ανάπτυξη όσο μεγαλώνουν. Αυτό σίγουρα δεν θα γίνει στο ίδρυμα, μπορεί όμως να γίνει μέσα στην οικογένεια».

Μέσω αναδοχής

Στην αναδοχή, οι αριθμοί αυξάνονται – προς αναδοχή υπάρχουν διαθέσιμα επτά παιδιά, 0-2 ετών, και είκοσι παιδιά, 2-5 ετών. Σύμφωνα με την έρευνα της «Κ», κάποιοι υποψήφιοι θετοί γονείς εγγράφονται και στο μητρώο των υποψήφιων αναδόχων με την ελ-

πίδα η αναδοχή να μετεξελιχθεί σε υιοθεσία. Ρωτήσαμε τη θέση της υπουργού. «Από τη μία δεν το βρίσκω σωστό, γιατί είναι άλλος ο σκοπός της αναδοχής, οπότε είναι λάθος να γίνεται. Από την άλλη, όμως, δεδομένου ότι μία στις δύο ανάδοχες περιπτώσεις γίνεται υιοθεσία, είναι και ένας τρόπος να βγάλουμε τα παιδιά από τα ιδρύματα. Συνεπώς, εγώ έχω μεικτά συναισθήματα για την πρακτική αυτή», σχολίασε η κ. Μιχαηλίδου, επισημαίνοντας πως ακόμη δεν υπάρχει στην Ελλάδα ένα οργανωμένο δίκτυο αναδόχων, αλλά και ότι τόσο για το υπουργείο όσο και για το σύστημα παιδικής προστασίας η βασική μέριμνα είναι το βέλτιστο των παιδιών, που σε κάθε περίπτωση είναι να βρίσκονται σε οικογενειακό περιβάλλον και όχι σε ένα ίδρυμα.

Η Ελένη Γεώργαρου παρατήρησε ότι και σε αυτές τις περιπτώσεις, κατά τις οποίες οι ανάδοχες μετατρέπονται σε υιοθεσίες, παρατηρούνται σοβαρές καθυστερήσεις εξαιτίας της έλλειψης στελεχών, κυρίως κοινωνικών λειτουργών. «Σε πολλές περιπτώσεις τα παιδιά πηγαίνουν στα μητρώα αναδόχων και όχι θετών γονέων, γιατί δεν είναι έτοιμο το σύστημα να αποφανθεί εάν θα οδηγηθούν για υιοθεσία. Μπορεί να περάσουν δύο έως και τρία χρόνια μέχρι το παιδί να είναι σε θέση νομικά να υιοθετηθεί».

Οι επιστροφές

Η κ. Μιχαηλίδου αποδέχεται την κριτική λέγοντας ότι πράγματι παρατηρούνται καθυστερήσεις, με αποτέλεσμα ιδίως όταν δεν υπάρχει αναδοχή τα παιδιά να περνούν περισσότερο χρόνο στα ιδρύματα. Επισήμανε ωστόσο πως σε κάθε περίπτωση το κράτος οφείλει να εξαντλήσει πρώτα κάθε πιθανότητα ώστε το παιδί να επιστρέψει στη φυσική του οικογένεια. «Είμαι η πρώτη που θα πω ότι οι κοινωνικοί λειτουργοί –εκτός από την υποστέλεχση, που όντως υπάρχει– πρέπει να βοηθήσουν παραπάνω, αλλά έχουν δικίο πολλές φορές στο ότι θέλουν να στοιχειοθετήσουν την ανικανότητα της διευρυμένης φυσικής οικογένειας ενός παιδιού να το υποστηρίξει (σ.σ. προτού αυτό δοθεί για υιοθεσία)». Η κ. Μιχαηλίδου τόνισε ότι επόμενος στόχος του υπουργείου είναι να εξετάσει, σε περιπτώσεις επανένωσης με τη φυσική οικογένεια, τον μέσο όρο που διαρκεί χρονικά η διαδικασία επιστροφής των παιδιών στα σπίτια τους προκειμένου να διαπιστωθεί αν αυτή καλύτερη αδικαιολόγητα πολύ, για τους λάθος λόγους.

Το δεύτερο ζήτημα που ανέδειξε η ίδια είναι πως υπάρχουν αρκετές επιστροφές παιδιών από τις θετές οικογένειες που τα υιοθετούν, έπειτα από την πρώτη διαδικασία σύνδεσης παιδιού- θετών γονέων. «Από τις 19 συνδέσεις που έχουμε τώρα, δεν ξέρουμε πόσες θα προχωρήσουν. Αν επιστραφεί ένα παιδί, θα πρέπει να κληρωθεί με άλλη οικογένεια. Πρέπει να δούμε τα δεδομένα αυτά». Όπως υπογράμμισε, όλα αυτά πρέπει να γίνουν τη στιγμή που και το ίδιο το υπουργείο πάσχει από υποστέλεχση. «Στο υπουργείο έχουμε έναν άνθρωπο στο τμήμα υιοθεσίας και αναδοχής». Το ενιαίο πληροφοριακό σύστημα αναδόχων και υιοθεσιών, το οποίο παρακολουθεί και καταγράφει κεντρικά τις αναδοχές και τις υιοθεσίες στη χώρα, ξεκίνησε να λειτουργεί το 2020-2021. Σύμφωνα με τα δεδομένα, από το 2021 έως και το 2024 πραγματοποιήθηκαν κατά μέσον όρο περίπου 181 υιοθεσίες.

Σε πολλές περιπτώσεις τα παιδιά πηγαίνουν στα μητρώα αναδόχων και όχι θετών γονέων, γιατί δεν είναι έτοιμο το σύστημα να αποφανθεί εάν θα οδηγηθούν για υιοθεσία. Μπορεί να περάσουν δύο έως και τρία χρόνια μέχρι το παιδί να είναι σε θέση νομικά να υιοθετηθεί.

Ελένη Γεώργαρου Πρόεδρος του Δικτύου Αναδόχων Γονέων και Εθελοντών

► ΕΛΛΑΔΑ από €699

► ΕΞΩΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ από €2089

► ΕΥΡΩΠΗ από €875

Καλοκαιρινές αποδράσεις; Βρες το δικό σου πακέτο!

Ταξίδια με χαμόγελο!

PROUD MEMBER FOR 30 years!

77 77 17 67

orthodoxoutravel.com

Orthodoxou Travel

Το φεστιβάλ υλοποιείται σε συνεργασία με το υφυπουργείο Τουρισμού, το Γραφείο του Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων και το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών, φιλοξενώντας καλλιτέχνες και τις τοπικές παραδόσεις των ορεινών του τόπου.

Οι μικροί επισκέπτες είχαν την ευκαιρία να κάνουν πολλές όμορφες δραστηριότητες. Το ΓΤΠ εμπλούτισε το Φεστιβάλ με τις υπέροχες παραγωγές του, όπως είναι οι «Μύθοι της Κύπρου».

Γεύσεις και παράδοση πήραν τα βουνά

Το Φεστιβάλ Παραδοσιακών Γεύσεων και Χειροτεχνημάτων «Πάμε Τρόδος 2!» διοργανώθηκε ξανά στη θερινή προεδρική κατοικία

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Οι κήποι της προεδρικής κατοικίας Τροόδους για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά άνοιξαν για να υποδεχθούν γεύσεις και χειροτεχνήματα, διά χειρός ανθρώπων που τιμούν την παράδοση και εξελίσσουν την έννοια της μικρής κυπριακής επιχείρησης. Αυτό είναι το Φεστιβάλ Παραδοσιακών Γεύσεων και Χειροτεχνημάτων «Πάμε Τρόδος 2!», το οποίο για δεύτερη χρονιά διοργανώθηκε με πρωτοβουλία της πρώτης κυρίας Φίλιππας Καρσερά Χριστοδουλίδη, σε συνεργασία με το Γραφείο Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων, το υφυπουργείο Τουρισμού και το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών (ΓΤΠ). Στο φεστιβάλ παρευρέθηκε και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Νίκος Χριστοδουλίδης.

Η κα Καρσερά Χριστοδουλίδη σε δηλώσεις της στο πλαίσιο της εκδήλωσης εξέφρασε τη χαρά της που για δεύτερη χρονιά διοργανώνεται το «Πάμε Τρόδος» στην προεδρική κατοικία στο Τρόδος, κάνοντας ιδιαίτερη αναφορά στη μεγάλη προσέλευση επισκεπτών, λέγοντας χαρακτηριστικά: «Κυρίες εμένα, αυτό που με χαροποιεί είναι η ανταπόκριση όλων των ανθρώπων, των μικρών επιχειρήσεων, της υπαίθρου, των παραγωγών που έρχονται και συμμετέχουν». Όπως είπε η κα Καρσερά Χριστοδουλίδη, μαζί με τον επίτροπο Ανάπτυξης

Η πρώτη κυρία Φίλιππα Καρσερά Χριστοδουλίδη και η διευθύντρια του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών κα Αλίκη Στυλιανού τόνισαν την ανάγκη για διατήρηση και ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του Τροόδους.

διάφορα άλλα, τα οποία θέλουν να τα βοηθήσουν και να τα αναδείξουν. Η κα Καρσερά-Χριστοδουλίδη σημείωσε πως το υφυπουργείο Τουρισμού έχει διάφορα προγράμματα ενίσχυσης των παραπάνω.

Στη συνέχεια των δηλώσεών της η πρώτη κυρία είπε πως αυτό είναι ένα Φεστιβάλ που εξυπηρετεί πολλούς στόχους και ανοίγει και ένα εμβληματικό κτήριο σε έναν υπέροχο χώρο, στο Τρόδος: «Έρχεται κόσμος, έχει την ευκαιρία να κάνει τη βόλτα του, να θαυμάσει αυτό το υπέροχο φυσικό περιβάλλον, να ψωνίσει, τα παιδιάκια μπορούν να κάνουν πολλές όμορφες δραστηριότητες που τους παίρνουν μακριά από τις οθόνες και δημιουργούν. Το ΓΤΠ μάς εμπλουτίζει πάντα με τις υπέροχες παραγωγές του, όπως είναι οι «Μύθοι της Κύπρου» και πρόσθεσε ότι είναι πάρα πολλά και όμορφα όσα μπορεί να κάνει κάποιος, «και θέλουμε χρόνο με τον χρόνο να το εξελίσσουμε, για να μένει πίσω ουσία, δηλαδή να βγαίνει κάτι ουσιαστικό, να βοηθούνται οι άνθρωποι της υπαίθρου και επίσης να φέρνουμε κοντά τον κόσμο των πόλεων. Προσπαθήσαμε να το διαφημίσουμε όσο μπορούσαμε. [Οι επισκέπτες] αφήνουν τα αυτοκίνητα στην πλατεία του Τροόδους, και νομίζω ότι είναι όλοι χαρούμενοι που είναι εδώ». Η κα Καρσερά Χριστοδουλίδη ευχαρίστησε θερμά όλους όσοι βοήθησαν στην πραγματοποίηση αυτής της πρωτοβουλίας, καθώς και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ) για την προβολή της.

Αυξημένη προσέλευση

Από την πλευρά του, ο υφυπουργός Τουρισμού κ. Κώστας Κουμής εξέφρασε και εκείνος τη χαρά του για την αυξημένη προσέλευση επισκεπτών, αναφέροντας: «Είναι με ιδιαίτερη χαρά που βλέπουμε χιλιάδες συμπατριώτες μας να συρρέουν εδώ στην προεδρική κατοικία, σε αυτό το πολύ

Η διευθύντρια του ΓΤΠ κα Αλίκη Στυλιανού είπε πως στόχος όλων μας είναι η προώθηση των μικρών επιχειρήσεων και παραγωγών της ορεινής Κύπρου, αναδεικνύοντας τον ιδιαίτερο πλούτο της περιοχής του Τροόδους.

Γεχωριστό κτήριο με την πολύ ξεχωριστή ιστορία, προκειμένου να γνωρίσουν ξανά τις κυπριακές γεύσεις και την κυπριακή παράδοση. Είναι, όπως έχει ήδη αναφερθεί, μία πρωτοβουλία της πρώτης κυρίας Φίλιππας Καρσερά Χριστοδουλίδη, την οποία χαίρονται οι επισκέπτες, όπως έχω αναφέρει, αλλά και οι δεκάδες συμπατριώτες μας που ανήκουν στο πλαίσιο της κυπριακής παραδοσιακής τέχνης ή παραδοσιακής βιοτεχνίας». Ο κ. Κουμής τόνισε πως το περιεχόμενο της συγκεκριμένης εκδήλωσης εμπίπτει στη στρατηγική του υφυπουργείου Τουρισμού, που σκοπεύει στην ανάδειξη τόσο της περιοχής του Τροόδους όσο και των παραδοσιακών εδεσμάτων και των παραδοσιακών τεχνών.

Ανάδειξη του πλούτου του Τροόδους

Η διευθύντρια του ΓΤΠ κα Αλίκη Στυλιανού τόνισε τη σημασία όπως τέτοιες εκδηλώσεις συνοδεύονται από εύχρηστο πληροφωριστικό υλικό, σημειώνοντας τα εξής: «Για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά, διοργανώνουμε το Φεστιβάλ Παραδοσιακών Γεύσεων και Χειροτεχνημάτων στην προεδρική κατοικία στο Τρόδος, με πρωτοβουλία της πρώτης κυρίας της Κυπριακής Δημοκρατίας Φίλιππας Καρσερά Χριστοδουλίδη. Στόχος όλων μας είναι η προώθηση των μικρών επιχειρήσεων και παραγωγών της

ορεινής Κύπρου, αναδεικνύοντας τον ιδιαίτερο πλούτο της περιοχής του Τροόδους». Όπως είπε η κα Στυλιανού, οι επισκέπτες είχαν την ευκαιρία να συγκεντρώσουν νέες πληροφορίες και εμπειρίες για τους τοπικούς παραγωγούς με σκοπό την ανάδειξή τους, έτσι ώστε να δημιουργηθούν οι πόροι, για να συνεχίσουν την παραγωγή τους, ενθαρρύνοντας παράλληλα τους νέους να παραμείνουν σε αυτά τα επαγγέλματα και τις ορεινές περιοχές. «Το φεστιβάλ, όπως αναφέρθηκε, υλοποιείται σε συνεργασία με το υφυπουργείο Τουρισμού, το Γραφείο του Επιτρόπου Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων και το ΓΤΠ, φιλοξενώντας καλλιτέχνες και τις τοπικές παραδόσεις των ορεινών του τόπου μας».

Σημαντικό αποτύπωμα

Τη σημασία τέτοιων εκδηλώσεων για την τοπική κοινότητα και την ανάδειξη των ορεινών περιοχών τόνισε και ο επίτροπος Ανάπτυξης Ορεινών Κοινοτήτων κ. Χαράλαμπος Χριστοφίνης, ο οποίος ανέφερε πως τέτοιες ενέργειες είναι αυτές που αφήνουν ένα σημαντικό αποτύπωμα και για τις επιχειρήσεις της περιοχής και για τον κόσμο της περιοχής. Ευχαρίστησε εκ νέου την κα Φίλιππα Καρσερά Χριστοδουλίδη, καθώς και όλους τους συντελεστές, το υφυπουργείο Τουρισμού και το ΓΤΠ για τη διοργάνωση και πρόσθεσε πως πρόκειται για έναν επιτυχημένο θεσμό που διαρκώς διευρύνεται και εμπλουτίζεται με νέες δραστηριότητες. Ο κ. Χριστοφίνης σημείωσε χαρακτηριστικά: «Σίγουρα εκείνο στο οποίο δίνουμε πάντα σημασία, είναι οι άνθρωποι της υπαίθρου να κρατηθούν με αυτές τις πολιτικές στον τόπο τους, στις ρίζες τους. Αυτό είναι το πιο σημαντικό και αυτό το φεστιβάλ, και τέτοια φεστιβάλ, προσδίδουν αυτόν τον χαρακτήρα».

Ο πρόεδρος του Συμβουλίου

Κοινοτικού Εθελοντισμού Πελενδρίου και του Προγράμματος «Ίκαρος», κ. Χρύσης Σπύρου, ευχαρίστησε την κα Καρσερά Χριστοδουλίδη, αναφέροντας χαρακτηριστικά: «Θέλω να συγχαρώ την πρώτη κυρία για τη σημερινή πρωτοβουλία να διοργανώσει αυτή την όμορφη εκδήλωση και παράλληλα να την ευχαριστήσω ιδιαίτερα για την απόφαση που έλαβε να στηρίξει το πρόγραμμα «Ίκαρος». Τόνισε επίσης πως τέτοιες πρωτοβουλίες αγκαλιάζονται από το κοινό, και ευχήθηκε όπως το συγκεκριμένο Φεστιβάλ καθιερωθεί ως θεσμός.

Σχετικά με αυτό η πρώτη κυρία ανέφερε: «Είναι πολύ σημαντικό ότι κάθε χρόνο σε όλες μας τις δράσεις, είτε είναι εδώ σε αυτό τον χώρο είτε είναι στο Προεδρικό, θέλουμε να υπάρχει και ένας κοινωνικός σκοπός, ένας κοινωνικός στόχος. Πέρσι βοηθήσαμε το Συμβούλιο Κοινοτικού Εθελοντισμού της Κυπριότητας. Φέτος βοηθάμε το Συμβούλιο Κοινοτικού Εθελοντισμού Πελενδρίου που «τρέχει» το πρόγραμμα «Ίκαρος» για άτομα με νοητική υστέρηση. Είναι ένα Κέντρο Ημέρας που κάνει πολύ καλή δουλειά στο Πελένδρι, άρα εμπλουτίζουμε και με αυτά τα στοιχεία τη δράση μας» και συμπλήρωσε πως το πρόγραμμα «Ίκαρος» στηρίζεται από τον Ραδιομαραθώνιο και, παρόλο που βρίσκεται στο Πελένδρι, εντούτοις εξυπηρετεί πολλά χωριά της υπαίθρου, τονίζοντας ότι είναι πολύ σημαντικό τέτοια

προγράμματα να στηρίζονται. Ευχαρίστησε επίσης όλους τους μουσικούς που συμμετείχαν, καθώς και τους σεφ που παρουσίασαν παραδοσιακές συνταγές στο πλαίσιο του Φεστιβάλ.

Σημαντικός ο εθελοντισμός

Τέλος, ο πρόεδρος της Κοινότητας Πελενδρίου κ. Κύπρος Κυπριανού, αφού ευχαρίστησε την πρώτη κυρία και τους διοργανωτές για τη στήριξή τους στις κοινότητες της υπαίθρου, πρόσθεσε τα εξής: «Είναι πολύ σημαντικό το έργο του εθελοντισμού. Χρειάζεται μεγάλη στήριξη από όλο τον κόσμο. Ειδικά το πρόγραμμα «Ίκαρος» είναι ένα πρόγραμμα, το οποίο έδωσε φωνή στα παιδιά που ήταν κλεισμένα στο σπίτι. Με αυτό τον τρόπο έχουν κοινωνικοποιηθεί, μπορούν να χαρούν, μπορούν να κάνουν εκδηλώσεις, τις οποίες δεν μπορεί κανείς να φανταστεί».

Η κυρία Καρσερά Χριστοδουλίδη είπε πως αυτό είναι ένα Φεστιβάλ που εξυπηρετεί πολλούς στόχους και ανοίγει και ένα εμβληματικό κτήριο σε έναν υπέροχο χώρο, στο Τρόδος.

Η κα Καρσερά Χριστοδουλίδη εξέφρασε τη χαρά της που για δεύτερη χρονιά διοργανώνεται το «Πάμε Τρόδος» στην προεδρική κατοικία στο Τρόδος, κάνοντας ιδιαίτερη αναφορά στη μεγάλη προσέλευση επισκεπτών.

Ορεινών Κοινοτήτων κ. Χαράλαμπος Χριστοφίνης, τη διευθύντρια του ΓΤΠ κα Αλίκη Στυλιανού και τον υφυπουργό Τουρισμού κ. Κώστα Κουμή, οι οποίοι συνεργάστηκαν με την Προεδρία για να γίνει αυτό το Φεστιβάλ, περιγράφηκαν στα περίπτερα και μίλησαν με τους παραγωγούς και τους μικρούς επιχειρηματίες, οι οποίοι εξέφρασαν την ευχαρίστησή τους τόσο για την προσέλευση του κοινού, όσο και για την ευκαιρία που τους δίνεται, προκειμένου να αναδείξουν τις επιχειρήσεις τους, αφού ένα ευρύτερο κοινό έρχεται, για να τους στηρίξει, ψωνίζοντας παραδοσιακά προϊόντα και χειροτεχνήματα. Η πρώτη κυρία ανέφερε πως στη φετινή διοργάνωση αυτό που ξεχωρίζει είναι ότι έδωσαν έμφαση σε κάποιες τέχνες που τείνουν να εκλείψουν, όπως είναι η κατασκευή της παραδοσιακής «τσάερας» —της καρέκλας— παραδοσιακά όργανα, όπως είναι το «πιθκιαβλί», παραδοσιακά αντικείμενα όπως η «βούρκα» και

Η διάλυση των σκιών και των θεσμών

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Προτού καν δημοσιοποιηθεί η αιτιολόγηση της απόφασης του Ανωτάτου Δικαστικού Σώματος για τον μη διορισμό της κ. Βαρωσιώτου η κοινή γνώμη καθώς και αρκετοί συνάδελφοι αποφάνθηκαν – ατεκμηρίωτα– πως η απόφαση είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το πόρισμα της δικαστού για τα αίτια θανάτου του Θανάση Νικολάου, καθώς και με την «απεΐθεια» που αυτή φέρεται να επέδειξε σε οδηγίες του διοικητικού προέδρου του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού. Με άλλα λόγια έσπευσαν να καλλιεργήσουν το ατεκμηρίωτο συμπέρασμα πως η κ. Βαρωσιώτου «τιμωρήθηκε» γιατί τόλμησε να τα βάλει με το σύστημα, αφήνοντας να νοηθεί πως το εν λόγω δικαστικό σώμα είναι μέρος της ευρύτερης συνωμοσίας που σχετίζεται με την απόκρυψη ενόχων.

Κανείς δεν θεώρησε σοφό να κάνει μια παύση ώστε να συλλογιστεί νηφάλια πως μια τέτοια «ετυμγορία» είναι πρώιμη και αυθαίρετη εφόσον η γνώση όλων των γεγονότων παραμένει ελλιπής και πως κάτι τέτοιο είναι εξίσου προβληματικό όσο και η τυχόν μεροληπτική αξιολόγηση της εν λόγω δικαστού. Παρ’ όλα αυτά ας δεχούμε πως η του Προέδρου, λέγοντας πως το Ανώτατο Δικαστικό Σώμα «τιμωρήθηκε» είναι εν μέρει κατανοητή δεδομένου του θυμού που προκαλεί η για είκοσι και πλέον χρόνια αδικαιώτη μάχη της οικογένειας του Νικολάου να αποδείξει τη δολοφονία του, καθώς επίσης και η δυσπιστία που υπάρχει απέναντι στους θεσμούς και η οποία έχει σαν παρενέργεια την ανάγκη δημιουργίας «ηρώων και ηρωίδων που τα βάζουν με το σαθρό κατεστημένο». Η στάση όμως της κυβέρνησης ο’ αυτή την ιστορία ούτε κατανοητή μπορεί να είναι, ούτε και αποδεκτή για τον απλούστατο λόγο ότι πέρα από ανησυχητικό δείγμα λαϊκισμού αποτελεί παρέμβαση στη Δικαιοσύνη. Τι είπε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας; Πως επειδή αντιλαμβάνεται –απόλυτα μάλιστα– την κοινωνική αντίδραση είναι πάρα πολύ σημαντικό να δικαιολογηθεί δημόσια η λήψη της συγκεκριμένης απόφασης. Και ήρθε μετά ο αναπληρωτής κυβερνητικός εκπρόσωπος να «εξηγήσει» τη δήλωση του Προέδρου, λέγοντας πως το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο «μπορεί να δώσει περιληπτικά κάποιους λόγους έτσι ώστε να διαλυθούν οι σκιές που έχουν δημιουργήσει και να γνωρίζει η κοινωνία το υπόβαθρο που στηρίχτηκαν οι εφτά δικαστές». «Διότι υπάρχει» είπε «η περιρρέουσα εικόνα ότι η κ. Βαρωσιώτου έχει καρατομηθεί, κάτι εξαιρετικά επικίνδυνο, αφού οδηγεί στην εντύπωση πως η δικαστική εξουσία αποφαίνεται «κατά παραγγελία». Σύμφωνα λοιπόν με την κυβέρνηση το πρέπει ήταν να κάνει το δικαστικό σώμα μια περιληφή των λόγων μη διορισμού της κ. Βαρωσιώτου και να τη δημοσιοποιήσει και αυτό, σύμφωνα με την κυβέρνηση θα ήταν αρκετό για να διαλυθούν οι απανταχού σκιές και να πειστεί η δύσπιστη κοινή γνώμη ότι η απόφαση πάρθηκε για λόγους άσχετους με την υπόθεση Νικολάου. Κι αν μια τέτοια θέση δεν είναι μια ιδιαιτέρως προβληματική υπεραπλούστευση των γεγονότων, η οποία καταδεικνύει και την ουσιαστική αδυναμία της κυβέρνησης να διαχειριστεί την κοινή γνώμη χωρίς να άγεται και να φέρεται από αυτήν, τότε πώς αλλιώς να την εκλάβει ο νοήμων πολίτης; Η αμφισβήτηση της δικαιοσύνης δεν λύνεται με το καίδεύει η κυβέρνηση τα αφτιά της κοινής γνώμης, ούτε με το να παριστάνει πως συμπαραστέκεται στο αίσθημα οργής που την κατακλύζει από καιρού εις καιρόν και για το οποίο διατηρεί μάλιστα την ψευδαίσθηση πως δεν φέρει καμία ευθύνη. Η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης είναι το θεμέλιο της δημοκρατίας και οι κυβερνώντες οφείλουν να τη διαφυλάξουν, αποδεικνύοντας πως γνωρίζουν και αναγνωρίζουν ότι δεν νοείται να επιπρεάζονται οι δικαστές από την κοινή γνώμη, τα ΜΚΔ και τα ΜΜΕ ή να δέχονται πολιτικές πιέσεις. Και το να καλεί ένας Πρόεδρος της Δημοκρατίας τους δικαστές να δικαιολογήσουν δημόσια την απόφασή τους –περιληπτικά μάλιστα– ώστε τάχα να διαλυθούν οι σκιές χωρίς να αντιλαμβάνεται πως πρόκειται για παρέμβαση που πλάνητει την ανεξαρτησία τους, προτρέποντάς τους να γίνουν επιρρεπείς στις αντιδράσεις της κοινής γνώμης, τότε τα πράγματα είναι πιο σοβαρά από ό,τι νομίζουμε.

elenixenou11@gmail.com

Οι εργαζόμενοι στον ζωολογικό κήπο των Σκοπίων ετοίμασαν και σέρβιραν ειδική κατεψυγμένη τροφή και φρούτα για τα ζώα λόγω του καύσωνα. Στη φωτογραφία, λεμούριοι τρώνε κρύο καρπούζι.

Τα παιδιά δεν κινδυνεύουν από τη γνώση, αλλά από την άγνοια

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

«**Ποινή** φυλάκισης σε 46χρονο για υπόθεση σεξουαλικής κακοποίησης παιδιού», «76χρονος παραδέχθηκε τη σεξουαλική κακοποίηση εξάχρονης εγγονής του», «προπονητής ένοχος για σεξουαλική κακοποίηση ανήλικης», «καθηγητής χμείας καταδικάστηκε για σεξουαλική κακοποίηση 9 μαθητριών», «σεξουαλική κακοποίηση πεντάχρονης σε κοινότητα της Πάφου». Αληθινό πρόσφατο τίτλοι από δημοσιεύματα σε εγχώρια μέσα.

Οι υποθέσεις σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών είναι σοκαριστικές και δυστυχώς ολοένα και συχνότερες. Επιπλέον, οι νέες μορφές και εργαλεία προσέγγισης και κακοποίησης ανήλικων παιδιών μέσω της τεχνολογίας και μέσων κοινωνικής δικτύωσης διαδίδονται αστραπιαία. Εντούτοις, το κλασικό μοτίβο παραμένει αναλλοίωτο και κυρίαρχο.

Αυτό δηλαδή, στο οποίο ο κακοποιητής βρίσκεται στο περιβάλλον του παιδιού, δείχνει να γνολίζεται για αυτό, προχωρά το σχέδιο αργά, μέχρι που το παιδί νιώθει ένοχος για τον δικό του ρόλο στην εξέλιξη, αλλά και για το τι μπορεί να ακολουθήσει στη ζωή τη δική του και του άμεσου περιβάλλοντός του σε περίπτωση που σπάσει τη σιωπή του.

Το μεγαλύτερο όπλο των παιδοφίλων είναι η σιωπή. Η ντροπή του θύματος, η ενοχή που του φορτώνεται, ο φόβος της κοινωνικής κατακραυγής, η ενδεχόμενη απόρριψη, όλα συνεργούν ώστε να παραμένουν πολλά περιστατικά στο σκοτάδι.

Γατί, όμως, τα περιστατικά ολοένα και αυξάνονται; Είναι ζήτημα ενδυνάμωσης των θυμάτων οι αυξανόμενες καταγγελίες και οι υποθέσεις που φτάνουν στη δικαιοσύνη; Ακόμη και έτσι, η πρόληψη, η εννημέρωση, η αντιμετώπιση από τα ίδια τα παιδιά αποτελεί τον πιο κρίσιμο παράγοντα στην πρόληψη αυτών των εγκλημάτων. Τα παιδιά πρέπει να μάθουν από μικρή ηλικία να αναγνωρίζουν τα όρια του σώματός τους, τα πο-

νηρά αγγίγματα, να καταλαβαίνουν πότε μια συμπεριφορά είναι λανθασμένη ή τους προκαλεί δυσφορία και να νιώθουν ασφάλεια να μιλήσουν. Αυτή ακριβώς είναι η αποστολή του μαθήματος της αγωγής υγείας/σεξουαλική αγωγή.

Μήπως όμως η σεξουαλική αγωγή δεν διδάσκεται στα σοβαρά στα σχολεία; Πόσο ζημιά έχουν προκαλέσει άραγε στην εφαρμογή αυτής της εκπαιδευτικής πολιτικής εννημέρωσης και πρόληψης εντός των σχολικών μονάδων οι φωνασκίες, οι παροξυσμοί και η παραπληροφόρηση που ορισμένοι επιχειρήσαν γύρω από αυτό το ζήτημα; Ενδεχομένως πολύ μεγαλύτερη απ’ όση μπορούμε να εκτιμήσουμε. Ίσως οι εκπαιδευτικοί να μην ασχολούνται και για να μην «μπλέξουν», για να το θέσω απλά. Θυμίζω μόνο τις πρόσφατες συζητήσεις αναφορικά με το αίτημα ορισμένων γονιών το παιδί τους να εξαιρείται του μαθήματος.

Ωστόσο, η επιστημονική κοινότητα έχει ξεκαθάρι θεση: η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση προσαρμοσμένη στην ηλικία του παιδιού, δεν «χαλάει» την αθωότητά του. Αντίθετα, του δίνει τα εργαλεία να προστατεύσει τον εαυτό του και να μεγαλώσει με αυτοπεποίθηση και υγιή στάση απέναντι στον εαυτό του και τους άλλους.

Οι εκπαιδευτικοί έχουν την υποχρέωσή έναντι στα παιδιά να τα εννημερώσουν, να τα προστατεύσουν και να τα καθοδηγήσουν να χρειάζονται την απαραίτητη και ολιστική στήριξη του Υπουργείου για να το επιτύχουν. Ευθύνη, όμως, έχει και η πολιτεία να ασχοληθεί πιο σοβαρά με το ζήτημα αυτό δίχως παρωπίδες, όπως και κάθε υπεύθυνος πολίτης να αγωνιστεί ώστε κανένα παιδί να μην μεγαλώσει μέσα στον φόβο και τη σιωπή. Εξάλλου, τα παιδιά μας δεν κινδυνεύουν από τη γνώση αλλά από την άγνοια.

Η κα Ξένια Κωνσταντίνου είναι αναπληρώτρια εκπρόσωπος Τύπου ΔΗΣΥ.

Δεν καταλάβαμε τίποτα;

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Το ερώτημα είναι ρητορικό. Το διευκρινίζω καθώς η απάντηση είναι απλή: δεν καταλάβαμε τίποτα! Γιατί αν καταλαβαίναμε, αν υποφιαζόμαστε έστω, τι πραγματικά συμβαίνει εκεί έξω, οι αντιδράσεις για το νέο κατόρθωμα του Φειδία θα ήταν διαφορετικές. Σε αυτό το σημείο ανοίγω μια παρένθεση για να σημειώσω την ερμηνεία δύο εννοιών πολύ σημαντικών στους ύποπτους καιρούς που ζούμε: 1. Clickbait: ο όρος περιγράφει άρθρα, διαδικτυακά κυρίως, που έχουν ως στόχο την αποκόμιση κέρδους από διαφήμιση. Με δόλωμα έναν εντυπωσιακό, ενίοτε και παραπλανητικό τίτλο, ψαρεύουν αναγνώστες στα θολά νερά των κοινωνικών δικτύων. 2. Attention whore: ο όρος χρησιμοποιείται για άτομα που δεν διστάζουν να κάνουν τα πάντα για να τα προσέξουν. Νάρκισσοι ή φελλοί, πρόσωπα που εκλιπαρούν για λίγα ψίχουλα δημοσιότητας, αποθεώνοντας το ευτελές ή ό,τι συνήθως «πουλάει». Κλείνει η παρένθεση.

Ο Φειδίας είναι παιδί αυτής της εποχής και αυτής της συνθήκης: διψασμένος για δημοσιότητα αξιοποίησε το YouTube κάνοντας διάφορες γελοιότητες. Η αγκαλιά στον Έλον Μασκ ήταν το μεγαλύτερο του επίτευγμα, προτού κερδίσει την έδρα στο Ευρωκοινοβούλιο με 73.000 ψήφους. Η πολιτική που κάνει ο Φειδίας δεν διαφέρει σε τίποτε από το φαινόμενο clickbait. Όλες του οι κινήσεις δε, τα πρόσωπα που επιλέγει να συναντήσει ή τα βιντεάκια από το Ευρωκοινοβούλιο, δηλώνουν την επιθυμία του να ξεπουλήσει τα πάντα στον βωμό της προσωπικής προβολής. Η συνέντευξη με τον Ερσίν Τατάρ έγινε με αυτά τα κίνητρα και αυτή τη διάθεση. Τον φαντάζομαι να κάθεται μαζί με τον συμβουλευτόρα του Λουκάνικο και να σκέφτονται ποια θα είναι η επόμενη προβοκατόρική τους ενέργεια. Με τη Ρωσία τους βγήκε –ο Φειδίας ξαφνικά έγινε πανευρωπαϊκό θέμα– γιατί όχι λοιπόν και με τα κατεχόμενα;

Όσοι βιάστηκαν πάντως να τον υπερασπιστούν, προτάσσοντας τα περί προεγγίγισις με τους Τουρκοκυπρίους καλό θα ήταν να το ξανασκεφτούν. Ο Φειδίας δεν είναι δημοσιογράφος ή podcaster αλλά ευρωβουλευτής. Η πολιτική του ιδιότητα προϋποθέτει –αν μη τι άλλο– επίγνωση της πραγματικότητας. Επιπλέον, δεν πρέπει να είσαι διάνοια για να καταλάβεις πως ο Τουρκοκύπριος ηγέτης θα εργαλειοποιήσει τη συνέντευξη σε μια χρονική συγκυρία μάλιστα που προετοιμάζεται η συνάντηση της Νέας Υόρκης. «Μην υποκύψεις στις απειλές» διαμήνυσε ο Τατάρ από το Αζερμπαϊτζάν, σχολιάζοντας τις αντιδράσεις των κομμάτων και της κυβέρνησης για την περιβόητη συνέντευξη. Το κερσάκι όμως ήταν ο τίτλος της Στार Кίприс: «Πώς θα κάνουμε συμφωνία με αυτή τη νοοτροπία;». Κάτι μου λέει πως δεν ιδρώνει το αφτί του Φειδία από τις αντιδράσεις. Ούτε από τον χαρακτηρισμό «πονί της τουρκικής διπλωματίας» που του αποδίδει το ΔΗΚΟ, αλλά ούτε για τα εύσημα του Τατάρ «για το θάρρος που επέδειξε». Παρακολουθώντας μια συζήτησή του με δυο άλλους Κύπριους ινφλουένσερς κράτησα αυτό: «Όσα κάνω είναι στρατηγικά». Και ο νοών νοεΐτω.

Υγ.1 Σημείο των καιρών είναι και το λαϊκό δικαστήριο που στήθηκε για την απόφαση του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου να τερματίσει τις υπηρεσίες της δικαστού Ντόριας Βαρωσιώτου. Ο καθένας φυσικά δικαιούται να διατυπώνει ανέξοδα την άποψή του, αλλά στοιχειώδης σοβαρότητα επιβάλλει να γνωρίζουμε – αν μη τι άλλο– τα πραγματικά περιστατικά. Το γεγονός π.χ. ότι η συγκεκριμένη δικαστής χειρίστηκε θαρραλέα το πόρισμα για τον Θανάση Νικολάου δεν την καθιστά αυτομάτως θύμα του συστήματος. Όσο για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και τις εξηγήσεις που ζήτησε από το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο, ας ελπίσουμε ότι δεν υιοθετεί το «νόμος είναι το λαϊκό αίσθημα», γιατί φοβάμαι πως μπαίνουν σε κακοτράχαλα και σκοτεινά μονοπάτια.

Υγ.2 Στα της δικαιοσύνης και πάλι, σε μια εξέλιξη που πολύ βολικά έπεσε στα μαλακά: Αναφέρομαι στην απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την αναστολή της ποινικής δίωξης πολιτικού προσώπου για υπόθεση βιασμού, η οποία εκθέτει τόσο τη Νομική Υπηρεσία όσο και τον βοηθό γενικό εισαγγελέα προσωπικά. Απλή αγνή απονία: μετά τις διαπιστώσεις του ΕΔΑΔ για σοβαρές παραλείψεις στην ποινική διαδικασία και επιλήψιμη μεταχείριση του θύματος, ο κύριος Σάββας Αγγελίδης θα παραινεί στη θέση του σφυρίζοντας αδιάφορα;

stavros.christodoulou@gmail.com

Ευθυκρισία

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Μεγάλη δουλειά η ευθυκρισία. Υπερβαίνει την έλλογη σκέψη, ενσωματώνοντας στοιχεία διαίσθησης, συναισθηματικές κατανόησης και ηθικού προσανατολισμού, λέει το «Βικιλεξικό», σημειώνοντας ότι «η αριστοτελική προοιτική προσφέρει πολύτιμα εργαλεία κατανόησης του ρόλου της ευθυκρισίας στην άσκηση της ηγεσίας».

Ο τέως Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Νίκος Αναστασιάδης, αισθάνθηκε πριν από μερικές μέρες την ανάγκη να κρίνει δημοσίως τον σημερινό ΔΗΣΥ, υποστηρίζοντας ότι «κάπου παρεκκλίνει της ορθής πορείας», κριτικά που προφανέστατα εισπράττει η ηγεσία του κόμματος. Και χρησιμοποιώντας πρώτο πρόσωπο πληθυντικού, για να καταδείξει προφανώς ότι εξακολουθεί να είναι παρών στο «προσκλητήριο» του ΔΗΣΥ και άρα ότι έχει και λόγο αλλά και ρόλο, ο επίτιμος πρόεδρος Νίκος Αναστασιάδης στόλισε την ηγεσία του ΔΗΣΥ. Λέγοντας ότι «αρ-

κούμαστε στον λαϊκισμό, στον μηδενισμό, στην υπόσκαψη και έχουμε την εντύπωση ότι έτσι πράττοντας, θα επιβιώσουμε».

Όλα αυτά ειπώθηκαν σε εκδήλωση για το «έργο» του ευρωβουλευτή Λουκά Φουρλά, στην παρουσία της Αννίτας Δημητρίου, η οποία από πρόεδρος του ΔΗΣΥ, μετατράπηκε σε εισπράκτορα των αιχμυρών τοποθετήσεων Αναστασιάδη. Όμως, οι τοποθετήσεις του τέως, είχαν και μια πολύ ενδιαφέρουσα συγκριτικού χαρακτήρα, ουρά. Από τη μια προέταξε τον λαϊκισμό, τον μηδενισμό και την υπόσκαψη, που ο ίδιος απέδωσε στον σημερινό ΔΗΣΥ και από την άλλη, πρόβη σε σύγκριση με τον ευρωβουλευτή Λουκά Φουρλά, ο οποίος με συνοπτικές διαδικασίες αναγορεύθηκε από τον Νίκο Αναστασιάδη, σε παράδειγμα προς μίμηση. «Ο Λουκάς», λοιπόν σύμφωνα με τον κ. Αναστασιάδη, «εδούλεψε σκληρά, γιατί εγνοιάστηκε, γιατί με σεμνότητα έδωσε και αυτά που ο λαός και το κόμμα και η πατρίδα μας ανέμεναν».

Δεν γνωρίζω εάν το μυαλό του Νίκου Αναστασιάδη απεργάζεται σενάρια, συμ-

φωνα με τα οποία ο Λουκάς Φουρλάς μπορεί να οδηγήσει τον ΔΗΣΥ σε μια πορεία «σεμνότητας», μακριά από «λαϊκισμό, μηδενισμό και υπόσκαψη». Ούτε μπορώ να ξέρω γιατί ο τέως ξύπνησε ξαφνικά ένα απόγευμα και πήγε σε μια εκδήλωση, αποφασιζοντας ότι ο Φουρλάς «έδωσε και αυτά που ο λαός και το κόμμα και η πατρίδα μας ανέμεναν».

Αυτό όμως που γνωρίζω πολύ καλά είναι ότι ο Νίκος Αναστασιάδης δεν θα μείνει γνωστός στην ιστορία για την ευθυκρισία του. Κι αυτό δεν το λέω για να υπερασπίσω την Αννίτα Δημητρίου, που θεωρώ ότι η καρέκλα στην ηγεσία του ΔΗΣΥ της πέφτει μεγάλη. Άλλωστε, η καρέκλα του ΔΗΣΥ δημιουργήθηκε στα πολιτικά μέτρα του Γλαύκου Κληρίδη και προφανώς χωράει άνετα και την Αννίτα Δημητρίου και τον Λουκά Φουρλά, μαζί, και περισσεύει και χώρος. Ο οποίος πολιτικά δεν καλύπτεται με κανένα από τα πρόσωπα της σημερινής ηγετικής πυραμίδας, ούτε από τους τέως (προς αποφυγή παρεξηγήσεων), αλλά ούτε και από τους νυν.

Μπορεί βεβαίως ο Νίκος Αναστασιάδης, που προφανώς αισθάνεται παραγκωνισμένος, να θεωρεί ότι ο Λουκάς Φουρλάς μπορεί να γίνει ο «άνθρωπος του», στην ηγεσία του ΔΗΣΥ και να του προσδώσει τη χαμένη αναγνωρισιμότητά του. Όπως κάποτε θεωρούσε ότι ο Νίκος Χριστοδουλίδης θα ήταν ο «άνθρωπος του» και ο διάδοχός του στην ηγεσία του κράτους και έτσι τον στήριξε με όλα τα μέσα. Το αποτέλεσμα είναι γνωστό και καταδεικνύει ότι η ευθυκρισία δεν είναι το φόρτε του τέως Προέδρου. Όχι γιατί ο Χριστοδουλίδης είναι πολιτικά ανεπαρκής. Αυτό δεν το εξετάζουμε σήμερα. Αλλά, γιατί αυτός που ο Νίκος Αναστασιάδης θεωρούσε δικό του, «πολύ δικό του άνθρωπο», και έκανε τα πάντα για να τον εκλέξει, του γύρισε την πλάτη «πριν αλέκτορα φωνήσαι».

Όμως, στην περίπτωση Φουρλά, ο πρόεδρος Αναστασιάδης επιστράτευσε μια ιδιαίτερη επιχειρηματολογία στήριξης, την οποία προφανώς θεωρεί ως αφοπλιστική: «Δεν χρειάζονται πολλά λόγια από

μένα, αρκούν οι 53 χιλιάδες ψήφων εμπιστοσύνης που έλαβε κατά τις δεύτερες ευρωεκλογές (σ.σ. ο Φουρλάς). Και αποδεικνύουν», είπε ο τέως, «πως ο κόσμος έμαθε να εκτιμά όχι τους λαϊκιστές, αλλά τους σοβαρούς πολιτικούς, εκείνους που έχουν την πατρίδα μας, το κόμμα μας και γενικότερα να τιμήσουν την εντολή που ο λαός τους έδωσε».

Μπράβο, λοιπόν, τέως πρόεδρε Αναστασιάδη. Με την ίδια λογική, θα πρέπει σύντομα να σας δούμε και σε μια εκδήλωση στήριξης του «έργου» του ευρωβουλευτή Φειδία Παναγιώτου, ο οποίος εξασφάλισε 71 και πλέον «χιλιάδες ψήφων εμπιστοσύνης». Άλλωστε, θεωρώ ότι η ευθυκρισία σας όχι μόνο σας επιτρέπει να στηρίξετε και τον Φειδία Παναγιώτου, αλλά ενδεχομένως και να σας το επιβάλλει.

Σημ. Ο Νίκος Αναστασιάδης διευκρίνισε ότι σκοπός του δεν ήταν να στοχοποιήσει την ηγεσία του ΔΗΣΥ. Αν και το έκανε.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Ευρώπη των προθέσεων αλλά όχι των πράξεων

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Εναερώσημα που δεν έχει απαντηθεί σε σχέση με την ελληνική κρίση είναι τι θα είχε συμβεί αν στην ηγεσία της Ευρώπης βρισκόνταν ηγέτες όπως ο Μίτεραν, ο Σμιτ, ο Κολ ή ο Σιράκ. Θα είχαν χειριστεί την υπόθεση με την ίδια αποφασιστικότητα με την οποία επέβαλαν την ενοποίηση και το ευρώ; Θα είχαν «καθαρίσει» το ζήτημα πολύ πιο γρήγορα χωρίς να το αφήσουν να σέρνεται για μήνες αναμένοντας το εκλογικό

Το επόμενο διάστημα θα φανεί αν οι απαντιές κρίσεις που έχει κληθεί να αντιμετωπίσει η Ε.Ε. από τον κορωνοϊό και μετά θα δημιουργήσουν στιβαρούς ηγέτες.

αποτέλεσμα σε κάποιο κρατίδιο; Η απάντηση που δίνουν όσοι βρέθηκαν στο τιμόνι την περίοδο 2010-15 είναι πως οι προκάτοχοί τους έφτιαξαν μια Ε.Ε. και κατασκεύασαν ένα ευρώ που άρμοζε σε ήρεμες, καλές εποχές. Δεν είχαν, δηλαδή, προβλέψει τι θα συνέβαινε έπειτα από μια παγκόσμια οικονομική κρίση ή εάν ένα ευρωπαϊκό κράτος κατέρρεε.

Και άφησαν πίσω τους ένα ημι-τελές κατασκεύασμα που παρ' ολίγον να καταρρεύσει στην πρώτη σοβαρή δοκιμασία.

Η αλήθεια είναι όμως πως οι ευρωπαϊκές ηγεσίες αδυνάτισαν με το πέρασμα του χρόνου. Η Ευρώπη σπάνια παράγει στιβαρούς ηγέτες και όταν το κάνει προκύπτουν ηγέτες που δεν θαυμάζουν τους φιλελεύθερους θεσμούς και

τις παραδοσιακές της αξίες. Οι συμβατικοί ηγέτες της είναι δέσμιοι του κομματικού νταραβεριού, καθώς συχνά συγκυβερνούν με άλλα κόμματα. Σε μερικές περιπτώσεις χρειάζονται εβδομάδες για να καταλήξουν σε μια απόφαση και να την υπογράψουν τα μέλη ενός συνασπισμού.

Την ίδια ώρα, όμως, την Αμερική κυβερνά ο Τραμπ τσαλαπατώντας κάθε κανόνα συμπεριφοράς ενός δυτικού ηγέτη. Ενα νέο στερεότυπο ηγέτη γίνεται αποδεκτό σε όλη τη Δύση από την ώρα που επιβλήθηκε στις ΗΠΑ. Σε αντίθεση με τους σημερινούς Ευρωπαίους ηγέτες, ο Τραμπ παίρνει αποφάσεις χωρίς να λογαριάζει ιδιαίτερα τη Δικαιοσύνη, τα μέσα ενημέρωσης και όλα τα υπόλοιπα θεσμικά αντίβαρα. Δεν χρειάζεται προς το παρόν να ρωτήσει κάποιον κυβερνητικό εταίρο και οι αποφάσεις του σε μεγάλα θέματα εξωτερικής πολιτικής είναι συχνά παρορμητικές και στιγμιαίες.

Ο Τραμπ θαυμάζει επίσης όποιον άλλον ηγέτη θαυμάζει εκείνον ή ακολουθεί το ίδιο αξιακό μοντέλο διακυβέρνησης. Θαυμάζει τον Πούτιν, τον Ερντογάν, τον Σί, ίως και να ζηλεύει την παντοδυναμία τους. Μπορεί κάποιος να φανταστεί πώς βλέπει τους Ευρωπαίους όταν ένας έμπειρος πρώην πρωθυπουργός και νυν γενικός γραμματέας του ΝΑΤΟ του στέλνει το πιο γλειφιτκό μήνυμα που μπορεί κάποιος να φανταστεί.

Λένε ότι οι κρίσεις γεννάνε τελικά ηγέτες. Το επόμενο διάστημα θα φανεί αν οι απαντιές κρίσεις που έχει κληθεί να αντιμετωπίσει η Ε.Ε. από τον κορωνοϊό και μετά θα δημιουργήσουν στιβαρούς ηγέτες. Προς το παρόν έχουμε πολλές δηλώσεις προθέσεων, εκθέσεις Ντράγκι και ελάχιστη αποφασιστικότητα στην πράξη.

Η επιστροφή των κατοίκων

Του **ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ**

Το μείζον θέμα της Αθήνας σήμερα είναι η προσέλκυση κατοίκων. Αναφερόμαι στις κεντρικές και στις παλιές, αστικές συνοικίες, αυτές που ορίζουν την ταυτότητα, τη συνείδηση και την προοπτική της πρωτεύουσας. Χιλιάδες διαμερίσματα σε πολυκατοικίες, ήδη γερασμένες, στο Σύνταγμα και στους δρόμους στο παλιό εμπορικό κέντρο, στην Πατησίων, στην Αχαρνών, στο Μεταξουργείο, στον Άγιο Παύλο, στον Άγιο Παντελεήμονα, στην πλατεία Βικτωρίας και στην πλατεία Αμερικής, περιμένουν ένα νέο κύμα ενδιαφέρον-

Οι ροές αστών και νεοαστών στις παλιές γειτονιές της Αθήνας είναι μια πραγματικότητα. Οχι διάχυτη, αλλά υπαρκτή. Η πόλη αναδιατάσσεται. Με κόπο, αλλά κάτι κινείται.

τος από τα «εγγόνια» όσων εγκατέλειψαν την Αθήνα μετά το 1975.

Ηδη, πολλά «εγγόνια» ή έστω ενοικιαστές - αγοραστές μιας νεότερης γενιάς υποστηρίζουν αυτήν την περισσότερο φωτεινή και οπωσδήποτε αισιόδοξη νέα αστική ζωή που δίνει λίγο λίγο έναν νέο χαρακτήρα στην Κυψέλη, όπως έχει δώσει εδώ και χρόνια στο Παγκράτι. Παρά τη σχεδόν μονοδιάστατη επένδυση στην εστίαση (που φέρνει και κόσμο από άλλες περιοχές) και παρά τα σοβαρά θέματα στάθμευσης, συγκοινωνιών και πχορρύπανσης, υπάρχει μια κινητικότητα από μεμονωμένους ρομαντικούς ή στρατευμένους υπέρ της αστικής κουλτούρας της Αθήνας. Κάποιες πολυκατοικίες ζωντάνεψαν, διαμερίσματα ανακαινίστηκαν, υπάρχει μια χαρά ζωής που ορισμένες φορές ξαφ-

νιάζει. Η ανάκαμψη της Κυψέλης, που σε αντίθεση με το Παγκράτι είχε απαξιωθεί σταδιακά μετά το 2000 για να βιώσει με σκληρό τρόπο την κρίση της δεκαετίας του '10, δείχνει πως οι ροές αστών και νεοαστών στις παλιές γειτονιές της Αθήνας είναι μια πραγματικότητα. Οχι διάχυτη, αλλά υπαρκτή. Υπάρχουν βεβαίως άλλες περιοχές, όπως στενά της Αχαρνών (κάποτε απολύτως αστική), ή όλη η επίσης αστική κάποτε περιοχή μεταξύ πλατείας Βάθης και Αγίου Παύλου που έχει σοβαρά ζητήματα συνοχής, ασφάλειας και υποδομών. Υπάρχουν ολόκληρα οικοδομικά τετράγωνα στην Αθήνα, σε κεντρικές περιοχές, με ιστορία άνω των 100-150 ετών, που λες ότι εδώ αποκλείεται να επιλέξει κανείς να επενδύσει για νέα κατοικία.

Και όμως. Ακόμη και σε αυτές τις περιοχές, τις εγκαταλειμμένες από τις υπηρεσίες, κάτι ακνοφαίνεται. Τις προάλλες, γύρω από την Αχαρνών και τα μέτωπα της Πατησίων και της 3ης Σεπτεμβρίου, έχουν ελπίδες επιστροφής στην κανονικότητα λόγω κυρίως της ποιότητας του κτιριακού αποθέματος.

Και στους δύο αυτούς δρόμους, στην Πατησίων και στην 3η Σεπτεμβρίου, υπάρχουν πολυκατοικίες της 30ετίας που πάνω-κάτω ορίζεται στην περίοδο 1935-1965, οι οποίες στέκουν με άνεση στην πιο φωτεινή προθήκη της Αθήνας. Είναι σωστά μέγαρα κατοικιών, που αν βρισκόταν στο Κολωνάκι ή στη Βασιλίσσης Σοφίας θα είχαν άλλη χρήση. Είναι όμως τέτοια η αστική ταυτότητα αυτών των κτιρίων που δύσκολα θα αγνοηθεί. Η Αθήνα αναδιατάσσεται. Με κόπο, αλλά κάτι κινείται.

Ο κύριος Μελανσόν, ηγέτης της γαλλικής αριστεράς, είχε μια ακόμη φαινή ιδέα. Αυτήν τη φορά στόχος του ήταν η γλώσσα. Ξέρετε για ποια μιλάω. Γι' αυτήν τη γλώσσα που σε συνδυασμό με τα μαθήματα πάνου περιέγραφε, μάλλον ειρωνικά, τη συμπεριφορά μιας κοινωνικής ομάδας στη χώρα μας. Ενα είδος σουσουδισμού. Όμως ο κ. Μελανσόν δεν αναφερόταν σ' αυτήν τη γαλλική γλώσσα. Αναφερόταν στην άλλη, σ' αυτήν που μιλάει ο ίδιος με μερικές δεκάδες εκατομμύρια στον κόσμο μας, αυτή που χρησιμοποιείται ως δεύτερη επίσημη γλώσσα μαζί με τα αγγλικά στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αυτή στην οποία έγραφαν εκατοντάδες συγγραφείς δημιουργώντας ένα από τα σημαντικότερα κεφάλαια της παγκόσμιας λογοτεχνίας – με την ευρεία σημασία του όρου. Ο κ. Μελανσόν λοιπόν, σε μια κρίση προοδευτικού οίστρου, πρότεινε αυτή η γλώσσα από τούδε και εις το εξής να καλείται «Κρεολή». Ως γνωστόν «κρεολός» είναι όποιος γεννήθηκε σε κάποια αποικία της Αμερικής από Ευρωπαίους γονείς, ο μιγάς. «Κρεολή» δε ονομάζεται η γλώσσα η οποία προέρχεται από την ανάμειξη περισσότερων γλωσσών και θεωρείται η γλώσσα ενός τόπου.

Ειρήσθω εν παρόδω ότι την πρόταση δεν την έκανε στη διάρκεια ευωχίας με συντρόφους του αλλά στο κοινοβούλιο παρεμβαίνοντας σε συζήτηση για τη γαλλοφωνία. Τα επιχειρήματά του είναι στιβαρά. Στηρίζονται στο γεγονός ότι τα σημερινά γαλλικά είναι γεμάτα από ξένες λέξεις, φαινόμενο που αντανακλά τη σύνθεση της γαλλικής κοινωνίας.

Σιγά τα ωά θα μου πείτε. Εδώ ο κόσμος καίγεται, η Ελλάδα έχει κατακτηθεί από στήψη αιγοπροβάτων, κι εγώ κάθομαι και ασχολούμαι με τα γαλλικά. Δυστυχώς δεν ξέρω πάνο. Κατ' αρχάς με ενδιαφέρει η σκέψη του κ. Μελανσόν, ειδικά όταν καταδικάζει την ισλαμοφοβία. Και σκέφτομαι ότι ένας ηγέτης ο οποίος επιτίθεται με τέτοιο σθένος κατά της ισλαμοφοβίας κάποιο σχέδιο θα έχει στο μυαλό του όταν επιτίθεται κατά της γαλλικής. Και εδώ δεν έχουμε να κάνουμε μόνον με την εθνική ταυτότητα ή τη συνείδηση των Γάλλων. Τα γαλλικά, όσο κι αν οι γαλλόφωνοι μειώνονται σ' έναν κόσμο που συνεννοείται με τα αγγλικά των αεροδρομίων, είναι ένα κεφάλαιο του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Ενας από τους πυλώνες της Ιστορίας του. Αν αφαιρεθεί προκαλεί μια ανισορροπία στην ούτως ή άλλως εύθραυστη σταθε-

Ομιλείτε την Κρεολή;

Του **ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ**

ρότητά του. Για τον Μελανσόν και τους ομοίους του τα γαλλικά υπήρξαν ένα από τα εφόδια της αποικιοκρατίας. Η γραμματική και το συντακτικό τους ακολουθούσαν τα όπλα των κατακτητών. Η πρόταση του Μελανσόν εντάσσεται στο μεταμοντέρνο κύμα της αποικιοποίησης που αναπτύχθηκε στις δυτικές κοινωνίες μετά το ιστορικό τέλος της αποικιοκρατίας. Οτιδήποτε την εκπροσωπούσε έπρεπε να καταστραφεί. Και βέβαια οι ανταποικιοκράτες μετά την αποικιοκρατία έπρεπε, σαν καλοί αριστεροί επαναστάτες, να ανακαλύψουν κατ'όλοπια της αποικιοκρατίας που ο ρόλος τους ήταν να τα ξεριζώσουν. Τι αριστεροί θα ήσαν χωρίς εκθροούς; Και τα βρήκαν στον ίδιο τον πολιτισμό μας. Μετά την κατάργηση των φύλων έρχεται τώρα και η κατάργηση της γλώσσας. Και δεν αναρωτιούνται βέβαια για ποιον λόγο ο Μαρκονός ή ο Αλγερινός προτιμάει να ζήσει με τους πρώην αποικιοκράτες του από ό,τι με τους ήδηεν απελευθερωτές του. Και τους ευγνωμονεί που του έμαθαν τη γλώσσα τους. Αναλογισθείτε κάτι αντίστοιχο με τα ελληνικά. Τη συσχέτισή τους με τον ρόλο που έπαιξε ο ελληνικός πολιτισμός ως στήριγμα των ευρωπαϊκών ελίτ που ανέλαβαν και οργάνωσαν την απο-

κιοκρατία και τη μετονομασία τους σε κρεολικά; Θα μου πείτε δεν χρειάζεται πρόγραμμα για την αποσύνθεσή τους, ούτε προοδευτικές πρωτοβουλίες. Την έχει αναλάβει ήδη το εκπαιδευτικό μας σύστημα.

Δεν ισχυρίζομαι ότι η πρόταση του Μελανσόν έχει κάποιο σοβαρό αντίκρυσμα. Αν και δεν αποκλείω καθόλου να βρει συμμάχους ειδικά στο πανεπιστήμιο και η συζήτηση να ανοίξει στα σοβαρά. Και εκεί έγκειται το πρόβλημα. Είναι η περίοδος όπου ο δυτικός κόσμος είναι έτοιμος να εντάξει στην πραγματικότητα του οτιδήποτε τον υπονομεύει εκ των έσω. Εξ ου και η αδυναμία των πολιτικών ελίτ να αντιμετωπίσουν την επέλαση του ακροδεξιού λαϊκισμού. Η εκθροπάθεια γεννάει εκθροπάθεια. Να θυμίσω για το τέλος ότι ένα από τα μεγαλύτερα ονόματα της γαλλικής λογοτεχνίας, ο Αλέξανδρος Δουμάς, ήταν κρεολός. Παρ' όλ' αυτά τον φαντάζομαι να γελάει σαρκαστικά με την πρόταση του Μελανσόν. Αν μη τι άλλο δεν χρειάζεται να εκθέσει επιχειρήματα για τη γλώσσα του. Του φτάνουν οι χιλιάδες σελίδες του έργου του που, απ' ό,τι λένε, είναι γραμμένες στα γαλλικά. Θα μου πείτε δεν ήξερε προς τα πού πάει ο κόσμος. Αυτός πίστευε ότι τα φύλα είναι δύο.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

«Ποινή μητρότητας» και άδεια πατρότητας: μαθήματα από τη Σκανδιναβία

Του **ΜΑΝΟΥ ΜΑΤΣΑΓΓΑΝΗ**

Πριν από μισό αιώνα, μια ομάδα πολιτικών, συνδικαλιστών και ερευνητών στη Σουηδία είχαν μια πρωτότυπη ιδέα: Γιατί να μη δοθεί το δικαίωμα και στους άνδρες να παίρνουν άδεια από τη δουλειά τους όταν γεννιέται το παιδί τους; Αφενός θα μοιράζονταν καλύτερα τις ευθύνες με τη σύντροφό τους και αφετέρου θα δένονταν με το μωρό. Αμ' έπος αμ' έργον: έτσι έγινε η Σουηδία, το μακρινό 1974, η πρώτη χώρα στον κόσμο όπου θεσμοθετήθηκε η άδεια πατρότητας μετ' αποδοχών.

Αρχικά τα πράγματα εξελίχθηκαν διαφορετικά από ό,τι είχαν φανταστεί οι εμπνευστές της νέας πολιτικής. Ο νόμος έδινε το δικαίωμα στο ζευγάρι να αποφασίσει αν την άδεια θα την έπαιρνε όντως ο πατέρας ή αν απλώς θα παραιτούνταν η καθιερωμένη άδεια μητρότητας, προσθέτοντας τους δύο χρόνους. Επειδή ακόμη και στην προχωρημένη Σουηδία οι γυναίκες αμείβονταν λιγότερο από τους άνδρες, ο στενός οικονομικός υπολογισμός ευνοούσε την παραδοσιακή κατανομή των ευθυνών: η γυναίκα στο σπίτι με το μωρό, ο άνδρας στη δουλειά. Επιπλέον, οι (λίγοι) άνδρες που επέλεγαν να πάρουν άδεια πατρότητας αντιμετωπιζόνταν ως «φλώροι» από τους συναδέλφους

τους και ως αδιάφοροι για καριέρα από τους εργοδότες τους. Με αυτά και με αυτά, η νέα πολιτική κινδύνευε να πέσει στο κενό.

Η λύση δόθηκε το 1993 στη γειτονική Νορβηγία. Ο πατέρας μπορούσε να μην ασκήσει το νέο δικαίωμα αν δεν ήθελε, έκανε

Να αυξηθεί η διάρκεια της άδειας πατρότητας σε τέσσερις μήνες, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα, και ταυτόχρονα να απαλλαγούν οι εργοδότες από το σχετικό κόστος.

όμως τη δυνατότητα να μεταφέρει την άδειά του στη μητέρα: take it or leave it. Η τροποποίηση άλλαξε θεαματικά τα δεδομένα. Τα ζευγάρια είχαν πλέον κίνητρο να παίρνει άδεια και ο πατέρας. Καθώς όλο και περισσότεροι άνδρες ανακινούν στη δουλειά ότι τις επόμενες τέσσερις εβδομάδες θα έμναν στο σπίτι για να αλλάζουν πάνες και να πλένουν μπιμπερό, σταδιακά η καζούρα των συναδέλφων άρχισε να κρύνει. Οι εργοδότες συμβίβαστηκαν με τη

νέα κατάσταση. Με τον καιρό, οι τέσσερις εβδομάδες έγιναν 15 (με πλήρεις αποδοχές) ή 19 (με το 80%). Κάπως έτσι στη Νορβηγία το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών φτάνει το 77,4% (στην Ελλάδα: 59,9%), η οικονομία ακμάζει, τα ζευγάρια έχουν πιο ισοροπημένες σχέσεις, γεννιούνται περισσότερα παιδιά και μεγαλώνουν πιο χαρούμενα.

Αυτά και άλλα πολλά γράφουμε στην εργασία του ΕΛΙΑΜΕΠ, μαζί με το ερευνητικό κέντρο FAFO του Οσλο, για το θέμα της «ποινής μητρότητας»: όταν το ζευγάρι αποκτά παιδί, η πιθανότητα απασχόλησης και οι αποδοχές των γυναικών μειώνονται, ενώ των ανδρών μένουν ανεπηρεάστες ή αυξάνονται. Οχι όμως παντού: στην Ελλάδα η ποινή μητρότητας είναι μεγάλη, στη Νορβηγία αμελητέα. Η εργασία, στην οποία συνετέλεσαν η Tone Fl tten, η Χρύσα Παπαλεξάτου, η Δάφνη Νικολίτσα και ο Bjorn Dapi, δημοσιεύθηκε στα αγγλικά και είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα του ΕΛΙΑΜΕΠ.

Στη χώρα μας, έπειτα από σχετική νομοθετική πρωτοβουλία της Ε.Ε., άδεια πατρότητας διάρκειας 14 ημερών θεσμοθετήθηκε το 2021. Δεν καταρθώσαμε να βρούμε στοιχεία για το πόσοι άνδρες εργαζόμενοι κάνουν χρήση του νέου δικαιώματος. Ρωτώντας στον κύ-

κλο μας μείναμε με την εντύπωση ότι στο Δημόσιο (εκτός Σωμάτων Ασφαλείας και Ενόπλων Δυνάμεων) ο νόμος τηρείται, ενώ στον ιδιωτικό τομέα, κατά κανόνα, όχι.

Η εργασία μας καταλήγει στην πρόταση να αυξηθεί η διάρκεια της άδειας πατρότητας σε τέσσερις μήνες, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα, και ταυτόχρονα να απαλλαγούν οι εργοδότες από το σχετικό κόστος, το οποίο θα μοιράζονται ΕΦΚΑ και ΔΥΠΑ. Αυτό σίγουρα περιέχει μια μικρή δόση βολонταρισμού. Όμως, όπως έχει γράψει ο Maurizio Ferrara, «η πρώτη ύλη κάθε μεταρρύθμισης είναι πάντοτε ένα ιδεατό σχέδιο αλλαγής».

Είναι υπερβολικό να ελπίζει κανείς ότι η ελληνική κυβέρνηση, που οπωσδήποτε έχει να επιδείξει σαφώς προοδευτικό έργο στα κοινωνικά θέματα (εκτός μετανάστευσης), θα τολμήσει αυτή τη – χωρίς υπερβολή – ιστορική πρωτοβουλία, που θα ωφελούσε τους πάντες (γυναίκες, άνδρες, παιδιά, την οικονομία); Και είναι αφελές να πιστεύει κανείς ότι η εκθέφων αντιπολίτευση θα τη στηρίξει;

Ο κ. Μάνος Μασαγγάνης είναι καθηγητής Δημόσιας Οικονομικής στο Πολυτεχνείο του Μιλάνου και επικεφαλής του Προγράμματος Ελληνικής και Ευρωπαϊκής Οικονομίας του ΕΛΙΑΜΕΠ.

Μέχρι νεωτέρας

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Στην άτυπη πενταμερή της Νέας Υόρκης δεν θα έχει κάτι συγκλονιστικό. Ούτε θα κηρυχτεί αδιέξοδη η προσπάθεια άρσης του αδιεξόδου των συνομιλιών από τον ΟΗΕ, αλλά ούτε θα επιστρέψουμε για να πάμε από τις παραλίες στο τραπέζι των διαπραγματευσέων με τη λογική της κορύφωσης της διαδικασίας. Θα στηθεί όμως το σκηνικό συντήρησης της διαδικασίας, που περνάει μέσα από τα ΜΟΕ και μια συμφωνία, ακολούθως ή και επιτόπου, για τα οδοφράγματα και στη συνέχεια όλοι θα περιμένουν τι θα συμβεί με τις «εκλογές» στα Κατεχόμενα. Μετά εξάλλου ξεκινά, από το νέο έτος, η Κυπριακή Προεδρία στην Ε.Ε. που εξ ορισμού δεν αφήνει περιθώρια για κορύφωση του Κυπριακού για έξι μήνες.

Ενώπιον όλων η ελληνοκυπριακή πλευρά έχει στρατηγικά δύο παράθυρα ευκαιρίας. Το ένα δεν εξαρτάται από αυτή και αφορά φυσικά ποιον θα ψηφίσουν οι Τουρκοκύπριοι και πώς η Άγκυρα θα επέμβει, ή όχι, στη διαδικασία στα Κατεχόμενα. Άνετη επικράτηση του Τατάρ σημαίνει πως το Κυπριακό θα μπει σε αχαρτογράφητα νερά. Εκλογή του Ερκιουρμάν σημαίνει πως μπορεί να υπάρξει διαδικασία. Ωστόσο, το να ποντάρει κάποιος στον δεύτερο δεν σημαίνει κάτι – κυρίως σε τακτικό επίπεδο. Το Κυπριακό, εξάλλου, δεν λύθηκε ούτε με τους προοδευτικούς Μεχμέτ Αλί Ταλάτ και Μουσταφά Ακιντζί. Διαμορφώθηκαν όμως δεδομένα. Και συγκλίσεις αλλά και blame-game για το ποιος ναυάγησε τι και γιατί.

Το άλλο δεδομένο αφορά φυσικά τις ευρωτουρκικές σχέσεις. Και εδώ το ζητούμενο δεν είναι απλώς η διασύνδεση του τι θα πάρει η Τουρκία ως αντάλλαγμα για τη στάση της στο Κυπριακό ή αν στο πλαίσιο της Προεδρίας ο Ταγίπ Ερντογάν έρθει, αποδεχόμενος την πρόκληση του προέδρου Χριστοδουλίδη. Για να πας, στρατηγικά, σε κάτι απτό απαιτεί να φτάσεις σε μια νέα στρατηγική, τύπου Ελσίνκι. Με τη διαφορά πως σήμερα σε σχέση με το 1999 η Κ.Δ. είναι ήδη κράτος-μέλος της Ε.Ε. και η ίδια η Ε.Ε. αλλά και η Τουρκία θέλουν μια ειδική σχέση παρά την πλήρη ένταξη της Τουρκίας στην Ένωση. Ξεκάθαρα τα δεδομένα.

Επιπλέον, το αφήρημα του «εμείς προσπαθήσαμε αλλά ο Ερντογάν δεν αποδέχτηκε την πρόκληση» δεν θα κερδίσει κανένα blame-game διεθνώς. Δεν περπατούν αυτά ενώπιον του Βερολίνου, του Λονδίνου ή του Παρισιού ειδικά στη διεθνή συγκυρία που διανύουμε. Πάλι η Ε.Ε. θα επιδιώκει μια αναβαθμισμένη σχέση με την Τουρκία, με την Ευρώπη ωστόσο να μην έχει ως πρώτη προτεραιότητά της το Κυπριακό και αν ο Ερντογάν αλλάξει τη στάση του από το επί σχεδόν μία δεκαετία αφήρημα της κυριαρχικής ισότητας και της λύσης δύο κρατών προς το συμφωνημένο, διαχρονικά, πλαίσιο επίλυσης – στη βάση της ΔΔΟ υπό τα ψηφίσματα του Σ.Α. του ΟΗΕ. Άσε που ο Ερντογάν έχει μία βασική προτεραιότητα ενώπιόν του, ούτε το Ουκρανικό ή τη Γάζα. Να επανεκλεγεί όποτε ξαναγίνουν εκλογές στη χώρα του.

Το Κυπριακό μπαίνει σε μια διαδικασία «μέχρι νεωτέρας» τους επόμενους μήνες. Απαιτεί σοβαρότητα, μεγάλη στρατηγική εικόνα και εναλλακτικές επιλογές έναντι τακτικισμών ή πρόχειρα σχεδιασμένων βημάτων για να υπάρξει ή επιστροφή στο τραπέζι των συνομιλιών ή (θαρραλέα ομολογουμένως) συνεκδητοποίηση της αλλαγής παραδείγματος που επιχειρείται τα τελευταία χρόνια – τόσο από την Άγκυρα όσο και από ηγέτες τύπου Τατάρ. Σοβαρότητα λοιπόν.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

Διαδηλωτής κρατάει πλακάτ έξω από το κτίριο της Fransabank στη Βηρυτό κατά τη διάρκεια διαμαρτυρίας που διοργάνωσε η Ένωση Λιβανέζων Καταθετών. Οι διαμαρτυρίες αφορούν τα συνεχιζόμενα περιοριστικά μέτρα στις τραπεζικές καταθέσεις, τα οποία ισχύουν από το 2019.

Σκάκι στο περίπου

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Οι κινήσεις δείχνουν μια (νέα) δυνατότητα στο Κυπριακό – δύο απεσταλμένοι (Ολγκίν, Χαν), κατάσταση στη Μ. Ανατολή, Ευρωπαϊκή Άμυνα, Μακρόν-Ερντογάν. Ο Ν. Χριστοδουλίδης εξέφρασε «ικανοποίηση για το γεγονός πως ο κ. Μακρόν επεσώμανε στον Τ. Ερντογάν ότι η ουσιαστική πρόοδος στις ευρωτουρκικές σχέσεις περνά μέσα από το Κυπριακό», 26/6. Ο Ε. Μακρόν δεν μίλησε. Δεν μιλάει ένας ηγέτης εξ ονόματος ενός άλλου, αν το κρίνει σκόπιμο, μιλάει ο ίδιος. Για να μην πει κάτι, είναι η επιλογή του. Είναι η πολλοστή φορά που ο Ν. Χριστοδουλίδης παραβιάζει ευρέως παραδεξιμένες διπλωματικές πρακτικές. Γνωστό το θέμα με το Ιράν, με Γκουτέρες, Ερντογάν κ.ά. Πρακτικά είναι η ίδια συνθήκη που έγινε πλέον «κανόνας».

Ο Ν. Χριστοδουλίδης ανέφερε ότι «θα πρέπει να αξιοποιηθεί η παρούσα συγκυρία με την πρωτοβουλία του γ.γ. του ΟΗΕ, τον διορισμό ειδικού απεσταλμένου από πλευράς της Ε.Ε. έτσι ώστε να δημιουργηθούν οι συνθήκες οι οποίες θα επιτρέψουν να υπάρξει ουσιαστική συγκεκριμένη πρόοδος στα ευρωτουρκικά». Από ποιους να αξιοποιηθεί; Προφανώς από τους απεσταλμένους! Ο ίδιος δεν έχει κάποια ευθύνη για κάτι, θεωρεί ότι επειδή δήλωσε «συνομιλίες από εκεί που μείναμε», είναι εντάξει. Αν ένα οδόφραγμα δεν ανοίγει, τι θα κάνουν οι απεσταλμένοι; Μάλλον δεν ήρθαν για να συζητούν για τη Μία Μπλιά! Ο Ν. Χριστοδουλίδης ζητάει

επίσης «να δούμε τις εξελίξεις στα ευρωτουρκικά (Τελωνειακή Ένωση, φιλελευθεροποίηση εισόδου, θέματα της άμυνας και της ασφάλειας) και να γίνει πλήρως κατανοητό ότι αυτό το θέμα περνά μέσα από το Κυπριακό». Αυτό το σημείο περιλαμβάνει όλη την ουσία της συγκυρίας και η γενική εισαγωγική προσέγγιση του κ. Χριστοδουλίδη είναι ενδιαφέρου-

Η χώρα που αναλαμβάνει την δμνην εκ περιτροπής προεδρία της Ε.Ε. –και που υφίσταται τις συνέπειες της εισβολής– δεν αξιοποιεί την ευκαιρία για να αναδείξει πτυχές της δικής της υπόθεσης.

σα. Όμως, τι σημαίνει «τα ευρωτουρκικά περνούν μέσα από το Κυπριακό»; Το θέμα: 1) Χωρίς βάση (Πλαίσιο Γκουτέρες) καμία διασύνδεση δεν μπορεί να επιτευχθεί και καμία συνάντηση δεν παράγει πρόοδο. 2) Οι ευρωπαϊκές υποθέσεις δεν προχωρούν στο κενό, προχωρούν πάνω σε διαπραγματεύσιμα κείμενα, τα οποία τα μέρη διευκρινίζουν από πριν ότι τα αποδέχονται για να κτίσουν το επόμενο βήμα. 3) Η ε/κ πλευρά έχει κάθε συμφέρον να συμπορευτεί με τους κεντρικούς παίκτες (Η.Ε./Ε.Ε.), να μιλάει καθαρά και με αυτοπεποίθηση

«εγώ αποδέχομαι το πλαίσιο, αν η άλλη πλευρά δεν, μιλήστε μαζί της, ή διαβουλευτείτε με Χ. Φιντάν» – όπως συμβαίνει τώρα.

Η συνεχής αποφυγή κάθε αναφοράς από τον κ. Χριστοδουλίδη για την ταμπακέρα (Πλαίσιο του γ.γ.), οι επιτηδευμένες γενικολογίες, δείχνουν ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν ενδιαφέρεται για τα μείζονα. Η πρόταση στον Χ. Φιντάν, στην Πενταμερή στη Γενεύη (18 Μαρτίου), για άνοιγμα ενός λιμανιού στην Τουρκία σε πλοία με σημαία Κύπρου έναντι μη θεωρήσεων βίζας για Τούρκους επιχειρηματίες, είναι αρκούντως χαρακτηριστική – μια λογική που εκτροχιάζει τα ουσιώδη και δείχνει εσωτερική διαχείριση. Επιπρόσθετα, κανένας στη διεθνή σκηνή δεν τα λαμβάνει υπόψη, όλοι ενδιαφέρονται για τα ουσιώδη.

Ο κ. Χριστοδουλίδης δήλωσε επίσης ότι «μέσα στο πλαίσιο της Κυπριακής Προεδρίας μας, είναι η πραγματοποίηση ενός άτυπου Συμβουλίου με τη συμμετοχή ηγετών της περιοχής/ περιφερειακή διάσκεψη της Ε.Ε. Εμείς θέλουμε την Τουρκία να είναι κοντά στην Ε.Ε. και εναπόκειται αποκλειστικά στην Τουρκία να προχωρήσει σε εκείνες τις υποχρεώσεις, πρωτογενείς και άλλες. Και μέσα σε αυτό το πλαίσιο, φυσικά, ο κ. Ερντογάν θα είναι ευπρόσδεκτος στο Συμβούλιο αυτό. Όπως θα προσκαλέσουμε όλους τους ηγέτες, θα προσκαλέσουμε και τον Τούρκο Πρόεδρο».

Περιφερειακές διασκέψεις σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, προσφέρουν ένα βήμα για περαιτέρω επαφές, διευκο-

λύνουν χειρισμούς, βοηθούν. Προεδρίες αξιοποιούν την ευκαιρία και προσπαθούν να αφήσουν αποτύπωμα στις ευρωπαϊκές υποθέσεις. Η ορολογία «περιφερειακή» παραπέμπει στις τρέχουσες μεσανατολικές υποθέσεις – «συμμετοχή ηγετών της περιοχής».

Διάσκεψη όμως για τι; Η υπό συζήτηση «Περιφερειακή Διάσκεψη με ηγέτες της περιοχής» δεν φαίνεται να αφορά το Κυπριακό. Η χώρα που αναλαμβάνει την δμνην εκ περιτροπής προεδρία της Ε.Ε. –και που υφίσταται τις συνέπειες της εισβολής– δεν αξιοποιεί την ευκαιρία για να αναδείξει πτυχές της δικής της υπόθεσης. Η δμνην προεδρία παρέχει ευκαιρίες. Μια «Διάσκεψη για την Κύπρο» από την προεδρεύουσα χώρα των 27, με κύριο θέμα το Κυπριακό, τα ζητήματα της ασφάλειας, της αποστρατιωτικοποίησης, της ενεργειακής ασφάλειας με επίκεντρο την Κύπρο, και την ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική ασφάλειας στην Ανατολική Μεσόγειο είναι πέρα από αναγκαία. Ασφαλώς τίποτε δεν γίνεται στο κενό, ούτε οι εταίροι θα έρθουν για να χάσουν τον χρόνο τους – μετράει η σοβαρή τεκμηρίωσή της, ότι θα γίνουν βήματα επί της ουσίας.

Για παράδειγμα, ΟΗΕ-Ε.Ε. συναντούνται στο Σημείο 1, «Ασφάλεια» και, Σημείο 2, «Στρατεύματα» του Πλαισίου του Γκουτέρες στις 30 Ιουνίου 2017. Η προεδρία προσφέρει δυνατότητες για τα κορυφαία, προσφέρει όμως ευκαιρίες και για τα χλιαρά. Εξαρτάται τι επιδιώκεις.

www.larkoslarkou.org.cy

Η αδιαφάνεια θα μας οδηγήσει στο σκότος

Του **ΜΙΧΑΗΛ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ**

Δεν χρειάζεται να είναι κανείς ειδικός για να αντιληφθεί ότι η κοινωνία είναι ένα καζάνι που κολλάει. Ιδιαίτερα, από τη μετάδοση του περιβόητου βίντεο από το Al Jazeera και μετά, όλοι ανεξαιρέτα οι θεσμοί της Κύπρου περνούν μια άνευ προηγουμένου κρίση. Στην Κύπρο έχουν δημιουργηθεί όλες οι προϋποθέσεις του φαινομένου που ονομάζεται «εκδίκηση των περιφρονημένων». Ένα πολύ μεγάλο μέρος των πολιτών αισθάνονται εγκαταλελειμμένοι, υποτιμημένοι, ή απλώς δεν αντέχουν άλλο το σύστημα. Μέσω της τιμωρητικής και ενίοτε τυφλής αντίδρασης και ψήφου, επιδιώκουν την ανατροπή της παραδοσιακής πολιτικής τάξης.

Το ερώτημα αν γι' αυτή την κατάσταση φταίει ο κόσμος ή οι ίδιοι οι θεσμοί για μένα είναι επιπλάστο. Δεν φταίνε ποτέ οι πολίτες και πολύ περισσότερο οι νέοι που δικαίως αντιδρούν. Η ευθύνη ανήκει αποκλειστικά στις ηγεσίες και τους θεσμούς να αποδείξουν ότι κάνουν καλά τη δουλειά τους.

Κρίση σήμερα έχουμε σε όλες τις εξουσίες. Πριν όμως εξετάσουμε υποθέσεις και φαινόμενα που μας καταταλαιπώρησαν, θα πρέπει να δούμε κατάματα τη γενεσιουργό νοοτροπία που κάνει την απόσταση θεσμών και πολιτών δυσθεώρητη. Που δεν είναι άλλη από την πλήρη απροθυμία θεσμών και των αξιωματούχων να καθιερώσουν διαδικασίες άμεσης διαφάνειας και διαρκούς λογοδοσίας. Η θεωρία του 1960 ότι οι «πρωτογενείς» ηγεσίες μας θα λαμβάνουν αφ' υπηλνού αποφάσεις για τους «υπηκόους» τους, μια χαρά επικρατεί ακόμη.

Αυτό γίνεται στη δικαστική εξουσία. Η πορεία της υπόθεσης του Θανάση Νικολάου είναι πολύ χαρακτηριστική. Από τον θάνατο του εθνοφρουρού το 2005, τις τέσσερις αναποτελεσματικές έρευνες, την «αρχαιοθέτηση» από τον τότε γενικό εισαγγελέα το 2014, μέχρι τη δικαίωση της χαροκαμένης μάνας από το ΕΔΑΔ το 2020 για την πλημμελή έρευνα του θανάτου του γιου της, την εκταφή, τις νέες νεκροψίες και την ποινική ανάκριση που ακολούθησε.

Την ανάθεση της θανατικής ανάκρισης σε μια υπό δοκιμή δικαστή, την άρνηση του φυσικού δικαιώματος της υπεράσπισης του εαυτού του σε έναν από τους βασικούς ελεγχόμενους, αλλά και της μαρτυρίας άλλων ειδικών που η Δημοκρατία κάλεσε. Το τελικό πόρισμα, που, αν και κρίθηκε προϊόν μιας όχι άψογης διαδικασίας, εντούτοις υιοθετήθηκε, τη μη άσκηση διώξεων και την αποπομπή της δικαστού. Σε όλη αυτή την ιστορία, είναι πασιφανές ότι πάρα πολλά πράγματα πήγαν πάρα πολύ λάθος. Για την ακρίβεια όλα πήγαν λάθος.

Και όμως, κανείς από τους εμπλεκόμενους θεσμούς δεν ένωσε την ανάγκη να δώσει εξηγήσεις. Κανείς δεν κατέγραψε τις αστοχίες αυτές, ούτε και δρομολόγησε αλλαγές για να μην ξανασυμβεί τέτοια θεσμική τραγωδία. Ούτε ο υπουργός, ούτε η Αστυνομία, ούτε η Εισαγγελία, ούτε τα δικαστήρια. Συνεχίζουν όλοι, ο καθένας στον δικό του κόσμο. Αυτό γίνεται και στη Βουλή. Είμαστε στο 2025 και ακόμη δεν μεταδίδονται οι συνεδρίες των επιτρο-

πών της, εκεί όπου επιτελείται το κοινοβουλευτικό έργο. Ούτε παρέχεται η δυνατότητα πρόσβασης στα πρακτικά, ούτε καταγράφεται το πόσες απουσίες και γιατί είχε ή και πώς ψήφισε σε κάθε περίπτωση ο κάθε βουλευτής. Εξακολουθούν να αδιαφορούν πλήρως για το ότι κρατούν στο σκοτάδι τους πολίτες και βγαίνουν και παραπονούμενοι από πάνω, επειδή ο κόσμος έχει την εντύπωση ότι δεν κάνουν απολύτως τίποτα και απλά πληρώνονται.

Ακόμη χειρότερα είναι τα πράγματα στην εκτελεστική εξουσία. Με πιο χαρακτηριστικά την αντίσταση στη νομοθεσία για το Πρόγραμμα Διαφάνεια που συζητείται στη Βουλή. Όπου, απέναντι σε μια δοκιμασμένη διεθνώς πρακτική για τη Διαφάνεια και Λογοδοσία στις πράξεις του Δημοσίου αντιπροτείνουν απηχαιωμένες, αναποτελεσματικές και δαιδαλώδεις λύσεις. Χωρίς υποχρεωτικότητα, χωρίς θεσμικό πλαίσιο, χωρίς σύγχρονα, δοκιμασμένα εργαλεία. Δεν υπάρχει πρόσχημα που δεν έχει βρεθεί, για να γλιτώσει ο κάθε «αρμόδιος» από τη βάση να πρέπει να λο-

γοδοτεί και να δίνει εξηγήσεις στους πολίτες. Η Κυπριακή Δημοκρατία θα παραμείνει ζωντανή και λειτουργική, μόνο αν αναγνωρίσει τη συσσωρευμένη δυσανεξία ως αφορμή για να υπερτηρηθεί το σύνολο της κοινωνίας.

Ένας τρόπος υπάρχει, μόνο ένα αντίμετρο είναι ικανό να αλλάξει τη ροή του χειμάρρου της αντίδρασης που έρχεται. Να πάσουν όσοι έχουν εξουσία να θεωρούν τους πολίτες υποδεέστερους και παιδιά ενός κατώτερου Θεού. Να λειτουργήσουν στη λογική του όλα στο φως. Και να εκτεθούν, με σοβαρότητα, όσοι έχουν κάνει ζημιά στην Κύπρο.

Γιατί, ο κάθε πολιτικός και αξιωματούχος σήμερα, μπορεί να αισθάνεται ασφαλής σε αυτό που σήμερα πολύ προβληπτικά θεωρεί «μαγαζί» του. Όταν όμως η αδιαφάνεια που τώρα τον βολεύει μας οδηγήσει στο απόλυτο σκότος, καμιά τρύπα δεν θα χωράει για να κρύψει ούτε τους άδικους, ούτε και τους δίκαιους.

michalis@michalis.com

Τα νιάτα τρέχουν «διαστημικά»

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ

Ένα κοριτσάκι μόλις 22 ετών μπορεί και χειρίζεται τρεις δορυφόρους αξίας εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ της Hellas Sat. Ο λόγος για τη Δέσποινα Θρασυβούλου από τα Λατσία, η οποία ολοκληρώνει τις σπουδές της στο Τμήμα Αεροδιαστημικής Επιστήμης και Τεχνολογίας του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και ήδη έπιασε δουλειά ως μόνιμο στέλεχος στην Hellas Sat. Προς το παρόν εργάζεται στην Αθήνα και σύντομα θα μετακομίσει στην Κύπρο.

Πριν από μερικές μέρες συναντήσαμε τη «δυνατή» Δέσποινα στις εγκαταστάσεις της Hellas Sat στο Κορωπί και κουβεντιάζοντας με το νεαρό κορίτσι, διαπιστώσαμε απλώς ότι είναι ένα «κανονικό» νεαρό πλάσμα, αλλά με πολύ περισσότερες γνώσεις και με πολύ μεγαλύτερο κέφι για δουλειά. Ο διευθύνων σύμβουλος της Hellas Sat, Χριστόδουλος Πρωτοπαπάς, ο οποίος τόλμησε και προσέλαβε τη Δέσποινα, λέει απλώς ότι ο οργανισμός πρωτοπορεί παγκοσμίως στην επιλογή ενός τόσο νεαρού προσώπου, για να ελέγχει και να χειρίζεται την πορεία δορυφόρων. Δεν κρύβει και τη χαρά του, γιατί η νέα γενιά μπορεί καλύτερα, δεν έχει τα βαρίδια του παρελθόντος και κυρίως έχει το τσαγανό, να παλέψει για ένα καλύτερο μέλλον.

Η νέα γενιά κινείται πλέον στον αστερισμό της τεχνητής νοημοσύνης, η οποία αλλάζει όχι μόνο την καθημερινότητα των ανθρώπων, αλλά κυρίως τα «μυαλά» των νέων επιστημόνων. Ο χρόνος για συλλογή πληροφοριών και για πειράματα συμπεκνώνεται και σμικρύνεται σε απίστευτο βαθμό. Πρακτικά αυτό μεταφράζεται σε άλματα στην καινοτομία και τις εφευρέσεις. Στο παρελθόν οι μεγάλες αλλαγές στον κόσμο απαιτούσαν δεκαετίες ή και αιώνες, ενώ σήμερα με την τεχνητή νοημοσύνη, απαιτούνται μερικές μέρες, βδομάδες ή και μόλις μερικοί μήνες. Τον προηγούμενο αιώνα με την εισαγωγή των υπολογιστών και του διαδικτύου, οι κοσμογονικές αλλαγές έγιναν σε διάστημα μερικών χρόνων.

Σήμερα κανείς δεν προλαβαίνει να διαβάζει και να μαθαίνει για τις αλλαγές στον κόσμο. Η Hellas Sat πρωτοπορεί στον ελληνικό χώρο, με πρωήηση των δυνατοτήτων της τεχνητής νοημοσύνης, στον χώρο των δορυφόρων, αλλά και στην καθημερινότητα των ανθρώπων. Στην πράξη αυτό σημαίνει, ότι το «όπλο» των δορυφόρων, όπως το είδαμε αυτές τις μέρες στον πόλεμο μεταξύ Ισραήλ και Ιράν, με την εμπλοκή των Ηνωμένων Πολιτειών, αποκτά νέες διαστάσεις και νέες δυνατότητες. Ευτυχώς ή δυστυχώς, οι συμβατικοί πόλεμοι άλλαξαν, με τη χρήση των drones (μη επανδρωμένων αεροπλάνων) και τους βαλλιστικούς πυραύλους, όπλα τα οποία χρειάζο-

νται δορυφόρους, για να κινηθούν και να επιτεθούν.

Στις νέες μορφές υβριδικού πολέμου εισπλθαν και οι κβαντικές δορυφορικές επικοινωνίες. Ο διευθύνων σύμβουλος Hellas Sat Χριστόδουλος Πρωτοπαπάς, ανέφερε πρόσφατα στην Επιτροπή Ελέγχου της Βουλής ότι: «στο άμεσο μέλλον οι κβαντικοί υπολογιστές θα είναι σε θέση να “σπάσουν”, να αποκωδικοποιήσουν τις κρυπτογραφημένες επικοινωνίες σε δευτερόλεπτα, όταν οι σημερινοί συμβατικοί υπολογιστές χρειάζονται μερικές χιλιάδες χρόνια, με αποτέλεσμα η ασφάλεια των πληροφοριακών συστημάτων να είναι διάτρητη. Οι κβαντικοί υπολογιστές αποτελούν σήμερα ένα υπερόπλο στα χέρια διαφόρων κυβερνήσεων, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αποκρυπτογράφηση πολλών, κατά τα άλλα ασφαλών σήμερα κρυπτογραφήσεων». Σε αυτή την κβαντική «τρέλα» ήδη βρίσκεται σε εξέλιξη ένας σιωπηλός πόλεμος μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών, Ρωσίας, Ευρωπαϊκής Ένωσης, Κίνας, Ινδίας, Ισραήλ, Τουρκίας και άλλων προηγμένων τεχνολογικά χωρών. Και όποιος καταφέρει να πρωτοπορήσει, μπορεί να καταφέρει να αναλάβει και την «ηγεία» του κόσμου, χωρίς κατ’ ανάγκη να διαθέτει την αριθμητική πρωτιά.

Τρόμο προκαλούν και οι τελευταίες εξελίξεις στο πεδίο ενός άλλου πολέμου, ο οποίος κινείται κυρίως στον χώρο του διαδικτύου και αποκαλύφθηκε από τα «κατορθώματα» των Ισραηλινών με τους φονικούς βομβητές και τις εξουδετερώσεις-δολοφωνίες ηγетικών στελεχών και πυρηνικών επιστημόνων του Ιράν. Η συλλογή πληροφοριών και οι παρακολουθήσεις είναι πλέον σε ένα άλλο, τρομακτικό επίπεδο. Περπατάς, κοιμάσαι, ξαπλώνεις και δεν ξέρεις αν θα εκραγεί βόμβα και θα σε σκοτώσει. Σε ένα παράλληλο φοβερό επίπεδο, πέρασε και η προπαγάνδα, κυρίως μέσω τεχνητής νοημοσύνης, αφού δύσκολα μπορείς να ξεχωρίσεις την αλήθεια από το ψέμα. Βλέπεις τους ηγέτες να μιλούν και να λένε ότι αυτά τα οποία σκέφτονται, αλλά αυτά τα οποία θέλει ο χειριστής του υπολογιστή, μέσω της τεχνητής νοημοσύνης.

Πέρα από όλα αυτά, οι «νέοι θέλουν έρωτα και οι γέροι χαμομήλι» όπως τραγουδισε ο μέγιστος Γιώργος Ζαμπέτας, στο κλασικό τραγούδι του «πατέρα κάτσε φρόνιμα». Η σοφία των γερόντων ποτέ δεν θα ανατραπεί από την ορμή των νέων και μόνο ο θάνατος μπορεί να σταματήσει το κακό το οποίο προξενούν «γεροξεκούτιδες». Οι άνθρωπινες επινοήσεις ποτέ δεν θα μπορέσουν να ανατρέψουν την πορεία της φύσης και σίγουρα δεν θα μπορέσουν ποτέ να ξεπεράσουν τον Θεό, όπως νομίζουν «ανόητοι» άνθρωποι από τη δημιουργία του κόσμου μέχρι σήμερα.

kaparispan@yahoo.gr

Όταν το δίκαιο συναντά την οικονομία

Του ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΕΒΕΤΖΗ

Στη σύγχρονη εποχή της πολυπαραγοντικής επικινδυνότητας, η απουσία διεπιστημονικής ερμηνείας του δικαίου –ή, ορθότερα, η προσκόλληση σε έναν μονοδιάστατο νομικό φορμαλισμό– συνιστά συστημικό αίτιο της ποιοτικής υποβάθμισης της απονομής της δικαιοσύνης στη σημερινή εποχή. Ο νομικός συχνά εξαντλείται στη μηχανική επίκληση προηγούμενης νομολογίας, παραγνωρίζοντας ότι ο με γεωμετρική πρόοδο αυξανόμενος χαρακτήρας της σύγχρονης πραγματικότητας επιτάσσει την κατάλληλη διεπιστημονικήσκευή για να παραγάγει κοινωνικά οδεκτές, τελεσφόρες αποφάσεις. Η άγνοια ή ενδόμυχη άρνηση παραδοχής του εν λόγω προτάγματος από τον νομικό κόσμο είναι ενδεχομένως εξίσου επιζήμια για τη δικαιοσύνη, ως η συστημική διαφθορά που συχνά παρατηρείται στον χώρο της.

Η οικονομική ανάλυση του δικαίου αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα της σημασίας της διεπιστημονικής προσέγγισης στη νομική επιστήμη. Πρόκειται για μια μέθοδο ερμηνείας και εφαρμογής του δικαίου που ενσωματώνει έννοιες και εργαλεία από την οικονομική θεωρία, επιδιώκοντας να αποτιμήσει τις συνέπειες των νομικών ρυθμίσεων και να ποσοτικοποιήσει την αποτελεσματικότητά τους. Η μεθοδολογία αυτή θεμελιώθηκε μέσα από την πρωτοβουλία του Edward Levi, κοσμήτορα και αργότερα πρύτανη της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου του Σικάγο, ο οποίος τη δεκαετία του 1950 ανέθεσε, στο πλαίσιο της διδασκαλίας του Δικαίου του Ανταγωνισμού, τη διδασκαλία οικονομικών εννοιών σε εξειδικευμένο οικονομολόγο. Η επιλογή αυτή σηματοδότησε μια τομή στη νομική παιδεία, καθιστώντας την οικονομική σκέψη εργαλείο της νομικής κρίσης.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

Μνήμη και ισχύς (II)

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ

Τι είναι η νοημοσύνη; Υπάρχει η τάση να απομονώνεται από τα υπόλοιπα ανθρώπινα χαρακτηριστικά και να αντιπαραβάλλεται προς τα ορμέμφυτα, τις ορμές, τις σωματικές ροπές, τις ορέξεις, τα συναισθήματα ή τη πάθη. Η νοημοσύνη ταυτίστηκε με τη λογική, με τις λογικές πράξεις και διαδικασίες, με μαθηματικά πρωτόκολλα, τα οποία και χρησιμοποιήθηκαν στην υπολογιστική μηχανική. Αυτή η θεώρηση της νοημοσύνης αφενός δημιούργησε τα υπολογιστικά θαύματα και τα επιστημονικά επιτεύγματα της πληροφορικής επιστήμης, αφετέρου ενδυνάμωσε την κοινή πεποίθηση ότι η νοημοσύνη είναι κάτι το ξεχωριστό στον άνθρωπο αν όχι κάτι ξεχωριστό από τον άνθρωπο. Στην ελληνική αλλά και την ιουδαϊκή μυθολογία, η συνείδηση και η νοημοσύνη είναι κάτι που προστέθηκε ή που δόθηκε στο ανθρώπινο ζώο κατόπιν της δημιουργίας του, κάτι σαν επιπρόσθετη θεία δωρεά, όπως το ζωοποιό πνεύμα στη Γένεση ή την πολιτική επιστήμη στον μύθο του Επιδάμωνα, στον «Πρωταγόρα» του Πλάτωνα. Αν και καμία από τις δυο παραδόσεις δεν αγνοεί τις ανάγκες και τη χρησιμότητα του σώματος, η τάση εί-

ναι να απολυτοποιείται το νοητικό και να καταδικάζονται οι ταπεινές ορμές, η σεξουαλικότητα και γενικότερα οι «ακολασίες». Κάτι που φυσικά κληρονόμησε και η χριστιανική σκέψη. Οι φιλοσοφικο-μυθολογικές αυτές θεωρήσεις όμως αποκρύπτουν τη γυμνή αλήθεια, ότι η νοημοσύνη δεν είναι κάτι διαφορετικό από τα ορμέμφυτα και τα ένστικτα, αλλά ένα ιδιαίτερο ορμέμφυτο ή ένστικτο, το οποίο, όπως έλεγε ο Νίτσε, έχει την ισχυρότερη θέληση για κυριαρχία και έχει τη φυσική ροπή να κυβερνά και να οργανώνει όλα τα υπόλοιπα.

Αυτό, το ίδιο ορμέμφυτο της νοημοσύνης δημιουργεί το νοητικό φαινόμενο της αυτοσυνείδησης, της κυριαρχικής τάσης δηλαδή που έχει άμεση, αδιαμεσολάβητη επίγνωση για την επιδίωξη της κυριαρχίας του. Η ίδια δε η κυριαρχία είναι έννοια ταυτοσημη με την επιβίωση σε εχθρικό περιβάλλον. Συνεπώς η νοημοσύνη είναι μια δεξιοότητα επιβίωσης, όπως η όσφρηση του καρχαρία για το αίμα ή η όραση του αϊτού που εντοπίζει το θύμα του από μίλια ψηλά από τον ουρανό. Και όπως μπορούμε να αναπαράγουμε την όσφρηση ή την όραση με ρομποτικούς μηχανισμούς έτσι μπορούμε να αναπαράγουμε και νοητικές διεργασίες. Άλλο φαινόμενο είναι όμως

η όραση και άλλο η όραση του αϊτού, άλλο η όσφρηση και άλλο η όσφρηση του αίματος του καρχαρία: επομένως άλλο η νοημοσύνη ως αλληλουχία λογικών πράξεων και άλλο η ανθρώπινη νοημοσύνη, η οποία είναι ένστικτο επιβίωσης και κυριαρχίας. Η ανθρώπινη νοημοσύνη όχι μόνο δεν διαχωρίζεται από τα συναισθήματα, τα πάθη, τους φόβους, τις ορμές, αλλά τρέφεται από όλο αυτό το πλέγμα των τάσεων και ροπών του ανθρώπινου σώματος. Αυτό το δίκτυο, το οργανωμένο σε μηχανή πολέμου από τη νοημοσύνη, στρέφεται προς το περιβάλλον του και αλληλεπιδρά με αυτό. Τα αισθητικά και λοιπά νοητικά δεδομένα δεν είναι ουδέτερα για την ατομική νοημοσύνη, αλλά από την πρώτη στιγμή κατατάσσονται ανάλογα με τη χρησιμότητά τους στον πόλεμο με το περιβάλλον και φυσικά με τους άλλους, το κοινωνικό περιβάλλον. Όπως η οσμή του αίματος ενεργοποιεί την όσφρηση του καρχαρία, η οποία είναι συνδεδεμένη με το αίσθημα της πείνας, έτσι και συγκεκριμένα δεδομένα του φυσικού ή κοινωνικού περιβάλλοντος ενεργοποιούν την ανθρώπινη νοημοσύνη.

Στο ανθρώπινο είδος βέβαια, ο αγώνας για την κυριαρχία γίνεται μέσω πολεμικής χρήσης των ιδεών και της επιβολής

αξιών και συμπεριφορών που απορρέουν από τις ιδέες και τα ιδεαλιστικά-κανονιστικά συστήματα. Κυρίαρχος είναι αυτός που επιβάλλει τη δική του «αλήθεια» στους άλλους. Αν, για παράδειγμα, κάποιος ή κάποια θέλει να κερδίσει σε έναν διαγωνισμό ομορφιάς, θα φροντίσει να ορίσει την «ομορφιά» σύμφωνα με τα δικά του ιδεαλιστικά κριτήρια με τρόπο ώστε ο ίδιος ή η ίδια να ανταποκρίνεται στα κριτήρια αυτά. Θα κερδίσει τον διαγωνισμό αν επιβάλλει και στους άλλους τα κριτήρια αυτά. Για να το κάνει αυτό θα επιλέξει στοιχεία από το φυσικό και κοινωνικό του περιβάλλον που να ενισχύουν τον δικό του ορισμό της «ομορφιάς» και θα αγνοήσει οτιδήποτε καταρρίπτει τη θεωρία του. Φίλους θα θεωρήσει αυτούς που ασπάζονται τη θεώρησή του για το ωραίο, το ορθό, το ηθικό, άρα την αυτοεκτίμησή του ότι ο ίδιος είναι ο πιο όμορφος, ο πιο σοφός, ο πιο καλός, ο πιο χρήσιμος, ο πιο σπουδαίος. Εχθροί είναι όλοι οι υπόλοιποι. Υπό αυτό το πρίσμα, η μνήμη είναι μια δομημένη ικανότητα ανάσυρσης δεδομένων αναγκών για την αυτοεπιβεβαίωση και την ενίσχυση του θεωρητικού συστήματος που στηρίζει την αυτοεπιβεβαίωση. Η ίδια η ανθρώπινη νοημοσύνη, η αυτοσυνείδηση, η ταυτότητα απορρέουν

κό της κακτιάρα. Η υπόθεση κατέστη ορόσημο στην ιστορία του δικαίου και αφύπνισε τη βιομηχανία.

Μετά την απόφαση, η Ford, όπως και άλλες εταιρείες του κλάδου, αναθεώρησε τις πολιτικές ασφάλειας, επενδύοντας σημαντικά σε νέες τεχνολογίες προστασίας των επιβατών. Παράλληλα, ενισχύθηκαν τα ρυθμιστικά πλαίσια από την πολιτεία, με την υιοθέτηση αυστηρότερων προδιαγραφών, ενώ ο δημόσιος διάλογος εστίασε πλέον στην ηθική διάσταση των αποφάσεων που λαμβάνονται με αμείγως οικονομικά κριτήρια.

Το ανωτέρω παράδειγμα καταδεικνύει ότι, στον σημερινό κόσμο της τεχνολογικής πολυπλοκότητας και των αυξανόμενων κοινωνικών και περιβαλλοντικών κινδύνων, η διεπιστημονική ερμηνεία του δικαίου είναι επιβεβλημένη. Η σύνθεση της νομικής με την οικονομική, την ηθική, την επιστήμη των δεδομένων και την κοινωνιολογία καθίσταται απαραίτητη ώστε το δίκαιο να παραμείνει λειτουργικό, κοινωνικά νομιμοποιημένο και πρακτικά λυσιτελές.

Η ενίσχυση αυτής της προοπτικής δεν αφορά μόνο την ακαδημαϊκή εκπαίδευση, αλλά και την καλλιέργεια του νομικού φρονήματος των δικαστών και λοιπών εφαρμοστών του δικαίου. Η θεσμική αποδοχή σύνθετων και τεκμηριωμένων κριτηρίων στην απονομή της δικαιοσύνης μπορεί να οδηγήσει σε αποφάσεις πιο άρτιες νομικά, πιο αποτελεσματικές κοινωνικά και, τελικά, πιο δίκαιες. Και αυτό, ίσως, είναι σήμερα πιο αναγκαίο από ποτέ.

Ο κ. Δημήτριος Δεβετζής είναι επίκουρος καθηγητής Νομικής στο Πανεπιστήμιο Frederick, εμπειρογνώμων ιδιωτικού δικαίου - Δικαίου και Τεχνολογίας Ευρωπαϊκής Επιτροπής, μέλος ΕΕΒΑ Κύπρου.

από μηχανισμούς μνήμης, ανάσυρσης και επεξεργασίας δεδομένων. Άνθρωπος χωρίς μνήμη είναι στην ουσία άνθρωπος χωρίς ταυτότητα.

Σύμφωνα λοιπόν με αυτή την ανάλυση, όσο περισσότερο εμπλέκεται η τεχνητή νοημοσύνη στις καθημερινές αποφάσεις του ατομικού και συλλογικού βίου, τόσο πιο ακραίες θα είναι οι ιδεολογικές αλλά και οι φυσικές συγκρούσεις μεταξύ των ανθρώπων. Το ανθρώπινο είδος υφίσταται ήδη μια σημαντική νοητική μετάλλαξη: χρησιμοποιεί την τεχνητή νοημοσύνη ως επέκταση της δικής του. Μόνο που η τεχνητή νοημοσύνη δεν οδηγεί τον άνθρωπο να αναθεωρήσει τη λάθη του. Είναι τυφλό εργαλείο, και μάλιστα πανίσχυρο και συνδεδεμένο με μια άπειρη σχετικά μνήμη. Με το ιδεολογικό αυτό όπλο που χρησιμοποιείται για την επιβίωση και διάχυση των θεωρητικών κατασκευών γίνεται μεροληπτική μόνο επιλογή στοιχείων που ενισχύουν μια άποψη και όχι όσων την απορρίπτουν. Αυτό από μόνο του είναι διανοητική ακρότητα και μπορεί εύκολα να μετατραπεί σε ωμή βία.

Ο Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Κρητικός αγρότης στο λιμάνι του Ηρακλείου, λίγο πριν από την αναχώρηση για τον Πειραιά, στο πλαίσιο παλαιότερου παναγροτικού συλλαλητηρίου. Η κυβέρνηση ρίχνει το βάρος της στην επιστροφή των παράνομων επιδοτήσεων, όμως η διαδικασία δεν θα είναι εύκολη, καθώς, όπως ομολογούν πηγές από την Κρήτη, τα χρήματα που πιστώθηκαν παρανόμως «έχουν διαχυθεί σε πολλά επίπεδα».

«Κάτω από τη μύτη μας»

Η (αυτο)κριτική επειδή δεν είχε σημάνει συναγερμός για τις επιδοτήσεις και ο αναβρασμός στην Κ.Ο.

Η «ΠΥΡΑΜΙΔΑ» ΤΩΝ ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΩΝ

Του ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Πώς «φτάσαμε το 2025 να μας “χτυπάει” μια υπόθεση που είναι γνωστή από το 2020;». Σ’ αυτό το ερώτημα συνοψίζεται ο προβληματισμός του Μαξίμου τις τελευταίες δέκα ημέρες. Πώς αφέθηκε το σκάνδαλο του ΟΠΕΚΕΠΕ να επωαστεί κάτω από τη «μύτη» της κυβέρνησης; Από την απάντηση που δίνεται σ’ αυτό το ερώτημα εξαρτάται και η μέθοδος απεγκλωβισμού που θα δοκιμαστεί.

Τι έφταιξε

Οι εκδοχές που έχουν πέσει στο τραπέζι των κλειστών συσκέψεων στο Μέγαρο Μαξίμου είναι τρεις:

Πρώτον, ομολογείται πλέον πως το ζήτημα υποτιμήθηκε, όπως είχε γίνει μετά τις εκλογές του 2023 και με το θέμα των Τεμπών. Τα προειδοποιητικά σήματα για τα κενά στο σύστημα των επιδοτήσεων αντιμετωπίζονταν σαν «ιαχρονικές αρρυθμίες» – σαν ένα πρόβλημα ρουτίνας και όχι σαν μια Λερναία Υδρα συστημικής διαφθοράς που θα «δάγκωνε» κάποια στιγμή και την κυβέρνηση.

Δεύτερον, όσες φορές η κυβέρνηση άγγιξε το θέμα, το προσέγγισε με τη λογική της τήρησης ισορροπιών. Οι «καμπάνες» που είχαν χτυπήσει οι κ. Βάρρας και Σημανδράκος αντιμετωπίστηκαν συμβιβαστικά και κατευναστικά. Χαρακτηριστικό είναι πως, μετά την καταγγελτική επιστολή προς το Μαξίμου τον Δεκέμβριο του 2023, εκείνος που οδηγήθηκε σε παραίτηση ήταν ο καταγγέλλων κ. Σημανδράκος και όχι ο καταγγελλόμενος υπουργός Δευτέρης Αυγενάκης.

Τρίτον, στην κυβέρνηση πιστεύουν πως οι προσπάθειες εξυγίανσης που έγιναν, ασχέτως αν δεν ευδοχώθηκαν, δεν αναδείχθηκαν όπως θα έπρεπε, με αποτέλεσμα να έχει παγιωθεί η άποψη πως «η κυβέρνηση δεν έκανε τίποτα». Η πρόσφατη απόφαση για την ενοχή επτά κατηγορουμένων με την κατηγορία της πλημμεληματικής απάτης εις βάρος της Ε.Ε. σχετικά με τη λήψη αγροτικών επιδοτήσεων δείχνει, σύμφωνα με το Μαξίμου, πως έγιναν προσπάθειες οι

οποίες ωστόσο αποδείχθηκαν αποσπασματικές, όπως παραδέχτηκε και ο πρωθυπουργός.

Πρώτη σφυγμομέτρηση

Ο γέγονε, γέγονε. Το ερώτημα πώς μπορεί να ανατραπεί η εικόνα που έχει δημιουργηθεί, είναι το βασικότερο που αντιμετωπίζει η κυβέρνηση. Από την περασμένη Δευτέρα, οπότε οι παραιτήσεις των κυβερνητικών στελεχών είχαν πλέον εμπεδωθεί στην κοινή γνώμη, διεξάγεται για λογαριασμό του Μαξίμου μια σφυγμομέτρηση. Τα πρώτα αποτελέσματα δείχνουν πως το σημαντικότερο για τους πολίτες είναι το οικονομικό κόστος του σκανδάλου να μη μετακυλιστεί στους φορολογουμένους. Έτσι εξηγείται ότι οι συσκέψεις μέσα στην εβδομάδα για το πώς θα επιστραφούν όσο το δυνατόν πιο άμεσα τα «κλεμμένα» είναι συνεχείς, με την ΑΑΔΕ να πάνει δουλειά ξεκινώντας από τους ΑΦΜ που εισέπραξαν τις υψηλότερες επιδοτήσεις. Η διαδικασία δεν είναι πάντως τόσο εύκολη, όχι μόνο τεχνικά, αλλά και ουσιαστικά, καθώς, όπως ομολογούν πηγές από την Κρήτη, τα χρήματα που πιστώθηκαν παρανόμως «έχουν διαχυθεί σε πολλά επίπεδα» (αυτοί που φαίνονται να τα έχουν εισπράξει δεν είναι πάντοτε και αυτοί που όντως τα καρπώθηκαν). Εφόσον ζητηθούν, ελλοχεύει ο κίνδυνος βεντέτας, αφού ήδη στην Κρήτη οι απειλές και τα αλληλοκαρφώματα

έχουν αρχίσει να εκδηλώνονται.

Για την κυβέρνηση, πάντως, η επιστροφή των χρημάτων αποτελεί το σημαντικότερο «κλειδί» για να περιορίσει το πολιτικό κόστος. Χαρακτηριστικό είναι πως στη μέτρηση που «τρέχει» αυτή την εβδομάδα, το ποσοστό που θεωρεί τη «διαφθορά σημαντικό θέμα» έχει ανέβει από το 2% στο 14%, δείχνοντας ότι στην κοινωνία ενισχύεται η πεποίθηση πως η κυβέρνηση δεν μπορεί να αντιμετωπίσει το συγκεκριμένο «έλλειμμα». Παράλληλα, η επιστροφή των χρημάτων που καταβλήθηκαν παρανόμως καταγράφεται ως το νούμερο ένα αίτημα της κοινωνικής πλειοψηφίας. Εκεί αναμένεται να δώσει βάρος η κυβέρνηση από την εβδομάδα που έρχεται, καθώς πολιτικά δεν φαίνεται να επωμίζεται κόστος συγκρίσιμο με την υπόθεση των Τεμπών, αφού ούτε το ΠΑΣΟΚ δείχνει να ανεβαίνει ούτε τα αντισυστημικά κόμματα – δηλαδή η Ελληνική Λύση και η Πλεύση Ελευθερίας – έχουν αντίστοιχο άνοδο με τον περασμένου Φεβρουαρίου. «Επειδή όμως πρόκειται για ένα θέμα διαφθοράς, αν δεν κινηθούμε άμεσα τότε το πολιτικό κόστος μπορεί να το δούμε σε δεύτερο χρόνο», επισημαίνει κυβερνητική πηγή, προσθέτοντας πως ένα δεύτερο rebound, αμέσως μετά τα Τέμπη, θα ήταν πολύ δυσκολότερο από το πρώτο.

Στο παρασκήνιο

Μια παράπλευρη, αθέατη παράμετρος της υπόθεσης του ΟΠΕΚΕΠΕ,

που ακόμη δεν έχει προσμετρηθεί, είναι ο παρασκηνιακός αναβρασμός στην κοινοβουλευτική ομάδα και ευρύτερα στις τάξεις της κυβέρνησης. Τις τελευταίες ημέρες τα ερωτήματα και ο προβληματισμός βουλευτών, αλλά και υπουργών, για τη διαχείριση της υπόθεσης πληθαίνουν: Γνώριζε το Μαξίμου για τις νόμιμες επισυνδέσεις στα δικά του στελέχη; Πώς γίνεται να διορίστηκαν υφυπουργοί βουλευτές που ήταν υπό παρακολούθηση και είχαν βρεθεί εκτεθειμένοι;

«Αν το Μαξίμου αιφνιδιάστηκε για ένα θέμα που ερευνάται σχεδόν μία 5ετία, σημαίνει πως υπάρχει ελλείψς οργάνωση», λέγαν πολλοί από αυτούς, προσθέτοντας πως στις πρόσφατες κρίσεις των γενικών γραμματέων αποφασίστηκε ο κ. Στρατάκος να παραιτηθεί, κάτι που επιβεβαιώνει «έλλειψη γνώσης της πραγματικής κατάστασης, για να το πω κομπάρ», όπως έλεγε υφυπουργός της κυβέρνησης.

Τα ερωτήματα είναι εύλογα, με το Μαξίμου να τα αποκρούει, δίνοντας την απάντηση πως η εξέλιξη της υπόθεσης αποδεικνύει ότι οι κατηγορίες της αντιπολίτευσης περί «καθεστώτος» είναι εντελώς αστήρικτες και οι Αρχές παρακολουθούσαν στελέχη της Ν.Δ. επί κυβέρνησης Ν.Δ.

Πείθει αυτή η εξήγηση; Η απάντηση είναι όχι. Σε κάθε περίπτωση, όμως, η Κ.Ο. τις τελευταίες ημέρες βρίσκεται σε αναστάτωση και δεν έχει ενιαία γραμμή ούτε για την επικείμενη πρόταση του

ΠΑΣΟΚ για την παραπομπή των πρώην υπουργών Βορίδη και Αυγενάκη σε Προανακριτική. Χαρακτηριστικό είναι ότι άλλοι βουλευτές δείχνουν πλέον μεγάλη απροθυμία να υποστηρίξουν συναδέλφους τους για «θέματα διαφθοράς με τα οποία δεν έχουμε καμία σχέση». Ενδεικτικά, ομάδα βουλευτών έλεγε σε πηγαδάκι ότι συμπεριφορές «τύπου Αυγενάκη» δεν έχουν καμία πρόθεση να τις υποστηρίξουν.

«Ολοι φυλακή»;

Αλλοι πάντως δίνουν έμφαση στον κίνδυνο άκριτης ποινικοποίησης της πολιτικής ζωής. «Απορώ ποιος θα θέλει να γίνει ξανά υπουργός και να μπλέκει με το παραμικρό, βάζοντας την υπογραφή του», έλεγε «γαλάζιος» βουλευτής σε συζήτηση με συναδέλφους του, τονίζοντας πως στο τέλος «όλοι θα ζητάνε να μπουέμε φυλακή».

Ολα τα παραπάνω δημιουργούν μια περίπλοκη κατάσταση στην πράξη. Χαρακτηριστικότερη η περίπτωση του Μάκη Βορίδη, για τον οποίο βουλευτές σημειώνουν πως δεν προκύπτουν ποινικές ευθύνες από τα μέχρι τώρα δεδομένα και τυχόν παραπομπή του θα «άνοιγε κερκόπορτα». Αντιθέτως υπάρχουν άλλοι, όπως ο Στέλιος Πέτσας ο οποίος τοποθετήθηκε δημόσια για το θέμα, που λένε πως το μοντέλο Τριαντόπουλου δεν μπορεί να εφαρμοστεί κατά το δοκούν.

Στο Μαξίμου πάντως επιφυλάσσονται, λέγοντας πως η κάθε περίπτωση θα εξεταστεί ξεχωριστά, δείχνοντας πως είναι άλλη η περίπτωση του Βορίδη και άλλη του Αυγενάκη, του οποίου η θέση βάσει της δικογραφίας δείχνει πιο επιβαρυνμένη.

Ενα άλλο σημείο κριτικής από τους βουλευτές είναι οι συνεχείς φήμες για πιθανές νέες δικογραφίες και εμπλοκή νέων προσώπων στην υπόθεση. Αυτό το «μαρτύριο της σταγόνας» πρέπει να αντιμετωπιστεί, λένε, με τα πυρά να φτάνουν μέχρι το Μαξίμου. Γίνεται όμως αυτό; Στο Μαξίμου υποστηρίζουν πως δεν μπορούν να διαχειριστούν κάτι που δεν ελέγχουν. «Το αν θα έρθει νέα δικογραφία για τον ΟΠΕΚΕΠΕ και τι θα περιλαμβάνει δεν εξαρτάται από εμάς», αναφέρει κυβερνητική πηγή, συστήνοντας υπομονή για ένα θέμα που, όπως φαίνεται, «ακόμη βράζει».

Ο «δείκτης» διαφθοράς

Χαρακτηριστικό είναι πως στη μέτρηση που «τρέχει» αυτή την εβδομάδα, το ποσοστό που θεωρεί τη «διαφθορά σημαντικό θέμα» έχει ανέβει από το 2% στο 14%.

Ανσυχία για τη μάχη της Κρήτης

Με δεδομένο ότι το επίκεντρο του σκανδάλου του ΟΠΕΚΕΠΕ είναι στην Κρήτη, η κυβέρνηση θα βρεθεί το αμέσως επόμενο διάστημα αντιμέτωπη και με έναν πολιτικό γρίφο στο νησί, που ξεδιπλώνεται σε δύο επίπεδα: Το πρώτο είναι ο κίνδυνος «βεντέτας» μεταξύ όσων ανήκαν «στο κύκλωμα», καθώς θα στενεύει ο ποινικός κλοιός και θα εντείνεται η προσπάθεια να ανακταθούν τα χρήματα από εκείνους που φέρονται να τα έχουν εισπράξει – ακόμη κι αν δεν κατέληξαν όλα στις τσέπες τους. Το ενδεχόμενο αυτό ήδη δημιουργεί «μια τοξικότητα στο

νησί», όπως ομολογεί τοπικός βουλευτής. Η τοξικότητα αυτή θα μεταφερθεί όμως και σε δεύτερο επίπεδο.

Οι έλεγχοι πλέον στην Κρήτη θα είναι εξαντλητικοί και σε συνδυασμό με τον επαρκή κίνδυνο μείωσης της πίτας των επιδοτήσεων μπορεί να επηρεάσουν ακόμη και εκείνους που δεν παρανόμησαν. Όπως ομολογεί η ίδια πηγή, η ανσυχία στο νησί είναι ήδη έκδηλη για το θέμα αυτό, που μπορεί να εξελιχθεί σε νέα, ακόμη μεγαλύτερη, εστία τριβών στρέφοντας ίσως και μέρος της τοπικής κοινωνίας κατά της Ν.Δ.

Τα παραπάνω δεν λέγονται δημόσια ακόμη, αλλά ήδη στριφογυρίζουν στο μυαλό των τοπικών βουλευτών, οι οποίοι γνωρίζουν πως θα έρθουν αντιμέτωποι με αντιδράσεις, καθώς ήδη στο νησί αναπτύσσεται μια αίσθηση πως «στοχοποιείται η Κρήτη».

Η Κρήτη στις τελευταίες εκλογές έγινε για πρώτη φορά «γαλάζια», δίνοντας ισχυρή ώθηση στη Ν.Δ. στον δρόμο για την αυτοδυναμία. Στο Μαξίμου θεωρούν δεδομένο πως τα ποσοστά του 2023 δεν θα επηρεαστούν ξανά, με το σκάνδαλο του ΟΠΕΚΕΠΕ να αφήνει έντονο το αποτύπωμά του.

ΚΥΡΙΑΚΗ

13

ΙΟΥΛΙΟΥ

Μια μοναδική
συλλογή διηγημάτων
του Πέτρου Μάρκαρη
με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ.

Πέτρος Μάρκαρης
Αθήνα,
πρωτεύουσα
των Βαλκανίων

Τι είναι τελικά η Αθήνα;
Μία από τις είκοσι πέντε
πρωτεύουσες της Ενωμένης
Ευρώπης ή η πρωτεύουσα
των Βαλκανίων; Η πόλη που
επαναπάτρησε τους Ολυμπιακούς
Αγώνες ή η πόλη των μανιακών
οδηγών, του φραπέ και των
μεταναστών;

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy

Στην κατάμεστη αίθουσα «Σταύρος Νιάρχος» της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, η πρώην καγκελάρια της Γερμανίας Ανγκελα Μέρκελ συζήτησε επί μιάμιση ώρα με τον Αλέξη Παπαχελά, καλύπτοντας μια μακρά ιστορική περίοδο - από τα παιδικά της χρόνια στην Ανατολική Γερμανία μέχρι την ελληνική κρίση και τις διεθνείς εξελίξεις σήμερα. Στο τέλος το χειροκρότημα ήταν θερμό.

Απόγευμα Τετάρτης, οι πόρτες της Εθνικής Λυρικής Σκηνής άνοιξαν στις 17.10. Νωρίτερα, η ουρά που σχημάτιζαν οι συνδρομητές της «Καθημερινής» έφτανε μέχρι τη γωνία του κεντρικού κτιρίου στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος. Δέκα χρόνια πριν, Έλληνες πολίτες έκαναν ουρές έξω από τα ΑΤΜ των τραπεζών. Αλλά το απόγευμα της Τετάρτης, αυτό που περίμεναν ορισμένοι εξ αυτών ήταν να ακούσουν -για πρώτη φορά στην Ελλάδα «ζωντανά»- τι είχε να πει μια από τις βασικές πρωταγωνίστριες -ίσως η βασικότερη- εκείνων των δύσκολων χρόνων, η πρώην καγκελάρια της Γερμανίας, Ανγκελα Μέρκελ.

Στη συζήτηση με τον διευθυντή της «Καθημερινής» Αλέξη Παπαχελά η κ. Μέρκελ μίλησε για πολλά. Από την «Ελευθερία», όπως είναι και ο τίτλος του αυτοβιογραφικού βιβλίου της που κυκλοφόρησε στην Ελλάδα τον Νοέμβριο από τις εκδόσεις Μεταίχμιο, που συμβόλιζε για εκείνη η Ελλάδα όταν μεγάλωνε, και τα χρόνια της ελληνικής κρίσης, έως τις συνομιλίες της με πρώην Έλληνες πρωθυπουργούς και ξένους ηγέτες.

Επί μιάμιση ώρα, όσο δηλαδή διήρκεσε η συνομιλία τους, στην κατάμεστη αίθουσα της Εθνικής Λυρικής Σκηνής δεν ακουγόταν τίποτα εκτός από τα λόγια της κ. Μέρκελ και του κ. Παπαχελά. Η πρώτη μιλούσε στα γερμανικά, ο δεύτερος στα ελληνικά, και το κοινό φορούσε ακουστικά για να ακούει τη διερμηνεία. Παρότι χωρίς τη διερμηνεία οι περισσότεροι δεν θα καταλαβαίναμε τι έλεγε, η περιβόητη για την αυτοσυγκράτησή της Ανγκελα Μέρκελ ήταν σε πολλές στιγμές τόσο εκδηλωτική που τα μάτια της, οι μορφασμοί της, οι κινήσεις των χεριών της υποδήλωναν ξεκάθαρα πώς ένιωθε.

Η ΑΝΓΚΕΛΑ ΜΕΡΚΕΛ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Εξομολογήσεις από ένα δράμα με χάπι εντ

Επί μιάμιση ώρα, η πρώην καγκελάρια μίλησε εκ βαθέων για τη σχέση της με την Ελλάδα, τις κορυφαίες στιγμές της κρίσης, τη σύνοδο στην οποία «έσπασε», το τηλεφώνημα που την άφησε άφωνη. Στο τέλος είπε «τα καταφέραμε»

Της **ΗΛΙΑΝΑΣ ΜΑΓΡΑ**

Η θέα πίσω από το παραπέτασμα

Όταν ο Αλέξης Παπαχελάς τη ρώτησε για τα παιδικά της χρόνια, όταν ως πολίτης της Ανατολικής Γερμανίας έκανε διακοπές στη Βουλγαρία και πίσω από τα σύρματα κοιτάζε την Ελλάδα, η Ανγκελα Μέρκελ χαμογέλασε νοσταλγικά. Τα μάτια της, ίδιο χρώμα με το θαλασσί σακάκι που φόρεσε την Τετάρτη, μαλάκωσαν όταν είπε ότι «η Ελλάδα ήταν ελευθερία για εμένα. Ηξερα από την Ιστορία ότι ήταν το λίκνο της Δημοκρατίας». Στα 18 της ανέβαινε στα βουνά Πιρίν, έβλεπε την Ελλάδα και φανταζόταν να πίνει ελληνικό κρασί και να φτάνει στη θάλασσα. «Ήταν ένα ανεκπλήρωτο όνειρο τότε για εμένα».

Αργότερα φυσικά, κατά τη διάρκεια της θητείας της στην καγκελαρία, η Ελλάδα σταμάτησε να μοιάζει με όνειρο. Μιλώντας για την πρώτη συνάντησή της με τον Γιώργο Παπανδρέου, όταν

«δεν πίστευε στα αυτιά της» με όσα άκουγε και τη στάση του τότε Έλληνα πρωθυπουργού, η Ανγκελα Μέρκελ μορφάζει, κάνει έντονες κινήσεις με τα χέρια της - είναι προφανές πως η συγκεκριμένη ανάμνηση την αναστατώνει ακόμη.

Τον Φεβρουάριο του 2010 την είχαν καλέσει ο Γάλλος πρόεδρος Νικολά Σαρκοζί, ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ζοζέ Μανουέλ Μπαρόζο και ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας Ζαν-Κλοντ Τρισέ λέγοντάς της ότι η Ελλάδα είχε πρόβλημα και έπρεπε να συναντηθούν οπωσδήποτε. «Είπα ότι εφόσον δεν υπάρχει πλάνο, δεν υπάρχει λόγος να μιλήσουμε. Οι άλλοι όμως ήταν απόλυτα πεπεισμένοι ότι θα έπρεπε να συναντηθούμε, είπαν ότι το θέμα είναι η Ελλάδα και πρέπει να τη βοηθήσουμε».

Τους ρώτησε τι σημαίνει αυτό. Οτι η Ελλάδα χρειάζεται χρήματα, απάντησαν. Αποκρίθηκε πως θέλει να βοη

θήσει, αλλά η Γερμανία δεν μπορούσε να δώσει χρήματα στην Ελλάδα, γιατί λόγω ευρώ υπήρχε η ρήτρα μη διάσωσης, δεν μπορούσε δηλαδή μια χώρα να δώσει χρήματα σε μια άλλη.

Όσο οι υπόλοιποι πίεζαν, διαπίστωσε πως ο Γιώργος Παπανδρέου «δεν είχε πει απολύτως τίποτα». «Εσύ τι λες για όλα αυτά; Τι θα ήθελες;» τον ρώτησε η Ανγκελα Μέρκελ. «Η απάντηση ήταν “τίποτα” ουσιαστικά. Επρεπε να μου πει “η Ελλάδα δεν πάει καλά”».

Καλησπέρα, κύριε Βενιζέλο

Στο ακροατήριο βρίσκονταν την Τετάρτη και άλλοι πρωταγωνιστές εκείνης της περιόδου. Οι πρώην πρωθυπουργοί Λουκάς Παπαδήμος και Παναγιώτης Πικραμμένος. Ο πρώην υπουργός Οικονομικών και αντιπρόεδρος της

κυβέρνησης Ευάγγελος Βενιζέλος. Ο μετέπειτα αναπληρωτής υπουργός Οικονομικών και υπουργός Οικονομικών Γιώργος Χουλιαράκης. Ακούγοντας την κ. Μέρκελ να διηγείται εκείνα τα τόσο ταραχώδη για τη χώρα χρόνια, ο κ. Πικραμμένος συχνά γνέφει καταφατικά. Ο κ. Βενιζέλος έχει σταυρωμένα τα χέρια του και κοιτάει με προσήλωσή τη σκηνή.

Συζητώντας για τη σύνοδο G20 του 2011 στις Κάννες, θυμάται πως ο Γιώργος Παπανδρέου και ο Ευάγγελος Βενιζέλος ανέφεραν την ιδέα του δημοψηφίσματος. «Είναι εδώ», είπε ο κ. Παπαχελάς στην αναφορά του ονόματος του δεύτερου. «Τότε, καλησπέρα», απάντησε η κ. Μέρκελ, «τον καλησπερίζω και προσπαθώ κι εγώ να παραθέσω τις δικές μου αναμνήσεις».

Εκείνη, ο Σαρκοζί και ο Μπαρόζο ήταν απολύτως αντίθετοι στο να διεξαχθεί ένα τέτοιο δημοψήφισμα. «Γνωρίζαμε ότι εάν πει “όχι”

ο ελληνικός λαός, θα έχουμε τεράστιο πρόβλημα», εξηγεί. Ήταν η καλύτερη δυνατή απόφαση, είπε, να μη διεξαχθεί εκείνο το δημοψήφισμα.

Λιγότερο από τέσσερα χρόνια αργότερα βέβαια, μια άλλη κυβέρνηση εφάρμοσε την ιδέα του δημοψηφίσματος. Η συμπάθεια της Μέρκελ για τον Αλέξη Τσίπρα αποτέλεσε έκπληξη για όσους είχαν διαβάσει το βιβλίο της. «Είχα την αίσθηση ότι δεν κοιτάξε να με παραπλανήσει, να με ρίξει, να διαστρεβλώσει τα πράγματα. Ήταν ειλικρινής. Και το ίδιο διαπίστωσε κι εκείνος στον δικό μου τρόπο», διευκρίνισε την Τετάρτη. Οχι ότι δεν είχαν και δεν έχουν πλήρως διαφορετικές πολιτικές θέσεις, σημείωσε. Αλλά από την πρώτη τους συνάντηση συμφώνησαν να φτιάξουν ένα πλάνο με τα επόμενα βήματα.

Το πλάνο, παραδέχτηκε, δεν είχε ιδιαίτερη επιτυχία. «Αλλά αυτή ήταν η πρώτη προσέγγιση και αποκόμισα την εντύπωση ότι και οι δύο είχαμε τη βούληση να δουλέψουμε πάνω σε αυτή τη τόσο δύσκολη υπόθεση. Αλλά στε εξαρτιόμασταν οι μεν από τους δε - εγώ δεν ήθελα να φύγει από το ευρώ η Ελλάδα», κάτι που επανέλαβε πολλές φορές κατά τη διάρκεια της συζήτησης, «κι εκείνος δεν ήθελε μνημόνιο. Επρεπε να δούμε πώς θα τα καταφέραμε».

Το τηλεφώνημα στο οποίο ο Αλέξης Τσίπρας ανακοίνωσε σε εκείνη και στον τότε Γάλλο πρόεδρο Φρανσουά Ολάντ ότι θα προκήρυσσε δημοψήφισμα, λίγα λεπτά πριν από το τηλεοπτικό του διάγγελμα στην ελληνική τηλεόραση τα ξημερώματα της 27ης Ιουνίου 2015, το αποκάλεσε «το πιο αιφνιδιαστικό τηλεφώνημα που είχα σε ολόκληρη την πολιτική μου καριέρα και, ταυτόχρονα, ένα από τα πιο σωπικά τηλεφωνήματα που είχα ποτέ».

«Είχαμε διαπραγματευθεί όλη τη νύχτα, Παρασκευή πρωί είχαν συγκεντρωθεί τα μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, τους είχε μαζέψει ο πρόεδρος του, Ντόναλντ Τουσκ. Ο Αλέξης Τσίπρας δεν έλεγε τίποτα. Του είπα “δεν θέλεις να πεις εσύ κάτι;”. “Όχι, ο Τουσκ τα είπε όλα”. Και θυμάμαι ότι είπα στον Ολάντ, “ο Αλέξης Τσίπρας δεν θέλει να πει τίποτα, περίεργο”».

Αφώνη στο τηλέφωνο

Θα επέστρεφε στην Ελλάδα για να μιλήσει με το κόμμα και την κυβέρννησή του. Συμφώνησαν να τηλεφωνηθούν. Όταν τους είπε για το δημοψήφισμα, η πρώτη της ερώτηση ήταν ποια θα είναι η σύσταση της κυβέρνησης. «Μα φυσικά να ψηφίσουν “όχι”», απάντησε ο Αλέξης Τσίπρας. «Εκεί πραγματικά έμεινα άφωνη. Πολύ γρήγορα μετά, κλείσαμε». Όταν ο Έλνκας πρωθυπουργός βγήκε από τη γραμμή, ο Ολάντ τη ρώτησε «και τώρα, τι;».

«Οπότε», δήλωσε η κ. Μέρκελ, «ξεκίνησε μια πάρα πολύ δύσκολη περίοδος για την Ελλάδα, όπως ξέρετε. Διότι τα υπόλοιπα μέλη της Ευρώζωνς είχαν ήδη την αίσθηση ότι απλά αυτό δεν θα λειτουργήσει».

Το ακροατήριο ήταν αποροφημένο, με την εξαίρεση ορισμένων δυνατών χειροκροτημάτων. Αλλά κοιτώντας γύρω, στην πλατεία και στα θεωρεία, στις στιγμές της συζήτησης που αφορούσαν το καλοκαίρι του 2015, διαπίστωνε κανείς πως η σιωπή ήταν φορτισμένη. Κανείς δεν κοιτούσε το κινητό του.

Αλλά όπως και σε άλλα τμήματα της συζήτησης, έτσι κι εκείνη η αφήγηση της Ανγκελα Μέρκελ κατέληξε στην ενότητα. Χαρακτήρισε εντυπωσιακό το ότι το αποτέλεσμα των πρώτων εκλογών του Σεπτεμβρίου του 2015 ήταν θετικό για τον Αλέξη Τσίπρα. «Φυσικά η περίοδος ήταν πάρα πολύ δύσκολη, αλλά έγινε ουσιαστικά η υπέρβαση. Δείχνει ότι η νομισματική ένωση θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από πολλή εμπιστοσύνη. Να υπάρχει και αντιπαράθεση. Αλλά στο τέλος με κάποιον τρόπο τα καταφέραμε, κι αυτό ισχυροποιεί τα μέλη», τόνισε, συμπληρώνοντας πως αν δεν είχε βρεθεί τότε λύση, τα πράγματα θα ήταν ακόμη χειρότερα από τον Αύγουστο, όταν ξεκίνησε η προσφυγική κρίση.

«Έπρεπε να βρείτε τον δικό σας δρόμο»

Όσον αφορά την πιθανότητα εξόδου της Ελλάδας από την Ευρωπαϊκή Ένωση, την αποσχολούσε το να μην έπεφτε το βάρος της απόφασης σε κανέναν πέραν της Ελλάδας. «Να μην είμαστε εμείς οι απέξω υπεύθυνοι, η Ελλάδα έπρεπε να βρει τον δικό της δρόμο». Αλλά δεν ήθελε κανείς να πει «η Μέρκελ μάς έβγαλε από το ευρώ».

Προς το τέλος της συζήτησης, ο Αλέξης Παπαχελάς τη ρώτησε αν έβλεπε έναν μέσο Έλληνα στον δρόμο, τι θα του έλεγε σήμερα; Θα ζητούσε συγγνώμη για τη σκληρή λιτότητα που πέρασε η χώρα; «Συγγνώμη δεν θα ζητούσα», απάντησε, τονίζοντας πως καθ' όλη τη διάρκεια της συζήτησης προσπάθησε να παρουσιάσει τα κίνητρά της. «Αλλά θα έλεγα “αφήστε να κοιτάξουμε από κοινού το μέλλον. Καταφέραμε πολλά. Και δεν μπορώ”, τόνισε, «να φανταστώ μια Ε.Ε χωρίς την Ελλάδα ως σημαντικό μέρος της».

Υστερα αναφέρθηκε στην ανοχή της ελληνικής κοινωνίας. Τη δύσκολη περίοδο του δημοψηφίσματος και των capital controls σκεφτόταν αν οι Γερμανοί θα άντεχαν αυτό που περνούσαν οι Έλληνες. «Πιστεύω πως η κοινωνική συνοχή εδώ είναι εντυπωσιακή. Είστε ένας ωραίος και ισχυρός λαός, από τον οποίο έχουμε να μάθουμε πολλά».

Το βρεφικό γάλα

Για τον Αντώνη Σαμαρά, η Ανγκελα Μέρκελ δεν είπε πολλά. Σε πολιτικό και κομματικό επίπεδο ήταν «φίλοι». Αλλά όταν κάποιος έχει υπογράψει κάτι, τόνισε, και στη συνέχεια το κριτικάρει, πώς θα μπορούσε να πείσει τον κόσμο; «Εγώ λοιπόν ήμουν ο κακός μπάτσος εκείνη την περίοδο».

Γνωρίζει τι λεγόταν στην Ελλάδα εκείνα τα χρόνια για το πρόσωπό της. «Ήξερα ότι ήμουν κάθε άλλο παρά δημοφιλής». Επέμεινε όμως πως είχε ασχοληθεί εντατικά με τη χώρα, τους όρους των μνημονίων, τι έπρεπε να γίνει. «Οτι δηλαδή τροφές για βρέφη δεν θα έπρεπε να αγοράζονται στα φαρμακεία, κάτι που σημαίνει ότι είναι 25% πιο ακριβό από ό,τι σε ένα σουπερ μάρκετ», λέει ως παράδειγμα.

Επέμνε, επίσης, ότι η Ελλάδα χρειαζόταν «κούρεμα». Ο Τρισέ το θεωρούσε «εξαιρετικά παρακινδυνευμένο», το ίδιο και ο Σαρκοζί. «Ήμουν μόνη μου. Τότε δεν μπόρεσα να επιβληθώ, διότι όλοι μου έλεγαν “είσαι τρελή τελείως αν επιμένεις στο κούρεμα”».

Δεν θέλει να συγκρίνει την κατάσταση που βίωσε στην Ανατολική Γερμανία με την ελληνική οικονομία του τότε, αλλά αναφέρει πως τους καταλάβαινε τους Έλληνες γιατί είχε βιώσει την κρίση, τη μεγάλη ανεργία. «Ήταν πάρα πολύ δύσκολα χρόνια και πολύ αργά μπορέσαμε να σταθούμε στα πόδια μας – αυτή είναι η εμπειρία που είχα και βάσει αυτής ίσως έκρινα και κάποια πράγματα και είχα απόλυτη συναίσθηση τι σήμαινε 30% ανεργία μεταξύ νέων. Είναι τραγικό, άθλιο. Αλλά δεν βελτιώνεται αυτό με το να το σκεπάζω και να ελπίζω απλώς ότι η αυριανή μέρα θα είναι πιο όμορφη».

Όταν έκλαψε η καγκελάρια

Το κοινό τη χειροκροτεί όταν αναφέρεται στα δάκρυά της στο Καμπ Ντέιβιντ, όπου ο τότε Αμερικανός πρόεδρος Μπαράκ Ομπάμα της άσκησε τρομερή πίεση. «Του εξηγούσα ότι είμαστε ανεξάρτητα εθνικά κράτη και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έχει περιορισμένα δικαιώματα. Εκείνος ήθελε να μας πείσει να πούμε στην ΕΚΤ να δώσει περισσότερο ρευστό. Ταυτόχρονα, όμως, ο πρόεδρος της δικής μου κεντρικής τράπεζας μου έγραφε ότι σε καμία περίπτωση δεν θα μου επιτραπεί να κάνω κάτι τέτοιο». «Schlimm», λέει στα γερμανικά χαμογελώντας, κι όταν ακούμε τη μετάφραση «χάλια», ακολουθούν τα... γέλια του κοινού. «Γυναίκα κλαίει σε σύνοδο κορυφής. Τέλειε! Τι να σας πω; Επέζησα».

Η σέλφι με τον πρόσφυγα

Κατά τη διάρκεια της συζήτησης, στις στενόμακρες οθόνες της σκηνής εμφανίζονταν ορισμένες φωτογραφίες. Η σέλφι της με έναν πρόσφυγα

Στο φουαγιέ της Λυρικής, στο Κέντρο Πολιτισμού Ιδρυμα Σταύρος Νιάρχος, υπήρχαν υπογεγραμμένα αντίτυπα του βιβλίου της Ανγκελα Μέρκελ, το οποίο στην Ελλάδα κυκλοφόρησε τον περασμένο Νοέμβριο από τις εκδόσεις Μεταίχμιο.

Στην υποδοχή, στο κοινό δόθηκε σετ ακουστικών για την απευθείας μετάφραση της συζήτησης, αφού ο Αλέξης Παπαχελάς διατύπωνε τις ερωτήσεις στα ελληνικά και η Ανγκελα Μέρκελ απαντούσε στα γερμανικά.

Ο πρώην αντιπρόεδρος της κυβέρνησης Ευ. Βενιζέλος με τους πρώην πρωθυπουργούς Α. Παπαδήμο και Π. Πικραμμένο χειρίστηκαν σημαντικά ζητήματα την περίοδο της κρίσης. Δίπλα τους, η τέως Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κατερίνα Σακελλαροπούλου.

από τη Συρία το 2015. («Δεν είχα την παραμικρή ιδέα τότε πως θα έλεγαν ότι με αυτή τη σέλφι “προέτρεψα” όλους τους ανθρώπους του κόσμου να έρθουν στη Γερμανία. Δεν πιστεύω ότι κάποιος διασχίζει με μια βάρκα τη Μεσόγειο διακινδυνεύοντας τη ζωή του επειδή η κ. Μέρκελ έβγαλε σέλφι».)

Η φωτογραφία της, επίσης το 2015, σε χρυσό θρόνο με τον Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. («Η κατάσταση στην Ελλάδα ήταν δραματική. Η τουρκική κυβέρνηση δεν έκανε απολύτως τίποτα. Το ζητούμενο ήταν να αντιμετωπίσω το ζήτημα των προσφύγων. Η πολιτική είναι ρεαλιστική. Ήμουν υποχρεωμένη να μιλήσω μαζί του. Φυσικά μου ασκήθηκε κριτική. Πιστεύω ότι έκανα καλά».)

Η φωτογραφία με τον Βλαντιμίρ Πούτιν και τον σκύλο του, τραβηγμένη το 2007. Αυτή την κοιτάει περισσότερο ώρα από τις άλλες. Είναι γνωστό πως ο Ρώσος πρόεδρος γνώριζε τον φόβο της

ρηνική δύναμη στον κόσμο, είπε. Αλλά η εισβολή της Ουκρανίας «παραβαίνει όλους τους όρους του διεθνούς δικαίου». «Μπήκαμε σε μια νέα, πολύ δυσάρεστη εποχή, και σημαίνει πως όλοι θα πρέπει να ξοδεύουμε περισσότερα χρήματα για αμυντικές δαπάνες. Αλλά η εποχή αυτή υπάρχει, δεν μπορούμε να στρουθοκαμηλίζουμε».

Ο πρόεδρος που θέλει προσοχή

Όταν εμφανίστηκε η πασίγνωστη φωτογραφία του 2018 που απεικονίζει την Ανγκελα Μέρκελ, με τα χέρια της πάνω στο τραπέζι και άλλους ηγέτες της Δύσης γύρω της, να κοιτάει τον Ντόναλντ Τραμπ που κάθεται απέναντί της με σταυρωμένα τα χέρια, το κοινό ξέσπασε σε γέλια. «Μάλλον μιλούσαμε για δασμούς, ένα θέμα που ισχύει και σήμερα». Οι Ευρωπαίοι είμαστε μια ισχυρή οντότητα, δήλωσε. «As μην υποτιμούμε τη θέση μας απέναντι στον Ντόναλντ Τραμπ». Είναι, είπε, ένας άνθρωπος που θέλει να τραβεί πάνω του όλη την προσοχή, και περιέγραψε πως, επίτηδες, δεν της έδωσε το χέρι του για χειραψία στον Λευκό Οίκο. «Με τον Κινέζο πρόεδρο κουνούσαν επί 19 δευτερόλεπτα τα χέρια τους, με μένα μηδέν», σημείωσε σαρκαστικά. Ήταν όμως ο Αμερικανός πρόεδρος «το μεγάλο ξηνητήριο για την Ευρώπη;» ρώτησε ο Αλέξης Παπαχελάς. Η Ανγκελα Μέρκελ δάγκωσε τα χείλη της όσο στα ακουστικά της μετέφραζαν την ερώτηση. Μεταξύ άλλων, κάθε μέλος της Ε.Ε. είναι πολύ αδύναμο για να τα καταφέρει μόνο του, πρέπει να είναι ενωμένη οντότητα. «Θα πρέπει να είναι οικονομικά ισχυρή, τότε και ο κόσμος θα έχει περισσότερη εμπιστοσύνη στην Ευρώπη».

Νωρίτερα ανέφερε ότι αν ο Τραμπ επιβάλει κι άλλους δασμούς, οι Ευρωπαίοι δεν πρέπει να τρομάξουμε, αλλά να αντιδράσουμε με δικούς μας δασμούς, γιατί όσο ισχυρή κι αν είναι η Αμερική, χρειάζεται εταίρους. Συμφωνεί με τις περισσότερες αμυντικές δαπάνες. «Θα πρέπει να είμαστε ικανοί να στηρίξουμε την ειρήνη. Αυτή είναι η δική μας ασφάλεια».

Ο Μασκ και το Airbnb

Είναι πάρα πολύ προβληματικό πλούσιοι άνθρωποι, όπως ο Έλον Μασκ, να έχουν μεγαλύτερη ισχύ από τους πολιτικούς, υπογράμμισε, δηλώνοντας ότι ανησυχεί πολύ για το τι συμβαίνει στις ΗΠΑ. Αλλά όσον αφορά την Ελλάδα, δέκα χρόνια μετά την κρίση χαίρεται που αυτή έχει ξεπεραστεί. Αναφέρθηκε στη στεγαστική κρίση, λέγοντας ότι οι νέοι δεν έχουν σπίτια λόγω του Airbnb. Σημείωσε πως θα μπορούσαν να ανέβουν κι άλλο οι μισθοί. Η κατάσταση πάντως της Ευρώπης και της Ελλάδας σήμερα είναι εντελώς διαφορετική. Νωρίτερα, συζητώντας για την περίοδο του δημοψηφίσματος, παραδέχθηκε πως το ξέρεi ότι πολλοί Έλληνες δεν την άντεχαν. «Είχαν θυμώσει μαζί μου, πολλοί με μισούσαν πραγματικά».

Όταν η εκδήλωση ολοκληρώνεται, η Ανγκελα Μέρκελ αντικρίζει το κοινό που την καταχειροκροτεί. Δεν φεύγει αμέσως. Ενώνει τα χέρια της ευχαριστώντας τους και γνέφει, σε πολίτες μιας χώρας που πριν από μία δεκαετία την «πολεμούσαν», με χαμόγελο στα χείλη και έκδηλη συγκίνηση.

ρηνική δύναμη στον κόσμο, είπε. Αλλά η εισβολή της Ουκρανίας «παραβαίνει όλους τους όρους του διεθνούς δικαίου». «Μπήκαμε σε μια νέα, πολύ δυσάρεστη εποχή, και σημαίνει πως όλοι θα πρέπει να ξοδεύουμε περισσότερα χρήματα για αμυντικές δαπάνες. Αλλά η εποχή αυτή υπάρχει, δεν μπορούμε να στρουθοκαμηλίζουμε».

Ο πρόεδρος που θέλει προσοχή

Όταν εμφανίστηκε η πασίγνωστη φωτογραφία του 2018 που απεικονίζει την Ανγκελα Μέρκελ, με τα χέρια της πάνω στο τραπέζι και άλλους ηγέτες της Δύσης γύρω της, να κοιτάει τον Ντόναλντ Τραμπ που κάθεται απέναντί της με σταυρωμένα τα χέρια, το κοινό ξέσπασε σε γέλια.

«Μάλλον μιλούσαμε για δασμούς, ένα θέμα που ισχύει και σήμερα». Οι Ευρωπαίοι είμαστε μια ισχυρή οντότητα, δήλωσε. «As μην υποτιμούμε τη θέση μας απέναντι στον Ντόναλντ Τραμπ». Είναι, είπε, ένας άνθρωπος που θέλει να τραβεί πάνω του όλη την προσοχή, και περιέγραψε πως, επίτηδες, δεν της έδωσε το χέρι του για χειραψία στον Λευκό Οίκο. «Με τον Κινέζο πρόεδρο κουνούσαν επί 19 δευτερόλεπτα τα χέρια τους, με μένα μηδέν», σημείωσε σαρκαστικά.

Ήταν όμως ο Αμερικανός πρόεδρος «το μεγάλο ξηνητήριο για την Ευρώπη;» ρώτησε ο Αλέξης Παπαχελάς. Η Ανγκελα Μέρκελ δάγκωσε τα χείλη της όσο στα ακουστικά της μετέφραζαν την ερώτηση. Μεταξύ άλλων, κάθε μέλος της Ε.Ε. είναι πολύ αδύναμο για να τα καταφέρει μόνο του, πρέπει να είναι ενωμένη οντότητα. «Θα πρέπει να είναι οικονομικά ισχυρή, τότε και ο κόσμος θα έχει περισσότερη εμπιστοσύνη στην Ευρώπη».

Νωρίτερα ανέφερε ότι αν ο Τραμπ επιβάλει κι άλλους δασμούς, οι Ευρωπαίοι δεν πρέπει να τρομάξουμε, αλλά να αντιδράσουμε με δικούς μας δασμούς, γιατί όσο ισχυρή κι αν είναι η Αμερική, χρειάζεται εταίρους. Συμφωνεί με τις περισσότερες αμυντικές δαπάνες. «Θα πρέπει να είμαστε ικανοί να στηρίξουμε την ειρήνη. Αυτή είναι η δική μας ασφάλεια».

Ο Μασκ και το Airbnb

Είναι πάρα πολύ προβληματικό πλούσιοι άνθρωποι, όπως ο Έλον Μασκ, να έχουν μεγαλύτερη ισχύ από τους πολιτικούς, υπογράμμισε, δηλώνοντας ότι ανησυχεί πολύ για το τι συμβαίνει στις ΗΠΑ.

Αλλά όσον αφορά την Ελλάδα, δέκα χρόνια μετά την κρίση χαίρεται που αυτή έχει ξεπεραστεί. Αναφέρθηκε στη στεγαστική κρίση, λέγοντας ότι οι νέοι δεν έχουν σπίτια λόγω του Airbnb. Σημείωσε πως θα μπορούσαν να ανέβουν κι άλλο οι μισθοί. Η κατάσταση πάντως της Ευρώπης και της Ελλάδας σήμερα είναι εντελώς διαφορετική.

Νωρίτερα, συζητώντας για την περίοδο του δημοψηφίσματος, παραδέχθηκε πως το ξέρεi ότι πολλοί Έλληνες δεν την άντεχαν. «Είχαν θυμώσει μαζί μου, πολλοί με μισούσαν πραγματικά».

Όταν η εκδήλωση ολοκληρώνεται, η Ανγκελα Μέρκελ αντικρίζει το κοινό που την καταχειροκροτεί. Δεν φεύγει αμέσως. Ενώνει τα χέρια της ευχαριστώντας τους και γνέφει, σε πολίτες μιας χώρας που πριν από μία δεκαετία την «πολεμούσαν», με χαμόγελο στα χείλη και έκδηλη συγκίνηση.

“

«Είχα την αίσθηση ότι ο Αλέξης Τσίπρας δεν κοιτάξε να με παραπλανήσει, να με ρίξει, να διαστρεβλώσει τα πράγματα. Ήταν ειλικρινής. Και το ίδιο διαπίστωσε κι εκείνος στον δικό μου τρόπο. Όχι ότι δεν είχαμε πλήρως διαφορετικές πολιτικές θέσεις».

Θα ζητούσε συγγνώμη για τη σκληρή λιτότητα που πέ-
ρασε η χώρα; «Συγγνώμη δεν θα ζητούσα», απάντησε. «Αλλά θα έλεγα “αφήστε να κοιτάξουμε από κοινού το μέλλον. Καταφέραμε πολλά”. Και δεν μπορώ», τόνισε, «να φανταστώ μια Ε.Ε. χωρίς την Ελλάδα ως σημαντικό μέρος της».

Η συζήτηση της Τετάρτης οργανώθηκε για τους συνδρομητές της «Κ» που είχαν τη δυνατότητα να την παρακολουθήσουν μόνο με μια ηλεκτρονική δήλωση συμμετοχής. Είναι η πρώτη μιας σειράς εκδηλώσεων που θα ακολουθήσουν, τις οποίες η εφημερίδα θα οργανώσει αποκλειστικά για τους αναγνώστες της.

Τη δύσκολη περίοδο του δημοψηφίσματος και των capital controls σκεφτόταν αν οι Γερμανοί θα άντεχαν αυτό που περνούσαν οι Έλληνες. «Πιστεύω πως η κοινωνική συνοχή εδώ είναι εντυπωσιακή. Είστε ένας ωραίος και ισχυρός λαός, από τον οποίο έχουμε να μάθουμε πολλά».

«Ήταν πάρα πολύ δύσκολα χρόνια (ο.σ. στην Ανατολική Γερμανία) – είχα απόλυτη συναίσθηση τι σήμαινε 30% ανεργία μεταξύ νέων. Είναι τραγικό, άθλιο. Αλλά δεν βελτιώνεται αυτό με το να το σκεπάζω και να ελπίζω απλώς ότι η αυριανή μέρα θα είναι πιο όμορφη».

Οι Αμερικανοί ξανάρχονται

Κλιμάκιο που θα διερευνήσει περαιτέρω επενδύσεις των ΗΠΑ στην Αλεξανδρούπολη έρχεται εντός του Ιουλίου

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Δεν έχουν περάσει πολλές εβδομάδες από την άφιξη στην Ανατολική Μεσόγειο τεράστιων αεροπορικών και ναυτικών δυνάμεων των ΗΠΑ με σκοπό την προστασία του Ισραήλ από τους βαλλιστικούς πυραύλους που εκτοξεύονταν από το Ιράν. Η «καλύτερη στη Μεσόγειο» (Best in the Med), όπως είναι γνωστή η βάση, ή πιο σωστά οι εγκαταστάσεις της Σούδας που φιλοξενούν και εξυπηρετούν το αμερικανικό ναυτικό σε συνδυασμό με το γειτονικό αεροδρόμιο στο Ακρωτήρι, αποδείχθηκαν χρήσιμες για τις ΗΠΑ σε όλη τη φάση των επιχειρήσεων στη Μέση Ανατολή. Οι μόνοι στην τελευταία φάση που οδήγησε στην υπεράσπιση του Ισραήλ από τις επιθέσεις, αλλά στο σύνολο της κρίσης που ταλανίζει την ευρύτερη περιοχή τους τελευταίους 21 μήνες.

Από την ελληνική πλευρά η αξιοποίηση της Σούδας έγινε αντιληπτή ως μια επιβεβαίωση του στρατηγικού χαρακτήρα που έχουν για το αμερικανικό ναυτικό και την αμερικανική αεροπορία οι εγκαταστάσεις και, κυρίως, ότι με βάση την ισχύουσα Συμφωνία Αμοιβαίας Αμυντικής Συνεργασίας (MDCA) έχουν γίνει εργασίες επέκτασης. Πέρα από την απευθείας σύνδεση της λεγόμενης αμερικανικής βάσης με την 115 Πτέρυγα Μάχης, τα τελευταία χρόνια, ο πολυετής χαρακτήρας της MDCA έχει επιτρέψει επενδύσεις οι οποίες οδήγησαν σε δυνατότητες μεγαλύτερου αποθηκευτικού όγκου αλλά και υποστήριξης για τα πλοία που δένουν εκεί. Δεν πρέπει να λησμονείται ότι όλο το προηγούμενο χρονικό διάστημα στη Σούδα έπλεαν προκειμένου να τροφοδοτηθούν αντιτορπιλικά κλάσης Arleigh Burke, τα οποία λόγω των αυξημένων δυνατοτήτων παροχής αεράμυνας που διαθέτουν αξιοποιήθηκαν για την άμυνα του Ισραήλ. Δεν είναι τυχαίο ότι το αμέσως προηγούμενο χρονικό διάστημα, πέρα από τις πολύ σημαντικές αντιαεροπορικές, αντιβαλλιστικές αλλά και anti-drone πλατφόρμες που ανέπτυξαν οι ίδιοι οι Αμερικανοί στη Σούδα, μεταφέροντας μάλιστα πολλές από αυτές με μεταγωγικά αεροσκάφη C-17 και C-130 από το Φορτ Μπραγκ στη Βόρεια Καρολίνα των ΗΠΑ, η Αθήνα απάντησε θετικά και μετέφερε πυροβολαρχίες Patriot της Πολεμικής Αεροπορίας (Π.Α.).

Φαίνεται, πάντως, ότι οι Αμερικανοί ενδιαφέρονται και για πε-

Ανδρες του πληρώματος του αντιτορπιλικού κλάσης Arleigh Burke, «USS Thomas Hudner», υποδέχθηκαν την προηγούμενη Κυριακή στη Σούδα τον αρχηγό του μεικτού επιτελείου στρατού των ΗΠΑ πτέραρχο Νταν Κέιν, ο οποίος τους συνεχάρη για το έργο τους στην αναχαίτιση πυραύλων του Ιράν κατά του Ισραήλ.

ραιτέρω επενδύσεις στην Αλεξανδρούπολη. Μάλιστα, στα μέσα Ιουλίου αναμένεται να καταφθάσει στην Αλεξανδρούπολη κλιμάκιο που θα αποτελεϊται από στρατιωτικούς, προκειμένου να εξετάσει τις εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούνται εκεί από τις ένοπλες δυνάμεις των ΗΠΑ. Σε αυτές, πέρα από το λιμάνι της Αλεξανδρούπολης το οποίο χρησιμοποιείται ως σημείο εισόδου, περιλαμβάνεται και το Στρατόπεδο Γιάννουλη, όπου προς το παρόν η αμερικανική παρουσία είναι πολύ μικρή. Το αμερικανικό ενδιαφέρον για τις στρατιωτικές εγκαταστάσεις και υποδομές στην Αλεξανδρούπολη διατηρεί την αυτοτελή σημασία του, καθώς καταγράφεται σε μια περίοδο όπου, όπως είναι σαφές, η Ουάσινγκτον έχει αποφασίσει να απειπλάκει σε σημαντικό βαθμό από το ουκρανικό μέτωπο. Βέβαια, η δυνατότητα της Αλεξαν-

δρούπολης για ταχεία μεταφορά στρατευμάτων, πολεμοφοδίων και λοιπών ενισχύσεων μέσω σιδηροδρόμου προς τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, που αποτελούν σημαντικό κρίκο στην ανατολική - νοτιοανατολική πτέρυγα του ΝΑΤΟ, είναι ιδιαίτερα σημαντική. Ωστόσο η γεωπολιτική αξία της Αλεξανδρούπολης εντοπίζεται, ακριβώς, στη δυνατότητά της να αποτελέσει εναλλακτική οδευση όχι μόνο για στρατεύματα, αλλά και εμπορικά προϊόντα και ενέργεια, σε περίπτωση που η Μαύρη Θάλασσα «κλείσει» για τα μη παράκτια κράτη, όπως συμβαίνει ήδη από το 2022 και έπειτα.

Για την Αθήνα το θερμό ενδιαφέρον των αμερικανικών ενόπλων δυνάμεων τόσο για τη Σούδα, όσο και για την Αλεξανδρούπολη, είναι ευπρόσδεκτο, σε μια περίοδο κατά την οποία είναι απολύτως σαφές πως το Πεντάγωνο ακολουθεί μια πολιτική κατά το δυ-

νατόν μικρότερης δέσμευσης σε όλες τις περιοχές που βρίσκονται μακριά από τον Ειρηνικό Ωκεανό, όπου εντοπίζεται και το βασικό πεδίο ανταγωνισμού των ΗΠΑ με την Κίνα. Στην Αθήνα, όπως και σε άλλες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες έχει καταγραφεί η βούληση για σταδιακή απαγκίστρωση από την Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή, όπως εκφράζεται από τον Ελμπριτζ Κόλμπι, υφυπουργό Αμυντικής Πολιτικής στο Πεντάγωνο, ο οποίος εσχάτως πλαισιώνεται και από άλλους ομονοούντες όπως ο Αλεξ Βέλεζ-Γκριν και ο Οστιν Ντάμερ. Όλοι αυτοί ήταν υπέρμαχοι της απαγκίστρωσης από την Ουκρανία και, αν μη τι άλλο, οι πρόσφατες αποφάσεις για διακοπή της αμερικανικής βοήθειας προς το Κίεβο έχουν τη σημασία τους. Είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον ότι ο κ. Κόλμπι φερόταν να είναι κατά και της ισχυρής υποστήριξης του Ισραήλ στην πρόσφατη

πολεμική σύγκρουση, κάτι που είχε θορυβήσει και είχε οδηγήσει σε συναγερμό τους προηγούμενους μήνες το αμερικανο-εβραϊκό λόμπι στην Ουάσινγκτον. Εκ του αποτελέσματος φάνηκε, βέβαια, ότι η απειμπλοκή των Αμερικανών από την ασφάλεια του Ισραήλ δεν είναι μια απλή υπόθεση, ωστόσο και μόνο η αλλαγή των προτεραιοτήτων εντός του σκληρού πυρήνα της διοίκησης των ΗΠΑ δείχνει μια τάση που καμία χώρα της περιοχής δεν μπορεί να αγνοήσει.

Για την Ουκρανία
Οι Ευρωπαίοι έχουν ήδη ξεκινήσει να επιχειρούν να προσαρμοστούν σε αυτή την πραγματικότητα ως προς τον δικό τους εξοπλισμό, όπως δείχνει και η απόφαση να προχωρήσουν οι περισσότεροι σε αμυντικές δαπάνες 3,5% σε μια δεκαετία (συν 1,5% για υποδομές στον ευρύτερο τομέα της ασφάλειας). Υπάρχει πάντως και η πιεστική πραγματικότητα της ανάγκης να υποστηριχθεί η πολεμική προσπάθεια της Ουκρανίας, ιδιαίτερα καθώς, όπως φαίνεται, η αμερικανική στρόφιγγα των όπλων ενδέχεται να κλείσει οριστικά και όχι προσωρινά. Σε αυτό το πλαίσιο η Ελλάδα ήδη δέχεται πιέσεις από εταίρους της στην Ε.Ε. για την παροχή συστημάτων που θα μπορούσαν να βοηθήσουν τους Ουκρανούς και, συγκεκριμένα, από τους Γάλλους οι οποίοι ζητούν κάποια από τα Μιράζ 2000 που διαθέτει η Πολεμική Αεροπορία, προκειμένου να τα παραχωρήσουν στους Ουκρανούς. Ανάλογο αίτημα για τα γαλλικά κατασκευής μαχητικά της Π.Α. έχει φτάσει στην Αθήνα και απευθείας από το Κίεβο. Μάλιστα, πέρα από αυτό, οι Ουκρανοί ζητούν από την Αθήνα και την εκπαίδευση χειριστών μαχητικών F-16, είτε στο Διεθνές Κέντρο Αεροπορικής Εκπαίδευσης στην Καλαμάτα είτε σε άλλο σημείο που θα τους υποδειχθεί από τις ελληνικές αρχές. Επιπλέον, οι Ουκρανοί ζητούν να αγοράσουν αντιαεροπορικά συστήματα μέσου βεληνικούς ανατολικογερμανικής και ρωσικής προέλευσης OSA-AK για τα οποία, ούτως ή άλλως, σύντομα ο Στρατός Ήφρας θα αντιμετωπίζει πρόβλημα στη συντήρησή τους.

Για την Αθήνα, φυσικά, η παραχώρηση μαχητικών αεροσκαφών τα οποία είναι χρήσιμα για την άμυνα της χώρας δεν συζητείται αυτή τη στιγμή, ιδιαίτερα καθώς φαίνεται ότι τα κίνητρα που προσφέρουν οι σύμμαχοι δεν είναι ιδιαίτερα ελκυστικά για την ελληνική πλευρά.

ΑΠΟΨΗ

Τι κάνουμε τώρα με τη Λιβύη;

Του **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΦΙΛΗ**

Η υπογραφή για οριοθέτηση ζωνών θαλάσσιας δικαιοδοσίας Τουρκίας - Λιβύης τον Νοέμβριο του 2019 δεν ήταν κεραυνός εν αιθρία για την ελληνική διπλωματία. Ήδη από το καλοκαίρι του ίδιου έτους, βασιζόμενος σε συγκεκριμένες πληροφορίες, ο τότε υπουργός Εξωτερικών Νίκος Δένδιας είχε θέσει το ζήτημα τόσο σε Ευρωπαϊούς homologous του όσο και στον Αμερικανό. Παρ' όλα αυτά, η Αθήνα δεν κατάφερε να αποτρέψει μία καθ' όλα παράνομη και αβάσιμη, σύμφωνα με το Δίκαιο της Θάλασσας, συμφωνία (είναι χαρακτηριστικό ότι η επεξεργασία αυτής έγινε από το τουρκικό υπουργείο Αμυνας και όχι το Εξωτερικών), κυρίως γιατί η Αγκυρα είχε φροντίσει λίγους μήνες πριν να αποκρούσει την πρόταση του στρατάρχη Χαφτάρ στην Τρίπολη, εξέλιξη που αν ολοκληρωνόταν θα άλλαζε δραματικά τους συσχετισμούς στον λιβυκό εμφύλιο. Η Τουρκία, λοιπόν, αποφάσισε να ξεπληρώσει το γραμμάτιο της διάσωσης της διεθνώς αναγνωρισμένης κυβέρνησης στην Τρίπολη, με την προώ-

θηση μιας συμφωνίας η οποία κατοχύρωνε τις εξωφρενικές θέσεις της περί καθορισμού θαλάσσιων ζωνών σε Αιγαίο και Ανατολική Μεσόγειο.

Η εκδίωξη του Λίβυου πρέσβη, ο οποίος στο συνέχεια ανέλαβε καθήκοντα πρωθυπουργού στη χώρα του, ήταν μια βεβαιωμένη κίνηση που έκοβε κάθε επικοινωνία με την Τρίπολη. Παράλληλα, επενδύσαμε στην οργάνωση που ήλεγχε την ανατολική Λιβύη και στην οποία εδρεύει το κοινοβούλιο, προσθέτοντας στη φαρέτρα των επιχειρημάτων μας και αυτό της μη επικύρωσης της συμφωνίας από το νομοθετικό σώμα, κάτι που ενδέχεται να αλλάξει σύντομα. Ωστόσο, η στήριξη στον Χαφτάρ αποδείχθηκε ότι είχε περιορισμούς, εφόσον η Ελλάδα δεν μπορούσε να χρησιμοποιήσει εργαλεία, όπως η Τουρκία, που θα έδιναν στον πρώτο λόγους να προωθεί τις ελληνικές θέσεις παράλληλα με τα συμφέροντά του. Οι μέθοδοι εμπλοκής σε έναν εν εξελίξει εμφύλιο σπαραγμό, σε μία χώρα η οποία εθνολογικά είναι ανομοιογενής, προϋπέθεταν χρήση μέσων στα οποία

η ελληνική πλευρά δεν είναι μαθημένη. Χρηματοδοτήσαμε την κατασκευή προβλήτα στο λιμάνι της Βεγγάζης και ορίστηκε ειδικός απεσταλμένος – μία θέση η οποία πρέπει να πληρωθεί, αλλά κυρίως να επαναπροσδιοριστεί ως προς την έκταση των αρμοδιοτήτων.

Το ίδιο χρονικό διάστημα, η Τουρκία εδραιώνει τη στρατιωτική, διπλωματική και οικονομική της διεξόδου στη Λιβύη, εξασφαλίζοντας και την ανοχή σημαντικών ευρωπαϊκών κρατών της περιοχής, όπως η Ιταλία. Η Ρώμη είναι από τους μεγαλύτερους επενδυτές στη Λιβύη, εξαρτάται από αυτή για τις μεταναστευτικές ροές και έχει μαζί της τεράστιες ενεργειακές συμφωνίες, που προφανώς θέλει να διατηρήσει και να επεκτείνει. Η Γαλλία μαζί με την Αίγυπτο προσπάθησαν σε κάποιο βαθμό να συνδράμουν τις ελληνικές προσπάθειες, έχοντας πάρει το μέρος της ανατολικής Λιβύης, ωστόσο η υποχώρηση της επιρροής του Παρισιού από τα τεκταινόμενα στην Αφρική και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει το καθεστώς Αλ Σισί δεν επέτρεπαν ουσιαστι-

κές παρεμβάσεις, παρά μόνο για την επιβίωση του Χαφτάρ. Το Κατάρ συνέδραμε οικονομικά την Τρίπολη, ενώ οι Αμερικανοί, μετά το στραπάτσο της επέμβασής τους το 2011 είχαν αποσυρθεί και

Τα ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά εργαλεία που βρίσκονται στη διάθεσή μας σε σχέση αλλά όχι μόνο με το μεταναστευτικό οφείλουμε να τα αξιοποιήσουμε έξυπνα, ασκώντας συνεχή πίεση.

αντλούσαν το μεγαλύτερο μέρος των πληροφοριών για τις εξελίξεις από την Τουρκία.

Η απάντηση της Ελλάδας επί του πεδίου ήρθε με την υπογραφή συμφωνίας μερικώς οριοθετήσης ΑΟΖ με την Αίγυπτο και τη θεσμοθέτηση της επιχείρησης IRINI από την Ε.Ε. για την τήρηση του εμπάργκο όπλων που είχε επιβάλει ο ΟΗΕ

στη Λιβύη. Δεδομένου του ρόλου της Αιγύπτου, θα μπορούσαμε και να καθιερώσουμε μία τριμερή ανάμεσα σε Αθήνα, Κάιρο και ανατολική Λιβύη και παράλληλα μία αντίστοιχη μεταξύ Ελλάδας - Ιταλίας και κυβερνήσεων της Τρίπολης ώστε να έχουμε συνεχή ενημέρωση και όπου απαιτείται σχετική παρέμβαση στα δρώμενα. Η αντικανονικότητα που επικρατεί στη Λιβύη (ενδεικτικά ενδέχεται να επικυρωθεί μία συμφωνία του 2019 από ένα κοινοβούλιο το οποίο εξέλεξε τον Ιούνιο του 2014), επιβάλλει ενέργειες από πλευράς μας «εκτός πλαισίου». Δεδομένου ότι ο αμερικανικός παράγοντας φαίνεται να επιστρέφει στη Λιβύη μέσω ενεργειακών συμβολαίων, η συνεννόηση με τις αμερικανικές εταιρείες αλλά και εν γένει όσες δραστηριοποιούνται μεταξύ Κρήτης και Λιβύης είναι αυτονόητη. Πρέπει η ελληνική πλευρά να αναλάβει σχετική πρωτοβουλία για να φέρει στο τραπέζι όλα τα εμπλεκόμενα μέρη, δεδομένου ότι είναι πολύ πιθανό οι επιχειρηματικές συμφωνίες να προηγηθούν της οποιας οριοθέτησης θαλάσσιων

ζωνών. Τα ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά εργαλεία που βρίσκονται στη διάθεσή μας σε σχέση αλλά όχι μόνο με το μεταναστευτικό οφείλουμε να τα αξιοποιήσουμε έξυπνα, ασκώντας συνεχή πίεση.

Για την Τουρκία, η Λιβύη αποτελεί κομβικής σημασίας συμπαίκτη, καθώς δημιουργεί ένα διάδρομο επιρροής που εκκινεί από την κεντρική Μεσόγειο και φτάνει μέχρι την κεντρική Αφρική, προσφέροντας διεξόδου στη ζώνη του Σαχέλ. Επίσης, για ιστορικούς λόγους οι Τούρκοι δεν έχουν ακόμη κωνέψει την απώλεια της Λιβύης από τους Ιταλούς το 1912. Δεδομένου μάλιστα ότι το εγχείρημα εγκαθίδρυσης Αδελφών Μουσουλμάνων στην Αίγυπτο απέτυχε, ενώ Αλγερία και Τυνησία έχουν βλῆψει που δεν συνάδουν με τις τουρκικές φιλοδοξίες, η επένδυση της Αγκυρας στη Λιβύη αποτελεί μέρος ενός μακροχρόνιου στρατηγικού σχεδιασμού.

Ο κ. Κωνσταντίνος Φίλης είναι διευθυντής του Ινστιτούτου Διεθνών Υποθέσεων (ΙΓΑ), καθηγητής Διεθνών Σχέσεων Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος.

Πιέσεις για Μιράζ

Η Ελλάδα δέχεται πιέσεις από εταίρους της στην Ε.Ε. για την παροχή συστημάτων που θα μπορούσαν να βοηθήσουν τους Ουκρανούς και, συγκεκριμένα, από τους Γάλλους οι οποίοι ζητούν κάποια από τα Μιράζ 2000 που διαθέτει η Πολεμική Αεροπορία, προκειμένου να τα παραχωρήσουν στους Ουκρανούς. Ανάλογο αίτημα για τα γαλλικά κατασκευής μαχητικά της Π.Α. έχει φτάσει στην Αθήνα και απευθείας από το Κίεβο. Μάλιστα, πέρα από αυτό, οι Ουκρανοί ζητούν από την Αθήνα και την εκπαίδευση χειριστών μαχητικών F-16, είτε στο Διεθνές Κέντρο Αεροπορικής Εκπαίδευσης στην Καλαμάτα είτε σε άλλο σημείο που θα τους υποδειχθεί από τις ελληνικές αρχές. Επιπλέον, οι Ουκρανοί ζητούν να αγοράσουν αντιαεροπορικά συστήματα μέσου βεληνικούς ανατολικογερμανικής και ρωσικής προέλευσης OSA-AK για τα οποία, ούτως ή άλλως, σύντομα ο Στρατός Ήφρας θα αντιμετωπίζει πρόβλημα στη συντήρησή τους.

TYLER HOSKINS / THE NEW YORK TIMES

Ουκρανός στρατιώτης της 28ης Μηχανοκίνητης Ταξιαρχίας στα χαρακώματα ενεργοποιεί από απόσταση ασφαλείας αυτοκινούμενο πυροβόλο εναντίον ρωσικών θέσεων στα περικόρω της Κοστιαντινίβκα, όπου η Ρωσία εντείνει την πίεσή της, καθώς αποτελεί σημαντικό κόμβο ανεφοδιασμού των ουκρανικών δυνάμεων.

Τους τραβάει την πρίζα

Πόσο αντέχει η Ουκρανία μετά τη διακοπή του αμερικανικού ανεφοδιασμού
κι ενώ κλιμακώνεται η θερινή επίθεση της Ρωσίας

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

«**Η Ρωσία** δεν μπορεί να συνεχίσει να ροκανίζει τον χρόνο ενώ βομβαρδίζει μη στρατιωτικούς στόχους στην Ουκρανία», δήλωσε την περασμένη Δευτέρα ο ειδικός απεσταλμένος του Λευκού Οίκου Κιθ Κέλογκ, δημιουργώντας την εντύπωση ότι η υπομονή του Ντόναλντ Τραμπ με τον Βλαντιμίρ Πούτιν εξαντλούνταν και ότι ο Αμερικανός πρόεδρος ετοιμαζόταν να σκληρύνει την πολιτική του έναντι της Μόσχας. Αυτό που ακολούθησε, όμως, σε λιγότερο από 24 ώρες, ήταν μια ψυχρολουσία για το Κίεβο. Επικαλούμενο εξάντληση των αποθεμάτων του, το Πεντάγωνο ανακοίνωσε ότι διακόπτει την αποστολή κρίσιμων πολεμοφοδίων όπως βλημάτων ακριβείας για το πυροβολικό, πυραύλων Hellfire για τα μαχητικά αεροσκάφη F-16 και κυρίως πυραύλων αεράμυνας Patriot.

Η δικαιολογία εκπροσώπου του Λευκού Οίκου ήταν ότι προείχαν άλλες ανάγκες ασφαλείας των ΗΠΑ (στη Μέση Ανατολή και στη ζώνη Ινδικού - Ειρηνικού, μπορεί να υποθέσει κανείς), αλλά σε κάθε περίπτωση το μήνυμά ήταν σαφές: η Ουκρανία δεν αποτελεί αυτή τη στιγμή προτεραιότητα της κυβέρνησης Τραμπ. Αλλωστε, στους πεντέμισι μήνες της δεύτερης θητείας του ο Αμερικανός πρόεδρος δεν έχει επιβάλει καμία κύρωση στη Ρωσία, ούτε έχει εγκρίνει κανένα νέο πακέτο στρατιωτικής βοήθειας στην Ουκρανία. Ο, τι αποστέλλεται αφορά προηγούμενες αποφάσεις του Τζο Μπάιντεν, που έχουν ημερομηνία λήξης.

Το τραύμα της αράχνης

Δεν αποκλείεται η κίνηση του Τραμπ να είχε στόχο τον κατευνασμό του Πούτιν, ο οποίος πνέει μένεα για τα ουκρανικά πλάνηματα σε μεγάλο βάθος της ρωσικής επικράτειας με αμερικανικά όπλα και για τη θεαματική επιχείρηση «Ιστός της Αράχνης», την 1η Ιουνίου, όταν ουκρανικά drones, προφανώς με υποστήριξη δυτικών δορυφόρων, έπληξαν ρωσικά στρατηγικά αεροσκάφη σε ένα τεράστιο γεωγραφικό τόξο, από το βορειοδυτικό άκρο της Ρωσίας μέχρι την Απω Ανατολή. Αλλωστε, ο Λευκορώσος πρόεδρος Αλεξάντερ Λουκασένκο διεμήνυ-

σε στον Κέλογκ ότι ο Πούτιν δεν πρόκειται να συζητήσει κατάπαυση του πυρός αν δεν σταματήσουν τα ουκρανικά πλήγματα εντός της ρωσικής επικράτειας.

Όπως και να έχουν τα πράγματα, η απόφαση της κυβέρνησης Τραμπ ήρθε τη χειρότερη δυνατή στιγμή για τους Ουκρανούς. Το τελευταίο δεκαήμερο η Ρωσία εξαπολύει τα πιο πυκνά κύματα αεροπορικών βομβαρδισμών από την αρχή του πολέμου, πλήττοντας το Κίεβο, την Οδησσά, αλλά και το δυτικό τμήμα της χώρας, του οποίου είχε μείνει σε μεγάλο βαθμό στο απυρόβλητο τους προηγούμενους μήνες. Η ουκρανική αεράμυνα αποδείχθηκε ανησυχιακά ευάλωτη –την περασμένη εβδομάδα οι Ρώσοι κατέρριψαν το τρίτο F-16 των αντιπάλων τους– και ο περιορισμός της αμερικανικής βοήθειας θα δυσχεράνει ακόμη περισσότερο τη θέση του Βολοντίμιρ Ζελένσκι.

Μέτωπο 1.200 χλμ.

Οι πιο ανησυχιακές, για το Κίεβο, εξελίξεις αφορούν τις χερσαίες επιχειρήσεις, καθώς η Ρωσία επιταχύνει την από καιρό αναμενόμενη θερινή της επίθεση. Ο ρωσικός στρατός έχει φτάσει σε απόσταση 18 χιλιομέτρων από το Σούμι, στο βόρειο μέτωπο, μια μεγάλη πόλη 250.000 κατοίκων και πρωτεύουσα της ομώνυμης επαρχίας, ενώ την περασμένη

εβδομάδα μπήκε για πρώτη φορά από την έναρξη του πολέμου στην κεντρική επαρχία Ντινπροπετρόφσκ, καταλαμβάνοντας ένα παραμεθόριο χωριό. Αν και η ρωσική αντιμετώπιση από το Κουρσκ στο γειτονικό Σούμι φαίνεται να έχει ανακοπεί προς το παρόν, ο ρωσικός στρατός έχει επεκτείνει τους τελευταίους μήνες τη γραμμή του μετώπου κατά 160 χιλιόμετρα, αναγκάζοντας τους Ουκρανούς να πολεμούν σε μέτωπο 1.200 χιλιομέτρων, κάτι που μοιραία εξασθενίζει τις γραμμές τους κατά τόπους, δημιουργώντας ευάλωτα σημεία για ρωσικές προελάσεις.

Κεντρικός στόχος των Ρώσων φαίνεται να είναι η εξασθένιση των ουκρανικών αμυντικών γραμμών στη βιομηχανική καρδιά της Ουκρανίας, το Ντονμπάς (Ντονέτσκ και Λουγκάνσκ). Την περασμένη Τρίτη το Λουγκάνσκ έγινε η πρώτη ουκρανική επαρχία που πέρασε ολοκληρωτικά υπό τον έλεγχο των Ρώσων. Στο Ντονέτσκ η Ρωσία ελέγχει πάνω από το 70% της περιοχής και τις τελευταίες ημέρες εντείνει την πίεση σε δύο σημαντικούς κόμβους ανεφοδιασμού των ουκρανικών δυνάμεων, το Ποκρόφσκ και την Κοστιαντινίβκα, πόλεις με πληθυσμό γύρω στις 65.000 η καθεμία πριν από την έναρξη του πολέμου. Ενδεχόμενη πτώση τους θα καταστήσει εξαιρε-

τικά ευάλωτα τα υπό ουκρανικό έλεγχο αστικά κέντρα του Σλοβιάνσκ και του Κραματόρσκ, φέροντας πιο κοντά τον ολοκληρωτικό έλεγχο του Ντονμπάς. Στο μεταξύ, η προώθηση του ρωσικού στρατού απέφερε ένα ακόμη λάφυρο, το σημαντικό κοιτάσμα λιθίου στην περιοχή Σεφτσένκο, το οποίο περιλαμβάνονταν στη συμφωνία για τα ορυκτά που αναγκάστηκε να παραχωρήσει ο Ζελένσκι στον Τραμπ.

Είναι αλήθεια ότι η μερική αναστολή της αποστολής αμερικανικού πολεμικού υλικού δεν συνιστά τραγική, για τους Ουκρανούς, εξέλιξη, αφού οι ΗΠΑ εξακολουθούν να τους παρέχουν αυτό που πρωτίστως έχουν ανάγκη: τη στήριξη της αμερικανικής κατασκοπείας και των δορυφόρων της, χωρίς την οποία δεν θα ήταν σε θέση να διεξάγουν φιλόδοξες επιθετικές επιχειρήσεις εναντίον της Ρωσίας. Επιπλέον, οι Ευρωπαίοι θα μπορούσαν να αναπληρώσουν μέρος τουλάχιστον του αμερικανικού πολεμικού υλικού είτε άμεσα, από τα δικά τους οπλοστάσια, είτε έμμεσα, προσφέροντας δηλαδή στο Κίεβο χρήματα ώστε να αγοράσει όπλα απευθείας από τις αμερικανικές βιομηχανίες που τα παράγουν.

Οδυνηρές απώλειες

Ωστόσο, ούτε οι Ευρωπαίοι ούτε οι Αμερικανοί μπορούν να κα-

λύψουν το υπ' αριθμόν ένα κενό που κατατρώει τους Ουκρανούς: την αδυναμία τους να αναπληρώσουν τις απώλειες στρατιωτών. Από τα 52 εκατομμύρια που ήταν το 1991, ο πληθυσμός της Ουκρανίας έπεσε στα 42 εκατομμύρια το 2012 και στα 38 εκατομμύρια το 2024. Αν μιλάμε για τις περιοχές που ελέγχονται από το Κίεβο και, επομένως, μπορούν να δώσουν στρατευσίμους, ο αριθμός συρρικνώνεται σε μόλις 30 εκατομμύρια έναντι 145 εκατομμυρίων Ρώσων. Ακόμη χειρότερα, η λιποταξία έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις. Πρόσφατα το υπουργείο Αμυνας αναγνώρισε ότι 30% όσων καλούνται να στρατευθούν δεν παρουσιάζονται. Προσπαθώντας να μειώσει το πρόβλημα, η κυβέρνηση κατέβασε την ηλικία στράτευσης και πρόσφερε οικονομικού χαρακτήρα κίνητρα, αλλά τα αποτελέσματα ήταν πενιχρά. Με αυτούς τους όρους, ο Βλαντιμίρ Πούτιν έχει ισχυρούς λόγους να θεωρεί ότι ο χρόνος λειτουργεί υπέρ του, υπολογίζοντας ότι οι Ουκρανοί δεν θα αντέξουν τον εξαντλητικό πόλεμο φθοράς και ότι όσο παρατείνεται η σύγκρουση τόσο η κόυραση και οι εσωτερικές αντιθέσεις θα εξασθενίζουν τη δυτική υποστήριξη στους εχθρούς του. Η ατμόσφαιρα είναι πολύ βαριά στο Κίεβο, όπου έχουν φουντώσει οι φήμες για επικείμενη αντικατάσταση του πρωθυπουργού Ντένις Σμιχάλ, του υπουργού Αμυνας Ρουστέμ Ουμέροφ και του αρχηγού των ενόπλων δυνάμεων Ολεξάντρ Σίρσκι.

Παρίσι καλεί Μόσχα

Την ίδια ώρα, και οι δύο πλευρές του Ατλαντικού, ακόμη και οι πιο αδιάλλακτοι έναντι του Πούτιν, αντιλαμβάνονται ότι ο στόχος για στρατηγική ήττα της Ρωσίας είναι πλέον ανέφικτος και αναπροσανατολίζονται στην επιδίωξη μιας λύσης με το μικρότερο δυνατό κόστος για την Ουκρανία. Το γεγονός ότι ο Εμανουέλ Μακρόν, ο οποίος μέχρι πρόσφατα διατυμπάνιζε ότι σκέφτεται την αποστολή ευρωπαϊκών στρατευμάτων στην Ουκρανία, πήρε την πρωτοβουλία τις προάλλες να συνομιλήσει τηλεφωνικά επί δύο ώρες με τον Πούτιν, είναι ενδεικτικό της περιρρέουσας ατμόσφαιρας.

8

Συστήματα

Patriot διαθέτει η Ουκρανία, από τα οποία τα έξι είναι σε λειτουργία, κυρίως για την προστασία του Κιέβου.

15

Δισ. δολάρια

ήταν έτοιμο να δαπανήσει το Κίεβο προκειμένου να αγοράσει 10 συστήματα Patriot, όπως είχε δηλώσει ο Ζελένσκι τον Απρίλιο.

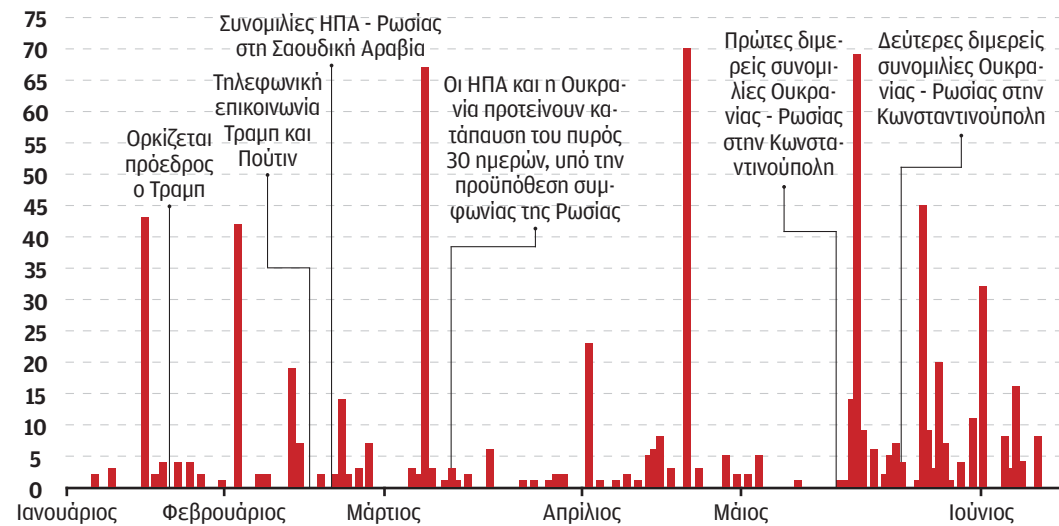

40%

των όπλων που χρησιμοποιεί η Ουκρανία στον πόλεμο παράγονται από την εγχώρια βιομηχανία.

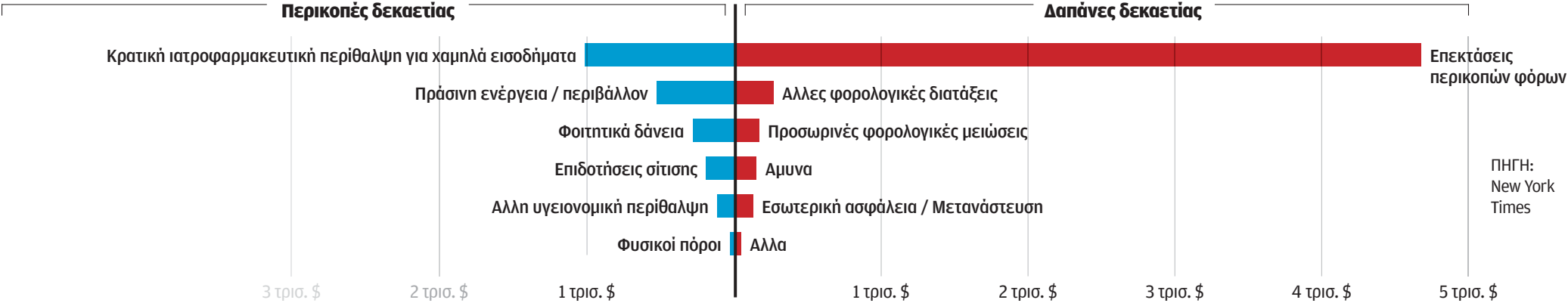
Ρωσικές πυραυλικές επιθέσεις από την αρχή του χρόνου

Από 1ης Ιανουαρίου 2025 έως 1ης Ιουλίου 2025

Πηγή: Ινστιτούτο για τη Μελέτη του Πολέμου (Institute for the Study of War)

Τι κόβει και τι ξοδεύει το «πακέτο Τραμπ»

Ο Ντόναλντ Τραμπ αποθεώνεται στη σκηνή του εκθεσιακού κέντρου της Αϊόβας την Πέμπτη, λίγο πριν από την ομιλία του στην έναρξη της σειράς εκδηλώσεων για τα 250 χρόνια από την ίδρυση των ΗΠΑ. Η υπερψήφιση του «μεγάλου όμορφου νομοσχεδίου» το απόγευμα της ίδιας ημέρας και από τη Βουλή των Αντιπροσώπων θεωρείται προσωπικός του θρίαμβος.

Ο φόβος φυλάει το Κογκρέσο

Η υπερψήφιση του πακέτου με τις περικοπές και τις «γαλαντόμες» φοροαπαλλαγές ήταν άλλη μία επίδειξη δύναμης του Τραμπ, που έδειξε ότι κυριαρχεί πλήρως στο κόμμα του

Του ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ

«Πέρασε» το πιο επίμαχο φορολογικό νομοσχέδιο στην πρόσφατη πολιτική ιστορία των ΗΠΑ. Αφού «νίκησε» πριν απ’ όλους το κόμμα του. Οδήγησε σε «συνθηκολόγηση» media-κολοσσούς και πανεπιστήμια-σύμβολα. «Επιβλήθηκε» ακόμη και στον Ελον Μασκ. Εξι μήνες μετά την εκλογή του, η Αμερική κινείται στον αστερισμό του Ντόναλντ Τραμπ, ο οποίος επιδίδεται σε μια θεαματική παράσταση επίδειξης ισχύος. Ορόσημο οι ενδιάμεσες εκλογές του 2026, όπου θα κριθούν τα αποτελέσματα του blitzkrieg που έχει εξαπολύσει ο Αμερικανός πρόεδρος στις ΗΠΑ.

Το «Big Beautiful Bill» είναι πλέον νόμος. Το φορολογικό νομοθέτημα του Ντόναλντ Τραμπ θεωρείται ότι από τη μια πλευρά ευνοεί τα υψηλά εισοδήματα με φοροαπαλλαγές και από την άλλη πλήττει το κοινωνικό δίκτυο προστασίας με περικοπές. Εξ ου και είναι αντιδημοφιλές ακόμη και στο εσωτερικό του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος – διαφωνούντες γερουσιαστές του οποίου δηλώνουν ότι δεν θα είναι ξανά υποψήφιοι, γνωρίζοντας ότι σε διαφορετική περίπτωση θα ήταν ούτως ή άλλως «εξοφλημένοι» από τον Τραμπ.

Πανηγυρισμοί

Η υπερψήφιση του νομοσχεδίου το απόγευμα της Πέμπτης και από τη Βουλή των Αντιπροσώπων –πριν από την προθεσμία της 4ης Ιουλίου που είχε αυθαιρέτα θέσει ο Τραμπ– συνιστούσε όχι μόνο μια μεγάλη νίκη για τον ίδιο, αλλά, όπως σημείωνε η Σούζαν Γκλάσερ στο New Yorker, «μια επίδειξη της “ωμής” δύναμης που ασκεί πάνω στο σημερινό Ρεπουμπλικανικό Κόμμα». Το βράδυ της Τετάρτης, όταν για μερικές ώρες φαινόταν πως μια κούφια δύσπιστων Ρεπουμπλικανών στη Βουλή ίσως είχε τις ψήφους να εμποδίσει τη συζήτηση του μέτρου, ήταν ο ίδιος ο Τραμπ που απαίτησε προσωπικά

να κάνουν πίσω – και το πανηγύρισε μόλις συμμορφώθηκαν. «Το MAGA δεν είναι ευχαριστήριο», προειδοποίησε στον λογαριασμό του στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης λίγο μετά τα μεσάνυχτα. Πριν ξημερώσει, η νίκη ήταν δική του και η Βουλή είχε ψηφίσει υπέρ του κανονισμού που θα διέπει τη συζήτηση του νομοσχεδίου. «Τι υπέροχη νύχτα ήταν», έγραψε το πρωί της Πέμπτης.

Για να αποτυπώσει την καθολική κυριαρχία του Τραμπ στο κόμμα του, η Γκλάσερ επικαλείται το παράδειγμα του Ρεπουμπλικανού της Καλιφόρνιας, Ντέιβιντ Βαλαντάο. Ο Βαλαντάο εκπροσωπεί μια εκλογική περιφέρεια όπου σχεδόν το 70% των κατοίκων βασίζεται στη βοήθεια του κράτους για την υγειονομική του περίθαλψη. Το Σάββατο ο Βαλαντάο εξέδωσε μια δήλωση που έμοιαζε κατηγορηματική – επέμενε ότι θα ψήφιζε «όχι» εάν οι πιο εκτεταμένες περικοπές στη δημόσια περίθαλψη από τη Γερουσία διατηρούνταν στο τελικό νομοσχέδιο. Ωστόσο, όταν όντως διατηρήθηκαν, αυτός ψήφισε «ναι». «Η βασική αρχή για την κατανόηση του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος στην εποχή του Τραμπ είναι η εξής: όταν τίθεται ζήτημα επιλογής ανάμεσα στον Τραμπ και στις αρχές ενός βουλευτή –ακόμη και στις πιο ένθερμα διακηρυγμένες–, ο Ρεπουμπλικανός επιλέγει τον Τραμπ», σημειώνει η Γκλάσερ.

Ακόμη πιο χαρακτηριστικό ήταν το παράδειγμα του Τομ Τίλς, γερουσιαστή από τη Βόρεια Καρολίνα, που ανακοίνωσε ότι, εξαιτίας της διαφωνίας του με τις περικοπές στο πρόγραμμα Medicaid, αποσύρεται από την πολιτική και δεν σκοπεύει να διεκδικήσει στις επόμενες ενδιάμεσες εκλογές την επανεκλογή του. Ο Τίλς ήταν ένας από τους δύο Ρεπουμπλικανούς της Γερουσίας που είχαν καταψηφίσει το πακέτο του Τραμπ.

Το νομοσχέδιο –σύμφωνα με το Γραφείο Προϋπολογισμού του

Κογκρέσου– θα κοστίσει 3,4 τρις. δολάρια, ξεκλειδώνοντας φορολογικές περικοπές και αυξάνοντας τη χρηματοδότηση για την εθνική ασφάλεια, η οποία θα καλυφθεί από τη μεγαλύτερη περικοπή στο ομοσπονδιακό δίκτυο κοινωνικών προστασίας εδώ και δεκαετίες στις ΗΠΑ.

«Στο Tax Foundation εκτιμάμε ότι το Big Beautiful Bill θα δημιουργήσει σημαντική ανάπτυξη, αλλά με σημαντικό κόστος. Είναι σε θέση να ωθήσει μακροπρόθεσμα το ΑΕΠ κατά 1,2%, να ενισχύσει τους μισθούς κατά 0,4% και να αυξήσει τις θέσεις εργασίας κατά περίπου 938.000. Στα πλεονεκτήματα ανήκει η μόνιμη επέκταση των επενδυτικών διατάξεων από τις φορολογικές περικοπές του 2017 και το γεγονός ότι αποφεύγεται μια αύξηση φόρων στο 62% των Αμερικανών, όπως επρόκειτο να συμβεί εάν το Κογκρέσο δεν ψήφιζε φορολογικό νομοσχέδιο φέτος. Ωστόσο, το νομοσχέδιο συνοδεύεται επίσης από ένα κόστος τρις. δολαρίων. Υπολογίζουμε ότι θα μπορούσε να προσθέσει πάνω από 2,9 τρις. δολάρια στο έλλειμμα των ΗΠΑ τα επόμενα δέκα χρόνια. Και μεγάλο μέρος αυτού του κόστους προέρχεται από τις

προσωρινές διατάξεις του νομοσχεδίου, όπως η μη φορολόγηση των αποδοχών από φιλοδωρήματα ή από υπερωρίες. Πολλές από αυτές τις πολιτικές θα συνεισφέρουν ελάχιστα στην ανάπτυξη της οικονομίας, όμως παράλληλα θα περιπλέξουν σημαντικά τον φορολογικό κώδικα», παρατηρεί μιλώντας στην «Κ» ο Ντάνιελ Μπαν, CEO του Tax Foundation στις ΗΠΑ. Ο ίδιος αναφέρεται στις διεργασίες που εκτυλίχθηκαν στα νομοθετικά σώματα των ΗΠΑ γύρω από το επίμαχο νομοσχέδιο: «Μια φορολογική μεταρρύθμιση είναι πάντα δύσκολη. Και συνήθως η νομοθέτηση με ένα μόνο –κυβερνών– κόμμα προκαλεί μεγαλύτερες εντάσεις απ’ ό,τι στην περίπτωση μιας διακομματικής συναίνεσης. Τα μέλη του Κογκρέσου είχαν να διαχειριστούν πολλά αιτήματα: από τα δημοσιονομικά γράκια που ήθελαν να δουν περισσότερες περικοπές δαπανών, από τους μετριοπαθείς που ήθελαν να δουν να συνεχίζονται πολλά φορολογικά κίνητρα της εποχής Μπάιντεν για την πράσινη ενέργεια, αλλά και από τον πρόεδρο Τραμπ που ήθελε να δει μια σειρά από προεκλογικές υποσχέσεις του να υλοποιούνται –πολλές από τις οποίες αυξάνουν σημαντικά το κόστος της νομοθεσίας».

Οι συνέπειες

Από την πλευρά του ο Χάρι Χόλτσερ, καθηγητής Δημόσιας Πολιτικής στο Georgetown University, εκτιμά ότι πολλοί Ρεπουμπλικανοί γερουσιαστές ή βουλευτές ψήφισαν υπέρ του νομοσχεδίου από φόβο, επειδή θέλουν να διατηρήσουν τη δουλειά τους και να μην αντιμετωπίσουν στις προκριματικές εκλογές τον ανταγωνισμό που υποκινείται από τον Τραμπ. «Αλλά πολλοί από τους ψηφοφόρους τους πιθανότατα θα χάσουν την υγειονομική περίθαλψη ή τα επιδόματα σίτισης και θα είναι πολύ δυσареστημένοι με αυτό. Το ίδιο το νομοσχέδιο δεν είναι δημοφιλές. Τι θα σημαίνει αυτό

γι’ αυτούς τους Ρεπουμπλικανούς και αν θα υποστούν εκλογικές ήττες ούτως ή άλλως, το 2026 ή το 2028, μένει να το δούμε», λέει ο Χόλτσερ στην «Κ».

«Συνθηκολογήσεις»

Το πολιτικό κλίμα στις ΗΠΑ συνδιαμορφώνουν οι «συνθηκολογήσεις» σε δύο μέτωπα τα οποία είχε ανοίξει ο Αμερικανός πρόεδρος, ο οποίος κατέγραψε αντίστοιχες νίκες. Η Paramount Global, μπριτική εταιρεία του CBS News, συμφώνησε να καταβάλει 16 εκατ. δολάρια για τη διευθέτηση αγωγής που είχε καταθέσει ο Ντόναλντ Τραμπ με αφορμή ρεπορτάζ του «60 Minutes» το περασμένο φθινόπωρο – κατηγόρησε την εκπομπή ότι προέβη σε παραπλανητική επεξεργασία της συνέντευξης με την Κάμαλα Χάρις για να ευνοήσει την εμφάνισή της, τότε αντιπροέδρου. Συγχρόνως, το Πανεπιστήμιο Ρεντ της Πενσιλβάνιας έστειλε επιστολές με τις οποίες ζήτησε συγγνώμη από τις κολυμβήτριες που είχαν αγωνιστεί με τη Λία Τόμας, μια trans πρώην φοιτήτρια που κέρδισε τον εθνικό τίτλο αγωνιζόμενη για το πανεπιστήμιο το 2022 – ύστερα από εντολή του Ντόναλντ Τραμπ, η οποία έκρινε ότι μια τέτοια συμμετοχή ήταν παράνομη, κανένα πανεπιστήμιο της Εθνικής Ολυμπιακής Αθλητικής Ένωσης δεν έχει επιτρέψει τη συμμετοχή σε γυναίκες αθλήματα φοιτητών-αθλητών που δεν έχουν οριστεί ως γυναίκες εκ γενετής.

Όλα αυτά τη στιγμή που η κόντρα με τον Ελον Μασκ οδηγεί σε βουτιά τη μετοχή της Tesla και ο Ντόναλντ Τραμπ δηλώνει ότι θα εξετάσει ακόμη και το ενδεχόμενο απέλασης του γεννημένου στη Νότια Αφρική μεγιστάνα. Για την ώρα, ένας από τους πιο αμφιλεγόμενους προέδρους που έχουν περάσει ποτέ το κατώφλι του Λευκού Οίκου δείχνει να κερδίζει τις μάχες που επιλέγει, διαμορφώνοντας σταδιακά μια νέα πολιτική πραγματικότητα στις ΗΠΑ.

Οι ενδιάμεσες εκλογές

Ως ορόσημο πλέον κρίνονται οι ενδιάμεσες εκλογές του 2026, όπου θα κριθούν τα αποτελέσματα του blitzkrieg που έχει εξαπολύσει ο Αμερικανός πρόεδρος στις ΗΠΑ.

«Ψαλίδι» στην πρόνοια

Το νομοσχέδιο, κόστους 3,4 τρις. δολαρίων, θα αυξήσει τη χρηματοδότηση για την εθνική ασφάλεια, μέσα από τη μεγαλύτερη περικοπή στο δίκτυο κοινωνικής προστασίας εδώ και δεκαετίες.

Ο πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων Μάικ Τζόνσον επιδεικνύει το νικηφόρο για τον Τραμπ αποτέλεσμα της ψηφοφορίας. Οι όποιοι «αντιφρονούντες» Ρεπουμπλικανοί υπέκυψαν στη βούληση του Αμερικανού προέδρου.

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΜΑΓΓΗΡΙΑΔΗ

Ο Φράνσις Φουκουγιάμα ήταν ο «σταρ» της πολιτικής επιστήμης στις αρχές της δεκαετίας του 1990. Το έργο του «Το τέλος της ιστορίας και ο τελευταίος άνθρωπος» διαμόρφωσε όσο κανένα την πολιτική σκέψη της εποχής, με τη βασική παραδοχή πως μετά την πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού, η φιλελεύθερη δημοκρατία θα αποτελέσει την τελική μορφή διακυβέρνησης στην ιστορική εξέλιξη των κοινωνιών. Λίγες δεκαετίες μετά, εμφανίζεται απολογητικός για το έργο του, ωστόσο παραμένει μία από τις πιο emblematicές και πολυσυζητημένες παρουσίες στον χώρο της σύγχρονης πολιτικής σκέψης. Όταν τον συναντήσαμε στην Αθήνα, είχε μόλις τελειώσει την ομιλία του όπου εξέφραζε την απαισιοδοξία του για τις επιπτώσεις της τεχνητής νοημοσύνης στην ανθρώπινη συμπεριφορά.

— Κύριε καθηγητά, πώς εκτιμάτε την κατάσταση των φιλελεύθερων δημοκρατιών ανά τον κόσμο; Βλέπετε σημαντική υποχώρηση;

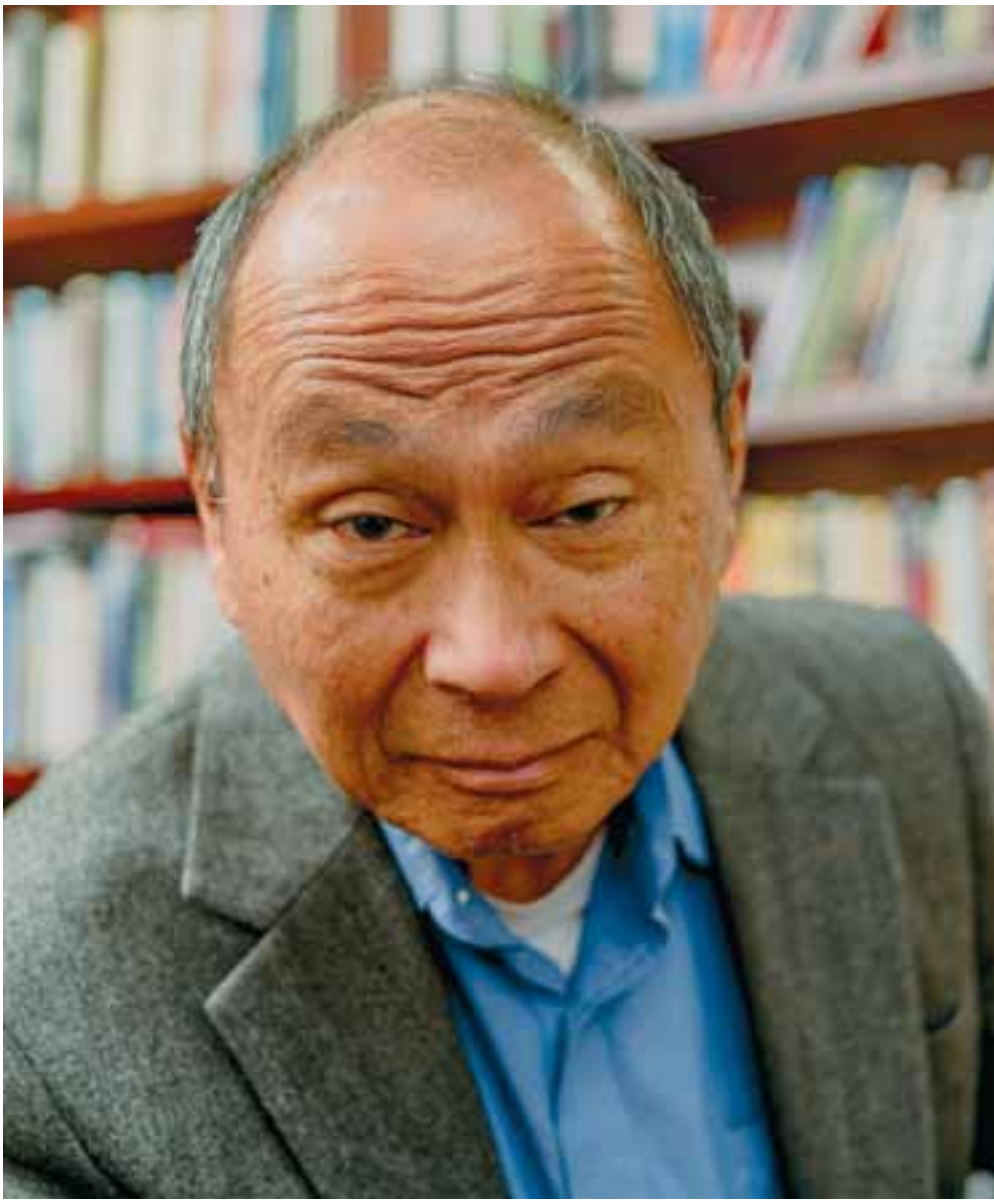
— Προφανώς υπάρχει ύφεση. Νομίζω ότι η εκλογή του Ντόναλντ Τραμπ ήταν ένα σημαντικό πισωγύρισμα για τη φιλελεύθερη δημοκρατία. Όταν η κορυφαία φιλελεύθερη δημοκρατία εκλέγει κάποιον που ουσιαστικά απορρίπτει τον φιλελευθερισμό, τότε τα πράγματα δεν πάνε καλά. Και νομίζω ότι ο ηγετικός ρόλος που έχουν διαδραματίσει οι Ηνωμένες Πολιτείες στην υποστήριξη άλλων δημοκρατικών συμμάχων στην Ευρώπη και στην Ασία, στην αντίσταση απέναντι στην αυταρχική επιθετικότητα όπως αυτή που εξαπέλυσε η Ρωσία εναντίον της Ουκρανίας, απομειώνεται σημαντικά.

— Διακρίνετε κάποια λάθη που έγιναν στην πορεία; Μήπως οι υποστηρικτές της φιλελεύθερης δημοκρατίας αγνόησαν τις πραγματικές ανάγκες του μέσου ψηφοφόρου;

— Είναι περίπλοκο και υπάρχουν πολλοί λόγοι. Νομίζω ότι η παγκοσμιοποίηση έβλαψε πολλούς ανθρώπους της εργατικής τάξης των οποίων τα εισοδήματα μειώνονται και οι δουλειές τους έφυγαν αλλού. Αλλά αυτή δεν είναι η συνολική εξήγηση. Υπάρχουν πολλοί άνθρωποι που τα πάνε αρκετά καλά. Για παράδειγμα, πολλοί από τους δισεκατομμυριούχους της τεχνολογίας στη Σίλικον Βάλεϊ, όπου ζω, κατέληξαν να υποστηρίξουν τον Ντόναλντ Τραμπ και να υιοθετήσουν πολλές από τις απόψεις του. Εν μέρει, είναι πολιτισμικό ζήτημα. Έχουν υπάρξει πολλές πολιτισμικές αλλαγές, αλλά από αυτά που οι φιλελεύθεροι έχουν υποστηρίξει, όπως τα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ+, έγιναν αμφιλεγόμενα. Τα πράγματα εξελίχθηκαν πολύ γρήγορα από αυτή την άποψη, πιο γρήγορα από ό,τι νομίζω ότι πολλοί απλοί ψηφοφόροι μπόρεσαν να αφομοιώσουν. Και βέβαια πολλά από όσα βλέπουμε είναι παραπροϊόντα της τεχνολογίας: έχει δημιουργηθεί ένα διαδικτυακό οικοσύστημα που ενισχύει τις ακραίες φωνές. Και συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στην πόλωση επειδή η μία πλευρά φωνάζει, η άλλη γίνεται ακραία, και πριν το καταλάβετε, οι μεγάλες διαδικτυακές πλατφόρμες βγάσουν χρήματα βάζοντας τους ανθρώπους να φωνάζουν ο ένας στον άλλον. Αυτό είναι κάτι που στην πραγματικότητα δεν υπήρχε πριν από 20 χρόνια, σωστά;

— Καταλαβαίνω πως χρεώνετε στις ταυτοτικές πολιτικές μέρους της ήττας των φιλελευθέρων. Και τώρα; Πώς μπορούν να επανακτήσουν την ισχύ τους;

— Νομίζω ότι είναι δύο τα σενάρια: Οι οικονομικές πολιτικές του Τραμπ, με την επιβολή υψηλών δασμών σε όλους, είναι καταστροφικές. Θέλει να επιβάλει αυτούς τους εξωφρενικά υψηλούς δασμούς σε όλους, συμπεριλαμβανομένων των στενότερων συμμάχων και φίλων μας, όπως ο Καναδάς. Αυτό θα γυρίσει μπουμερανγκ, αφού δεν πρόκειται να οδηγήσει σε οικονομική

«Δεν πρόκειται η Ευρώπη να αντικαταστήσει τις ΗΠΑ όσον αφορά την ικανότητά της να ενεργεί στρατηγικά, αλλά σίγουρα μπορεί να αυξήσει τον βαθμό αυτονομίας της. Όπως επίσης να αυξήσει τη βοήθεια προς την Ουκρανία. Θεωρώ ότι είναι σε θέση να το κάνει», λέει ο Φράνσις Φουκουγιάμα.

Φράνσις Φουκουγιάμα

Καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης στο Πανεπιστήμιο Στάνφορντ

Στη δημοκρατία χάθηκε η αίσθηση της κοινότητας

Δεν έδωσε στους ανθρώπους το είδος του σεβασμού που ένιωθαν ότι τους άξιζε. Πρόκειται για μια ανισότητα στην κατανομή του σεβασμού και όχι στην κατανομή των πόρων. Τι πρέπει να κάνουν τώρα οι φιλελεύθεροι

ανάπτυξη. Θα υπάρξει πληθωρισμός, απώλεια θέσεων εργασίας, ίσως ύφεση. Αυτό αποτελεί ευκαιρία για την άλλη πλευρά. Ο μόνος τρόπος για να επιστρέψουν οι φιλελεύθεροι στην εξουσία είναι να μετακινήθούν προς το Κέντρο και να προτείνουν πολιτικές που είναι γεννικώς αποδεκτές από την ευρεία πλειοψηφία των πολιτών. Αλλά νομίζω ότι η άμεση αντίδραση θα ωθήσει το κόμμα προς τα αριστερά. Θα έχουμε ανθρώπους που θα επιμένουν ότι ο μόνος λόγος που κέρδισε ο Ντόναλντ Τραμπ ήταν επειδή δεν κάναμε αρκετά στο να κυνηγάμε δισεκατομμυριούχους και να φορολογούμε ανθρώπους. Δεν νομίζω ότι αυτό θα προσελκύσει πολλούς ψηφοφόρους.

— Σας ακούω απαισιόδοξο για τις οικονομικές προοπτικές της αμερικανικής οικονομίας.

— Αν ο Τραμπ είναι έξυπνος, θα κάνει πίσω στο θέμα των δασμών. Δεν πρόκειται να κάνουν την Αμερική πλουσιότερη. Δεν είναι σαφές ότι θα το κάνει αυτό. Πλησιάζουμε στη φάση που θα συνάψει, όπως έχει πει, συμφωνίες. Μέχρι στιγμής δεν έχει κάνει τίποτα. Πρέπει να αποφασίσει: Θα προχωρήσει ή θα κάνει πίσω; Αν κάνει πίσω, μπορεί στην πραγματικότητα να σώσει τον εαυτό του επειδή η αμερικανική οικονομία δεν πρόκειται να εισέλθει σε μεγάλη ύφεση. Αν όμως συνεχίσει, τότε θα οδηγηθούμε σε ύφεση και

αυτό θα το πληρώσει στις ενδιάμεσες εκλογές, του χρόνου.

— Ήμουν φοιτητής πολιτικών επιστημών στα τέλη της δεκαετίας του 1990 και το έργο σας «Το τέλος της ιστορίας και ο τελευταίος άνθρωπος» ίσως ήταν το πιο επιδραστικό βιβλίο της εποχής. Κοιτάζοντας πίσω, τι θεωρείτε ότι πήγε λάθος στην υπόθεση πως η παγκοσμιοποίηση θα επιτρέψει στη δημοκρατία να εξαπλωθεί σε όλο τον κόσμο; Ήταν πολύ αισιόδοξη η οπτική ή έγιναν λάθη στην υλοποίηση;

— Νομίζω πως ένα μέρος του επιχειρήματος ήταν λάθος. Ένα από τα πράγματα που πίστευα όταν έγραφα το βιβλίο ήταν αυτό που αποκαλούμε «εκσυγχρονισμός» στις κοινωνικές επιστήμες. Ότι δηλαδή, καθώς οι χώρες γίνονται πλουσιότερες, καθώς οι πληθυσμοί γίνονται καλύτερα μορφωμένοι, η ζήτηση για δημοκρατική συμμετοχή και βασική ελευθερία θα αυξηθεί. Και αυτό σίγουρα δεν συνέβη στην Κίνα. Η Κίνα έχει τώρα ένα κατὰ κεφαλήν εισόδημα συγκρίσιμο με αυτό της Νότιας Κορέας. Η Ταϊβάν βρίσκεται σε ελαφρώς προγενέστερο στάδιο ανάπτυξης όταν μετατράπηκε σε δημοκρατία. Αλλά η Κίνα έχει γίνει ένα πολύ πιο αυταρχικό μέρος, παρά το γεγονός ότι είναι πολύ πλουσιότερη σήμερα. Ετσι λοιπόν, αυτή η κοινωνικά πτυχή της θεωρίας δεν λειτουργεί. Ωστόσο,

στο βιβλίο περιέγραφα μερικώς από τους λόγους για τους οποίους η δημοκρατία θα μπορούσε στην πραγματικότητα να καταρρεύσει, επειδή δεν έδωσε στους ανθρώπους μια επαρκή αίσθηση κοινότητας. Δεν έδωσε στους ανθρώπους το είδος του σεβασμού που ένιωθαν ότι τους άξιζε. Και νομίζω ότι στην πραγματικότητα πρόκειται για μια ανισότητα στην κατανομή του σεβασμού και όχι στην κατανομή των πόρων. Αυτό οδηγεί πολλά λαϊκιστικά κινήματα. Ετσι, παντού στον κόσμο υπάρχουν μορφωμένοι άνθρωποι που ζουν σε μεγάλες πόλεις και τείνουν να ψηφίζουν φιλελεύθερους υποψηφίους. Και οι λαϊκιστές έχουν τη δύναμη τους στην ύπαιθρο και σε μικρότερες πόλεις, κωμολέις και χωριά όπου οι άνθρωποι είναι λιγότερο μορφωμένοι. Και έχει γίνει αυτό το τεράστιο κοινωνικό χάσμα σχετικά με την εκπαίδευση, με πολλούς λιγότερο μορφωμένους ανθρώπους να δυσανασχετούν πραγματικά με τους ανθρώπους που έχουν ευκαιρίες και την εκπαίδευση στις μεγάλες αστικές περιοχές.

— Αυτή η μεγάλη διαφορά στην εκπαίδευση που περιγράφετε, θεωρείτε πως είναι και η μεγαλύτερη αποτυχία της οικονομικής, πολιτικής και πνευματικής ελίτ;

— Είναι εν μέρει αποτέλεσμα των νεοφιλελεύθερων οικονομι-

κών πολιτικών. Δεν νομίζω ότι αυτή η ακραία μορφή οικονομίας που βασίζεται στην αγορά είναι απαραίτητη. Η σωστή φόρμουλα εντοπίζεται στο μοντέλο της σοσιαλδημοκρατίας που εφαρμόστηκε στις δεκαετίες μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, όταν υπήρχε ένα δίκτυο κοινωνικής ασφάλειας, συντάξεις, υγειονομική περίθαλψη που παρέχόταν στους πολίτες συνολικά. Αλλά ξεκινώντας από τις δεκαετίες του 1980 και του 1990, οι κυβερνήσεις άρχισαν να μειώνουν τέτοιου είδους πολιτικές. Και αυτή η αυξημένη ανισότητα, συν την παγκοσμιοποίηση, προκάλεσε πολλές απώλειες θέσεων εργασίας σε πλούσιες χώρες, που στη συνέχεια τροφοδότησε μεγάλο μέρος του λαϊκισμού που είδαμε στον 21ο αιώνα.

— Πιστεύετε πως οι ΗΠΑ μπορούν να υποστηρίξουν τις δημοκρατικές αξίες, ειδικά όταν είναι τόσο διαιρεμένες στο εσωτερικό;

— Ξεκάθαρα όχι. Έχουμε παραιτηθεί εντελώς από αυτόν τον ηγετικό ρόλο. Εννοώ, αυτό έχει επιλέξει ο Ντόναλντ Τραμπ. Έχει αλλάξει στρατόπεδο. Προτιμά τον Σι Τζινπίνγκ και τον Βλαντιμίρ Πούτιν περισσότερο από οποιονδήποτε δημοκρατικά εκλεγμένο ηγέτη.

— Και ποιος μπορεί να γεμίσει αυτό το κενό;

— Η Ευρώπη προσπαθεί. Εξακολουθεί να είναι ένας σημαντικός γεωπολιτικός παράγοντας και θα μπορούσε να ασκήσει πολύ μεγαλύτερη επιρροή, αλλά υπάρχουν πολλοί λόγοι για τους οποίους είναι δύσκολο για την Ευρώπη να το κάνει αυτό.

— Τη στρατηγική της αυτονομία μπορεί να την εξασφαλίσει; Ή θα είναι πάντα εξαρτώμενη από τις ΗΠΑ;

— Θα γίνει κάτι από τα δύο. Δεν πρόκειται η Ευρώπη να αντικαταστήσει τις ΗΠΑ όσον αφορά την ικανότητά της να ενεργεί στρατηγικά, αλλά σίγουρα μπορεί να αυξήσει τον βαθμό αυτονομίας της. Όπως επίσης να αυξήσει τη βοήθεια προς την Ουκρανία. Θεωρώ ότι είναι σε θέση να το κάνει.

— Τι κρύβεται πίσω από τη μάχη μεταξύ της κυβέρνησης και των κορυφαίων ακαδημαϊκών ιδρυμάτων στις Ηνωμένες Πολιτείες;

— Πρόκειται για μια πολιτισμική διαμάχη-προϊόν δυσaréσκειας απέναντι στις ελίτ που σπουδάζουν σε αυτές τις σχολές και μετέπειτα κατέχουν ηγετικές θέσεις όχι μόνο στην κυβέρνηση, αλλά και στον πολιτισμό, στα μέσα ενημέρωσης, στο Χόλιγουντ. Η κυβέρνηση Τραμπ ξεκίνησε αυτή την εκστρατεία για να προσπαθήσει να υπονομεύσει αυτά τα πανεπιστήμια. Και είναι εντελώς ηλίθιο. Σταματούν τη χρηματοδότηση για βασική επιστημονική έρευνα στην ιατρική, στη φυσική και σε πολλούς άλλους τομείς, μόνο και μόνο για να τιμωρήσουν το Χάρβαρντ. Πρόκειται για μια αυτοκαταστροφική πολιτική. Αλλά αυτή η κυβέρνηση έχει κάνει τόσο πολλά για να αποδυναμώσει τις Ηνωμένες Πολιτείες ως παγκόσμια δύναμη, τόσο βραχυπρόθεσμα με τις διπλωματικές επιλογές που έχει κάνει, αλλά και μακροπρόθεσμα, υπονομεύοντας τις πηγές της δικής της δύναμης.

— Εσείς στο Στάνφορντ έχετε επηρεαστεί από αυτή τη διαμάχη;

— Στο Στάνφορντ δεν έχουν επιτεθεί με τη σφοδρότητα που το έχουν κάνει στο Χάρβαρντ. Όμως έχουμε ενημερωθεί για μείωση 10% στην ομοσπονδιακή οικονομική βοήθεια. Θα κοπούν πολλά από τα επιδόματα που αφορούν την έρευνα και θα υποφέρουμε πολύ από αυτό. Όμως το σημαντικότερο χτύπημα κατά του Στάνφορντ είναι οι επιθέσεις στους ξένους φοιτητές. Στο πρόγραμμα που εγώ «τρέχω» — το οποίο έχει τελειώσει ο πρωθυπουργός σας πριν από πολλά χρόνια— συμβουλευσαμε τους ξένους φοιτητές να μη φύγουν από τη χώρα για διακοπές, μήπως και τους απαγορευθεί η είσοδος. Ποια χώρα, αλήθεια, το κάνει αυτό;

“

Μπουμερανγκ στον Τραμπ

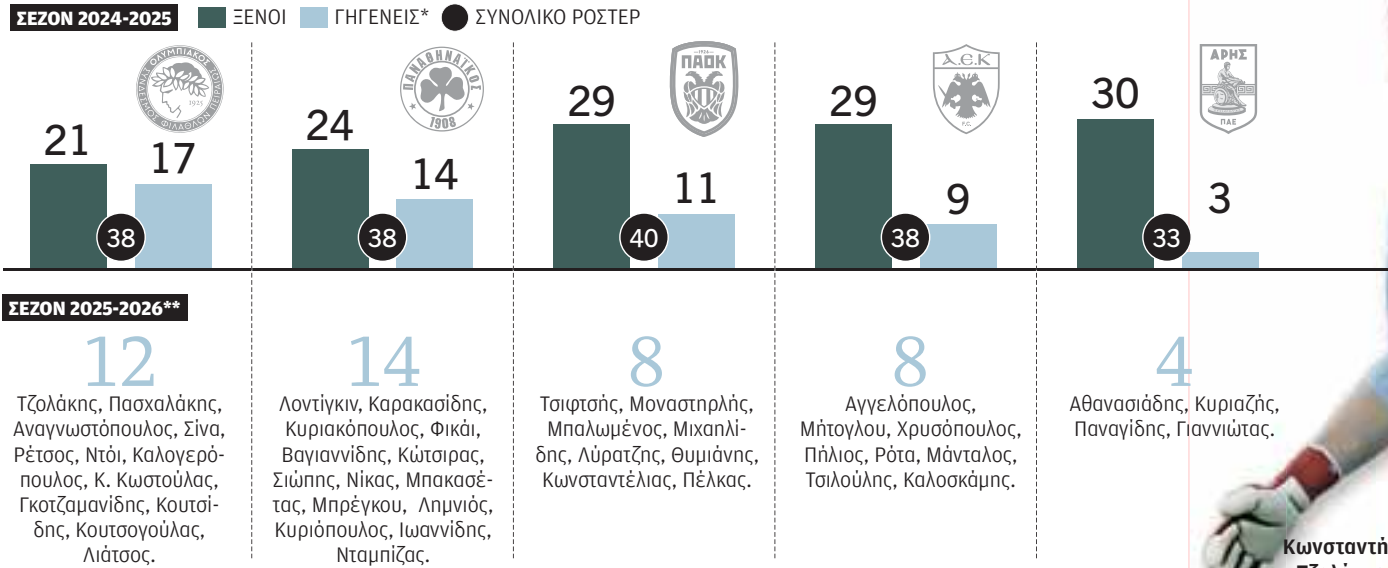
Αν ο Τραμπ δεν κάνει πίσω στην οικονομική πολιτική του, θα του γυρίσει μπουμερανγκ. Θα υπάρξει πληθωρισμός, απώλεια θέσεων εργασίας, ίσως ύφεση.

“

Οι ξένοι φοιτητές

Στο Στάνφορντ συμβουλευσαμε τους ξένους φοιτητές να μη φύγουν από τη χώρα για διακοπές, μήπως και τους απαγορευθεί η είσοδος. Ποια χώρα, αλήθεια, το κάνει αυτό;

Το ισοζύγιο των «Big-5»

* Το σύνολο των γηγενών (club - trained players & association-trained players) ** Οι γηγενείς έως τώρα – Η μεταγραφική περίοδος είναι σε πλήρη εξέλιξη.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Του **ΑΚΗ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ**

Στο λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας ως «γηνγενής» αναφέρεται «αυτός που έχει γεννηθεί στη γη όπου κατοικεί». Στην εποχή του παγκοσμιοποιημένου ποδοσφαίρου και για την UEFA, η συγκεκριμένη ετυμολογία δεν θα ήταν δυνατό να έχει τα ίδια κριτήρια. Στην προσπάθεια των συλλόγων για μείωση του οικονομικού κόστους, σε συνδυασμό με την επιθυμία για μακροπρόθεσμο κέρδος μέσω της παραγωγής ταλέντων, ο όρος... μεταλλάχθηκε. Έχοντας ως κεντρικό στόχο την ανάπτυξη των ακαδημιών τους, για τις ομάδες που μετέχουν στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις, η λέξη «γηνγενής» –ως γενική έννοια– αφορά τους παίκτες που προέρχονται από τα «σπλάχνα» του συλλόγου.

Η αναγκαστική παρουσία «γηνγενών» παικτών στα ρόστερ μετέτρεψε τον καταρτισμό των τελευταίων σε μια συνεχή διαδικασία διαχείρισης, αλλά και σε μια άσκηση ανθρωπογεωγραφίας. Πίσω από κάθε μεταγραφική κίνηση και σκέψη, ηλκικαίοι και αριθμητικοί περιορισμοί καταγεγραμμένοι σε λίστες αποτελούν και μια πρόκληση.

Λαμβάνοντας υπόψη την εγκύρια πραγματικότητα, η παραπομπή του «γηνγενούς» σε Ελλάδα ποδοσφαιριστή είναι παραπλανητική. Έλληνας ποδοσφαιριστής για τις λίστες της UEFA δεν σημαίνει απαραίτητα πως η εθνικότητα θα πρέπει να είναι ελληνική. Για την ακρίβεια, μάλιστα, η εθνικότητα μπορεί να είναι ελληνική αλλά για την ευρωπαϊκή ομοσπονδία ο συγκεκριμένος ποδοσφαιριστής να μη θεωρείται Έλληνας.

Παραδείγματα με τα οποία γίνεται αντιληπτή αυτή η παραδοξότητα είναι οι Χρήστος Ζαφείρης και Οδυσσεάς Βλαχοδήμος, επίλεκτα μέλη της εθνικής ομάδας. Αν αυτοί πάρουν μεταγραφή σε ελληνικό σύλλογο δεν θα λογίζονται ως «γηνγενείς», αφού και οι δύο έκαναν τα πρώτα τους ποδοσφαιρικά βήματα σε ξένους συλ-

λόγους· κοινώς είναι «προϊόντα» ο μεν της νορβηγικής Βαλερένγκα, ο δε της γερμανικής Στουτγάρδης. Αντιθέτως, κάποιος ξένος που ήρθε σε μικρή ηλικία στη χώρα μας και έμαθε τα μυστικά του αθλήματος σε κάποια ακαδημία ελληνικής ομάδας θεωρείται «γηνγενής». Αντίστοιχο παράδειγμα, ο 19χρονος Αλβανός αμυντικός του Παναθηναϊκού Έλτον Φικαί, ο οποίος έχει αγωνιστεί και με τα χρώματα της Εθνικής Ελπίδων της Αλβανίας.

Με βάση τα παραπάνω, καθώς πλνσιάζουν τα πρώτα ευρωπαϊκά παιχνίδια των ελληνικών ομάδων κι ενώ η μεταγραφική περίοδος ξεκίνησε και επίσημα την 1η Ιουλίου, οι πέντε εκπρόσωποί μας καλούνται να δημιουργήσουν τη «μαγιά» εκείνη που θα τους κάνει να αισιοδοξούν για μια διαδρομή όσο το δυνατόν διαρκείας σε Champions, Europa και Conference League.

Ολυμπιακός και ΠΑΟΚ, με βάση τη δουλειά που έχουν κάνει τα τελευταία χρόνια στα τμήματα υποδομής τους, είναι σαφώς πιο μπροστά από τον Παναθηναϊκό, αλλά κυρίως από ΑΕΚ και Αρν, που «πονοκεφαλίζουν» για το πώς θα διαμορφώσουν ένα ισορ-

ροπημένο αγωνιστικό προφίλ με βάση τις ανάγκες τους σε αριθμό παικτών και θέσεις.

Είναι ενδεικτική η κίνηση της Ενωσης να δαπανήσει πάνω από 1 εκατ. ευρώ για να αποκτήσει από τον Ατρόμπτο τον 20χρονο Δημήτρη Καλοσκάμη, τον οποίο θα αξιοποιήσει, εκτός από τη λι-

Ακόμη και ένας Έλληνας μπορεί να μη θεωρείται «γηνγενής» για την ευρωπαϊκή ομοσπονδία εφόσον δεν πληροί ορισμένες προϋποθέσεις που αφορούν την ομάδα ή τη χώρα όπου έμαθε ποδόσφαιρο.

στα της UEFA, και στο ανανεωμένο φορμάτ του Κυπέλλου Ελλάδας. Εκεί όπου έγινε υποχρεωτική η συμμετοχή σε κάθε αγώνα, σε όλες τις φάσεις, ενός Έλληνα που έχει γεννηθεί από το 2004 και μετά. Η συμμετοχή του θα είναι υποχρεωτική καθ' όλη τη διάρ-

κεια του αγώνα, ακόμη και στην παράταση, ενώ σε περίπτωση αλλαγής του θα πρέπει να αντικατασταθεί με συμπαίκτη του που να πληροί τα ίδια κριτήρια.

Ξεκινώντας από τους πρωταθλητές Ελλάδας, διαθέτουν τέσσερις ποδοσφαιριστές που είναι «παιδιά» του συλλόγου (Τζολάκης, Ρέτσος, Μουζακίτης, Παπακανέλλος), αλλά και τρεις (Πασχαλάκης, Αναγνωστόπουλος, Μασούρας) που θεωρούνται «γηνγενείς» από τη στιγμή που έχουν εκπαιδευθεί σε άλλες ελληνικές ομάδες. Κάποιοι άλλοι επιστρέφουν από δανεισμούς αλλά η παραμονή τους κρίνεται αβέβαιη.

Υπάρχει και ο 21χρονος τερματοφύλακας Νίκος Μπότνης, ο οποίος όμως δεν λογίζεται ως «γηνγενής» καθώς η διετής εμπειρία που αποκόμισε στις ακαδημίες της Ίντερ δεν του επιτρέπει να συμπληρώσει την απαραίτητη τριετία που χρειάζεται.

Τα τελευταία χρόνια τη φανέλα της πρώτης ομάδας του ΠΑΟΚ φόρεσαν αρκετοί παίκτες που αναδείχθηκαν από τις ακαδημίες (Σταφυλίδης, Πέλκας, Τζολής, Κουλούρης, Κωνσταντέλιας, Κουλιεράκης, Κούτσας, Τζίμας), ωστόσο οι περισσότεροι εξ αυτών

πωλήθηκαν, με αποτέλεσμα από πέρυσι ο «Δικέφαλος του Βορρά» να αντιμετωπίζει πρόβλημα στη δόλωση των ευρωπαϊκών λιστών. Φυσικά έχει μια ισχυρή Β' ομάδα, από την οποία μπορεί να αντλήσει παίκτες αν καταστεί ανάγκη.

Η ΑΕΚ πέρυσι με την αποχώρηση του Γαλανόπουλου, εφόσον αυτός συνέχιζε στην Ευρώπη, δεν θα είχε ούτε έναν δικό της «γηνγενή». Αυτή την αποκαρδιωτική εικόνα προσπαθεί να αλλάξει φέτος με την προώθηση ενός δικού της «παιδιού» (Αγγελόπουλος) και με αναβάθμιση των τμημάτων της ακαδημίας της.

Από εκεί και πέρα υπάρχουν επιτ «association-trained players» (Μήτογλου, Πήλιος, Ρότα, Τσιουλής, Μάνταλος, Καλοσκάμης, Χρυσόπουλος).

Στον Αρν επιχειρείται μια ελπινοποίηση με την απόκτηση των Αθανασιάδη και Γιαννιώτα, ο οποίος μεγάλωσε στις ακαδημίες των «κίτρινων». Αντιθέτως ο Τάσος Δώνης λογίζεται ως ξένος, αφού δεν έχει συμπληρώσει την απαραίτητη τριετία μεταξύ 15-21 ετών λόγω της μεταγραφής του από τον Παναθηναϊκό στη Γιουβέντους.

Στην τελική ευθεία

Οι προθεσμίες για την εγγραφή των ποδοσφαιριστών στις λίστες ποικίλλουν ανάλογα με τη διοργάνωση και τους γύρους που μετέχει κάθε σύλλογος. Για ΑΕΚ και Αρν, που ανοίγουν τον χορό στον 2ο προκριματικό γύρο του Conference League, οι καταληκτικές ημερομηνίες είναι 20-21/7, όπως και για τον Παναθηναϊκό, στον 2ο προκριματικό του Champions League.

Ο ΠΑΟΚ, στον 3ο προκριματικό του Europa League, έχει περιθώριο μέχρι τις 3/8, ενώ ο Ολυμπιακός, που θα παίξει στη League phase του Champions League, έχει προθεσμία έως τις 4/9. Οι λίστες ανανεώνονται τον Φεβρουάριο για τις ομάδες που θα έχουν περάσει σε ομίλους, οπότε θα έχουν τη δυνατότητα να δώσουν έως τρεις νέους παίκτες.

Οι δύο κατηγορίες και οι λίστες των ομάδων

Οι «γηνγενείς» ποδοσφαιριστές χωρίζονται σε δύο κατηγορίες: Η πρώτη αφορά τους «club-trained players». Πρόκειται για αυτούς που ανήκαν στην ομάδα για τουλάχιστον τρία χρόνια (όχι απαραίτητα συνεχόμενα) μεταξύ 15-21 ετών. Η δεύτερη αφορά τους «association-trained players». Αυτοί είναι οι ποδοσφαιριστές που ανήκαν σε άλλες ομάδες της ίδιας ομοσπονδίας (π.χ. ΕΠΟ) για τουλάχιστον τρία χρόνια –επίσης όχι απαραίτητα συνεχόμενα– μεταξύ 15-21 ετών. Με δύο λίστες (Α, Β) που κάθε ομάδα πρέπει να δηλώνει πριν από την έναρξη των ευρωπαϊκών υποχρεώσεων ορίζει η UEFA το πώς οι «γηνγενείς» διαμορφώνουν το ρόστερ της. Στη λίστα Α μπορεί να δηλώσει έως 25 ποδοσφαιριστές, υπό την προϋπόθεση ότι τουλάχιστον 8 από αυτούς είναι «γηνγενείς». Αν δεν καλύπτεται αυτός ο αριθμός, η λίστα μειώνεται αναλόγως. Για κάθε «γηνγενή» που λείπει, αφαιρείται μία θέση. Για παράδειγμα, με 6 «γηνγενείς», η λίστα περιορίζεται σε 23 παίκτες. Στην οκτάδα των «γηνγενών» δεν μπορούν να περιλαμβάνονται περισσότεροι από 4 παίκτες «association-trained». Στη λίστα Β, χωρίς να επηρεάζεται η λίστα Α, μπορεί να ενταχθεί απεριόριστος αριθμός παικτών που έχουν γεννηθεί μετά την 1/1/2003 (για τη σεζόν 2025-26), έχουν περάσει τουλάχιστον δύο συνεχόμενα χρόνια στον σύλλογο μεταξύ 15-21 ετών ή έχουν παραμείνει τρεις σεζόν, με δυνατότητα ενός δανεισμού.

Τους πρωταθλητές Ιουλίου, τους βλέπει ο Μάνης και γελά!

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΔΗ**

Το κείμενο θα μπορούσε να αποτελεί αρχειακό υλικό ή να δημοσιευόταν σήμερα με τη γνωστή τηλεοπτική ένδειξη (Ε). Το θέμα, ωστόσο, έχει να κάνει με το σκηνικό του φετινού καλοκαιριού, ίδιο ή έστω πανομοιότυπο με αυτό του περσινού καλοκαιριού, πριν από δύο χρόνια, τρία, τέσσερα και πάλι λέγοντας. Ένα σκηνικό που φέρνει (υπερβολικά) νωρίς τις πρώτες «σίγουρες» εκτιμήσεις και προβλέψεις, τον πρώτο ενθουσιασμό ή την πρώτη απογοήτευση. Σκηνικό που κάθε χρόνο σχεδόν ανατρέπεται με την εξέλιξη μιας ποδοσφαιρικής περιόδου και πολύ περισσότερο την κατάληξη της. Και όμως, το ίδιο σκηνικό άρχισε ήδη να καταγράφεται και φέτος. Αρκούν δύο ή το πολύ τρεις μεταγραφές. Αρκετό ένα πρώτο φιλικό, κάποτε και ένα οικογενειακό που λέμε διτερμια, αν μιλάμε για ανοικτή προς τον κόσμο ομάδα προπόνηση. Και αρχίζουν οι... ειδήμονες να προβλέπουν, να κρίνουν, να απονέμουν τίτλους, να ασκούν κριτική για προεξοφλημένη αποτυχία. Να εκφράζουν σιγουριά πως φέτος κάτι αλλάζει στην ομάδα ευθύνεται γι' αυτούς που ήρθαν ή γι' αυτούς που ακόμη δεν ήρθαν, από τις πρώτες εβδομάδες της μεταγραφικής περιόδου. Ένα γκολ σε μια προπόνηση, πολύ περισσότερο σ' ένα τηλεοπτικό φιλικό,

αρκεί για να κριθεί θετικά ένας νεοφερμένος ποδοσφαιριστής και αντίθετα ένα μουδιασμένο ξεκίνημα, τις περισσότερες φορές λόγω της ανάγκης για προσαρμογή, είναι αρκετό για αντιδράσεις, φωνές και... μουδιασμένη κίνηση στα εισιτήρια διαρκείας.

Θυμάται κανείς πόσοι υπολόγιζαν πέρσι τέτοια εποχή την Πάφο πρωταθλήτρια; Πόσοι υποστήριξαν, στην παρέα, στα social media ή σε μια ραδιοφωνική εκπομπή, πως η Πάφος θα έφθανε τόσο μακριά στην ευρωπαϊκή της πορεία, χάνοντας από την πρώτη προσπάθεια η δεύτερη ευκαιρία που της έδινε η συμμετοχή στο Γιουρόπα Λιγκ; Πόσοι υπολόγιζαν στις συζητήσεις του περασμένου Ιούλη την πορεία που θα είχε η περσινή πρωταθλήτρια ομάδα του ΑΠΟΕΛ στο φετινό πρωτάθλημα; Θυμάται κανείς ποιες ήταν οι εκτιμήσεις για τις δυνατότητες της Ομόνοιας, με δείγμα τα πρώτα μόλις επίσημα παιχνίδια με τον Νταμπράουσκας στον πάγκο; Και πόσοι, απ' όσους αρέσκονται να αναδεικνύουν νικητές και χαμένους από το καλοκαίρι, υπολόγιζαν στην παραμονή των δύο από τις τρεις προερχόμενες από τη δεύτερη κατηγορία ομάδων;

Ούτε καν στα μέσα Ιουλίου. Μετράμε αντίστροφα για το πρώτο επίσημο παιχνίδι της σεζόν. Σε γενικές γραμμές... συγκρατημένο το μεταγραφικό σκηνικό. Και όμως αρχίσουμε να καταγράφουμε πρώτες «σίγουρες» εκτιμήσεις. Αν εντελώς αντίθετες θα αποδειχθούν με τα αποτελέσματα του Μάη, το επόμενο καλοκαίρι θα δώσει (ξανά) ευκαιρία εξέλιψης...

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Το θέμα είναι να πειστεί κανείς ως προς το μέγεθος και τη δυναμική που έχουν τα σωματεία και δη, τα μεγάλα του νησιού. «Αν φύγει... θα κλείσουμε», ήταν για χρόνια το βασικό επιχειρήμα, της μεγαλύτερης μερίδας των Αελιστών στην κούβεντα που γινόταν κατά πόσο πρέπει ή όχι ν' αποχωρήσει ο για χρόνια πρόεδρος και βασικός χρηματοδότης της ομάδας, Ανδρέας Σοφοκλέους. Την ίδια περίπου αντίληψη μοιράζονταν ή και μοιράζονται και τα μέλη των υπολοίπων μεγάλων ποδοσφαιρικών λαών του νησιού.

Τρόμαζαν και μόνο στη σκέψη αποχώρησης του Πουλλαίδη οι Ανορθωσιάτες... μεγάλο κομμάτι των Απολλωνιστών εξακολουθεί να συνδέει την ιστορία της ποδοσφαιρικής ομάδας με τον Νίκο Κίρτζη, ενώ κατά καιρούς και στην Ομόνοια και στον ΑΠΟΕΛ, υπήρξαν παρόμοιες αντιδράσεις οπαδών, που πίστευαν ή και πιστεύουν ότι η μοίρα της ομάδας τους είναι άμεσα συνυφασμένη με τον Πετρίδη ή τον Παπασταύρου. Ακόμη και σήμερα, πολλοί είναι αυτοί που εκτιμούν ότι οι ομάδες, χωρίς τ' «αφεντικά» τους, είναι τόσο ευάλωτες, σε σημείο που διακυβεύεται και η ίδια η ύπαρξή τους. Ομολογουμένως το κάθε σωματείο είναι ξεχωριστή περίπτωση και οι χειρισμοί

«Άμα φύγει... θα κλείσουμε»

που έγιναν επίσης διαφέρουν. Αλλιώς είναι η πραγματικότητα της ΑΕΛ, αλλιώς το χειρίστηκαν στην Ανορθώση, διαφορετικά του Απόλλωνα ή του ΑΠΟΕΛ... το σίγουρο είναι ότι καμίας ομάδας η ύπαρξη δεν απειλείται, αν γύρω απ' αυτήν θεθούν οι προπευσεις ασφαλιστικές δικλίδες, που θα αποτρέπουν την όποια πιθανότητα κακοδιαχείρισης από τον Χ ή Ψ «επενδυτή».

Ουδείς πια, δεν πρέπει να βιώνει το καθεστώς ατιμωρησίας που απολάμβαναν για χρόνια οι ποδοσφαιρικοί παράγοντες και σίγουρα κανείς δεν πρέπει ν' αντιμετωπίζεται ως μεσοσίας ή θεϊκή μορφή. Στο σύγχρονο ποδοσφαιρικό πλαίσιο, άπαντες είναι επιχειρηματίες και ως εκ τούτου, πρέπει να ελέγχονται, να λογοδοτούν και κυρίως να υπερασπίζονται τα συμφέροντα των επιχειρήσεών τους, άρα και των σωματείων.

Το «κλείδι» της ζωής των ομάδων, βρίσκονταν και εξακολουθεί να βρίσκεται στα χέρια των φιλάθλων και των μελών του σωματείου, που βασική υποχρέωσή τους είναι να λειτουργούν ως θεματοφύλακες. Η θεωρία του «άμα φύγει... θα κλείσουμε» είναι εν μέρει σωστή, καθότι δεν αφορά τον όποιο επενδυτή, αλλά τον κόσμο που τους οπαδούς της ομάδας, οι οποίοι άνευ ελέγχου παρέδωσαν τις ομάδες τους σε προέδρους και επενδυτές, θέτοντας όντως σε κίνδυνο την ύπαρξη των σωματείων τους.

Μεταβολές εβδομάδας		Dow Jones	Nasdaq	Nikkei	Dax	FTSE 100	 ΒΡΕΤΑΝΙΑ Ανσυχίες για πιθανό κλονισμό της οικονομίας Σελ. 10	Πετρέλαιο	€/ \$
	Χ.Α.Κ. 1,13%								
	Χ.Α. 2,16%	3,32%	2,15%	-0,79%	1,20%	1,00%		2,14%	0,54%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΕΞΟΡΥΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗ
Ο «ματωμένος» χρυσός τροφοδοτεί συγκρούσεις

Ο χρυσός είναι το νέο εμπόρευμα που χρηματοδοτεί σήμερα τις συγκρούσεις στην Αφρική. Οι μισθοφόροι στις χώρες της περιοχής Σαχέλ της Δυτικής Αφρικής συχνά πληρώνονται απευθείας σε χρυσό ή σε παραχωρήσεις εξόρυξης, ενώ και οι ένοπλοι αντάρτες επωφελούνται από τον χρυσό. **Σελ. 9**

ΑΥΘΕΝΤΙΚΗ ΤΑΣΗ
Οι 40άρηδες επενδύουν σε ακίνητα στην Ελλάδα

Νέες κατηγορίες ξένων αγοραστών ακινήτων έχει αρχίσει να προσελκύει η ελληνική αγορά. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αύξηση αγορών ακινήτων από άτομα 35 έως 45 ετών, που προσβλέπουν όχι μόνο στην ίδια χρήση, αλλά στην εκμετάλλευσή ή στη μεταπώλησή με αφορολόγητη υπεραξία. **Σελ. 12**

Από μικροσκοπιο οι ξένες επενδύσεις

Ο καθοριστικός ρόλος των τραπεζών, το «νομοσχέδιο Lonestar» και η αξιοπιστία της Κύπρου

Πολύ κοντά στην υιοθέτησή του βρίσκεται ο κανονισμός για τη θέσπιση πλαισίου για τον έλεγχο των άμεσων ξένων επενδύσεων στη χώρα, για λόγους εθνικής ασφάλειας. Πρακτικά, είναι το νομοσχέδιο, το οποίο στο μυαλό των Κυ-

πρίων έχει περάσει ως «νομοσχέδιο Lonestar» και που εμφανίστηκε το καλοκαίρι του 2022 όταν το τεράστιο επενδυτικό ταμείο «Lonestar» πολιδόκησε δύο συν μία φορές την Τράπεζα Κύπρου για πλήρη εξαγορά. Τα τραπεζικά δρώμενα πάλι είναι

στο προσκήνιο, με αρκετές εξαγορές και πολλά «deal» τα οποία είναι στα «σκαριά». Το «τάιμινγκ» προώθησης του νομοσχεδίου σίγουρα δεν είναι τυχαίο, με την επενδυτική δραστηριότητα στο νησί γενικότερα να ανθεί. Οι ξένες επεν-

δύσεις έχουν άθνηση, οι κυπριακές τράπεζες βλέπουν επενδυτές από τρίτες χώρες και η στόχευση είναι να καταστεί η Κύπρος ένα ισχυρό «επενδυτικό Hub». Κερδίζει αξιοπιστία η Κύπρος ως επενδυτικός προορισμός με τη θέσπιση του Εθνικού

Μηχανισμού Ελέγχου Άμεσων Ξένων Επενδύσεων, τονίζει ο γενικός διευθυντής του Invest Cyprus, Μάριος Τανούσης, προσθέτοντας ότι αποτελεί το «πιστοποιητικό» διασφάλισης των ποιοτικών επενδύσεων για τη χώρα. **Σελ. 4**

Επενδυτικός πυρετός στο χρηματιστήριο του Χονγκ Κονγκ

Επενδυτική «μανία» επικρατεί από την αρχή του έτους στο χρηματιστήριο του Χονγκ Κονγκ, το οποίο ήταν επί χρόνια ξεχασμένο από τις επενδύσεις και τους επενδυτές. Η περίοδος μεταξύ Ιανουαρίου - Ιουνίου ήταν το ισχυρότερο εξάμηνο από το 2021, καταγράφοντας μεγάλες συμφωνίες και εγγραφή μεγάλου αριθμού εταιρειών. Συγκεκριμένα, η αξία των συνολικά 43 εταιρειών που μπήκαν στον χρηματιστηριακό δείκτη του Χονγκ Κονγκ στο διάστημα αυτό, εκτινάχθηκε στα περίπου 14 δισ. δολάρια από μόλις 1,8 δισ. ένα χρόνο νωρίτερα. **Σελ. 11**

Τα συν και πλην της φορολογικής μεταρρύθμισης

Ετοιμα τα νομοσχέδια
Η επικείμενη φορολογική μεταρρύθμιση θα έχει και κάποια αρνητικά, όπως μικρή κάμψη εσόδων του κράτους από φόρους. Ωστόσο, διευκρινίζεται ότι η φορολογική μεταρρύθμιση θα πρέπει να προσεγγιστεί μακροπρόθεσμα καθώς θα ενισχύσει τη φορολογική δικαιοσύνη και θα προωθήσει την ανταγωνιστικότητα μεσοπρόθεσμα. Ταυτόχρονα, θα ενθαρρύνει την επιχειρηματικότητα. **Σελ. 6**

Στην Κύπρο η Deutsche ακόμα και φέτος

Θα γίνουν 6 οι ανταποκρίτριες
Μεγάλη είναι η πιθανότητα οι ανταποκρίτριες των κυπριακών τραπεζών για συναλλαγές σε δολάριο από πέντε να γίνουν έξι, ακόμα και εντός του 2025. Οι επαφές της Deutsche Bank με τον Συνδεσμο Τραπεζών τους προηγούμενους μήνες μετουσιώθηκαν σε πραγματικό ενδιαφέρον. **Σελ. 5**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	2,84%	-0,18%
Γερμανία	2,61%	0,02%
Γαλλία	3,28%	0,00%
Ιταλία	3,45%	-0,03%
Ισπανία	3,23%	0,05%
Ιρλανδία	2,86%	-0,04%
Ελλάδα	3,28%	-0,01%
Ην. Βασίλειο	4,54%	0,04%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Προοπτικές (outlook)
DBRS	A (Low)	Σταθερή
Fitch	A-	Σταθερή
Moody's	A3	Σταθερή
S&P	A-	Σταθερή
Scope Ratings	A-	Σταθερή

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ και ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ

Τουρκοκυπριακή οικονομία: ανάπτυξη σε αδύναμη βάση

Η διαθεσιμότητα στοιχείων για την πορεία της τουρκοκυπριακής οικονομίας είναι περιορισμένη. Σε περίπτωση, ωστόσο, που εντατικοποιηθούν οι προσπάθειες επίλυσης του Κυπριακού, η οικονομική διαδραστηριότητα θα αποδειχθεί βασική παράμετρος για τη βιωσιμότητα της επανενωμένης Κύπρου. Η Διεθνής Τράπεζα δημοσιοποιεί, σε ετήσια βάση, μια ενδιαφέρουσα ανάλυση της τουρκοκυπριακής οικονομίας. Τα στοιχεία δείχνουν ανάπτυξη 6,4% το 2024 σε συνέχεια ανάπτυξης 7,3% το 2023. Βασικοί μοχλοί είναι ο κατασκευαστικός τομέας, που επωφελείνεται από ζήτηση ξένων, κυρίως από την Τουρκία, τη Ρωσία και το Ισραήλ. Δυναμική παρουσιάζει και ο τομέας του τουρισμού, με την Τουρκία να αποτελεί τη βασική αγορά. Παράλληλα, η τριτοβάθμια εκπαίδευση συνεχίζει να αποτελεί

ουσιαστικό κινητήριο μοχλό, παρά την πρόσφατη σχετική στασιμότητα. Αξίολογη είναι και η συνεισφορά του εμπορίου της πράσινης γραμμής, μέσω πωλήσεων τουρκοκυπριακών προϊόντων (κυρίως κατασκευαστικών υλικών και τροφίμων) προς τις ελεγχόμενες από την Κυπριακή Δημοκρατία περιοχές, που αντιστοιχούν περίπου στο 10% των συνολικών εξαγωγών. Η αγορά εργασίας χαρακτηρίζεται από σχετικά χαμηλή ανεργία και αυξανόμενη εξάρτηση από ξένους εργατές. Βασικό στοιχείο της τουρκοκυπριακής οικονομίας είναι η υπέρμετρη εξάρτηση από την Τουρκία, σε ό,τι αφορά παραγωγή, εξαγωγές, αγορά εργασίας και χρηματοδότηση, περιλαμβανομένου και του «δημόσιου» τομέα. Μια παράμετρος της εξάρτησης

είναι η χρήση της τουρκικής λίρας ως «επίσημου» νομίσματος. Βασική παρενέργεια είναι ο εισαγόμενος πληθωρισμός, που ανήλθε σε 84% το 2023 και μειώθηκε στο 53% το 2024. Η τουρκική λίρα υπόκειται σε συνεχείς υποτιμήσεις, που τροφοδοτούν τον πληθωρισμό, διαβρώνουν τα εισοδήματα των μισθωτών και φθείρουν την ανταγωνιστικότητα. Η πολιτική της Κεντρικής Τράπεζας της Τουρκίας να αντιμετωπίσει τις πληθωριστικές πιέσεις, διατηρώντας τα επιτόκια σε υψηλά επίπεδα, έχει αποδειχθεί αναποτελεσματική. Όσον αφορά τα «δημόσια» οικονομικά, σημειώνονται διαχρονικά μεγάλα ελλείμματα (σχεδόν 10% εξαιρουμένων της βοήθειας από την Τουρκία), τα οποία καλύπτονται από την Τουρκία. Άλλο χαρακτηριστικό της δημοσιονομικής κατάστασης είναι οι συνεχείς

αυξομειώσεις εσόδων και δαπανών, απότοκο των συνεχών διακυμάνσεων της χρηματοδότησης από την Τουρκία. Ο τραπεζικός τομέας παρουσιάζει, με βάση τα δημοσιοποιημένα στοιχεία, μια σχετικά ισορροπημένη εικόνα. Ωστόσο, απουσιάζει σε βάθος ανάλυση της έκθεσης των τραπεζών σε μη εξυπηρετούμενα δάνεια στον κατασκευαστικό και τον «δημόσιο» τομέα, αλλά και σε συναλλαγματικό κίνδυνο. Παρά την ανάπτυξη των τελευταίων χρόνων, οι προοπτικές της τουρκοκυπριακής οικονομίας παραμένουν αβέβαιες. Ήδη, ο υψηλός πληθωρισμός επηρεάζει αρνητικά την ανταγωνιστικότητα βασικών τομέων της οικονομίας, περιλαμβανομένου του τουρισμού. Εκτιμάται, επίσης, ότι επιδρά ανασταλτικά στις δαπάνες επισκεπτών από

τις ελεύθερες περιοχές. Καταληκτικά, η μη λύση του κυπριακού προβλήματος δημιουργεί διαρκώς διευρυνόμενο χάσμα στο βιοτικό επίπεδο μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, ως απότοκο των προβλημάτων ανταγωνιστικότητας και βιωσιμότητας της τουρκοκυπριακής οικονομίας. Παράλληλα, εντείνει την εξάρτησή της από την Τουρκία, ως «έσχατη» λύση για αντιμετώπιση διαρθρωτικών προβλημάτων. Η παρατεταμένη μη λύση του πολιτικού προβλήματος βλάπτει τελικά την τουρκοκυπριακή κοινότητα, εμποδίζοντας την αναβάθμιση της ανταγωνιστικότητας και, συνακόλουθα, του βιοτικού της επιπέδου. Ο Ανδρέας Χαράλαμπος και ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι οικονομολόγοι και οι απόψεις που εκφράζουν είναι προσωπικές.

pwc

We build for what's next
so you can
get there now

ΑΝΑΛΥΣΗ

Του ΤΖΕΙΚΟΜΠ ΝΤΡΕΓΙΕΡ / NEW YORK TIMES

Η Αμερική του Τραμπ αρχίζει να μοιάζει με την Κίνα

Θυμάστε το παραμύθι της παγκοσμιοποίησης; Κάποτε, πολλοί Αμερικανοί πίστευαν ότι η Κίνα αναπόφευκτα θα γινόταν περισσότερο σαν εμάς, απλώς συνδεδεμένη με την παγκόσμια εμπορική τάξη που εμείς δημιουργήσαμε. Η Κίνα έχει περάσει δεκαετίες μιμούμενη βασικά στοιχεία του αμερικανικού μοντέλου επιχειρηματικότητας, καταναλωτισμού και ενσωμάτωσής με τις παγκόσμιες αγορές. Είναι μια βιομηχανική δύναμη, με μεγάλη μεσαία τάξη, πρωτοποριακή επιστήμη και τεχνολογία και παγκόσμιες μάρκες όπως η Huawei και η Lenovo. Οι κάτοικοί της ευμεροούν περισσότερο από ποτέ. Και για όλα αυτά, η Αμερική ήταν το μοντέλο. Αυτό που ούτε οι Αμερικανοί ούτε οι Κινέζοι φαντάζονταν ήταν ότι αυτό θα γινόταν ένας δρόμος διπλής κατεύθυνσης. Στον μεγάλο ανταγωνισμό ιδεών και επιρροής, το εκκρεμές γυρίζει πλέον προς την αντίθετη κατεύθυνση. Η επιστροφή του Τραμπ στην προεδρία κατέστησε σαφές ότι υπό αρκετές έννοιες, η Αμερική αρχίζει να μοιάζει με την Κίνα.

Και οι δύο προωθούν έναν δυναμικό πατριωτισμό, είναι εμμονικές με τη μεταποίηση και εχθρικές προς τους μετανάστες. Η Κίνα χρησιμοποιεί επίσης την οικονομία της ως όπλο για να τιμωρήσει τους εμπορικούς εταίρους για διαφορές ή απλές προσβολές. Η κυβέρνηση Τραμπ πιέζει τους συμμάχους των ΗΠΑ με αυθαίρετους δασμούς ή άλλα αντίποινα για ζητήματα όπως η φαιντανύλη. Γεωπολιτικά, η Κίνα δίνει προτεραιότητα στις σχέσεις ευκολίας, όπως οι δεσμοί της με τη Ρωσία, ενώ εκφοβίζει τους γείτονές της, υποδαυλίζοντας εδαφικές διαμάχες. Ο Τραμπ, επίσης, αγνοεί συμμαχίες και φαίνεται να έχει την πρόθεση να αποξενώσει φίλους και γείτονες με τις απειλές του να απορροφήσει τον Καναδά και να μετονομάσει τον Κόλπο του Μεξικού.

Οικονομικά, οι Αμερικανοί έχουν επικρίνει εδώ και καιρό την Κίνα για την υπερβολική έμφαση στη μεταποίηση και την πλημμύρα των παγκόσμιων αγορών με κινεζικά προϊόντα, ενώ παραμελούν να το-

νώσουν την εγχώρια κατανάλωση που θα εξισορροπούσε την οικονομία και το εμπόριο της. Αλλά όπως και ο Σι, οι ηγέτες της MAGA θεωρούν ότι η μεταποίηση είναι ευγενής και η παγκοσμιοποίηση μετατρέπει τους Αμερικανούς σε παθητικούς καταναλωτές. Οι άνθρωποι και στις δύο χώρες ανησυχούν για την τεχνητή νοημοσύνη. Πολλοί απογοητευμένοι νέοι και στις δύο χώρες αισθάνονται αποκλεισμένοι από τις οικονομίες των εθνών τους. Αυτές οι κοινές προκλήσεις, όπως ήταν αναμενόμενο, οδηγούν σε παρόμοιες λαϊκιστικές πολιτικές λύσεις. Είναι φυσικό για τους Αμερικανούς που θέλουν ένα καλύτερο μέλλον να κοιτάζουν, έστω και απρόθυμα, τι έχει επιτύχει η Κίνα με βάση τη στρατηγική διορατικότητα, την επένδυση στο μέλλον, το αίσθημα εθνικής εστίασης και ενότητας και τα εκατομμύρια άτομα που εργάζονται σκληρά για την ανοικοδόμηση της χώρας. Η Κίνα ακολούθησε το παράδειγμα της Αμερικής, αλλά έμεινε πιστή στα δικά της συστήματα και την ανάγκη κάλυψης των βασικών αναγκών των πληθυσμού της. Οι ΗΠΑ μπορούν και πρέπει να εξετάσουν αυτά που έχουν λειτουργήσει για την Κίνα, όπως η μετάβαση στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η αναζωογόνηση της βιομηχανικής πολιτικής, η υποστήριξη της επιστήμης, της έρευνας και της εκπαίδευσης, η επανεπένδυση σε υποδομές, στέγαση και ασφαλείς πόλεις και, πάνω απ' όλα, η αίσθηση συλλογικού σκοπού που οδηγεί στην εθνική ισχύ. Αντίθετα, η κυβέρνηση του Τραμπ υπονομεύει ή μειώνει τη χρηματοδότηση σε κρίσιμους τομείς όπως η δημόσια ασφάλεια, οι υποδομές, η εκπαίδευση, η επισημοτική έρευνα, η καθαρή ενέργεια και η κατασκευή ημιαγωγών. Μπορούμε να μάθουμε από την Κίνα, αλλά πρέπει να βρούμε έναν τρόπο να την κάνουμε να λειτουργήσει παραμένοντας πιστοί στις ιδρυτικές μας αρχές. Διαφορετικά, όταν ο καπνός από την εποχή Τραμπ καταλαγιάσει, η Αμερική μπορεί να μην είναι «ξανά σπουδαία», αλλά πιο αδύναμη.

ΔΗΚΤΗΣ

Επικαλέστηκαν το δικαίο της ανάγκης

Οι ΕΟΑ δεν έχουν εμπειρία ετοιμασίας προϋπολογισμών, σύμφωνα με το υπουργείο Οικονομικών και για να τους βοηθήσουν τούς ετοίμασαν πρότυπα έγγραφα. Οι ΕΟΑ που δεν έχουν εμπειρία ετοιμασίας προϋπολογισμών δημιουργήθηκαν και λειτούργησαν πριν από έναν ακριβώς χρόνο ως μέρος της μεταρρύθμισης της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης προετοιμαζόταν για δύομισι χρόνια. Οι ΕΟΑ χωρίς εμπειρία ετοιμασίας προϋπολογισμών θα χειρίζονται προϋπολογισμούς πολλών εκατομμυρίων ευρώ. Έλαβαν δε εντολή να συνεχίσουν να ξεδεύουν για φέτος χωρίς εγκλημαμένο προϋπολογισμό, επικαλούμενοι το δικαίο της ανάγκης παραβιάζοντας τον νόμο. Κατά τα άλλα, ο υπόλοιπος κόσμος ζει την τέταρτη βιομηχανική επανάσταση, που είναι η εποχή της αυτοματοποίησης και της τεχνητής νοημοσύνης.

• • • •

Μέχρι 25% μετοχική συμμετοχή

Βάσει νόμου το υπουργείο Οικονομικών καθίσταται αρμόδια αρχή με εξουσίες να εγκρίνει, να απαγορεύει ή να αναστρέφει επενδύσεις για λόγους δημόσιας τάξης ή ασφάλειας. Σύμφωνα με τη διαδικασία, επενδύσεις σε επιχειρήσεις στρατηγικής σημασίας εμπίπτουν στο πλαίσιο του νόμου και θα περνούν από τον έλεγχο του υπουργείου. Αν και αναφέρονται συγκεκριμένοι κλάδοι γι' αυτές τις επιχειρήσεις, η ευρύτητα του καταλόγου δεν αφήνει υπόνοιες για κάποιου είδους προσπάθεια στόχευσης. Ο νόμος αφορά σε ξένους επενδυτές, οι οποίοι έχουν την υποχρέωση να ενημερώνουν ειφόσον ξεπεράσουν το 25% του μετοχικού κεφαλαίου σε επηρεαζόμενη επένδυση. Υπενθυμίζουμε ότι αρχικά το σχέδιο νόμου είχε κατατεθεί από την προηγούμενη κυβέρνηση όταν η Lone Star δοκίμασε να αποκτήσει την Τράπεζα Κύπρου.

• • • •

Ποιο αφήγημα ισχύει;

Μιλώντας επί ελληνικού εδάφους, ο υπουργός Ενέργειας χαρακτήρισε το υποθαλάσσιο καλώδιο διασύνδεσης ως πολύ σημαντικό για την ενεργειακή ασφάλεια της Κύπρου. Ο υπουργός επιμένει στο αρχικό αφήγημα για το έργο και μέχρι εδώ καλά. Αν όμως ισχύει το αρχικό αφήγημα, γιατί τότε διαρρέουν πληροφορίες πως η πλευρά μας «παίζει» σκληρό ροκ με τον ΑΔΜΗΕ και αρνείται να καταβάλει τα αναλογούντα ποσά για τα μέχρι σήμερα έξοδα επειδή θα αναγκαστεί να επιβαρύνει τους λογαριασμούς; Γιατί σύμφωνα με τις πληροφορίες η ελληνική πλευρά αρχίζει να νιώθει εκνευρισμό απειλώντας να τνάξει το έργο στον αέρα αν συνεχιστεί η ίδια στάση; Γι' αυτό είναι καλά αντί ο υπουργός να μιλά βιαστικά για με-

diktis@kathimerini.com.cy

Ο καύσωνας που πλίττει την Ευρώπη αναμένεται να προκαλέσει πληθωρισμό αφού οι καλλιέργειες γίνονται πιο δύσκολο να συντηρηθούν και οι τιμές των τροφίμων αυξάνονται.

τατροπή της Κύπρου σε ενεργειακό κόμβο, να μας ενημερώσει πρώτιστα για τη στρατηγική της πλευράς μας σε σχέση με το καλώδιο.

• • • •

Πήγε για μαλλί και βγήκε κουρεμένος

Ανέλιπτες αντιδράσεις συνάντησε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μετά την ανακοίνωση

των έργων στην επαρχία Λευκωσίας συνολικού προϋπολογισμού ύψους 1 δισ. ευρώ. Σε μια περίοδο που η δημοσκοπική του εικόνα συνεχίζει να είναι βεβαρημένη, ο Πρόεδρος πήρε τη πρωτοβουλία να ανακοινώσει ένα σύνολο από 80 έργα προκειμένου να προκαλέσει θετικές γνώμες. Οι ανακοινώσεις αυτήν τη φορά εστιάζονται στην επαρχία Λευκωσίας, την καρδιά της χώρας, όπως την αποκάλεσε. Όμως, αμέσως μετά τις εξαγγελίες βγήκαν δήμαρχοι και αντιδήμαρχοι αρνήνοντας εκτεθειμένοι τον Πρόεδρο, υπονοώντας ότι δεν προηγήθηκε διαβούλευση πριν τις εξαγγελίες. Και το πρόβλημα είναι ότι εφόσον οι άρχοντες της τοπικής αυτοδιοίκησης δεν φαίνεται να συμμετείχαν στις αποφάσεις, δίνεται η εικόνα ότι τα μέτρα δεν προέκυψαν μέσα από την εμπλοκή των τοπικών κοινωνιών. Με άλλα λόγια, είδαμε μια κλασική περίπτωση όπου πηγαίνεις για μαλλί και βγαίνεις κουρεμένος.

• • • •

Καμπανάκι για επαρχία Πάφου

Το 40% των αγοραπωλητήριων εγγράφων αφορά σε ξένους υπηκόους χωρίς να περιλαμβάνονται κυπριακές εταιρείες ξένων συμφερόντων. Σκοπός της Βουλής σε σχέση με αυτή τη συζήτηση είναι η τροποποίηση του περί Κτήσης Ακίνητης Ιδιοκτησίας (Αλλοδαποί) Νόμου, έτσι που να διαφοροποιούνται οι διαδικασίες απόκτησης ιδιοκτησίας. Στις προθέσεις των βουλευτών είναι ο περιορισμός της ιδιοκτησίας σε ένα διαμέρισμα ή μία κατοικία μέχρι 200 τ.μ. Μέσα από τη συζήτηση προκύπτει πως το μεγαλύτερο πρόβλημα εμφανίζεται στην επαρχία Πάφου, όπου το ποσοστό που κατέχουν αλλοδαποί ξεπερνά το 10% της ιδιοκτησίας.

Γιατί η καθιστική ζωή μειώνει το προσδόκιμο

Της ΤΖΕΝ ΜΕΡΦΙ*

Είναι γνωστό ότι το να καθόμαστε για πολλές ώρες δεν κάνει καλό στην υγεία μας. Το σώμα μας δεν είναι σχεδιασμένο για κάτι τέτοιο. Μειώνει τα οφέλη της άσκησης και μπορεί να προκαλέσει προβλήματα όπως το «dead butt syndrome» (σύνδρομο νεκρών γλουτών). Αν και η καθιστική ζωή δεν είναι ακριβώς «το νέο κάπνισμα», η παρατεταμένη παραμονή σε καθιστή θέση αποτελεί σοβαρό κίνδυνο για το προσδόκιμο ζωής μας. «Το καθιστό επιταχύνει τη διαδικασία γήρανσης», εξηγεί η Κέτι Μπάουμαν, εμβιομηχανικός και συγγραφέας του βιβλίου «My Perfect Movement Plan». Από την υγεία των οστών και των αρθρώσεων μέχρι τη μυϊκή μάζα και τα επίπεδα ενέργειας, προσθέτει, «πολλά από αυτά που συνδέουμε με τη γήρανση επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από το πόσο χρόνο περνάμε καθιστοί». Και περνάμε πολύ χρόνο καθιστοί. Οι αριθμοί ποικίλλουν, αλλά υπολογίζεται ότι ο μέσος Αμερικανός κάθεται έως και 9,5 ώρες την ημέρα. Μελέτες δείχνουν ότι οι γυναίκες περνούν λιγότερο χρόνο καθιστές σε σύγκριση με τους άνδρες, ενώ παράλληλα επιβεβαιώνουν πως όλοι καθόμαστε περισσότερο από τις προηγούμενες γενιές.

Σοβαρές συνέπειες

Οι συνέπειες μπορεί να είναι σοβαρές. Για παράδειγμα, μια πρόσφατη μελέτη στην Ταϊβάν παρακολούθησε 480.000 άτομα ηλικίας 13 ετών και άνω και έδειξε ότι όσοι περνούν το μεγαλύτερο μέρος της

εργασίας ημέρας καθιστοί, διατρέχουν 34% υψηλότερο κίνδυνο θανάτου από καρδιαγγειακά νοσήματα και έχουν 16% μεγαλύτερο συνολικό κίνδυνο θνησιμότητας σε σύγκριση με εκείνους που ασκούν λιγότερο καθιστικές εργασίες. Ένας τρόπος για να μειωθεί ο κίνδυνος, γράφουν οι ερευνητές,

Για να αποφύγετε τις επιπτώσεις, προσθέστε περισσότερα διαλείμματα κίνησης και επιπλέον άσκηση στην καθημερινότητά σας, λένε οι ειδικοί.

είναι να προσθέσετε 15 έως 30 λεπτά σωματικής δραστηριότητας την ημέρα στην υπάρχουσα ρουτίνα σας. Άλλες μελέτες πηγαίνουν ένα βήμα παραπέρα, λέγοντας ότι όσοι κάνουν καθιστική ζωή πρέπει να διπλασιάσουν τις συνήθειες συστάσεις για εβδομαδιαία άσκηση. «Το συμπέρασμα είναι ότι η καθιστική ζωή αποτελεί έναν νέο, σοβαρό κίνδυνο για την υγεία», λέει ο Νέβιλ Οουεν, ανώτερος επιστήμονας στο Καρδιολογικό και Διαβητολογικό Ινστιτούτο Baker, στη Μελβούρνη της Αυστραλίας. Τι πρέπει όμως να γνωρίζετε και πώς θα μειώσετε τους κινδύνους από την παρατεταμένη καθιστική ζωή. Με απλά λόγια, η παρατεταμένη παραμονή σε καθιστή θέση κάνει κακό στην καρδιά, στις αρθρώσεις, στους μύς, στον μεταβο-

λισμό και στην ψυχική υγεία.

Αν η δουλειά σας απαιτεί να είστε καθιστοί, είναι απαραίτητο να ενσωματώσετε περισσότερη κίνηση στην καθημερινότητά σας. Για όσους περνούν πολλές ώρες καθιστοί, τα 150 λεπτά μέτριας αερόβιας άσκησης και προπόνησης δύναμης που συνιστώνται εβδομαδιαίως μπορεί να μην επαρκούν, τονίζει ο Τζέφρι Γουίτφιλντ, επιδημιολόγος στα Κέντρα Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων. Οσο περισσότερο κάθαστε τόσο περισσότερη άσκηση χρειάζεστε. Ορισμένα στοιχεία δείχνουν ότι πρέπει να τριπλασιάσετε αυτόν τον χρόνο, δηλαδή να κάνετε περίπου 60 λεπτά άσκησης ημερησίως, προσθέτει ο Γουίτφιλντ. Αν δεν μπορείτε να προσθέσετε τόσο δραστηριότητα στην ημέρα σας, δοκιμάστε να κάνετε μικρά διαλείμματα κίνησης σε όλη τη διάρκεια της ημέρας. Ο Μπράιαν Κλίβεν, κλινικός φυσιολόγος άσκησης στο Μαρνίετ του Ουισκόνσιν, προτείνει να ενσωματώσετε ασκήσεις στην καθημερινότητά σας στο γραφείο. Δοκιμάστε 10 έως 15 επαναλήψεις κάμψης και έκτασης των άκρων ποδιών, καθιστικές ανυψώσεις γαμπών ή επιτόπιο βάδην. Εναλλακτικά δοκιμάστε σύντομες τακτικές ασκήσεις.

Προτείνει να κάνετε κάτι κάθε μία ώρα ή να γυμνάζετε το κάτω μέρος του σώματος τη μία ώρα και το άνω μέρος την επόμενη. Ιδανικά, λέει, προσπαθήστε να αυξήσετε τους καρδιακούς παλμούς σας με περιπάτημα διάρκειας 2 έως 5 λεπτών ή ανεβοκατέβασμα σκαλοπατιών κάθε ώρα. Η εργασία σε όρθια στάση δαπανά περισσότερη ενέργεια από

Εκτάσεις, ανεβοκατέβασμα σκάλας, καθιστικές ανυψώσεις γαμπών ή επιτόπιο βάδην είναι ασκήσεις οι οποίες μπορούν να ενσωματωθούν στην καθημερινότητα του γραφείου. Κλινικοί φυσιολόγοι προτείνουν να κάνετε κάτι κάθε μία ώρα ή να γυμνάζετε το κάτω μέρος του σώματος τη μία ώρα και το άνω μέρος την επομένη.

την καθιστική, αλλά μπορεί επίσης να προκαλέσει πόνο. Το κλειδί είναι η τακτική κίνηση, ανεξάρτητα από τη στάση σας, εξηγεί η Μπέθανι Μπάρον Γκιμπς, επιδημιολόγος με έδρα το Πίτσμπουργκ στην Αμερικανική Καρδιολογική Εταιρεία.

Μικρές, συνεχείς κινήσεις

Όταν δεν είναι δυνατό να σπκωθείτε –όπως κατά τη διάρκεια μιας μεγάλης διαδρομής με το αυτοκίνητο–, τουλάχιστον θα πρέπει να αλλάζετε τη θέση του σώματός σας, ιδανικά κάθε 15 έως 30 λεπτά, συμπληρώνει η δρ Μπάρον Γκιμπς. Μπορείτε να κάνετε και μικρές κινήσεις, όπως να χτυπάτε ή να κουνάτε νευρικά τα πόδια κάθε λίγα λεπτά. Αλλάξτε τη θέση των ποδιών,

της λεκάνης και της σπονδυλικής στήλης, λέει η Μπάουμαν. «Διαβάστε τα emails σας με τα χέρια τεντωμένα πάνω από το κεφάλι ή ενώ στρέφετε τους ώμους σας δεξιά και αριστερά», προτείνει. Εναλλάξτε 30 λεπτά εργασίας σε όρθια στάση με 30 λεπτά σε καθιστή. Ωστόσο, αυτές οι μικρές, συνεχείς κινήσεις δεν είναι από μόνες τους αρκετές για τη διατήρηση της υγείας. Για να αποφύγετε τις επιπτώσεις της καθιστικής ζωής, προσθέστε περισσότερα διαλείμματα κίνησης και επιπλέον άσκηση στην καθημερινότητά σας, συμβουλεύει ο Γουίτφιλντ.

* Η Κ. Τζεν Μέρφι είναι ανεξάρτητη συγγραφέας με έδρα το Μπόλντερ του Κολοράντο.

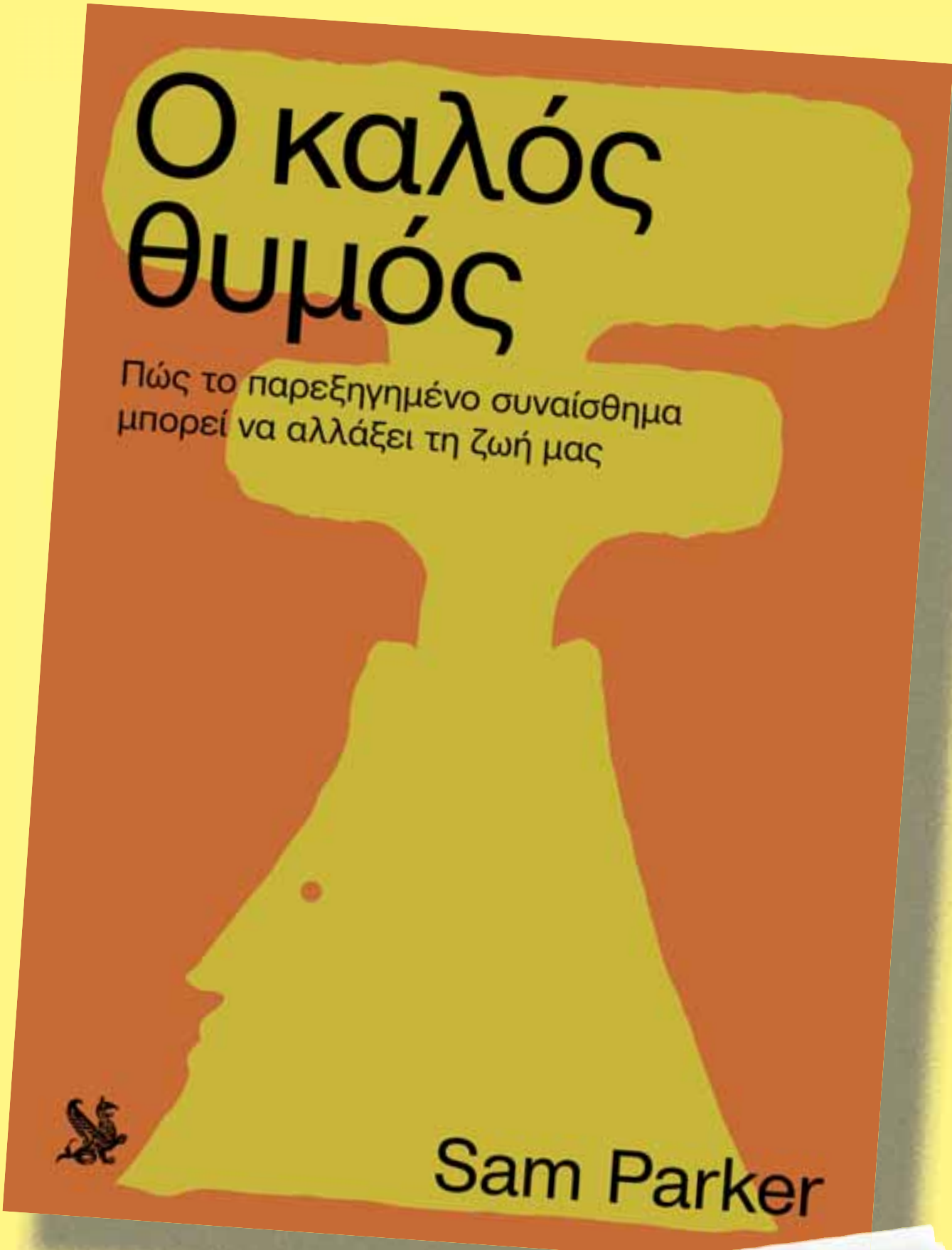
Κίνδυνος καρδιακών παθήσεων

Σύμφωνα με την Αμερικανική Καρδιολογική Εταιρεία, η παρατεταμένη καθιστική ζωή αυξάνει τον κίνδυνο ανάπτυξης καρδιακών παθήσεων ή εγκεφαλικού, ακόμη και για άτομα που ασκούνται τακτικά. Αρκούν μόλις 30 λεπτά παραμονής σε καθιστή θέση για να επηρεαστεί ο τρόπος λειτουργίας των αιμοφόρων αγγείων. Και όσο περισσότερο κάθαστε τόσο αυξάνονται οι κίνδυνοι για το καρδιαγγειακό σύστημα, ειδικά αν κάθαστε για περισσότερο από 10 ώρες. Η παραμονή σε καθιστή θέση για μεγάλα χρονικά διαστήματα έχει επίσης συνδεθεί με πόνους στην πλάτη. Μικρές μελέτες δείχνουν ότι η καθιστή στάση για πάνω από τέσσερις ώρες χωρίς διακοπή μπορεί να συμπίπτει με το ύψος του οσφυϊκού δίσκου. Επιπλέον, οι μεγάλοι μύες των ποδιών και των γλουτών μπορεί να αδρανοποιηθούν έπειτα από μόλις 30 λεπτά σε καθιστή θέση, σύμφωνα με τον Οουεν. Μακροπρόθεσμα αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μυϊκή αδυναμία και να προκαλέσει πόνους στη μέση ή στα γόνατα. Επίσης, όταν καθόμαστε καταναλώνουμε ελάχιστη ενέργεια. Με την πάροδο του χρόνου η καθιστική ζωή μπορεί να επηρεάσει τη ρύθμιση του σακχάρου στο αίμα και τη διάσπαση του λίπους, αυξάνοντας την πιθανότητα αύξησης βάρους και εμφάνισης διαβήτη τύπου 2. Σήμερα οι Αμερικανοί εργαζόμενοι καίνε περίπου 100 θερμίδες λιγότερο την ημέρα από ό,τι πριν από 50 χρόνια. Αυτό ισοδυναμεί με περίπου 30 λεπτά περπάτημα, λέει ο Τομ Ρικ, ειδικός σε θέματα άσκησης στο Mayo Healthy Living Program, στο Ρότσεστερ της Μινεσότα. Τέλος, το καθιστό επηρεάζει αρνητικά τη διάθεση και τη γνωστική λειτουργία, αυξάνοντας την πιθανότητα κατάθλιψης και άγχους.

Μπορεί να είναι τοξικός, βίαιος,
καταστροφικός, παραλυτικός.

Μπορεί όμως να γίνει
και σύμμαχός μας.

Ο θυμός
στην ιστορία,
στη φιλοσοφία,
στην ψυχολογία.
Στον ψηφιακό
κόσμο,
στις σχέσεις,
στην εργασία.
Ένα χρήσιμο
και αποκαλυπτικό
βιβλίο στην
πρώτη του έκδοση
στα ελληνικά.

Κυριακή
13 Ιουλίου

© Sam Parker, 2025: This translation of Good Anger: How Rethinking Rage Can Change Our Lives is published by Kathimerini by arrangement with Bloomsbury Publishing Plc.

Τον **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Μετά από τρία χρόνια ενός «πίγιαινε - έλα» του κανονισμού για τη θέσπιση πλαισίου για τον έλεγχο των άμεσων ξένων επενδύσεων στη χώρα, για λόγους εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης, είναι πιο κοντά από ποτέ η υιοθέτησή του. Πρακτικά, είναι το νομοσχέδιο, το οποίο στο μυαλό των Κυπρίων έχει περάσει ως «νομοσχέδιο Lonestar» και που εμφανίστηκε το καλοκαίρι του 2022 όταν το τεράστιο επενδυτικό ταμείο «Lonestar» πολióρκησε δύο συν μία φορές την Τράπεζα Κύπρου για πλήρη εξαγορά. Η ιστορία έδειξε ότι τελικά έκαναν σωστά που δεν αποδέχθηκαν την προσφορά, αυστηρά ομιλώντας για την τιμή, αφού η «Lonestar» έδινε κάτι λιγότερο από 2 ευρώ ανά μετοχή και τώρα η μετοχή της Τράπεζας Κύπρου έχει ξεπεράσει τα 6 ευρώ.

Το νομοσχέδιο της «Lonestar» που βγήκε στην επιφάνεια εκείνο το καλοκαίρι και το είχε φέρει ο πρώην υπουργός Οικονομικών, Κωνσταντίνος Πετρίδης, αποσκοπούσε στο να μπορεί το κυπριακό κράτος να έχει «λόγο» πάνω στην εξαγορά και να μπορεί να τη σταματήσει αν κρίνει ότι πρέπει. Και

Ερωτήματα προκύπτουν για το αν το ΥΠΟΙΚ θα μπορεί να σταματήσει πιθανή εξαγορά τράπεζας από κυπριακή εταιρεία, που όμως δεν είναι τράπεζα, και τα κεφάλαιά της είναι ξένα.

να πράττει το οτιδήποτε εφόσον η επένδυση αφορά επιχείρηση στρατηγικής σημασίας για την Κυπριακή Δημοκρατία. Το νομοσχέδιο σαφώς δεν θα είχε εφαρμογή μόνο για την περίπτωση της Τράπεζας Κύπρου, αλλά για «όποια» Τράπεζα Κύπρου θεωρούσε ότι είναι μεγάλη και στρατηγικής σημασίας.

Τα τραπεζικά δρώμενα πάλι είναι στο προσκήνιο, με αρκετές εξαγορές και πολλά «deal» τα οποία είναι στα «σκαριά». Το «τάιμινγκ» προώθησης του νομοσχεδίου σί-

γουρα δεν είναι τυχαίο, με την επενδυτική δραστηριότητα στο νησί γενικότερα να ανθεί. Οι ξένες επενδύσεις έχουν άνηψη, οι κυπριακές τράπεζες βλέπουν επενδυτές από τρίτες χώρες και η στόχευση είναι να καταστεί η Κύπρος ένα ισχυρό «επενδυτικό Hub». Ένα ισχυρό «επενδυτικό Hub» που «μεθαύριο» μπορεί να έρθει ένας ξένος επενδυτής και να θελήσει να αγοράσει μία εταιρεία στρατηγικής σημασίας για την Κύπρο. Ο στόχος του κράτους –όπως τόνισαν και

επίσημοι φορείς– σαφώς και δεν είναι να μπει ένα πλαίσιο ελέγχου που θα αποτελεί εμπόδιο στις επενδύσεις, αλλά να μπορεί να διαφυλάσσεται η ασφάλεια και δημόσια τάξη.

Στην περίοδο που η «Lonestar» πολιορκούσε την Τράπεζα Κύπρου το νομοσχέδιο είχε προχωρήσει στην ετοιμασία του από το ΥΠΟΙΚ με γοργούς ρυθμούς. Όταν σταμάτησε η πολιορκία, το υπουργείο Οικονομικών το έβαλε στο «συρτάρι», ενώ για τα επόμενα δύο χρόνια έκα-

νε μικρές «επανεμφανίσεις» στην επικαιρότητα. Είχε επανεμφανιστεί όταν υπήρξε έντονη επενδυτική όρεξη για τον τομέα της υγείας στην Κύπρο, όταν «funds» εξαγόρασαν την πλειοψηφία των μετοχών ιδιωτικών νοσοκομείων. Πλέον, επαναφέρεται σε μία χρονική περίοδο που υπάρχει πρόθεση επενδυτικού ανοίγματος από την Ινδία, «μπιούμινγκ» επενδυτικών κινήσεων στην Κύπρο λόγω γεωγραφικών αναταραχών από το Ισραήλ, την Ουκρανία και τη Ρωσία. Το «screening» σί-

γουρα δεν θα αφορά επενδύσεις από τις ΗΠΑ, καθώς έχει αποδείξει η Κύπρος την προτίμησή της προς τις επενδύσεις από τη Δύση. Σημειώνεται ότι, σκοπός του προτεινόμενου νομοσχεδίου είναι η εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/452 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαρτίου 2019, για τη θέσπιση πλαισίου για τον έλεγχο των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ένωση, για λόγους εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης.

Οι τράπεζες καταλύτης στο πλαίσιο για έλεγχο των ξένων επενδύσεων

Μετά από χρόνια επέστρεψε το νομοσχέδιο «Lonestar» – Ο ευρωπαϊκός κανονισμός, το τάιμινγκ και τα ερωτήματα που προκύπτουν

Σκοπός του προτεινόμενου νομοσχεδίου είναι η εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/452 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαρτίου 2019.

Ενδυνάμωση των ποιοτικών επενδύσεων μέσω FDI

Της **ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ**

Ιδιαίτερα επωφέλης για το επενδυτικό περιβάλλον της Κύπρου θα αποδειχθεί η θέσπιση πλαισίου για τον έλεγχο των άμεσων ξένων επενδύσεων, το οποίο θα κατατεθεί στη Βουλή των Αντιπροσώπων για ψήφιση. Το «screening» των επενδυτών που προνοεί το νομοσχέδιο για τον έλεγχο των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ευρώπη, για λόγους εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης, εξασφαλίζει τις ποιοτικές επενδύσεις, σύμφωνα με τους αρμόδιους φορείς. Την ίδια ώρα, δημιουργεί μηχανισμούς άμυνας στην κάθε χώρα με στόχο να παρέχει ένα σταθερό θεσμικό περιβάλλον το οποίο θα ενθαρρύνει και δεν θα αποτελεί εμπόδιο στην επενδυτική δραστηριότητα.

Ο Εθνικός Μηχανισμός Ελέγχου Άμεσων Ξένων Επενδύσεων, συνιστά την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2019/452 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαρτίου 2019, για τη θέσπιση πλαισίου για τον έλεγχο των άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ένωση, για λόγους εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης. Αξίζει να σημειώσουμε ότι το νέο νομοσχέδιο αντικαθιστά το αρχικό, το οποίο είχε κατατεθεί από την προηγούμενη κυβέρνηση το 2022 και είχε συζητηθεί στη Βουλή το 2024. Τότε είχαν εμφανιστεί κάποιες ενστάσεις και κατόπιν διαβουλεύσης, με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, έγιναν ορισμένες τροποποιήσεις.

Όπως έγινε γνωστό, ο σκοπός των μηχανισμών ελέγχου ξένων Άμεσων Επενδύσεων (Foreign Direct Investment - FDI) είναι να εξετάζουν και να αξιολογούν επενδύσεις από το εξωτερικό που ενδέχεται να θέσουν σε κίνδυνο την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη μιας χώρας. Αυτοί οι μηχανισμοί διασφαλίζουν ότι οι

ξένες επενδύσεις δεν υπονομεύουν ευαίσθητες τεχνολογίες, κρίσιμες υποδομές ή στρατηγικά περιουσιακά στοιχεία.

Με την εφαρμογή μηχανισμών ελέγχου FDI, τα κράτη αποκτούν τα απαραίτητα εργαλεία για την καλύτερη διαχείριση των κινδύνων που συνδέονται με τις ξένες επενδύσεις

Ο Εθνικός Μηχανισμός Ελέγχου Άμεσων Ξένων Επενδύσεων ανοίγει τον δρόμο για τη βελτίωση της θέσης της Κύπρου ως ώριμου επενδυτικού προορισμού.

και διασφαλίζουν ότι αυτές συμβαδίζουν με τα εθνικά συμφέροντα.

Ο έλεγχος

Ο μηχανισμός που θα θεσπιστεί στην Κύπρο, θα ελέγχει ό, τι εμπίπτει στις πρόνοιες του νόμου που θα ψηφιστεί και ως εκ τούτου τα ποσά που θα επενδυθούν από τους επενδυτές θα πρέπει να δηλωθούν και να ελεγχθούν. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», από έλεγχο θα περάσουν και οι επενδυτές από την Ινδία και τις ΗΠΑ που επέκτειναν τις επενδυτικές τους δραστηριότητες στην Κύπρο. Ωστόσο, ο συγκεκριμένος μηχανισμός ελέγχου δεν έχει αναδρομική ισχύ για τις ξένες επενδύσεις οι οποίες έχουν λάβει χώρα στην Κύπρο.

Οι πρόνοιες

Η νέα προτεινόμενη νομοθεσία δίνει στο υπουργείο Οικονομικών την εξουσία να εγκρίνει, να απαγορεύει ή να αναστρέφει ξένες επενδύσεις που επηρεάζουν κρίσιμους

Η Κύπρος γίνεται μέρος ενός ευρωπαϊκού επενδυτικού πλαισίου που στηρίζεται στη διαφάνεια, στη στρατηγική αξιολόγηση και στη θωράκιση κρίσιμων υποδομών.

τομείς της οικονομίας, όπως ενέργεια, τουρισμός, άμυνα, υγεία, μεταφορές επικοινωνίες, χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και τεχνολογίες διπλής χρήσης κ.ά.

Σύμφωνα με το νομοσχέδιο, ξένος επενδυτής ορίζεται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο από χώρα εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή της Ελβετίας και άμεση ξένη επένδυση θεωρείται κάθε επένδυση από ξένο επενδυτή με στόχο τη σταθερή συμμετοχή και ουσιαστική επιρροή στη διοίκηση επιχείρησης στρατηγικής σημασίας στην Κυπριακή Δημοκρατία.

Σύμφωνα με το Υπουργείο, και με βάση τις κύριες πρόνοιες του νομοσχεδίου, αρμόδια αρχή ορίζεται το υπουργείο Οικονομικών με εξουσία να εγκρίνει, να επιβάλλει όρους, να απαγορεύει, ή αναστρέφει επενδύσεις που ενδέχεται να επηρεάσουν την ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη. Συμπληρώνεται ότι η υποχρέωση

κοινοποίησης ενεργοποιείται όταν συντρέχουν σωρευτικά η απόκτηση ποσοστού συμμετοχής τουλάχιστον 25% στο μετοχικό κεφάλαιο και/ή στα δικαιώματα ψήφου ή αντίστοιχη δυνατότητα καθοριστικής επιρροής επί των δραστηριοτήτων της επιχείρησης, η αξία της άμεσης ξένης επένδυσης, είτε μεμονωμένα είτε σε συνδυασμό με άλλες συναλλαγές μεταξύ των ιδίων μερών εντός χρονικού διαστήματος δώδεκα μηνών από την ημερομηνία, κατά την οποία η άμεση ξένη επένδυση προγραμματίζεται να πραγματοποιηθεί, να ισούται ή υπερβαίνει το ποσό των δύο εκατομμυρίων ευρώ (€2.000.000) και η επένδυση να αφορά επιχείρηση στρατηγικής σημασίας.

Επιπλέον, η υποχρέωση κοινοποίησης απαιτείται, ανεξαρτήτως αξίας της επένδυσης, για περαιτέρω αύξηση του ποσοστού συμμετοχής από λιγότερο από 25% σε 25% ή περισσότερο και από λιγότερο από 50% σε 50% ή περισσότερο.

διατηρεί το δικαίωμα να εξετάζει οποιαδήποτε άμεση ξένη επένδυση, ανεξαρτήτως του αν εμπίπτει ή όχι στο πλαίσιο της υποχρεωτικής κοινοποίησης, στις περιπτώσεις όπου υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να θεωρηθεί ότι η άμεση ξένη επένδυση ενδέχεται να επηρεάσει την ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη της Κυπριακής Δημοκρατίας, ενώ στο νομοσχέδιο καθορίζονται επίσης τα χρονοδιαγράμματα ελέγχου των επενδύσεων και τα κριτήρια αξιολόγησης.

Για την υποστήριξη του έργου της αρμόδιας Αρχής συστήνεται επιταμελής Συμβουλευτική Επιτροπή με τη συμμετοχή αρμόδιων Υπουργείων, που θα παρέχει απολογημένες γραπτές εισηγήσεις προς την αρμόδια Αρχή, ενώ προβλέπονται διοικητικά πρόστιμα σε περίπτωση παραβίασης ή παράλειψης συμμόρφωσης με τις διατάξεις του Νόμου. Περαιτέρω, οι αποφάσεις της αρμόδιας Αρχής υπόκεινται σε προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Δικαστηρίου.

«Συνεννόηση» ΚΤΚ - κράτους

Μέσα στην έντονη επενδυτική δραστηριότητα των τελευταίων ετών που βιώνει η Κύπρος, αρκετή αφορά τις τράπεζες. Υπάρχουν μερικές τράπεζες στην Κύπρο που έχουν βάλει ταμπέλα «ανοιχτού πωλητηρίου» και είχαν ανά καιρούς προτάσεις για εξαγορά τους. Κάποιοι φάκελοι εξαγορών έμειναν στο «συρτάρι» της Κεντρικής, κάποιοι απορρίφθηκαν. Με το νομοσχέδιο αυτό –εάν ψηφιστεί από τη Βουλή– θα μπορεί η Κεντρική να έχει έναν παραπάνω «λόγο» πάνω σε μία πιθανή εξαγορά τράπεζας και να δρα επί του εδάφους αποτελεσματικότερα.

Αν και το νομοσχέδιο προβλέπει έλεγχο (screening) των μεγάλων επενδύσεων από επενδυτές τρίτων χωρών σε στρατηγικές για την Κυπριακή Δημοκρατία εταιρείες, ερωτηματικά προκύπτουν για το αν μπορεί να ελέγξει, ή και να σταματά επενδύσεις από επενδυτές που τα συμφέροντά τους είναι ξένα, αλλά είναι εγγεγραμμένες στην Κύπρο. Οι τράπεζες για παράδειγμα στην Κύπρο έχουν «πολιορκηθεί» από επενδυτές που δεν είχαν πριν σχέση με τα τραπεζικά δρώμενα, δεν είναι από τον τραπεζικό χώρο και δεν είχαν προηγούμενη τραπεζική άδεια. Ερωτηματικά λοιπόν προκύπτουν για το αν το υπουργείο Οικονομικών θα μπορεί να σταματήσει πιθανή εξαγορά τράπεζας από κυπριακή εταιρεία, που όμως παραδείγματος χάριν δεν είναι τράπεζα, και τα κεφάλαιά της είναι ξένα.

414 αναφορές το 2021

Σύμφωνα με τα στοιχεία που είχαν παρουσιαστεί το 2022 κατά την αρχική παρουσίαση του νομοσχεδίου, στις ευρωπαϊκές χώρες που έχουν ανάλογο κανονισμό -νομοθεσία για «screening», είχαν γίνει 414 αναφορές κατά την περίοδο του 2021. Σύμφωνα με την τότε πληροφόρηση, με το 86% των αναφορών που είχαν γίνει τερματίστηκαν οι συμφωνίες στην πρώτη φάση, 11% στη δεύτερη και 3% των περιπτώσεων για εξαγορές αποφάσισε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το μέλλον τους. Οι τομείς των εξαγορών ήταν για εταιρείες τεχνολογίες (ICT), χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, λιανικό και χονδρικό εμπόριο, αλλά και υπηρεσίες γενικότερα.

Η θετική εικόνα και το report

Κερδίζει αξιοπιστία η Κύπρος ως επενδυτικός προορισμός με τη θέσπιση του Εθνικού Μηχανισμού Ελέγχου Άμεσων Ξένων Επενδύσεων, τονίζει ο Invest Cyprus. Όπως ανέφερε ο γενικός διευθυντής του επενδυτικού φορέα της Κύπρου, Μάριος Τανούσης, η εναρμόνιση της Κύπρου με τον εν λόγω μηχανισμό ήταν κάτι για το οποίο ο Invest Cyprus πίεζε εδώ και αρκετό καιρό καθώς αποτελεί το «πιστοποιητικό» διασφάλισης των ποιοτικών επενδύσεων για τη χώρα. Ο κ. Τανούσης δήλωσε ότι είναι μεγάλης σημασίας το γεγονός ότι η Κύπρος πέρασε από το Υπουργικό Συμβούλιο τον μηχανισμό ελέγχου άμεσων ξένων επενδύσεων, καθώς αποδεικνύει για μια ακόμα φορά τη σημασία που αποδίδει στα θέματα ελέγχου ξένων επενδύσεων, οι οποίες εισέρχονται στο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Το νομοσχέδιο είναι προς τη σωστή κατεύθυνση και αναμένεται να επιφέρει αρκετά οφέλη στο επενδυτικό περιβάλλον της Κύπρου, τόνισε επισημαίνοντας ότι πλέον μέσω αυτού του μηχανισμού η Κύπρος θα υποχρεούται να ετοιμάζει μια αναφορά σε σχέση με τον έλεγχο της καταλληλότητας των επενδυτών η οποία θα αποστέλλεται στην Ευρώπη. Η έκθεση αυτή θα συμπεριλαμβάνει τα βασικά στοιχεία του επενδυτή, την οικονομική του κατάσταση, τον νομικό έλεγχο, το ιστορικό των επενδύσεων που καταγράφηκαν, ενδεχόμενες συμμετοχές του σε άλλες εταιρείες και το προφίλ κινδύνου του επενδυτή (ESG έλεγχοι) για σκοπούς κανονιστικής συμμόρφωσης και βιωσιμότητας.

Μπορεί και μέσα στο 2025 η Deutsche στην Κύπρο

Προχωρημένες οι διαδικασίες για να γίνουν έξι οσονούπω οι ανταποκρίτριες τράπεζες στο νησί

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Οι **τράπεζες** που λειτουργούν ως ανταποκρίτριες των κυπριακών τραπεζών για συναλλαγές σε δολάριο υπάρχει μεγάλη πιθανότητα από πέντε να γίνουν έξι, ακόμα και εντός του 2025.

Η Deutsche Bank μετά από επαφές που είχε με τον Σύνδεσμο Τραπεζών τους προηγούμενους μήνες μετουσιώθηκαν σε πραγματικό ενδιαφέρον, με τους υπευθύνους της Deutsche Bank που χειρίζονται αυτά τα ζητήματα να επισκέπτονται μόλις ένα μήνα μετά το νησί για να συζητήσουν τα «περαιτέρω». Την αποκάλυψη αυτή την έκανε ο μέχρι πρότινος πρόεδρος του Συνδέσμου Τραπεζών, ο CEO της Astrobank, κ. Αριστείδης Βουράκης, που εντός των επομένων μηνών θα γίνει CEO της Aegean Baltic Bank. Οι εποχές που η Κύπρος ήταν με μία μόνο ανταποκρίτρια τράπεζα, έχουν περάσει ανεπισημάντως. Για του λόγου το αληθές,

προ 10ετίας η μόνη ανταποκρίτρια τράπεζα στην Κύπρο σε δολάριο που κρατούσε τις «επάλξεις» ήταν η Citibank. Μία μετά την άλλη, οι ανταποκρίτριες τράπεζες σε δολάριο διέκοπταν τη συνεργασία τους με τις κυπριακές τράπεζες, λόγω κόστους συμμόρφωσης, αλλά και μείωσης ρίσκου, ενώ τα οφέλη που αποκόμιζαν δεν ήταν εφάμιλλα της παρουσίας τους στο νησί. Την τελευταία 10ετία ωστόσο μία μετά την άλλη οι ανταποκρίτριες τράπεζες έχουν «επιστρέψει» εκ νέου στο νησί, ποσοστιαία μία νέα κάθε δύο χρόνια.

Όπως μεταφέρθηκε στην «Κ» για την περίπτωση της Deutsche Bank, δεν αποκλείεται να δούμε κίνηση επανεμφάνισής της μετά από μία 10ετία πριν λήξει το τρέχον έτος. Η διαδικασία, εξάλλου, δεν είναι κάτι ιδιαίτερα χρονοβόρο, αντιθέτως θα λέγαμε, καθώς απλώς χρειάζεται υπογραφή μίας συμφωνίας. Δεν είναι εταιρεία που θα μεταφερθεί και δεν είναι κάτι που

Για τις **εκκαθαρίσεις** συναλλαγών που γίνονται σε δολάριο είναι οι: Citibank NA, JPMorgan Chase Bank NA, Bank of New York Mellon, BNY New York και Raiffeisen Bank International AG.

Σύμφωνα με αποτελέσματα του 2024, έκλεισαν 42.728 επιχειρηματικές σχέσεις με εταιρείες κελύφη και 125.872 σχετικοί τραπεζικοί λογαριασμοί στις κυπριακές τράπεζες.

θέλει χρόνο, αρκεί να ληφθούν σε «υψηλό επίπεδο» οι αποφάσεις. Στις ανταποκρίτριες τράπεζες για τις εκκαθαρίσεις συναλλαγών

που γίνονται σε δολάριο των δύο μεγάλων τραπεζών, της Τράπεζας Κύπρου και της Ελληνικής Τράπεζας, μέλους του Ομίλου Eurobank, αναλαμβάνουν στην παρούσα φάση οι: Citibank NA, JPMorgan Chase Bank NA, Bank of New York Mellon, BNY New York και Raiffeisen Bank International AG.

Εύσημα της Moneyval

Η απόφαση του να προχωρήσουν οι τράπεζες σε «roadshows» στο εξωτερικό και κυρίως στην Αμερική, ώστε να παρουσιάσουν τα μέτρα που έχουν υιοθετηθεί από τον καιρό της κρίσης, απέδωσαν καρπούς. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο συνυπολογίζεται η άμεση

υιοθέτηση κυρώσεων που δημιουργούνται από Αμερική, Ηνωμένο Βασίλειο και Ευρώπη, τα κλεισίματα ύποπτων λογαριασμών, ο τερματισμός σχέσεων με πελάτες που δεν δικαιολογούν τις πηγές των εσόδων τους, αλλά και η υιοθέτηση κανονισμών της Επιτροπής Moneyval.

Ενδεικτική και η πρόσφατη αναβάθμιση της Κύπρου από την Επιτροπή της Moneyval, που όπως μεταφέρει η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου αφορά την τέταρτη Ενισχυμένη Έκθεση Αξιολόγησης και Επανεκτίμησης Τεχνικής Συμμόρφωσης (4th Enhanced Follow-up Report & Technical Compliance Re-Rating). Εκεί, αποτυπώνεται

σημαντική πρόοδος που έχει επιτευχθεί αναφορικά με τη «Σύσταση 13», η οποία σχετίζεται με τις διασυννοριακές σχέσεις ανταπόκρισης, από την κατηγορία «μερικώς συμμορφούμενη» στην κατηγορία «σε μεγάλο βαθμό συμμορφούμενη».

Σύμφωνα με αποτελέσματα του 2024, βάσει εγκυκλίου και Οδηγιών για μέτρα δέουσας επιμέλειας έκλεισαν 42.728 επιχειρηματικές σχέσεις με εταιρείες κελύφη και 125.872 σχετικοί τραπεζικοί λογαριασμοί στις κυπριακές τράπεζες. Αποδείχθηκαν καθοριστικές οι κινήσεις αυτές ώστε να πληθύνουν οι ανταποκρίτριες τράπεζες σε δολάριο στην Κύπρο.

Η συμβολή της «μείωσης της βλάβης» στη δημόσια υγεία

Ο γενικός διευθυντής της Philip Morris Κύπρου και Μάλτας, Γρηγόρης Καμπέρης, εξηγεί πώς η καινοτομία και η επιστήμη οδηγούν τη μετάβαση σε λιγότερο επιβλαβείς επιλογές

Συνέντευξη στην **ANNA ΠΟΛΥΒΙΟΥ**

Η **έννοια** της «μείωσης βλάβης» κερδίζει όλο και περισσότερο έδαφος σε κρίσιμους τομείς της δημόσιας υγείας, επαναπροσδιορίζοντας τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται κάποιες βαθιά ριζωμένες συνήθειες. Στον τομέα του καπνού, η Philip Morris International έχει επενδύσει στρατηγικά στην ανάπτυξη καινοτομών, επιστημονικά τεκμηριωμένων εναλλακτικών προϊόντων που απευθύνονται σε ενήλικους καπνιστές. Ο γενικός διευθυντής της Philip Morris Cyprus, Γρηγόρης Καμπέρης, στη συνέντευξη που ακολουθεί μιλά για τη φιλοσοφία πίσω από τη μείωση βλάβης, τις επενδύσεις της εταιρείας στην τεχνολογία και την επιστήμη, και τη σημασία της συνεργασίας μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για τη διαμόρφωση μιας πιο βιώσιμης πολιτικής δημόσιας υγείας.

- **Πώς ορίζει η Philip Morris International τον όρο «μείωση βλάβης» στον τομέα του καπνού;**
- Η «μείωση βλάβης» είναι μια επιστημονικά τεκμηριωμένη προσέγγιση που δεν επικεντρώνεται μόνο στην εξάλειψη μιας επικίνδυνης συνήθειας, αλλά προωθεί πρακτικές ή τεχνολογίες που μειώνουν σημαντικά τους σχετικούς κινδύνους. Στον τομέα μας, σημαίνει την ανάπτυξη και διάθεση εναλλακτικών προϊόντων καπνού. Στη Philip Morris International, η καινοτομία είναι κεντρικός πυλώνας της στρατηγικής αυτής. Επενδύουμε στην επιστήμη και την τεχνολογία για την ανάπτυξη δυναμικά λιγότερο επιβλαβών επιλογών για ενήλικους καπνιστές που αλλιώς θα συνέχιζαν να καπνίζουν. Η «μείωση βλάβης» δεν αφορά μόνο τα προϊόντα, αλλά και την πρόσβαση σε τεκμηριωμένη πληροφόρηση. Πιστεύουμε πως η τεχνολογία είναι σύμμαχος τόσο

στην ανάπτυξη προϊόντων, όσο και στην ενημέρωση και ενδυνάμωση των πολιτών για πιο καλά ενημερωμένες αποφάσεις. Την ίδια στιγμή τονίζουμε ότι τα προϊόντα αυτά δεν είναι ακίνδυνα και δεν απευθύνονται σε ανήλικους ή/και μη καπνιστές. Επίσης, περιέχουν νικοτίνη η οποία είναι εθιστική.

- **Γιατί θεωρείτε ότι η προσέγγιση της «μείωσης βλάβης» είναι τόσο σημαντική σήμερα;**

- Η «μείωση βλάβης» εφαρμόζεται εδώ και δεκαετίες σε κρίσιμους τομείς της καθημερινότητάς μας. Στην αυτοκινητοβιομηχανία, η ζώνη ασφαλείας και οι αερόσακοι δεν αποτρέπουν τα ατυχήματα, αλλά περιορίζουν τις συνέπειες. Στα τρόφιμα, η μείωση ή αντικατάσταση της ζάχαρης συμβάλλει στην πρόληψη χρόνιων νοσημάτων. Στην ενέργεια, η στροφή σε καθαρότερες μορφές παραγωγής στοχεύει στην προστασία του περιβάλλοντος και της υγείας. Αυτές οι πρακτικές ευθυγραμμίζονται με μια ευρύτερη κοινωνική τάση, την ανάληψη προσωπικής ευθύνης για την υγεία, την πρόληψη και τον πιο συνειδητό τρόπο ζωής. Οι πολίτες πλέον ενημερώνονται καλύτερα και επιλέγουν πιο υπεύθυνα, γεγονός που ενισχύει τη δημόσια υγεία και περιορίζει την οικονομική επιβάρυνση στα δημόσια συστήματα υγείας.

- **Πώς συμβάλλει η Philip Morris International στη μετάβαση προς ένα μέλλον χωρίς καπνό τσιγάρου και πώς εντάσσεται η μείωση βλάβης στη στρατηγική της;**

- Καταρχάς, είναι σημαντικό να επαναλάβουμε κάτι που λέμε σταθερά ως Philip Morris International: αν κάποιος δεν καπνίζει, δεν πρέπει να ξεκινάει. Και αν καπνίζει, η καλύτερη επιλογή είναι η πλήρης διακοπή. Όμως η πραγματικότητα είναι πιο σύνθετη. Σύμφωνα με τον WHO, πάνω από 1 δισ. άνθρωποι

«**Πιστεύουμε** πως η τεχνολογία είναι σύμμαχος τόσο στην ανάπτυξη προϊόντων, όσο και στην ενημέρωση και ενδυνάμωση των πολιτών για πιο καλά ενημερωμένες αποφάσεις», δηλώνει ο κ. Καμπέρης.

«**Το αποτέλεσμα της στρατηγικής μας για μείωση βλάβης είναι ορατό, αφού σήμερα το 42% των καθαρών εσόδων της PMI προέρχεται από προϊόντα χωρίς καπνό τσιγάρου, τα οποία χρησιμοποιούν 38,6 εκατ. ενήλικες σε 95 χώρες**», αναφέρει ο κ. Καμπέρης.

παγκοσμίως συνεχίζουν να καπνίζουν, ενώ οι παραδοσιακές πολιτικές απαγόρευσης του καπνίσματος δεν φαίνεται να αποδίδουν. Πριν από 16 χρόνια, η Philip Morris International προχώρησε σε μια τολμηρή στρατηγική επιλογή, να μετασχηματίσει πλήρως το επιχειρηματικό της μοντέλο, επενδύοντας από το 2008 άνω των 14 δισ. δολαρίων στην ανάπτυξη εναλλακτικών προϊόντων, επιστρατεύοντας περισσότερους από 1.400 επιστήμονες, τεχνικούς και μηχανικούς. Το αποτέλεσμα είναι ορατό, αφού σήμερα το 42% των καθαρών εσόδων της PMI προέρχεται από προϊόντα χωρίς καπνό τσιγάρου, τα οποία χρησιμοποιούν 38,6 εκατ. ενήλικες σε 95 χώρες. Αυτά τα στοιχεία δείχνουν

την πρόοδο προς τον τελικό μας στόχο, ένα μέλλον όπου το τσιγάρο ανήκει στο παρελθόν.

Τα παραδείγματα

- **Ποιες ευρωπαϊκές χώρες, κατά τη γνώμη σας, αποτελούν παραδείγματα αναφορικά με την εφαρμογή πολιτικών μείωσης βλάβης; Μπορείτε να μας αναφέρετε κάποιες πρακτικές;**

- Υπάρχουν ήδη αρκετές ευρωπαϊκές χώρες που δείχνουν στην πράξη πώς μπορεί να εφαρμοστεί μια τεκμηριωμένη και ισορροπημένη πολιτική μείωσης της βλάβης από το κάπνισμα, με σεβασμό στην επιστήμη, στον πολίτη και οι αερόσακοι δεν αποτρέπουν τα ατυχήματα, αλλά περιορίζουν τις συνέπειες. Στα τρόφιμα, η μείωση ή αντικατάσταση της ζάχαρης συμβάλλει στην πρόληψη χρόνιων νοσημάτων. Στην ενέργεια, η στροφή σε καθαρότερες μορφές παραγωγής στοχεύει στην προστασία του περιβάλλοντος και της υγείας. Αυτές οι πρακτικές ευθυγραμμίζονται με μια ευρύτερη κοινωνική τάση, την ανάληψη προσωπικής ευθύνης για την υγεία, την πρόληψη και τον πιο συνειδητό τρόπο ζωής. Οι πολίτες πλέον ενημερώνονται καλύτερα και επιλέγουν πιο υπεύθυνα, γεγονός που ενισχύει τη δημόσια υγεία και περιορίζει την οικονομική επιβάρυνση στα δημόσια συστήματα υγείας.

- **Πόσο αναγκαία θεωρείτε τη συνεργασία του ιδιωτικού με τον δημόσιο τομέα στην προσπάθεια μείωσης βλάβης;**

- Η συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα είναι απολύτως αναγκαία. Η μείωση της βλάβης από το κάπνισμα είναι μια σύνθετη πρόκληση που απαιτεί συλλογική δράση από την πολιτεία, την επιστημονική κοινότητα, τον ιδιωτικό τομέα, τους επαγγελματίες υγείας και την κοινωνία των πολιτών. Η συλλογική αυτή δράση δούλεψε πολύ καλά στην αντιμετώπιση της

τελευταίας παγκόσμιας πανδημίας. Όταν οι θεσμοί, οι επιχειρήσεις και οι πολίτες συνεργάζονται με κοινό σκοπό, τα αποτελέσματα είναι άμεσα και μετρήσιμα. Το ίδιο ισχύει στην κλιματική αλλαγή και την οδική ασφάλεια, η σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα επιταχύνει τη μετάβαση σε πιο βιώσιμες πρακτικές. Ο ιδιωτικός τομέας φέρνει την τεχνολογία, την καινοτομία και τα επιστημονικά τεκμηριωμένα προϊόντα. Όμως, για να φτάσουν στους ενήλικους καπνιστές, απαιτείται ένα σωστό ρυθμιστικό πλαίσιο και ενημέρωση. Η πολιτεία θέτει τους κανόνες, η επιστημονική κοινότητα αξιολογεί τις επιλογές, και οι πολίτες μπορούν να συνδιαμορφώσουν λύσεις με βάση τις πραγματικές ανάγκες. Μόνο με συνεργασία όλων μπορούμε να πετύχουμε ουσιαστικά και βιώσιμα αποτελέσματα.

Ο χάρτης στην Ευρώπη

- **Πώς βλέπετε να διαμορφώνεται ο χάρτης της μείωσης βλάβης στην Ευρώπη τα επόμενα χρόνια;**

- Διαχρονικός στόχος της ευρωπαϊκής πολιτικής δημόσιας υγείας είναι η μείωση του ποσοστού των καπνιστών στην Ε.Ε. σε λιγότερο από 5% έως το 2040. Η τεχνολογία εξελίσσεται ταχύτερα από τη νομοθεσία, φέρνοντας στο προσκήνιο νέα εναλλακτικά προϊόντα τα οποία, εφόσον αξιοποιηθούν σωστά, μπορούν να επιταχύνουν τη μείωση της βλάβης. Πιστεύω ότι είναι αναγκαίο η Ευρώπη να κινηθεί προς ένα πιο ενωμένο και επιστημονικά τεκμηριωμένο ρυθμιστικό πλαίσιο, που θα ισορροπεί μεταξύ καινοτομίας, προστασίας της δημόσιας υγείας και δικαιοσύνης των ενήλικων καπνιστών στην τεκμηριωμένη επιλογή. Ήδη, βλέπουμε χώρες όπως η Σουηδία να επιτυγχάνουν χαμηλά ποσοστά καπνίσματος, με έξιπνες πολιτικές προσαρμογές σε εναλλακτικές.

Της **ΔΩΡΙΤΑΣ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ**

Πέραν από τα χιλιοειπωμένα οφέλη που ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Χριστοδουλίδης και οι φορείς της οικονομίας έχουν προτάξει για την επικείμενη φορολογική μεταρρύθμιση, η οποία καλώς εκδόντων των πραγμάτων θα γίνει αρχές του 2026, φαίνεται να προκύπτουν και κάποια αρνητικά, όπως μικρή κάμψη εσόδων στα κρατικά ταμεία του κράτους από φόρους.

Σύμφωνα με στοιχεία που κατέχει η «Κ», εκτιμήσεις καταδεικνύουν ότι το φορολογικό πλαίσιο που άρχισε να διαμορφώνεται από τον Σεπτέμβριο του 2023 και αναμένεται να ολοκληρωθεί τον Σεπτέμβριο φέτος με την κατάθεση των τροποποιητικών νομοσχεδίων στη Βουλή θα επιφέρει μια άμεση ελαφρά υποχώρηση των εσόδων της τάξης των €12 εκατ. Πιο συγκεκριμένα, η δημοσιονομική επιπτώση από την απώλεια εσόδων από φυσικά πρόσωπα υπολογίζεται να ανέλθει στα €150 εκατ., ενώ η άμεση απώλεια εσό-

Οι εκτιμήσεις καταδεικνύουν ότι το νέο πλαίσιο θα επιφέρει μια άμεση ελαφρά υποχώρηση των εσόδων του κράτους από φόρους.

Ο Πρόεδρος προέτρεψε τα κόμματα να κινηθούν με υπευθυνότητα - Η αύξηση της ανταγωνιστικότητας και η ενίσχυση της διαφάνειας συμβάλλουν στην επίτευξη της εφαρμογής της από την κυβέρνηση.

δων από τις επιχειρήσεις εκτιμάται ότι θα φτάσει στα €264 εκατ. Συνολικά δηλαδή τα έσοδα από φόρους αναμένεται να φτάσουν τα €414 εκατ. Την ίδια ώρα, οι ίδιες εκτιμήσεις αναφέρουν ότι τα άμεσα έσοδα από την εφαρμογή του προτεινόμενου πλαισίου βάσει των υπολογισμών της κυβέρνησης θα ανέλθουν στα €402 εκατ.

Εντούτοις, διευκρινίζεται ότι η φορολογική μεταρρύθμιση θα πρέπει να προσεγγιστεί μακροπρόθεσμα καθώς θα ενισχύσει τη φορολογική δικαιοσύνη και θα προωθήσει την ανταγωνιστικότητα μεσοπρόθεσμα. Ταυτόχρονα θα προσελκύσει επενδύσεις και θα ενθαρρύνει την επιχειρηματικότητα.

Τα συγκεκριμένα ποσά που αφορούν τον άμεσο δημοσιονομικό αντίκτυπο από την προτεινόμενη φορολογική μεταρρύθμιση συζητήθηκαν εκτενώς κατά τη διάρκεια συνεδρίας του Εθνικού Συμβουλίου την περασμένη Πέμπτη, όπου ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας στην παρουσία του υπουργού Οικονομικών Μάκη Κεραυνού, προχώρησε σε ενημέρωση των πολιτικών αρχηγών αναφορικά με τα νομοσχέδια του πλαισίου.

Τι ενσωματώθηκε

Δεκαέξι συνολικά φορολογικές αλλαγές φαίνεται να ενσωματώθηκαν στο τελικό πλαίσιο της φορολογικής μεταρρύθμισης. Ειδικότερα, το ΥΠΟΙΚ έχει διαμορφώσει 4 αλλαγές για τους

φόρους που αφορούν τα νοικοκυριά και δώδεκα αλλαγές για τους φόρους που αφορούν τα νομικά πρόσωπα.

4 αλλαγές για νοικοκυριά

- Αύξηση του αφορολόγητου εισοδήματος στις €20.500 από €19.500 που είναι σήμερα (αύξηση €1.000), διαφοροποίηση των φορολογικών κλιμάκων και μεταφορά του ανώτατου φορολογικού συντελεστή 35% σε φορολογητέο εισόδημα μεγαλύτερο των €80 χιλ.
- Για ετήσια εισοδήματα μέχρι €20.500 δεν θα επιβάλλεται φόρος, από €20.501-€30.000 ο φόρος θα είναι 20% και εισοδήματα από €30.001 μέχρι €40.000 ο φορολογικός συντελεστής θα είναι 25%. Για εισοδήματα από €40.001 μέχρι €80.000 θα επιβάλλεται φόρος 30% και για εισοδήματα πέραν των €80.000 ο φόρος θα είναι 35%.

- Εκπτώσεις – για κάθε σύζυγο, μονογονιό, κάθε τέκνο κτλ. (€1000-€2.000/χρόνο)
- Εκπτώση για ενεργειακή αναβάθμιση οικίας.

12 αλλαγές για εταιρείες

- Κατάργηση λογιζόμενης διανομής.
- Μείρισμα – 5% (με Αντι-καταχρηστικές Δικλίδες).
- Αύξηση του εταιρικού φόρου από 12,5% σε 15%.
- Φορολογική κατοικία – ενισχύονται οι 60 μέρες – 183 μέρες παραμένουν.
- Διατηρείται το νομικό πλαίσιο των Non Dom – επέκταση της περιόδου με καταβολή εφάπαξ ποσού.
- Καταργείται το 1,5% premium για τις ασφαλιστικές εταιρείες.
- Κίνητρα για παροχή μετοχών από εργοδότη σε υπαλλήλους.

- Φορολόγηση κερδών από κρυπτοστοιχεία (8% στα εισοδήματα).
- 20% πάνω σε αποζημιώσεις/μπόνους σε υπαλλήλους.
- Ασφαλιστικά Μέτρα για τις φορολογούμενες αποδοχές διευθυντών (με χρονικό συγκριτικό πλαίσιο το 2024).
- Καταργείται η έκτακτη αμυντική εισφορά.
- Στα πλαίσια αντιπαροχής ακίνητης περιουσίας δεν θα καταβάλλεται ΦΑΠ (CGT).

Τα μηνύματα

Η κυβέρνηση επιδίωξε να καταστήσει σαφές στους πολιτικούς αρχηγούς ότι δεν είναι αποδεκτή οποιαδήποτε καθυστέρηση της ψήφισης των νομοσχεδίων που αφορούν στη φορολογική μεταρρύθμιση. Το ζητούμενο, είπε ο Πρόεδρος, είναι να μην θέσουμε σε

κίνδυνο τη θετική οικονομική τροχιά της Κύπρου. Ιδιαίτερη έμφαση έδωσε ο κ. Χριστοδουλίδης στην αποφυγή ενός ενδεχόμενου κλίματος αβεβαιότητας στο επιχειρηματικό και επενδυτικό περιβάλλον της χώρας. Όπως επισημάνθηκε, η διαμόρφωση του νέου φορολογικού πλαισίου εστιάζει στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας, την ενίσχυση της διαφάνειας, τη διόρθωση των στρεβλώσεων που εντοπιζόνταν στο φορολογικό σύστημα της Κύπρου τόσο για τα νοικοκυριά όσο και για τις επιχειρήσεις, την προσέλκυση παραγωγικών και ποιοτικών επενδύσεων και την ενίσχυση του διαθέσιμου εισοδήματος των πολιτών.

Όπως πληροφορούμαστε, ο Πρόεδρος έκανε αναφορά και στις βουλευτικές εκλογές του Μαΐου του 2026 συστήνοντας στα κόμματα όπως κινηθούν με υπευθυνότητα σε σχέση με την εξέταση των νομοθετημάτων που αφορούν το προτεινόμενο φορολογικό πλαίσιο.

Η διαδικασία

Η κυβέρνηση προσπαθώντας να επισπεύσει την ψήφιση των σχετικών νομοσχεδίων, θα τα προωθήσει άμεσα ενώπιον των κομμάτων έτσι ώστε να μη χαθεί πολύτιμος χρόνος στη Βουλή. Στη συνέχεια, θα ζητηθεί από τη νομική υπηρεσία να προτεριοποιήσει την εξέτασή τους προκειμένου να οδηγηθούν τον Σεπτέμβριο ενώπιον της αρμόδιας επιτροπής οικονομικών της Βουλής προς συζήτηση.

Ωστόσο, όπως πληροφορούμαστε, κρίνεται αβέβαιο ότι η αρμόδια επιτροπή θα είναι έτοιμη για να συζητήσει και να προωθήσει στην Ολομέλεια τα νομοσχέδια αυτά εντός του χρονικού περιθωρίου που απομένει μέχρι το τέλος του έτους, καθώς θα είναι επιφορτισμένη με την εξέταση των προ-υπολογισμών.

Τα νομοσχέδια, εκτιμάται ότι θα αναρτηθούν στο διαδίκτυο για δημόσια διαβούλευση γύρω στις 9 Ιουλίου. Με την ολοκλήρωση της διαβούλευσης, το υπουργείο Οικονομικών θα αξιολογήσει τα σχόλια που θα ληφθούν και θα ενσωματώσει, κάποια από αυτά, στο τελικό κείμενο των νομοσχεδίων. Ο νομοτεχνικός έλεγχος των νομοσχεδίων και η δημόσια διαβούλευση που θα τρέχει παράλληλα αναμένεται να διαρκέσει περίπου δύο μήνες.

Γκρίνια από αντιπολίτευση

Οι πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι τα κόμματα της αντιπολίτευσης επισήμαναν ότι θα συνέβαλλε ουσιαστικότερα να πραγματοποιηθεί διαβούλευση για τη διαμόρφωση των νομοσχεδίων πριν την τελική τους κατάρτιση και κατάθεση στη Βουλή.

Υπενθυμίζεται ότι η ετοιμασία του νέου φορολογικού πλαισίου ανατέθηκε στο Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ) του Πανεπιστημίου Κύπρου, το οποίο ζήτησε εισηγήσεις και σχόλια από 60 συνολικά επαγγελματικούς φορείς και συνδέσμους στο πλαίσιο της διαβούλευσης και έλαβε σχετικές γνωματεύσεις από ξένους εμπειρογνώμονες.

Το 14% των καθυστερήσεων στις πτήσεις στην Ευρώπη αποδίδεται στην Ελλάδα

Της **ΜΑΤΙΝΑΣ ΧΑΡΚΟΦΤΑΚΗ**

Για μία ακόμη θερινή σεζόν, οι καθυστερήσεις στις πτήσεις στα ελληνικά αεροδρόμια, με αιχμή το «Ελευθέριος Βενιζέλος», χτυπούν κόκκινο. Στο διαχρονικό πρόβλημα της κορεσμένης εναέριας κυκλοφορίας προστίθεται φέτος και ο αντίκτυπος της κρίσης στη Μέση Ανατολή, που έχει προκαλέσει μαζικές αναδρομολογήσεις μέσω νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Η πίεση στον ελληνικό εναέριο χώρο εντείνεται, καθώς αυξάνεται ο αριθμός δρομολογίων που, μη μπορώντας να πετάξουν πάνω από τις εμπόλεμες περιοχές, στρέφονται προς τη χώρα μας. Το αποτέλεσμα είναι περισσότερες καθυστερήσεις και περιορισμένα λειτουργικά περιθώρια για το ήδη επιβαρυνόμενο σύστημα διαχείρισης εναέριας κυκλοφορίας.

Σύμφωνα με την πρόσφατη ενημέρωση που έδωσε στη δημοσιότητα ο EuroControl, η Ελλάδα συγκαταλέγεται, μαζί με τη Γαλλία και την Ισπανία, στα λεγόμενα «hot spots» του ευρωπαϊκού δικτύου, δηλαδή στις περιοχές με τη μεγαλύτερη συμφόρηση. Την εβδομάδα

16 έως 22 Ιουνίου 2025, το 14% των συνολικών καθυστερήσεων στην Ευρώπη συνδέθηκε με τη χώρα μας.

Το ήδη φορτωμένο σύστημα διαχείρισης εναέριας κυκλοφορίας στην Ελλάδα επιφορτίστηκε ακόμη περισσότερο, λόγω των περιορισμών που επέφεραν η κλιμάκωση

Οι μαζικές αναδρομολογήσεις λόγω της κρίσης στη Μέση Ανατολή επιβαρύνουν το ήδη φορτωμένο σύστημα ελέγχου εναέριας κυκλοφορίας.

της έντασης στη Μέση Ανατολή και η συνακόλουθη αναδρομολογηση πτήσεων μέσω του ελληνικού εναέριου χώρου. Όπως αναφέρεται, περίπου 1.000 πτήσεις αναδρομολογήθηκαν μέσω Αιγύπτου και Κύπρου και στη συνέχεια διήλθαν από νοτιοανατολική και κεντρική Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένων

Σύμφωνα με την πρόσφατη ενημέρωση που έδωσε στη δημοσιότητα ο EuroControl, η Ελλάδα συγκαταλέγεται, μαζί με τη Γαλλία και την Ισπανία, στα λεγόμενα «hot spots» του ευρωπαϊκού δικτύου, δηλαδή στις περιοχές με τη μεγαλύτερη συμφόρηση.

της Ελλάδας, με σημαντική επίδραση στην κατανομή της εναέριας κυκλοφορίας, ενώ επιπλέον

800 πτήσεις ακυρώθηκαν. Υπό αυτές τις συνθήκες, ο EuroControl ως διαχειριστής του δικτύου βρι-

σκεται σε στενό συντονισμό με την Ελλάδα, την Αίγυπτο και την Κύπρο για την αντιμετώπιση της κρίσης στη Μέση Ανατολή, εφαρμόζοντας πρόσθετα επιχειρησιακά μέτρα.

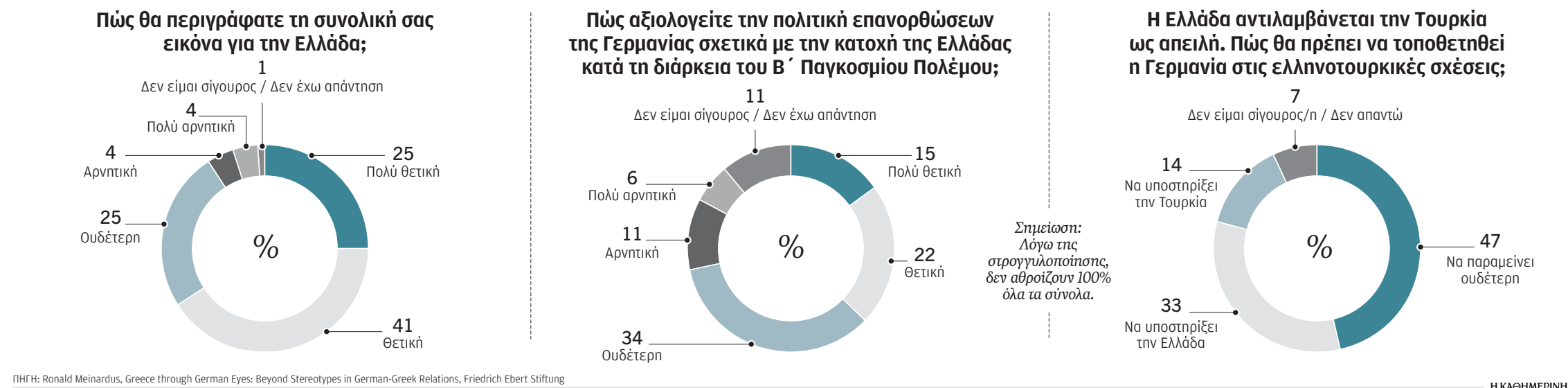
Ακόμη πιο δυσμενής είναι η εικόνα στη Γαλλία, η οποία συγκεντρώνει το 40% των συνολικών καθυστερήσεων. Η χώρα αντιμετωπίζει σοβαρές ελλείψεις προσωπικού και προβλήματα χωρτικότητας, που αναμένεται να συνεχιστούν και τις επόμενες εβδομάδες, επιδεινούμενα και από τις αντίζoες καιρικές συνθήκες.

Το 12% οφείλεται στην Ισπανία καθώς επίσης πλήττεται από ζητήματα χωρτικότητας και κακές καιρικές συνθήκες. Σε αυτό το πλαίσιο, σε εξέλιξη βρίσκονται διαβουλεύσεις με τα αεροδρόμια του Δουβλίνου, της Λισσαβώνας, της Αθήνας και του Παρισιού (Charles de Gaulle), με στόχο την επίλυση προβλημάτων που σχετίζονται με την αδυναμία κάλυψης της προγραμματισμένης χωρτικότητας. Επισημαίνεται ότι οι καθυστερήσεις που παρατηρούνται, αποδίδονται στην απόκλιση μεταξύ της θεωρητικής δυναμικότητας

που έχει συμφωνηθεί και της πραγματικής επιχειρησιακής απόδοσης των αεροδρομίων.

Το ζήτημα της δυναμικότητας του συστήματος εναέριας κυκλοφορίας στην Ελλάδα παραμένει στο επίκεντρο από την επάνοδο στην κανονικότητα, καθώς εξακολουθούν να υπάρχουν σοβαρές προκλήσεις προς επίλυση. Η πρόσφατη συμφωνία μεταξύ των ελεγκτών εναέριας κυκλοφορίας και της κυβέρνησης προβλέπει την ψήφιση τροπολογίας που αντιμετωπίζει κρίσιμα ζητήματα τα οποία είχαν επισημανθεί από τους ελεγκτές.

Σε αυτά περιλαμβάνεται η παροχή κινήτρων για την επιστροφή ελεγκτών που έχουν μετακινηθεί σε διοικητικές θέσεις στους πυργούς ελέγχου, καθώς και η απελευθέρωση της χορήγησης των προβλεπόμενων επιδομάτων τους. Από την πλευρά τους, οι ελεγκτές δεσμεύτηκαν να αυξήσουν τον αριθμό των επιτρεπόμενων κινήσεων ανά ώρα, ωστόσο μέχρι σήμερα αυτή η βελτίωση δεν έχει αποτυπωθεί στην πράξη, σύμφωνα με κύκλους της αγοράς των αερομεταφορών.

«Παράδεισος» φιλοξενίας με νόστιμο φαγητό

Τι προκύπτει από τη μελέτη «Η Ελλάδα μέσα από τα μάτια των Γερμανών», που βασίστηκε σε έρευνα κοινής γνώμης

Της **ΛΙΝΑΣ ΓΙΑΝΝΑΡΟΥ**

«**Οι Έλληνες** θέλουν ακόμη περισσότερο από τα δισεκατομμύριά μας!» (Bild), «Είναι οι Έλληνες τρελοί;» (Die Zeit), «Γιατί πληρώνουμε τους Έλληνες για τις πολυτελείς συντάξεις τους;» (Bild). Πέρα από τον στερεοτυπικό τρόπο με τον οποίο μας παρουσίαζε μέρος του γερμανικού Τύπου την περίοδο της οικονομικής κρίσης («τεμπέληδες», «γλεντζέδες», «επαίτες»), ελάχιστα έχουν γίνει γνωστά τα τελευταία 20 χρόνια για το πώς οι Γερμανοί αντιλαμβάνονται την Ελλάδα και τον ελληνικό λαό. Απνχούν άραγε ακόμη (αν απηχούσαν ποτέ) εκείνοι οι τίτλοι την εικόνα που έχουν οι Γερμανοί για την Ελλάδα;

Κάθε άλλο, υποστηρίζει ο Γερμανός πολιτικός αναλυτής, κύριος ερευνητής και συντονιστής ερευνητικών προγραμμάτων για τις σχέσεις Ελλάδας - Γερμανίας στο ΕΛΙΑΜΕΠ, Ρόναλντ Μαϊνάρντους, στη μελέτη του «Η Ελλάδα μέσα από τα μάτια των Γερμανών: Πέρα από τα στερεότυπα στις ελληνογερμανικές σχέσεις» (έκδοση ίδρυμα Friedrich Ebert Stiftung), η οποία βασίστηκε

«**Δέκα χρόνια μετά την κορύφωση της οικονομικής κρίσης, μόλις ένας στους δέκα Γερμανούς συνδέει πλέον τη χώρα με αυτούς τους όρους», γράφει ο συντάκτης της ανάλυσης, Ρόναλντ Μαϊνάρντους.**

σε έρευνα κοινής γνώμης που πραγματοποιήθηκε στη Γερμανία τον περασμένο Μάρτιο.

Αντιστροφή

Η στάση των Γερμανών απέναντι στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται πλέον «συντριπτικά θετική», με τους όποιους αρνητικούς συνειρμούς να έχουν τεθεί στο περιθώριο. «Οι σκιές του παρελθόντος, συμπεριλαμβανομένων των πιο σκοτεινών κεφαλαίων που αφορούν τη Γερμανία – όπως η Κατοχή κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ή η οικονομική κρίση της δεκαετίας του 2010–, δεν επηρεάζουν σημαντικά την εικόνα της Ελλάδας για την πλειοψηφία των ερωτηθέντων», σχολιάζει ο Ρόναλντ Μαϊνάρντους.

Ειδικότερα, η συντριπτική πλειοψηφία των Γερμανών βλέπει την Ελλάδα μέσα από το πρίσμα του τουρίστα: ως έναν παράδεισο διακοπών με ζεστό, ηλιόλουστο καιρό όλο τον χρόνο, εξαιρετικό φαγητό, φιλόξετους ανθρώπους, συναρπαστική Ιστορία και σημαντικά πολιτιστικά και ιστορικά μνημεία.

Τόπος διακοπών

Όπως προκύπτει από την ανάλυση της έρευνας, η Ελλάδα αποτελεί μια φέτα παραδείσου, έναν τόπο όπου οι Γερμανοί επιθυμούν να περάσουν «τις πιο πολύτιμες ημέρες του

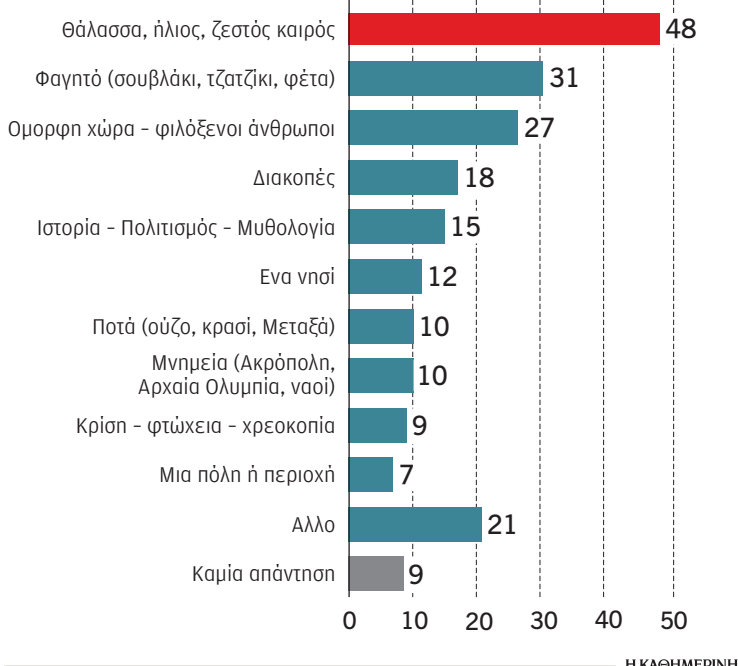
χρόνου», δηλαδή τις διακοπές τους. Ο ήλιος και η θάλασσα είναι οι πρώτες λέξεις που τους έρχονται στο μυαλό όταν σκέφτονται την Ελλάδα, ενώ ακολουθούν οι γεύσεις μας – το σουβλάκι, το τζατζίκι, η φέτα. Η ομορφιά, η φιλοξενία, οι διακοπές συμπληρώνουν τις πρώτες θέσεις στη λίστα.

Σημαντικά πιο χαμηλά –αν και παρόντες– βρίσκονται οι συνειρμοί με την «Ιστορία, τον πολιτισμό, τη μυθολογία», καθώς και με τα παγκοσμίως γνωστά ιστορικά και αρχαιολογικά μνημεία της χώρας. Πολιτικές αναφορές όπως «κρίση, φτώχεια, χρεοκοπία» εμφανίζονται μόνο στο τέλος – ένα βασικό εύρημα αυτής της ανάλυσης.

«Δέκα χρόνια μετά την κορύφωση της οικονομικής κρίσης, η οποία, περισσότερο από κάθε άλλο γεγονός από την αποκατάσταση της δημοκρατίας στην Ελλάδα πριν από 50 χρόνια, διατάραξε σοβαρά τις ελληνογερμανικές σχέσεις», γράφει ο Μαϊνάρντους, «μόλις ένας στους δέκα Γερμανούς συνδέει πλέον την Ελλάδα με αυτούς τους όρους». Οι νεότεροι Γερμανοί, ειδικότερα, είναι ακόμη λιγότερο πιθανό να συνδέσουν τη χώρα μας με αυτό το σκοτεινό επεισόδιο.

Τα δύο τρίτα των ερωτηθέντων (66%) έχουν θετική ή πολύ

Ποιες είναι οι τρεις πρώτες λέξεις που σας έρχονται στο μυαλό όταν σκέφτεστε την Ελλάδα;

θετική εικόνα για την Ελλάδα. Μόνο μια μικρή μειοψηφία, το 8%, δεν συμπεριλαμβάνει αυτή την άποψη. Όπως ήταν αναμενόμενο από όσους είχαν ήδη ταξιδέψει στη χώρα μας (σχεδόν οι μισοί – 46%), η συντριπτική πλειοψηφία (89%) έχει θετική ή πολύ θετική εικόνα για την Ελλάδα.

Όπως σημειώνει ο συγγραφέας της μελέτης, το 2024 σπι-

μειώθηκε νέο ρεκόρ, με πάνω από 5,2 εκατομμύρια Γερμανούς να επισκέπτονται την Ελλάδα – αύξηση 15% σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. Για τους νεότερους, το οικονομικό και συγκεκριμένα το συγκριτικά χαμηλότερο κόστος ταξιδιού είναι ένας λόγος για να επιλέξουν την Ελλάδα για τις διακοπές τους.

Για τους μεγαλύτερους αρ-

κούν ο καιρός (75%) και η φιλοξενία μας (61%). Ενδιαφέρον έχει και η εκτίμηση ότι σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση θετικής άποψης για την Ελλάδα έχουν τα περίπου 3.300 ελληνικά εστιατόρια που λειτουργούν στη Γερμανία! Το 58% των ερωτηθέντων τα θεωρεί σημείο επαφής με τη χώρα μας – ιδίως για όσους έχουν ήδη ταξιδέψει στην Ελλάδα η επίσκεψη σε κάποια tavern είναι «μίνι διακοπές».

Τα «βαρίδια»

Όπως παρατηρεί πάντως ο κ. Μαϊνάρντους, υπάρχουν θέματα που ρίχνουν βαριά σκιά στις διμερείς σχέσεις μας. Για σχεδόν το ένα τρίτο των ερωτηθέντων η ναζιστική κατοχή παίζει «πολύ σημαντικό» ή «σημαντικό» (27%) ρόλο στην αντίληψή τους για την Ελλάδα.

Άλλο ένα τρίτο δηλώνει ότι δεν έχει άποψη επί του θέματος, ενώ το 31% θεωρεί ότι η Κατοχή έχει μικρή ή καθόλου σημασία για τη σημερινή εικόνα του για την Ελλάδα (και εδώ η ηλικία αναδεικνύεται σε σημαντική μεταβλητή: σχεδόν οι μισοί – 44%– Γερμανοί κάτω των 34 ετών θεωρούν την Κατοχή σχετικά με την προσωπική τους αντίληψη για την Ελλάδα, σε αντίθεση με μόλις το 17% των ερωτηθέντων άνω των 55 ετών).

Ακολουθώντας, τέσσερις στους

δέκα ερωτηθέντες θεωρούν «σημαντικό» ή «πολύ σημαντικό» (40%) το να αναγνωρίσει και να αναλάβει η Γερμανία την ιστορική ευθύνη της απέναντι στην Ελλάδα.

Παρ' όλα αυτά, το 37% των ερωτηθέντων συμπεριφέρει την πάγια θέση των γερμανικών κυβερνήσεων ότι το θέμα θεωρείται «νομικά και πολιτικά λήξαν». Το 17% πάντως υποστηρίζει τη θέση της Ελλάδας, ενώ περίπου το ένα τρίτο δηλώνει ότι δεν έχει άποψη.

Έχει ενδιαφέρον ότι εδώ οι νέοι τείνουν να υιοθετούν τη θέση του Βερολίνου σε σχέση με τους μεγαλύτερους (47% έναντι 29%). Και σε ό,τι αφορά την οικονομική κρίση, το 44% των Γερμανών κρίνει ως θετική τη στάση της Γερμανίας.

Τα δύο τρίτα των Γερμανών θεωρούν την Ελλάδα είτε πολύ σημαντική (26%) είτε σημαντική (38%) για την Ευρωπαϊκή Ένωση, με τα ίδια περίπου να ισχύουν και για τον ρόλο μας στο ΝΑΤΟ. Σε ό,τι αφορά τα ελληνοτουρκικά, το 47% των Γερμανών θεωρεί ότι η χώρα τους θα πρέπει να μείνει ουδέτερη, το 33% ότι θα πρέπει να συνταχθεί με

«**Οι σκιές του παρελθόντος, συμπεριλαμβανομένων των πιο σκοτεινών κεφαλαίων που αφορούν τη Γερμανία, δεν επηρεάζουν σημαντικά την εικόνα της Ελλάδας για την πλειοψηφία των ερωτηθέντων.**

την Ελλάδα, ενώ ένα 14% τάσσεται με την Τουρκία.

Η δική μας θέση

«Αυτό που συνέβη στο παρελθόν μεταξύ Γερμανίας και Ελλάδας καταλαμβάνει, το πολύ, περιθωριακή θέση στη σκέψη των περισσότερων Γερμανών – και δεν προκαλεί ιδιαίτερο ενδιαφέρον στο ευρύτερο κοινό», αναφέρεται στη μελέτη του Μαϊνάρντους.

«Αυτό μπορεί να ερμηνευθεί ως μια ετοιμότητα να ξεχαστεί ή να κατασταλεί το παρελθόν – μια στάση που φαίνεται να επηρεάζει σημαντικά τη γερμανική οπτική για την Ελλάδα. Από την ελληνική πλευρά, αυτή η ετοιμότητα να προχωρήσει κανείς πέρα από την ιστορική εμπειρία είναι λιγότερο έντονη. Οι μελέτες μας για την εικόνα της Γερμανίας στην Ελλάδα επιβεβαιώνουν ότι πολλοί στην Ελλάδα δεν έχουν ακόμη επεξεργαστεί πλήρως τις –κάποιες φορές τραυματικές– εμπειρίες που συνδέονται με τη Γερμανία».

Να σημειωθεί ότι σύμφωνα με την αντίστροφη έρευνα που είχε δημοσιευθεί από το Friedrich Ebert Stiftung τον Σεπτέμβριο του 2024, μόνο το 31% των Ελλήνων έχει θετική άποψη για τους Γερμανούς. Ήταν βέβαια μια πρόοδος από το... 16% της έρευνας του 2022.

Ανώδυνα ανέκδοτα και επικίνδυνα παραμύθια

Του **ΑΝΔΡΕΑ Γ. ΔΡΥΜΙΩΤΗ**

Πριν πάμε στα σοβαρά θέματα θέλω να σας χαλαρώσω με ένα ανέκδοτο. Αξίζει να σημειωθεί ότι αυτό που θα διαβάσετε είναι η δική μου παραλλαγή.

Μια φορά κι έναν καιρό περπατούσαν στο δάσος ο **Σούπερμαν**, η **Χιονάτη** και ο **Πινόκιο**. Ξαφνικά βλέπουν μπροστά τους μια πινακίδα που λέει ότι κάπου εκεί κοντά γίνεται διαγωνισμός για τον πιο δυνατό άνδρα στον κόσμο. «**Πετάω**», λέει ο **Σούπερμαν**, και μέσα σε λίγα λεπτά γυρίζει πετώντας, φορτωμένος με τάλλια και κύπελλα. Χαρούμενη η παρέα συνεχίζει την περιπλάνησή της στο δάσος, όταν βλέπει μια άλλη πινακίδα που λέει ότι γίνεται διαγωνισμός για την ωραιότερη γυναίκα στον κόσμο. «**Ξερά μου, αφού το λέει και ο καθρέφτης θα κερδίσω σίγουρα**», λέει η **Χιονάτη**. Πράγματι, σε λίγο γυρίζει καταχαρούμενη, με την τιάρα στο κεφάλι, την κορδέλα στο στήθος και πολλά δώρα. Τώρα πια είναι ενθουσιασμένοι με τις επιτυχίες και συνεχίζουν. Για καλή τους τύχη βλέπουν άλλη μια πινακίδα που λέει ότι γίνεται διαγωνισμός για τον μεγαλύτερο ψεύτη του κόσμου. Καταχαρούμενος ο **Πινόκιο** που βλέπει τι μπορεί και αυτός να κερδίσει, τους ανακοινώνει: «**Τρέχω με χίλια, είναι η δική μου ευκαιρία**». Πέρασε αρκετή ώρα και γύρισε ο **Πινόκιο** με κατεβασμένα τα μούτρα. «**Τι έγινε**;», ρωτάνε με περιέργεια οι φίλοι του. «**Εχασα**», τους απαντά σκυθρωπός. «**Βασικά κέρδιζα έναν έναν όλους μου τους αντιπάλους, μέχρι την τελευταία στιγμή, όταν εμφανίστηκε από το πουθενά ένας... Τσίπρας και μου έκλεψε τη δόξα**».

Αρχισα να γράφω το σημερινό κείμενο στις 27 Ιουνίου 2025, όταν πληροφορήθηκα ότι ο Πινόκιο, συγγνώμη ο Τσίπρας, έστειλε επιστολή στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας με αίτημα να δοθούν στη δημοσιότητα τα πρακτικά της κρίσιμης σύσκεψης των πολιτικών αρχηγών, την επομένη μέρα του δημοψηφίσματος. Αξίζει τον κόπο να τη διαβάσετε ολόκληρη, γιατί αποτελεί μνημείο παραπληροφόρησης.

«Προς τον Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Κωνσταντίνο Τασούλα

Αξιότιμε Κύριε Πρόεδρε, Σε λίγες ημέρες συμπληρώνονται δέκα χρόνια από το δημοψήφισμα της 5ης Ιουλίου 2015 και την κρίσιμη Σύνοδο των Πολιτικών

Αρχηγών την επομένη της λαϊκής ετυμηγορίας.

Το αποτέλεσμα της ελεύθερα εκφρασμένης βούλησης του ελληνικού λαού όσο και η δυνατότητα διαμόρφωσης μιας ενιαίας εθνικής γραμμής από τους πολιτικούς αρχηγούς αποτέλεσαν, εκείνες τις ιστορικές στιγμές για τον τόπο μας, κρίσιμο παράγοντα για την τελική έκβαση των δύσκολων διαπραγματεύσεων και τη συμφωνία με τους δανειστές μας.

Μια συμφωνία που εν τέλει άνοιξε την προοπτική εξόδου της χώρας από την κρίση με αναδιάρθρωση του δημόσιου χρέους και εγγυημένη χρηματοδότηση για την αποπληρωμή των δανειακών της υποχρεώσεων, την ανάκτηση της διεθνούς της αξιοπιστίας, την επιστροφή στις αγορές και την επαναφορά της πατρίδας μας στην οικονομική, δημοκρατική και εθνική κανονικότητα, απαλλάσσοντάς την από την ασφυκτική επιτροπεία τρίτων.

Είναι εύλογο, τα κρίσιμα εκείνα γεγονότα που επηρέασαν τις ζωές εκατομμυρίων ανθρώπων, να απασχολούν ακόμα και σήμερα τον δημόσιο διάλογο. Κι αυτό καθιστά ακόμα πιο επιτακτική την ανάγκη να ριχτεί άπλετο φως σε όλες τις πτυχές τους, καθώς η αλήθεια για το χθες μάς εξοπλίζει για το σήμερα και το αύριο.

Αυτός είναι ο λόγος που σας ζητώ, σήμερα, με τη συμπλήρωση δέκα χρόνων, να δώσετε στη δημοσιότητα τα πρακτικά του Συμβουλίου των Πολιτικών Αρχηγών, το οποίο συγκλήθηκε μετά από αίτημά μου, από τον τότε Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας Προκόπη Παυλόπουλο, την επομένη του δημοψηφίσματος.

Πρακτικά στα οποία περιέχονται οι απόψεις όλων των κομμάτων, οι εκτιμήσεις τους για το δημοψήφισμα και το αποτέλεσμά του, αλλά και για τη στρατηγική που θα έπρεπε να ακολουθήσει η ελληνική κυβέρνηση για την έξοδο της πατρίδας από το τέλμα της χρεοκοπίας.

Το έθνος πρέπει να μάθει να θεωρεί εθνικό ό,τι είναι αληθινό, είπε ο Διονύσιος Σολωμός. Με τη βεβαιότητα ότι συμμερίζεστε αυτή την άποψη, αναμένω ότι θα πράξετε το δημοκρατικό και θεσμικό σας χρέος απέναντι στην αλήθεια.

Με εκτίμηση
Αλέξης Τσίπρας».

Τώρα βλέπετε ολοκάθαρα γιατί έχασε ο Πινόκιο. Τέτοιο τερατώδες ψέμα δεν έχει λεχθεί ξανά. Παρακαλώ την προσοχή σας: «[...] Μια συμφωνία που εν τέλει άνοιξε την προοπτική εξόδου

Στην επιστολή Τσίπρα προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας με την οποία ζητεί τη δημοσίευση των πρακτικών της κρίσιμης σύσκεψης των πολιτικών αρχηγών, την επομένη μέρα του δημοψηφίσματος, το κλείσιμο των τραπεζών περιγράφεται σαν την «επαναφορά της πατρίδας μας στην οικονομική, δημοκρατική και εθνική κανονικότητα».

Ο πρωτεργάτης του τρίτου μνημονίου και του δημοψηφίσματος προσπαθεί να εξιλεωθεί με την επίκληση των πρακτικών της περιφημης σύσκεψης.

της χώρας από την κρίση με αναδιάρθρωση του δημόσιου χρέους και εγγυημένη χρηματοδότηση για την αποπληρωμή των δανειακών της υποχρεώσεων, την ανάκτηση της διεθνούς της αξιοπιστίας, την επιστροφή στις αγορές και την επαναφορά της πατρίδας μας στην οικονομική, δημοκρατική και εθνική κανονικότητα, απαλλάσσοντάς την από την ασφυκτική επιτροπεία τρίτων.[...].» Ετσι ακριβώς περιγράφει το τρίτο μνημόνιο που ο ίδιος υπέγραψε μετά την περιφημη διαπραγμάτευση των 17 ωρών, που κατέληξε στη διεθνώς πλέον αναγνωρισμένη «kolotumba».

Το διάβαζα και το ξαναδιάβαζα γιατί δεν πίστευα τα μάτια μου. Το κλείσιμο των τραπεζών περιγράφεται σαν την «επαναφορά της πατρίδας μας στην οικονομική, δημοκρατική και εθνική κανονικότητα». Η δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων της χώρας μας για 99 χρόνια και τα επιπλέον 100 δισ. που μας φόρτωσε, περιγράφεται σαν «αναδιάρθρωση του δημόσιου χρέους και εγγυημένη χρηματοδότηση». Τι να σου κάνει ο Πινόκιο; Πού να βρει τέτοια ψέματα να πει; Ξέρετε ποιο είναι το εντυπωσιακό στην ιστορία αυτή; Πέρασαν μόλις δέκα χρόνια από τότε και πιστεύει ο άχαστος ότι έχουμε μνήμη χρυσόψαρου! Όλοι θυμόμαστε τι έγινε τότε. Όλες οι εφημερίδες είχαν αφιερώματα για την επέτειο του δημοψηφίσματος, αλλά καμία δεν έφτασε σε τέτοια τερατώδη ψέματα. Ειδικά, μια εφημερίδα που στηρίζει τον Σύριζα, αφιέρωσε ένα πενιχρό μονόστιχο για το θέμα.

Το ζητούμενο πάντως είναι να προσπαθήσουμε να καταλάβουμε τι επιδιώκει με τη δημο-

σιοποίηση των πρακτικών. Υποθέτω ότι θέλει να ελαφρύνει τη θέση του, παρουσιάζοντας τις απόψεις των υπολοίπων αρχηγών κομμάτων. Δεν γνωρίζω τι έγινε σε εκείνη τη μοιραία σύσκεψη. Το μόνο που όλοι μάθαμε είναι ότι τη διέκοψε ο γνήσιος κομμουνιστής **Παναγιώτης Λαφαζάνης** για να μιλήσει ο Τσίπρας με τον Πούτιν, ώστε να λυθούν τα προβλήματα της χώρας. Αυτός, λοιπόν, ήταν υπουργός Ενέργειας στο τσίρκο που μας κυβερνούσε τότε και έκανε τη δουλική υπόκλιση στον Πούτιν κατά την επίσκεψή τους στο Κρεμλίνο. **Θεέ μου, από ποιους γλιτώσαμε**.

Προσωπικά πιστεύω ότι το αίτημά του είναι προσηχηματικό και είναι μέρος του rebranding που επιχειρεί. Ξέρετε γιατί; Επειδή γνωρίζει ότι δεν πρόκειται να ικανοποιηθεί. Το ίδιο αίτημα είχε υποβάλει και η **Ζωή Κωνσταντοπούλου** στην προηγούμενη Πρόεδρο της Δημοκρατίας, η οποία το απέρριψε με την αιτιολογία ότι «**τα πρακτικά είναι απόρρητα**». Εν γνώσει του κάνει

άλλη μια μπλόφα ελπίζοντας να κερδίσει πόντους. Όπως αναμενόταν, ο Πρόεδρος απέρριψε το αίτημά του για τον ίδιο λόγο. Και εδώ παραμύθι. Τι να σου κάνει ο ερασιτέχνης Πινόκιο μπροστά στον επαγγελματία Τσίπρα!

Με ανέκδοτο ξεκινήσαμε και με μύθο του Αισώπου θα τελειώσουμε. Κάποτε ο Δίας αποφάσισε να βραβεύσει το ωραιότερο πουλί. Όλα, λοιπόν, τα πουλιά πήγαν στο ποτάμι να πλυθούν και να καλλωπιστούν. Η κακάσχημη καλιακούδα αναγνωρίζοντας ότι δεν έχει καμία τύχη, πήγε στο ποτάμι και μάζευε τα φτερά από τα άλλα πουλιά. Τα κόλλησε πάνω στα δικά της φτερά και παρουσιάστηκε στα καλλιστεία. Όταν την είδαν τα άλλα πουλιά άρχισαν να φωνάζουν «**αυτά είναι δικά μου φτερά**» και τα ξεκολλούσαν από την καλιακούδα. Και ο Αίσωπος καταλήγει: «**Και η καλιακούδα έγινε πάλι καλιακούδα**»!

Κάπως έτσι θα καταλήξει και το περίφημο rebranding του «άχαστου», ο οποίος φαίνεται ότι ετοιμάζεται να κάνει κόμμα για να μαζέψει τα απομεινάρια από το σκορποχώρι της Αριστεράς. Δεν έχει καμία τύχη. Δοκιμάστηκε, έχασε έξι εκλογικές αναμετρήσεις, παραιτήθηκε, τα διέλυσε όλα όταν σωπηλά στήριξε τον Κασσελάκη και τώρα τι ελπίζει; Αβυσσος η ψυχή του ανθρώπου.

ΥΓ: Την Κυριακή 29 Ιουνίου 2025 οι σοβαρές εφημερίδες που διάβασα είχαν εκτεταμένα αφιερώματα στην περίοδο εκείνη και στο δημοψήφισμα. Όλοι ανεξαιρέτως συμφωνούν ότι πέρασαμε την χειρότερη περίοδο μετά τη μεταπολίτευση και είναι ευτύχημα ότι δεν καταστράφηκε η χώρα. Τώρα, ο πρωτεργάτης αυτής της περιπέτειας να προσπαθεί να εξιλεωθεί με την επίκληση των πρακτικών της περιφημης σύσκεψης, αποτελεί θράσος απύθμενο. Ο, τι και να ειπώθηκε στη σύσκεψη δεν έχει απολύτως καμία σημασία, γιατί το δημοψήφισμα ήταν μια διαστημική αποσία ενός άπειρου πολιτικού που λέγεται Τσίπρας και ο οποίος επιχειρεί rebranding. Όπως λέει και ο Αίσωπος: «**Και ο Τσίπρας έγινε πάλι Τσίπρας**».

Από την εμπειρία μου, συστηματικό και επιτυχημένο rebranding γίνεται μόνο στις οδοντόκρεμες!

Ο κ. Ανδρέας Γ. Δρυμιώτης είναι σύμβουλος επιχειρήσεων.

Μια «θετική ατζέντα» με τη Λιβύη;

Του δρος **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΣΑΚΙΡΗ**

Την περασμένη εβδομάδα η Αθήνα φάνηκε να ξυπνάει με δυσάρεστο τρόπο από τον σχετικό διπλωματικό λήθαργο που είχε χαρακτηρίσει τις ελληνολιβυκές σχέσεις μετά το αρχικό σοκ του τουρκολιβυκού μνημονίου το 2019 και την ελληνική ανταπάντηση μέσω της μερικής οριοθέτησης ΑΟΖ με την Αίγυπτο το 2020.

Εκτοτε, με την εξαίρεση της έναρξης των σειсмоγραφικών ερευνών της Εχxon το 2022 στο δυτικό τμήμα του Νότιου Κρητικού Πελάγους και την τραγική κατάληξη της επιχειρήσεως βοήθειας στην Ανατολική Λιβύη μετά τις καταστροφικές πλημμύρες στην Ντέρνα το 2023, η Ελλάδα φαινόταν να παρακολουθεί απλώς τις εξελίξεις. Έδινε την εντύπωση ότι δεν μπορούσε να αντισταθμίσει τη συστηματική προσπάθεια της Τουρκίας να αποκτήσει ερείσματα εξισορρόπησης της ελλαδοαιγυπτιακής επιρροής έναντι του περιβάλλοντος Χαφτάρ και της κυβέρνησης της Ανατολικής Λιβύης μετά το 2020.

Οι εσωτερικές έριδες στο στρατόπεδο της Δυτικής Λιβύης με επίκεντρο την ανταγωνιστική σχέση Τρίπολης - Μισράτας και η μερική αυτονόμηση

κεντρικών θεσμών ουσιαστικής επιρροής στο σύνολο της χώρας, όπως η κρατική εταιρεία πετρελαίου (LNOC - Libyan National Oil Company) και η κεντρική τράπεζα, απομάκρυναν εν μέρει τον Ντμπίεμπα (Dbeibah) από τον αποπνικτικό εναγκαλισμό της Αγκυρας.

Η Αγκυρα άρχισε να παίζει με όλες τις πλευρές του λιβυκού λαβυρίνθου, ενώ η Ελλάδα είχε απορρίψει με την εντύπωση ότι στην Τρίπολη βρισκόταν ο Μινώταυρος και στη Βεγγάζη ένας εξουθενωμένος, αλλά αξιοπистος Θησέας. Η εντύπωση αυτή εμπεδώθηκε από την ασθενή αντίδραση του Χαφτάρ στο άνοιγμα που έκανε στην Αθήνα ο Ντμπίεμπα τον περασμένο Απρίλιο, όταν και προκήρυξε γύρο παραχωρήσεων για την εξερεύνηση υποθαλάσσιων οικοπέδων οριοθετημένων με βάση τη μέση γραμμή του v. 4001/2011.

Η επιτυχημένη αντανάκλαση αντίδραση της Αθήνας να απαντήσει στην κίνηση Ντμπίεμπα με το να ξεκινήσει τη διαδικασία παραχώρησης των δύο υπόλοιπων θαλασσοτεμαχίων εξερεύνησης υδρογονανθράκων στο Νότιο Κρητικό, δεν φαίνεται να εντάχθηκε σε ένα πλαίσιο προληπτικής στρατηγικής που

θα έδινε κάποιες εναλλακτικές τόσο στην Τρίπολη όσο και τη Βεγγάζη, πέρα από τη μόνιμη επώδυνη προσφυγής στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Κάτι τέτοιο επί της ουσίας καθίσταται εξαιρετικά δυσχερές -εάν όχι σχεδόν αδύνατο-, εκτός εάν α) η Λιβύη «ανοίξει» τον Κόλπο της Σύρτης, β) συναινέσουν σε κάτι τέτοιο αμφότερα τα αντίρροπα κέντρα εξουσίας και γ) συμφωνή-

Ορισμένοι Λίβυοι θέλουν να συντηρούν το παιχνίδι ισορροπιών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Αυτοί οι Λίβυοι πρέπει να βοηθηθούν από την Ελλάδα.

σει σε κάτι τέτοιο και η Αίγυπτος που εξακολουθεί να έχει ουσιαστική επιρροή επί του Χαφτάρ αμφισβητώντας τους χάρτες του Ντμπίεμπα.

Δυστυχώς το μόνο στο οποίο φαίνεται να συναινούν προς στιγμήν Βεγγάζη και Τρίπολη είναι στην καταδίκη των αυτονόμων κινήσεων ενάσκησης

των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Ελλάδας στο Νότιο Κρητικό και της ευφυούς προσέγγισής της με τις δύο μεγαλύτερες αμερικανικές πετρελαϊκές εταιρείες παγκοσμίως, που επισημοποιήθηκε με την επίσκεψη Παπασταύρου στις ΗΠΑ τον Μάιο.

Το μνημόνιο συνεργασίας της LNOC-Botas που υπεγράφη στην Τουρκία την περασμένη εβδομάδα, με το οποίο θα δοθούν τέσσερις θαλάσσιες περιοχές στην τουρκική κρατική εταιρεία πετρελαίου προς εξερεύνηση εντός της λιβυκής ΑΟΖ, ερμηνεύθηκε από πολλούς ως μια κίνηση εφαρμογής του τουρκολιβυκού μνημονίου, με την επικύρωσή του από το κοινοβούλιο της Βεγγάζης να κρύβεται στην επόμενη στροφή του δρόμου. Αυτό δεν είναι ακριβές.

Ο χάρτης στον οποίο αποτυπώνονται οι εν λόγω περιοχές, το ανατολικό άκρο των οποίων συγκρούεται και τις αιγυπτιακές διεκδικήσεις, σέβεται την ελληνική μέση γραμμή. Το γεγονός ότι η LNOC επέλεξε να δείξει και αυτόν τον χάρτη μέσα στην Τουρκία είναι ενδεικτικό του παιχνιδιού ισορροπιών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας που ορισμένοι Λίβιοι εξακολουθούν να θέλουν να συντηρούν. Αυτοί

οι Λίβιοι πρέπει να βοηθηθούν από την Ελλάδα.

Επειδή η ΤΡΑΟ εάν πάει στη Λιβύη μάλλον δεν θα θελήσει να σεβαστεί τα όρια του v. 4001/2011, που πλέον έχουν αποτυπωθεί και κατά τον πλέον επίσημο τρόπο στον ελληνικό εθνικό Θαλάσσιο Χωροταξικό Σχεδιασμό (ΘΧΣ), είναι σημαντικό η Αθήνα να λειτουργήσει προληπτικά. Να αναπτύξει μια στρατηγική κινήτρων - αντικινήτρων έναντι αμφοτέρων των κέντρων εξουσίας της διαιρεμένης Λιβύης, εκκινώντας από τη συνειδητοποίηση ότι η προσφυγή στη Χάγη πριν από την επίλυση του λιβυκού εμφυλίου είναι αφενός αδύνατη και αφετέρου αυτοκτονική, εάν αυτό οδηγήσει ή ανταλλαχθεί με πιθανό «πάγωμα» του ελληνικού προγράμματος γεωτρήσεων/παραχωρήσεων στο Νότιο Κρητικό.

Είναι σημαντικό ωστόσο εκτός από το μαστίγιο να υπάρξει και ένα καλάθι με καρότα. Είναι θετική η παρουσία του ελληνικού στόλου στα διεθνή ύδατα πέραν των λιβυκών χωρικών υδάτων, αλλά θα μπορεί να κάνει πολύ λίγα εάν η Ε.Ε. δεν κινητοποιήσει πόρους και δεν ενδυναμώσει συνεργασίες με την Ανατολική Λιβύη, και κάτι τέτοιο προφανώς

δεν μπορεί να γίνει υπό την απειλή επικύρωσης του τουρκολιβυκού μνημονίου. Από την άλλη πλευρά υπάρχουν πολλές επιχειρήσεις και οργανισμοί της ελληνικής ενεργειακής βιομηχανίας, από τον τομέα εξερεύνησης και παραγωγής υδρογονανθράκων έως τον κατασκευαστικό κλάδο και από τις ΑΠΕ έως την παραγωγή ηλεκτρικών καλωδίων, που είχαν, έχουν ή επιδιώκουν να αποκτήσουν εκ νέου δυναμική πρόσβαση στη Λιβύη.

Οι εταιρείες αυτές μπορούν να προσφέρουν ένα ουσιαστικό αντισταθμισμα, έστω μερικό, στο παιχνίδι που ορισμένοι άφησαν την Τουρκία να παίζει μόνη της. Η ενέργεια μπορεί να αποτελέσει τον πρωταγωνιστικό καταλύτη μιας στρατηγικής «θετικής ατζέντας» με τη Λιβύη που τη χρειάζομαστε επείγοντως. Αλλωστε δεν είναι «δικαίω» να αναπτύσσει η Αθήνα «θετική ατζέντα» μόνο με τον πρόθυμο πρωταγωνιστή του θεάτρου του παραλόγου που λέγεται «τουρκολιβυκό μνημόνιο». Το ίδιο θα πρέπει να γίνει και με τον απρόθυμο κομπάρσο του ιδίου «δράματος».

Ο δρ Θεόδωρος Τσακίρης είναι καθηγητής Γεωπολιτικής και Ενεργειακής Πολιτικής Πανεπιστημίου Λευκωσίας.

Ο «ματωμένος» χρυσός τροφοδοτεί συγκρούσεις στη Δυτική Αφρική

Σανίδα σωτηρίας το πολύτιμο μέταλλο για στρατιωτικές κυβερνήσεις

Μετά τα «ματωμένα διαμάντια» που χρηματοδοτούσαν επί δεκαετίες εμφύλιους σπαραγμούς, γενοκτονίες και διεφθαρμένους πολιτικούς, ο χρυσός –που συνέχισε να καταρρίπτει το ένα ρεκόρ μετά το άλλο το 2025– είναι το νέο εμπόρευμα που χρηματοδοτεί τις συγκρούσεις στην Αφρική.

Σε μια περίοδο αυξημένης γεωπολιτικής αβεβαιότητας και εμπορικών εντάσεων, το ευγενές μέταλλο προσελκύει επενδυτές ως ένα από τα λίγα εναπομείναντα σταθερά περιουσιακά στοιχεία, από τις κεντρικές τράπεζες μέχρι τα hedge funds. Λίγοι ωστόσο γνωρίζουν από πού προέρχεται ο χρυσός τους. Για τις κυβερνήσεις στην περιοχή Σαχέλ της Δυτικής Αφρικής τα διακυβεύματα είναι ακόμη μεγαλύτερα. Ο χρυσός αποτελεί σανίδα σωτηρίας για τις στρατιωτικές χούντες της Μπουρκίνα Φάσο, του Μάλι και του Νίγηρα, οι οποίες μαστιάζονται μεταξύ άλλων από τζιχαντιστικές εξεγέρσεις αλλά και τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. «Οι τιμές του χρυσού βρίσκονται σε ιστορικά υψηλά, γι' αυτό οι στρατιωτικές κυβερνήσεις ελπίζουν ότι θα μπορέσουν να επωφεληθούν άμεσα», δήλωσε στο BBC η Μπέβερλι Οτσειενγκ, ερευνήτρια στην παγκόσμια εταιρεία συμβούλων Control Risks. Οι τρεις αφρικανικές χώρες μαζί παράγουν περίπου 230 τόνους χρυσού ετησίως.

Οι κυβερνήσεις επιμένουν ότι τα έσοδα από την εξόρυξη χρυσού ωφελούν τους πολίτες, την ώρα που οι ρωσικές εταιρείες αυξάνουν το μερίδιό τους στον κλάδο.

Μπουρκίνα Φάσο, Μάλι και Νίγηρας παράγουν συνολικά περίπου 230 τόνους χρυσού ετησίως.

δο. Τον περασμένο μήνα, λ.χ., ο ηγέτης της χούντας του Μάλι, συνταγματάρχης Ασμί Γκοϊτά, έθεσε τον θεμέλιο λίθο για ένα διυλιστήριο χρυσού, όπου θα έχει μερίδιο ο ρωσικός όμιλος Yadran. Η Μπουρκίνα Φάσο κατασκευάζει επίσης το πρώτο της διυλιστήριο χρυσού και έχει ιδρύσει μια κρατική εταιρεία εξόρυξης, απαιτώντας από ξένες εταιρείες να της παραχωρήσουν μερίδιο.

Το καθεστώς έχει επιστρατεύσει ακόμη και ψεύτικες καμπάνιες μέσω ενημέρωσης με τεχνητή νοημοσύνη για να τιμή-

σουν τον «χαρισματικό» ηγέτη της χώρας Ιμπραήμ Τραορέ που προωθεί μια τόσο σημαντική πηγή εσόδων για το έθνος.

Η πραγματικότητα είναι πολύ διαφορετική, καθώς η Μπουρκίνα Φάσο και οι γείτονές της χρειάζονται άμεσα χρήματα για να χρηματοδοτήσουν εκστρατείες κατά των ανταρτών. Στην περίπτωση του Μάλι, μεγάλο μέρος αυτού του σχεδίου έχει ανατεθεί σε Ρώσους μισθοφόρους, συμπεριλαμβανομένης της ομάδας Wagner, καθώς και της Africa Corps που τη διαδέχθηκε. Ανθρωπιστικές οργανώσεις έχουν κατηγορήσει την κυβέρνηση και τους συνεργάτες της για δολοφονίες αμάχων, εκτελέσεις με συνοπτικές διαδικασίες και βασανιστήρια. Παρόμοιες φρικαλεότητες έχουν καταγράψει από τον στρατό της Μπουρκίνα Φάσο.

Για τις υπηρεσίες τους οι μισθοφόροι συχνά πληρώνονται απευθείας σε χρυσό ή σε παραχωρήσεις εξόρυξης, σύμφωνα με τον Αλεξ Βάινς του think tank Chatham House με έδρα το Λονδίνο. «Πολύ λίγα έσοδα από τον χρυσό θα φθάσουν στους κατοίκους», δήλωσε στο BBC, προσθέτοντας ότι στην πραγματικότητα οι ίδιοι οι ένοπλοι αντάρτες μπορεί να επωφεληθούν από τον χρυσό. Οσο για τους εργάτες των

Οι μισθοφόροι στις χώρες της περιοχής Σαχέλ της Δυτικής Αφρικής συχνά πληρώνονται απευθείας σε χρυσό ή σε παραχωρήσεις εξόρυξης, ενώ και οι ένοπλοι αντάρτες επωφελούνται από τον χρυσό. Οσο για τους εργάτες των χρυσωρυχείων, υποαμείβονται. Σε μια «καλή μέρα» κερδίζουν μόλις 18 έως 36 δολάρια.

χρυσωρυχείων, υποαμείβονται. Σε μια «καλή μέρα» κερδίζουν μόλις 18 έως 36 δολάρια, ενώ τα κέρδη τους δεν αυξάνονται παράλληλα με τις παγκόσμιες τιμές του χρυσού.

Ο δρ Βάινς ανησυχεί ότι ο χρυσός έχει γίνει το νέο εμπόρευμα που χρηματοδοτεί τις συγκρούσεις στη Μαύρη Ηπειρο, αν και δεν έχει συγκεντρώσει την ίδια διεθνή προσοχή με τα διαμάντια που τροφοδότησαν αιματοχυσίες καθ' όλη τη διάρκεια του 20ού αιώνα. Η παρέμβαση διεθνών ανθρωπιστικών οργανώσεων οδήγησε στη θέσπιση του Σχεδίου Πιστοποίησης της Διαδικασίας Κίμπερλι το 2003, το οποίο συ-

νέβαλε σημαντικά στον τερματισμό της πώλησης των λεγόμενων «ματωμένων διαμαντιών». Οι προσπάθειες για την καταπολέμηση του «ματωμένου χρυσού» ήταν λιγότερο επιτυχημένες.

Αυτό οφείλεται εν μέρει στην έλλειψη ενιαίων ηθικών προτύπων. Ο Σύνδεσμος Αγοράς Χρυσού του Λονδίνου (LBMA) απαιτεί από τα εργοστάσια ραφινάρισμα να συμμορφώνονται με τα πρότυπα που ορίζει ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (OECD). Η εφαρμογή αυτών των κανονισμών ωστόσο ήταν ιστορικά ανομοιογενής.

Η τεχνολογία ιχνηλάτησης

αποτελεί ακόμη ένα εμπόδιο. Με πολλή προσπάθεια μπορεί κανείς να εντοπίσει τα διαμάντια πριν γυαλιστούν και κοπούν, αλλά δεν υπάρχει τρόπος εντοπισμού της προέλευσης ενός ψήγματος χρυσού.

Το πολύτιμο μέταλλο άλλωστε λιώνει νωρίς, καθιστώντας σχεδόν αδύνατη την ανίχνευση και τη σύνδεση με πιθανές ζώνες σύγκρουσης. «[Ο χρυσός] τήκεται κατά βάση στα ΗΑΕ και στη συνέχεια πηγαίνει στη βιομηχανία κατασκευής κοσμημάτων, στην οδοντιατρική ή σε ράβδους. Μόλις φθάσει στη Δύση, δεν υπάρχει τρόπος να ελεγχθεί», καταλήγει ο δρ Βάινς.

ΙΔΡΥΜΑ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ
ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

Θέση Εργασίας: Εσωτερικός/ή Νομικός/ή Σύμβουλος (Λευκωσία)

ΤΟ ΙΔΡΥΜΑ

Το Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΙΔΕΚ) είναι ο Εθνικός Φορέας, αρμόδιος για την υποστήριξη και προώθηση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας στην Κύπρο.

Ως εκτελεστικός βραχίονας του Συστήματος Διακυβέρνησης Έρευνας και Καινοτομίας, παρέχει χρηματοδότηση και υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας προς την ερευνητική και επιχειρηματική κοινότητα της χώρας, συνεισφέροντας στην επίτευξη του οράματος να καταστεί η Κύπρος μια δυναμική και ανταγωνιστική οικονομία.

ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ένας/μία (1) Εσωτερικός/ή Νομικός/ή Σύμβουλος (06/RIF2025), υπό το καθεστώς του/της Ειδικού/ής Συμβούλου, με σύμβαση ορισμένου χρόνου διάρκειας πέντε (5) ετών, με δικαίωμα ανανέωσης.

ΩΦΕΛΗΜΑΤΑ

- Ανταγωνιστικό πακέτο απολαβών.
- Καταβολή 13ου μισθού.
- Παροχή συμμετοχής σε Ταμείο Προνοίας, με εισφορά εργοδότη ύψους 7% επί του μεικτού μηνιαίου μισθού.
- Επιχορηγημένο Σχέδιο Ιατροφαρμακευτικής Περίθαλψης, συμπληρωματικό του ΓΕΣΥ.
- Δωρεάν χώρος στάθμευσης.

ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ

- Οι αιτήσεις υποβάλλονται ηλεκτρονικά μέσα από την ιστοσελίδα του ΙΔΕΚ (www.research.org.cy).
- Η τελευταία μέρα υποβολής αιτήσεων είναι η **Τρίτη, 22 Ιουλίου 2025**.
- Όλες οι αιτήσεις θα τύχουν εμπιστευτικού χειρισμού και η διαδικασία επιλογής και πρόσληψης θα πραγματοποιηθεί με άκρα εξεμύθια.
- Για οποιοσδήποτε ερωτήσεις μπορείτε να επικοινωνείτε με το hr@research.org.cy.

Όλες οι αιτήσεις θα τύχουν εμπιστευτικού χειρισμού
και η διαδικασία επιλογής και πρόσληψης θα πραγματοποιηθεί με άκρα εξεμύθια.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

ΕΡΓΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΣΒΑΚ) ΛΕΜΕΣΟΥ, ΦΑΣΗ Β ΛΕΩΦΟΡΕΙΟΛΩΡΙΔΕΣ ΝΟΤΙΑ ΤΟΥ ΚΥΚΛΙΚΟΥ ΚΟΜΒΟΥ ΤΡΟΟΔΟΥΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑ ΠΟΔΗΛΑΤΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ

ΑΡ. ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ: ΚΠΣ/25/2024/Ε(Α)

Το Έργο αφορά στην προώθηση των δημόσιων μεταφορών και ενίσχυση της πολυτροπικότητας μέσα από τη συγκοινωνιακή διασύνδεση των τοπικών πυρήνων της πόλης της Λεμεσού, με αναδιαμόρφωση των κύριων αξόνων προτεραιότητας του Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ) Λεμεσού.

Οι εργασίες συμπεριλαμβάνουν την κατασκευή λεωφορειολωρίδων και υποδομών στάσεων λεωφορείων, κατασκευή ποδηλατολωρίδων και ποδηλατικών υποδομών, δημιουργία παρόδιων θέσεων στάθμευσης, κατασκευή και ανακατασκευή πεζοδρομίων, κατασκευή διαβάσεων για πεζούς και ποδηλάτες, αναδιαμόρφωση φωτών τροχαίας καθώς και φωτοελεγχόμενων κόμβων.

Το Έργο χρηματοδοτείται από το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στόχος του Έργου είναι η ενίσχυση της προσβασιμότητας και κινητικότητας, η ενθάρρυνση των μετακινήσεων με μέσα φιλικά προς το περιβάλλον, με βάση τις αρχές της βιώσιμης αστικής κινητικότητας.

Ο χρόνος αποπεράτωσης του Έργου είναι εννέα (9) μήνες, με ημερομηνία έναρξης των εργασιών στις 9 Ιουνίου 2025.

Αναθέτουσα Αρχή:
Υπουργείο Μεταφορών, Επικοινωνιών
και Έργων, Τμήμα Δημοσίων Έργων

Ανάδοχος:
Cyfield Construction Ltd

Χρηματοδότηση:
Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της ΕΕ

Συνολική Δαπάνη:
€ 2.855.000,00 + ΦΠΑ

Μελέτη και Επίβλεψη:
Τμήμα Δημοσίων Έργων

Στοιχεία Επικοινωνίας Τμήματος
Ιστοσελίδα: www.mcw.gov.cy/pwd

Ανησυχία για την πορεία της βρετανικής οικονομίας

Τα δάκρυα της υπουργού Οικονομικών στο κοινοβούλιο τάραξαν τις αγορές

Στη Βρετανία και στο Εργατικό Κόμμα είναι στραμμένα όλα τα βλέμματα, καθώς η εικόνα της υπουργού Οικονομικών της χώρας να κλαίει στο κοινοβούλιο την Τετάρτη γέννησε φόβους για πολιτικές εξελίξεις που θα μπορούσαν να κλονίσουν τη σταθερότητα της οικονομίας.

Οι αποδόσεις των βρετανικών ομολόγων εκτοξεύτηκαν στα ύψη και η λίρα βυθίστηκε έναντι του δολαρίου και του ευρώ, καθώς δάκρυα έτρεχαν στο πρόσωπο της υπουργού Οικονομικών Ρέιτσελ Ριβς, την ώρα που ο προφανώς ανυποψίαστος πρωθυπουργός Κιρ Στάρμερ δεν την υποστήριξε όταν ρωτήθηκε για τη θέση της, κατά τη διάρκεια μιας έντονης κοινοβουλευτικής συζήτησης.

Η αντίδραση της αγοράς υπήρξε άμεση, καθώς οι επενδυτές υπέθεσαν ότι η Ριβς θα έχανε τη θέση της, παίρνοντας τους αυστηρούς δημοσιονομικούς κανόνες της για τις δαπάνες και τον δανεισμό μαζί της.

«Πολλά βλήματα είναι στραμμένα στο Ηνωμένο Βα-

σίλειο», είπε στο CNBC ο Σάιμον Πίταγουεϊ, οικονομολόγος του Resolution Foundation, καθώς το δράμα εκτυλισσόταν την Τετάρτη. «Σε ό,τι αφορά τον επόμενο φθινοπωρινό προϋπολογισμό, όποιος κι αν είναι ο υπουργός Οικονομικών, θα πρέπει να λάβει κάποιες πραγματικά δύσκολες αποφάσεις. Και νομίζω, από την πλευρά μας, ότι η τήρηση των υφιστάμενων δημοσιονομικών κανόνων είναι

Μπροστά σε δύσκολες αποφάσεις η κυβέρνηση των Εργατικών, λόγω της μεγάλης αύξησης των δημοσίων δαπανών.

πραγματικά κρίσιμη, είναι μια κίνηση που θα έδινε ένα σήμα αξιοπιστίας και εμπιστοσύνης προς την αγορά».

«Η τήρηση αυτών των δημοσιονομικών κανόνων, και ανά-

Οι δηλώσεις στήριξης στην υπουργό Οικονομικών Ρέιτσελ Ριβς από τον πρωθυπουργό Κιρ Στάρμερ φάνηκε να καθυστερούν τις αγορές, με τον δείκτη FTSE 100 του Λονδίνου και τη στερλίνα να ενισχύονται και την απόδοση του 10ετούς ομολόγου του Ηνωμένου Βασιλείου να υποχωρεί.

λογα με τις προτεραιότητες της κυβέρνησης, κάποιος συνδυασμός υψηλότερων φόρων και χαμηλότερων δαπανών, μπορεί να είναι η κατάλληλη επιλογή», σημείωσε ο Πίταγουεϊ.

Η κυβέρνηση προσπάθησε να ηρεμήσει την κατάσταση εν μέσω της αυξανόμενης αναταραχής στην αγορά, με έναν εκπρόσωπο να αποδίδει την αντίδραση της Ριβς σε «προσωπικό ζήτημα», χωρίς να σχολιάσει περαιτέρω. Ο πρωθυπουργός δήλωσε στη συνέχεια στο BBC ότι αυτός και η υπουργός Οικονομικών ήταν «σε συμφωνία»

και ότι την υποστηρίζει πλήρως.

Τα σχόλια φάνηκε να καθυστερούν τις αγορές, με τον δείκτη FTSE 100 του Λονδίνου και τη στερλίνα να ενισχύονται και την απόδοση του 10ετούς ομολόγου του Ηνωμένου Βασιλείου να υποχωρεί.

Η Ριβς δέχεται συνεχείς πιέσεις από τον τελευταίο φθινοπωρινό προϋπολογισμό, κατά τον οποίο αποκάλυψε τεράστια αύξηση στις δημόσιες δαπάνες, η οποία θα χρηματοδοτηθεί σε μεγάλο βαθμό από μια μεγάλη αύξηση φόρων στις βρετανικές επιχειρήσεις και τους εργοδότες.

Ανέφερε, επίσης, ότι θα εφαρμόσει δύο δημοσιονομικούς κανόνες για να θέσει υπό έλεγχο το χρέος και τον δανεισμό του Ηνωμένου Βασιλείου: Πρώτον, οι καθημερινές κρατικές δαπάνες θα χρηματοδοτούνται από φορολογικά έσοδα και όχι από δανεισμό, και, δεύτερον, το δημόσιο χρέος θα μειωθεί ως ποσοστό του ΑΕΠ έως το 2029-30.

Οι κανόνες δίνουν στη Ριβς ελάχιστα δημοσιονομικά περιθώρια, ωστόσο, ακόμα και αυτά μειώθηκαν, αφότου η κυβέρνηση αναγκάστηκε να κάνει πίσω

στις περικοπές των δαπανών κοινωνικής πρόνοιας. Επειτα από μια ακόμη οπισθοχώρηση της κυβέρνησης αυτή την εβδομάδα, αυτή τη φορά στα επιδόματα ανεργίας, η Ριβς πρέπει τώρα να βρει άλλους τρόπους προκειμένου να εξοικονομήσει χρήματα –κάτι δύσκολο, καθώς μόλις ανακοίνωσε μεγάλα σχέδια δημοσίων δαπανών–, να παραβιάσει τους κανόνες δανεισμού της ή να πάει ενάντια στις προεκλογικές δεσμεύσεις των Εργατικών και να αυξήσει τους φόρους στους εργαζόμενους αργότερα μέσα στο έτος.

Οι κεντρικοί τραπεζίτες δεν βλέπουν άμεση απειλή για την κυριαρχία του δολαρίου

Δεν υπάρχει καμία άμεση προοπτική για κάποιο νόμιμο που θα μπορούσε να αμφισβητήσει το δολάριο και τη θέση του ως παγκόσμιου αποθεματικού, όπως διαβεβαίωσαν οι κεντρικοί τραπεζίτες στο πλαίσιο του φόρουμ της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας στην Πορτογαλία.

Οι απρόβλεπτες κινήσεις του Ντόναλντ Τραμπ στο πεδίο της οικονομίας, του εμπορίου και της ασφάλειας δημιούργησαν αμφιβολίες σχετικά με το αν το αμερικανικό νόμισμα, το οποίο αποτελεί το 58% των παγκόσμιων αποθεματικών, μπορεί να παραμείνει στο επίκεντρο του διεθνούς νομισματικού συστήματος.

Η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, Κριστίν Λαγκάρντ, η οποία έχει υποστηρίξει ότι το ευρώ μπορεί να γίνει εναλλακτική του δολαρίου αν η Ευρώζων προχωρήσει στις κατάλληλες μεταρρυθμίσεις, είπε ότι το 2025 θα μπορούσε να θεωρηθεί στο μέλλον «κρίσιμο» έτος για την επίτευξη αυτού του

σκοπού. «Ωστόσο, προκειμένου να συμβεί μία καίρια αλλαγή, θα χρειαστεί πολύς καιρός και πολλά προσπάθεια», ανέφερε η ίδια σε πάνελ με τους ομολόγους της από την Αγγλία, την Ιαπωνία και τη Νότια Κορέα. Επισήμανε ότι «οι επενδυτές κοιτούν τις επιλογές τους» σε ένα περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από αβεβαιότητα και χαμηλή προβλεψιμότητα,

Το αμερικανικό νόμισμα αποτελεί αυτή τη στιγμή το 58% των παγκόσμιων αποθεματικών, που είναι το χαμηλότερο ποσοστό εδώ και δεκαετίες.

ενώ συμπλήρωσε ότι υπάρχουν ενδείξεις πως το ευρώ ευνοείται από αυτή την τάση.

«Δεν θα συμβεί έτσι απλά σε μια μέρα. Δεν έχει γίνει ποτέ

Η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, Κριστίν Λαγκάρντ, υποστήριξε ότι, προκειμένου να συμβεί μία καίρια αλλαγή στο πεδίο των νομισμάτων, θα χρειαστεί πολύς καιρός και πολλή προσπάθεια.

αυτό», υπογράμμισε. «Ωστόσο, υπάρχει ξεκάθαρα κάτι που έσπασε. Το αν μπορεί να διορθωθεί ή αν θα παραμείνει σημαντικό, πιστεύω ότι ακόμα κρί-

νεται», συμπλήρωσε. Ο Καζούο Ουέντα, επικεφαλής της κεντρικής τράπεζας της Ιαπωνίας, τόνισε επίσης ότι κάθε σημαντική αλλαγή στο πεδίο των νομισμά-

των θα εξαρτηθεί από μελλοντικές μεταρρυθμίσεις. «Εξαρτάται σε ένα βαθμό από το τι θα κάνουν περιοχές όπως η Ευρώπη ή η Κίνα σε ό,τι αφορά τη βελτίωση της αποδοτικότητας ή της ευκολίας των νομισμάτων τους», ανέφερε, φέρνοντας ως παράδειγμα τις προσπάθειες για ενοποίηση της κεφαλαιαγοράς στην Ευρώζων.

Ο επικεφαλής της Τράπεζας της Αγγλίας, Αντριου Μπέιλι, δήλωσε από την πλευρά του ότι απέχουμε πολύ από οποιαδήποτε μεταβολή στο καθεστώς του δολαρίου. «Δεν βλέπω... κάποια μεγάλη αλλαγή αυτή τη στιγμή», σημείωσε, υποστηρίζοντας ότι κάθε αποθεματικό νόμισμα θα πρέπει να προσφέρει μια προμήθεια ασφαλών περιουσιακών στοιχείων στην αγορά, τα οποία θα μπορούν να αξιοποιηθούν σαν εγγύηση και για ασφάλεια.

Ο Ρι Τσανγκ-Γιονγκ, επικεφαλής της Τράπεζας της Κορέας, ανέφερε ότι η προοπτική μιας μόνιμης αλλαγής στάσης απέναντι στο δολάριο συζητιέται

από κάποιους, οι οποίοι όμως συνεχίζουν να διακρατούν δολάρια και συνδεδεμένα περιουσιακά στοιχεία. «Φαίνεται ότι ο κόσμος το συζητάει. Αλλά αυτή τη στιγμή, κρατούν το μερίδιό τους σε δολάριο και αυξάνουν το ποσοστό αντιστάθμισης», είπε στο πλαίσιο του πάνελ στην Πορτογαλία.

Η Λαγκάρντ επισήμανε πρόσφατα ότι διαφαίνεται ένα παράθυρο ευκαιρίας για μια «παγκόσμια στιγμή του ευρώ», αν καταφέρει να το αξιοποιήσει. Τόνισε ότι η Ευρώπη θα πρέπει να χτίσει μια βαθύτερη κεφαλαιαγορά με μεγαλύτερη ρευστότητα, να τονώσει τα νομικά της θεμέλια και να στηρίξει τη δέσμευσή της για ελεύθερο εμπόριο με δικλίδες ασφαλείας.

Σημειώνεται ότι το δολάριο αποτελεί αυτή τη στιγμή το 58% των παγκόσμιων αποθεματικών, που είναι το χαμηλότερο ποσοστό εδώ και δεκαετίες. Κι όμως, εξακολουθεί να είναι πολύ υψηλότερο από το μερίδιο του ευρώ, στο 20%.

Υποχώρησε τον Ιούνιο ο πληθωρισμός στην Τουρκία

Ο πληθωρισμός στην Τουρκία επιβραδύνθηκε περισσότερο από ό,τι προβλεπόταν τον Ιούνιο, ενισχύοντας τις προσδοκίες ότι η κεντρική τράπεζα μπορεί να επανέλθει σε τροχιά μειώσεων των επιτοκίων ήδη από αυτόν τον μήνα.

Οι τιμές καταναλωτή αυξήθηκαν κατά 35,1% τον περασμένο μήνα σε ετήσια βάση, έναντι 35,4% τον Μάιο, όπως έδειξαν τα στοιχεία της κρατικής στατιστικής υπηρεσίας TurkStat. Οι οικονομολόγοι ανέμεναν ότι ο πληθωρισμός θα υποχωρούσε οριακά στο 35,3%, σύμφωνα με τη μέση πρόβλεψη σε έρευνα του Bloomberg.

Η κεντρική τράπεζα διατήρησε το βασικό της επιτόκιο αμετάβλητο στο 46% τον Ιούνιο, αλλά άφησε ανοιχτή την πόρτα για μείωση του κόστους δανεισμού, εάν οι γεωπολιτικοί κίνδυνοι μειωθούν και ο πληθωρισμός συνεχίσει να επιβραδύνεται.

Οι εκκλήσεις για μείωση επιτοκίων αυξήθηκαν τον περασμένο μήνα, καθώς απετράπη επί του παρόντος ο πολιτικός κίνδυνος που είχε ξεσπάσει μετά τη σύλληψη Ιμάμογλου. Και η απότομη πτώση των προσδοκιών των

Ενισχύονται οι προσδοκίες ότι η κεντρική τράπεζα της χώρας μπορεί να επανέλθει σε τροχιά μειώσεων των επιτοκίων.

νοικοκυριών για τον πληθωρισμό στήριξε επίσης τις εκκλήσεις αυτές.

Το μηνιαίο ποσοστό πληθωρισμού κυμάνθηκε στο 1,37%, μειωμένο από 1,5% τον Μάιο. Οι τιμές των τροφίμων και των μη

αλκοολούχων ποτών μειώθηκαν σε μηνιαία βάση, ενώ οι μεταφορές και η στέγαση ήταν από τους μεγαλύτερους συντελεστές της συνολικής αύξησης. «Τα στοιχεία δείχνουν ότι η επιβράδυνση του πληθωρισμού συνεχίζεται σε γενικές γραμμές», δήλωσε ο Ερκίν Ισίκ, επικεφαλής οικονομολόγος της QNB Bank στην Κωνσταντινούπολη. «Ωστόσο τα στοιχεία εξακολουθούν να είναι υψηλά και απαιτούν μια προσεκτική στάση για να διασφαλιστεί ο αποπληθωρισμός», δήλωσε ο Ισίκ, προσθέτοντας ότι διατηρούν την προσδοκία τους ότι η κεντρική τράπεζα θα μειώσει το επιτόκιο πολιτικής της κατά 250 μονάδες βάσης στην επόμενη συνεδρίαση.

«Παρότι οι επενδυτές συνεχίζουν να παρακολουθούν τις πολιτικές εξελίξεις, πιστεύουμε ότι η προσοχή θα στραφεί περισσότερο προς τα μακροοικονομικά δεδομένα», υπογράμμισε η Χαντέ

Κιουτσούκ της Morgan Stanley σε έκθεση αυτή την εβδομάδα ενόψει των στοιχείων για τον πληθωρισμό. «Με την αγορά πετρελαίου να έχει επανέλθει στην κανονικότητα μετά την εκκενρία Ιράν - Ισραήλ, πιστεύουμε ότι η βελτίωση των προοπτικών του πληθωρισμού θα έρθει στο προσκήνιο, αυξάνοντας την πεποίθηση της αγοράς γύρω από το περιθώριο για μειώσεις των επιτοκίων και υποστηρίζοντας το επενδυτικό κλίμα», ανέφερε.

Η Τουρκία είχε ξεκινήσει έναν κύκλο μείωσης των επιτοκίων τον Δεκέμβριο, αλλά αναγκάστηκε τον Μάρτιο να αλλάξει πορεία λόγω της μεταβλητότητας της αγοράς, καθώς η σύλληψη του εξέχοντος πολιτικού της αντιπολίτευσης, του δημάρχου της Κωνσταντινούπολης Εκρέμ Ιμάμογλου, προκάλεσε το ξεπούλημα των περιουσιακών στοιχείων σε λίρα.

Η κεντρική τράπεζα της Τουρκίας διατήρησε το βασικό της επιτόκιο αμετάβλητο στο 46% τον Ιούνιο, αλλά άφησε ανοιχτή την πόρτα για μείωση του κόστους δανεισμού, εάν οι γεωπολιτικοί κίνδυνοι μειωθούν και ο πληθωρισμός συνεχίσει να επιβραδύνεται.

Μαγνήτης για τις επιχειρήσεις το χρηματιστήριο του Χονγκ Κονγκ

Ξεπέρασε τη Wall Street σε εισαγωγές εταιρειών το πρώτο εξάμηνο

Επενδυτική «μανία» επικρατεί από την αρχή του έτους στο χρηματιστήριο του Χονγκ Κονγκ, το οποίο ήταν επί χρόνια ξεχασμένο από τις επιχειρήσεις και τους επενδυτές. Η περίοδος μεταξύ Ιανουαρίου - Ιουνίου ήταν το ισχυρότερο εξάμηνο από το 2021, καταγράφοντας μεγάλες συμφωνίες και εγγραφή μεγάλου αριθμού εταιρειών.

Συγκεκριμένα, η αξία των συνολικά 43 εταιρειών που μπήκαν στον χρηματιστηριακό δείκτη του Χονγκ Κονγκ στο διάστημα αυτό, εκτινάχθηκε στα περίπου 14 δισ. δολάρια από μόλις 1,8 δισ. ένα χρόνο νωρίτερα, σύμφωνα με στοιχεία της πλατφόρμας Dealogic. Έτσι, αναμένεται να γίνει ο κορυφαίος χρηματιστηριακός προορισμός για εισαγωγή εταιρειών φέτος, ξεπερνώντας τον αμερικανικό τεχνολογικό δείκτη Nasdaq, αλλά και το χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης. Αναλυτές της PwC εκτιμούν ότι μέχρι το τέλος του έτους το χρηματιστήριο του Χονγκ Κονγκ θα μετράει 100 αρχικές δημόσιες εγγραφές (IPO), με τη συνολική τους αξία να ξεπερνάει τα 25,5 δισ. δολάρια.

Αυτή η έντονη κινητικότητα σημειώνεται έπειτα από χρόνια υποτονικής δραστηριότητας στα IPOs της πόλης εν μέρει λόγω της ασθενούς οικονομικής ανάπτυξης και της ευρύτερης τάσης αποφυγής ρίσκου που

επικρατούσε στις αγορές μετά την πανδημία.

Τώρα, το ανανεωμένο επενδυτικό ενδιαφέρον πυροδοτείται από συνδυασμό παραγόντων, όπως η ρυθμιστική στήριξη του Πεκίνου, οι περιορισμένες εισαγωγές εταιρειών στην ηπειρωτική Κίνα, η μεγάλη ρευστότητα της αγοράς και οι φόβοι διαγραφής από τις αμερικανικές αγορές.

Οι μετοχές στα χρηματιστήρια της ευρύτερης περιοχής στην Κίνα εκτινάχθηκαν τον περασμένο Σεπτέμβριο, χάρη στις προσδοκίες για ισχυρότερη οικονομική στήριξη και επιτάχυνση της ανάπτυξης. Επίσης, το λανσάρισμα του μοντέλου τεχνητής νοημοσύνης της DeepSeek στην αρχή του έτους πυροδότησε ράλι στις τεχνολογικές μετοχές. Συγκεκριμένα, στο χρηματιστήριο του Χονγκ Κονγκ, τα κέρδη αγγίζουν το 21% από την αρχή του έτους, μία από τις καλύτερες επιδόσεις διεθνώς.

Το επενδυτικό κλίμα, εν τω μεταξύ, τονώθηκε περαιτέρω λόγω προσδοκιών για επιπλέον δημοσιονομική στήριξη από την Κίνα, προκειμένου να θεωρακιστεί η οικονομία από τους δασμούς. Ο Κινέζος πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ ανέφερε μάλιστα στους κορυφαίους επιχειρηματίες ότι η χώρα χρειάζεται τη βοήθειά τους για να στηρίξει την οικονομική ανάπτυξη.

Τα κέρδη στο χρηματιστήριο του Χονγκ Κονγκ αγγίζουν το 21%, μία από τις καλύτερες επιδόσεις διεθνώς.

Αναλυτές εκτιμούν ότι μέχρι το τέλος του έτους θα μετράει 100 αρχικές δημόσιες εγγραφές, με τη συνολική αξία τους να ξεπερνάει τα 25,5 δισ. δολάρια.

Η στροφή αυτή προς τον ιδιωτικό τομέα σε συνδυασμό με την πολυαναμενόμενη έγκριση του Πεκίνου προς ντόπιες εταιρείες να μπουν σε ξένα χρηματιστήρια, απελευθέρωσε ένα μεγάλο κύμα ζήτησης, ιδίως για εταιρείες υψηλής ποιότητας και

καταναλωτικών προϊόντων που εκτίθενται λιγότερο στα γεωπολιτικά σοκ.

Η αρμόδια κινεζική αρχή κεφαλαιαγοράς εξέδωσε σειρά μέτρων πέρυσι, τα οποία επέσπευσαν την έγκριση εισαγωγής ντόπιων εταιρειών στο χρηματιστήριο του Χονγκ Κονγκ. Το Χονγκ Κονγκ, επίσης, λάνσαρε ένα πρόγραμμα διευκόλυνσης εισαγωγής εταιρειών τεχνολογίας και βιοτεχνολογίας. Αυτά τα μέτρα αναπτέρωσαν σημαντικά τη δραστηριότητα των IPOs.

Εκτός αυτού, οι επενδυτές από την Κίνα έδωσαν μεγάλη ένεση ρευστότητας στις μετοχές του Χονγκ Κονγκ, μετά το ράλι που πυροδότησε η καινοτομία της Deepseek. Οι ροές κεφαλαίου προς το Χονγκ Κονγκ εκτινάχθηκαν σε ιστορικό υψηλό

Η αξία των 43 εταιρειών που μπήκαν στον χρηματιστηριακό δείκτη του Χονγκ Κονγκ, εκτινάχθηκε στα περίπου 14 δισ. δολάρια από μόλις 1,8 δισ. ένα χρόνο νωρίτερα.

το τρίμηνο Απριλίου - Ιουνίου. Απεναντίας, ο βασικός δείκτης της Κίνας, ο CSI 300, ανέβηκε οριακά φέτος κατά 0,2%, ενθαρρύνοντας ακόμα περισσότερο τους επενδυτές της περιοχής να στρέψουν τα χρήματά τους προς τις μετοχές του Χονγκ Κονγκ.

Οι παράγοντες αυτοί δημιούργησαν ένα κύμα dual listing (διπλών εισαγωγών) από εταιρείες της ηπειρωτικής Κίνας.

Μάλιστα, ανάμεσα στις τουλάχιστον 200 επιχειρήσεις που έχουν ζητήσει να μπουν στο χρηματιστήριο του Χονγκ Κονγκ, πάνω από 40 έχουν ήδη μετοχές σε δείκτες της ηπειρωτικής Κίνας, σύμφωνα με στοιχεία της εταιρείας Wind Information.

Εξάλλου, οι εντάσεις μεταξύ ΗΠΑ - Κίνας κατέστρεψαν το Χονγκ Κονγκ προτιμώμενο προορισμό IPOs για πολλές κινεζικές εταιρείες, καθώς επικρατεί ανησυχία ότι η αμερικανική κυβέρνηση του Ντόναλντ Τραμπ ίσως ζητήσει απομάκρυνση ή διαγραφή από τα αμερικανικά χρηματιστήρια.

Κενές θέσεις στο Ίδρυμα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων (ΙΔΕΠ) Διά Βίου Μάθησης

Το Ίδρυμα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων (ΙΔΕΠ) Διά Βίου Μάθησης δέχεται αιτήσεις για την πλήρωση των πιο κάτω θέσεων εργασίας:

- Ένας (1) Λειτουργός Οικονομικής Διαχείρισης μόνιμου διορισμού, με εξάμηνη περίοδο δοκιμασίας.
- Τρεις (3) Λειτουργούς Προγραμμάτων με σύμβαση εργοδότησης ορισμένου χρόνου και διάρκειας ενός έτους, με δυνατότητα ανανέωσης για ακόμα ένα έτος.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να βρουν αναλυτικές πληροφορίες για τις θέσεις, στην ιστοσελίδα του ΙΔΕΠ Διά Βίου Μάθησης στο www.idep.org.cy, στην ενότητα Ανακοινώσεις.

Καταληκτική ημερομηνία υποβολής αιτήσεων: Δευτέρα 21/07/25 και ώρα 2:00μ.μ.

Προς Κάθε Ενδιαφερόμενο – Φυσικό ή Νομικό Πρόσωπο

Το Τμήμα Κοινωνικής Ενσωμάτωσης Ατόμων με Αναπηρίες, του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας, διενεργεί διαγωνισμό με συνοπτική διαδικασία και με κριτήριο ανάθεσης τη χαμηλότερη τιμή, για την παροχή Βοηθητικών Υπηρεσιών Γραφείου στο Κέντρο Αξιολόγησης Αναπηρίας Λευκωσίας (Αρ. Διαγωνισμού: ΤΚΕΑΑ 12/2025).

Μπορείτε να βρείτε τα σχετικά έντυπα του Διαγωνισμού στην ιστοσελίδα του Τμήματος www.dmsw.gov.cy/dsid στην ενότητα «Τελευταία Νέα».

Σε περίπτωση που ενδιαφέρεστε για συμμετοχή στον πιο πάνω Διαγωνισμό, μπορείτε να υποβάλετε την προσφορά σας, το αργότερο μέχρι τις 14 Ιουλίου 2025 και ώρα 12:00 μ., είτε τοποθετώντας την στο κιβώτιο προσφορών της Αναθέτουσας Αρχής στη διεύθυνση: Λεωφόρος Αρχιεπισκόπου Μακαρίου III 67, 2220 Λατσία (Ισόγειο), είτε αποστέλλοντας την με συστημένη ταχυδρομική επιστολή, η οποία θα πρέπει, με δική σας ευθύνη, να παραληφθεί από την Αναθέτουσα Αρχή μέχρι την τελευταία προθεσμία υποβολής Προσφορών.

ΖΗΤΟΥΝΤΑΙ

Η εταιρεία Χρ. Καποδιστριας και Υιοί Λτδ με Αριθμό Μητρώου Εργοδότη (ΑΜΕ) 218158/6/4531 ζητά να προσλάβει Pickers/Αποθηκάρχους με αρκετά καλούς όρους εργοδότησης, όχι χαμηλότερους από αυτούς που ισχύουν για το υπόλοιπο προσωπικό με βάση τις Συμφωνίες Εργοδότησής τους.

Οι ενδιαφερόμενοι να αποστέινονται στο Επαρχιακό Γραφείο Εργασίας Πάφου στα τηλέφωνα 26821666.

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΕΛΩΝΕΙΟ ΛΕΜΕΣΟΥ

ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

Την Πέμπτη 10/07/2025 στις 9.00 π.μ. θα διεξαχθεί στην Αποθήκη Δημοσίου του Τελωνείου Λεμεσού Δημόσιος Πλειστηριασμός.

Όλα τα εμπορεύματα που θα πωληθούν περιλαμβάνονται στην γνωστοποίηση του Αν. Διευθυντή του Τμήματος Τελωνείων που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας Αρ.5570 ημερομηνίας 20 Ιουνίου 2025. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να βρουν την εν λόγω γνωστοποίηση και στην ιστοσελίδα του τμήματος Τελωνείων www.mof.gov.cy/ce.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επιθεωρήσουν τα εμπορεύματα στην Αποθήκη του Τελωνείου Λεμεσού που βρίσκεται στο Λιμάνι Λεμεσού, αποθήκη αρ.2, καθώς και στις Αποθήκες Προσωρινής Εναπόθεσης στις 7, 8 και 9 Ιουλίου 2025 μεταξύ των ωρών 9.00 π.μ. - 1.00 μ.μ.

Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να αποστέινονται στους αρμόδιους λειτουργούς του τμήματος (τηλ. 25802438, 25802522, 25802486).

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Νέες κατηγορίες αγοραστών από το εξωτερικό έχει αρχίσει να προσελκύει πλέον η ελληνική αγορά ακινήτων, καθώς ωριμάζει σταδιακά ως προορισμός, όχι μόνο για διακοπές και αναψυχή τους θερινούς μήνες, αλλά και για περιστασιακή ή και μόνιμη διαμονή και εργασία. Οι προσιτές τιμές σε σχέση με άλλες χώρες της νότιας Ευρώπης είναι ένας από τους λόγους της τάσης αυτής, καθώς η ελληνική αγορά βρισκόταν σε υφεσιακή πορεία για το μεγαλύτερο μέρος της περασμένης δεκαετίας, τη στιγμή που στις περισσότερες αγορές του εξωτερικού οι τιμές κατέγραφαν διαδοχικές αυξήσεις και ιστορικά υψηλά.

Εκμετάλλευση ακινήτου

Ένας ακόμη λόγος είναι η σημαντική ευελιξία που προσφέρεται στην εγχώρια αγορά σε ό,τι αφορά την εκμετάλλευση του ακινήτου που αγοράζεται, κάτι που επιθυμούν πλέον όλο και περισσότεροι αγοραστές. Σε πρόσφατη ανάλυσή της για την ελληνική αγορά ακινήτων, η βρετανική Astons, ένας από τους μεγαλύτερους ομίλους επενδυτικής μετανάστευσης, σημειώνει ότι «οι σημερινοί αγοραστές ακινήτων στην Ελλάδα δεν είναι υποχρεωτικά μόνο συνταξιούχοι από τη Βόρεια Ευρώπη ή όσοι αποκτούν μια βίλα σε ένα νησί. Είναι επιχειρηματίες της υψηλής τεχνολογίας από το Τελ Αβίβ, ιδιοκτήτες εταιρειών από το Μάντσεστερ και αρχιτέκτονες από τη Νέα Υόρκη. Το κοινό τους σημείο είναι η επιθυμία για ευέλικτες επενδύσεις, που να προσφέρουν αποδόσεις και τη δυνατότητα της εύκολης μετακίνησης», αναφέρει η Astons.

Στο πλαίσιο αυτό, η ζήτηση στρέφεται σε κατοικίες υψηλής ενεργειακής απόδοσης, διαμερίσματα σε δημοφιλείς αστικές περιοχές και ακίνητα που να προσφέρουν σοβαρές προοπτικές απόδοσης, μέσω των ενοικίων που εξασφαλίζουν. Σύμφωνα με την Astons, οι αγοραστές συχνά επιλέγουν κατοικίες με ιστορικό κα-

ρακτήρα, που να έχουν αναβαθμιστεί με ένα σύγχρονο προφίλ, διαμερίσματα σε νεοκλασικά κτίρια, αναπτύξεις με έμφαση στην προστασία του περιβάλλοντος και εξοχικά κοντά στη θάλασσα, κατάλληλα τόσο για καλοκαιρινές διακοπές όσο και για αξιοποίηση

μέσω των ψηφιακών πλατφορμών βραχυχρόνιας μίσθωσης.

Πού και τι ψάχνουν

Με βάση τα στοιχεία της Astons, στη διάρκεια του τελευταίου έτους, οι αγοραστές από το Ισραήλ έχουν καταγράψει την εντονότερη κι-

νητικότητα, αυξάνοντας τις αγορές τους στην Ελλάδα κατά 70% σε ετήσια βάση. Ακολουθούν οι αγοραστές από τη Μεγάλη Βρετανία με ετήσια αύξηση κατά 51% και εκείνοι από τις ΗΠΑ με άνοδο κατά 47%. Συνοικίες όπως τα Εξάρχεια, το Παγκράτι και το Κουκάκι συ-

νεχίζουν να προσελκύουν αγοραστές που επιθυμούν υψηλές απόδοσης και ζήτησης κατοικίες. Στο επίκεντρο των επιλογών των ξένων αγοραστών βρίσκονται ανακαινισμένα διαμερίσματα κοντά σε πολιτιστικούς χώρους και ιστορικά μνημεία του κέντρου της Αθήνας,

40άρηδες, η νέα κατηγορία ξένων αγοραστών ακινήτων

Σχεδιάζουν να μένουν μόνιμα ή για κάποιο χρονικό διάστημα στην Ελλάδα και είναι κυρίως από το Ισραήλ, τη Βρετανία και τις ΗΠΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

όπως επίσης και σε μέσα μαζικής μεταφοράς. Τέτοια σπίτια καταγράφουν μέση ετήσια αύξηση τιμών κατά 15% τα τελευταία χρόνια.

Η Astons επισημαίνει ότι ένα ανακαινισμένο διαμέρισμα 80 τ.μ. στο κέντρο της Αθήνας μπορεί να μισθωθεί πλέον έναντι 850-900 ευρώ, κάτι που μεταφράζεται σε μέση ετήσια (μεικτή) απόδοση 5,8%. Στην υπόλοιπη Αττική, η απόδοση διαμορφώνεται σε 5,4% και στον Πειραιά και στα δυτικά προάστια σε 5%, ενώ χαμηλότερες αποδόσεις προσφέρουν τα βόρεια και τα νότια προάστια με 4,2% και 3,9% αντίστοιχα.

Την τάση αυτή επιβεβαιώνουν και τα στοιχεία της Elxis-At Home In Greece, μιας εταιρείας ελληνικών συμφερόντων με έδρα την Ολλανδία, που επικεντρώνεται σε πωλήσεις ακινήτων στην Ελλάδα σε ξένους αγοραστές. Σύμφωνα με την Elxis, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια αυξανόμενη τάση αγορών ακινήτων και από νεότερης ηλικίας ανθρώπους, από 35 έως 45 ετών. Πρόκειται για ανθρώπους που προσβλέπουν όχι μόνο στην ίδια χρήση, αλλά επίσης στην εκμετάλλευση για κάποιο χρονικό διάστημα και αργότερα και στη μεταπώληση με αφορολόγητη υπεραξία. Οι πιο δραστήριοι επενδυτικά είναι οι Ολλανδοί και δευτερευόντως οι Βέλγοι. Περίπου οι μισοί αγοραστές που προέρχονται από τις χώρες αυτές, έχουν επενδυτικό προσανατολισμό και προχωρούν σε εκμετάλλευση του εξοχικού τους για το διάστημα που δεν το χρησιμοποιούν οι ίδιοι.

«Βλέπουν» ηπιότερη άνοδο

Σύμφωνα με την ανάλυση της Astons, τα επόμενα πέντε χρόνια, οι τιμές θα συνεχίσουν μεν να αυξάνονται αλλά με σαφώς ηπιότερο ρυθμό σε σχέση το πρόσφατο παρελθόν. Σήμερα, η μέση τιμή πώλησης στην Αττική διαμορφώνεται σε 253.000 ευρώ, ενώ ως το τέλος της δεκαετίας προβλέπεται να αγγίξει τις 315.000 ευρώ, αύξηση κατά 24,5%, ή 5% κατά μέσον όρο σε ετήσια βάση για τα επόμενα πέντε χρόνια.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Ποια θα είναι η σχέση της Gen Alpha με το οικιστικό real estate

Την προηγούμενη βδομάδα είδαμε το πώς η Generation Z βλέπει τα οικιστικά ακίνητα σαν μέρος της ζωής τους. Το εγχείρημα δεν ήταν πολύ δύσκολο επειδή ήδη βλέπουμε τον τρόπο που αντιμετωπίζουν τα πράγματα σε διάφορες εκφάνσεις της ζωής τους. Μου ζητήθηκε να κάνω μια ανάλογη ανάλυση για την Generation Alpha, δηλαδή τη γενιά που γεννήθηκε από το 2010-2012 και μετά. Παρόλο που το challenge είναι accepted, είναι την ίδια ώρα κατανοητό ότι η όλη ανάλυση βασίζεται σε εικασίες και προβλέψεις που μπορεί να ισχύουν αλλά και να μην ισχύσουν ή τουλάχιστον όχι στον απόλυτο βαθμό.

Η Gen Alpha σήμερα αφορά τα παιδιά που είναι στις αρχές μέχρι τα μέσα της εφηβείας τους. Είναι τα άτομα που από τη βρεφική ηλικία είναι καθημένοι σε μια παιδική καρέκλα έχοντας μπροστά τους ένα tablet ή ένα κινητό για να βλέπουν τις παιδικές τους σειρές νιώθοντας ήδη αποκομμένοι από το τι συμβαίνει γύρω τους. Αναπόφευκτα αυτό κτίζει ένα πολύπλευρο διαχρονικό κόστος σε ό,τι αφορά την κοινωνικοποίησή τους, τον ψυχισμό τους, τον τρόπο που αντιλαμβάνονται και αντιμετωπίζουν καταστάσεις. Από την άλλη, το σχολείο σε κάποιο βαθμό, αλλά και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και οι διαδικτυακές πλατφόρμες κατά κύριο λόγο θα είναι οι κύριες πηγές απόκτησης γνώσης (καλής και κακής).

Έχοντας λοιπόν την τεχνολογία σαν προμετωπίδα και θέματα όπως η κλιματική αλλαγή στο καθημερινό τους μενού, είναι λογικά αναμενόμενο πως οι εκπρόσωποι της γενιάς αυτής θα έχουν πολύ δια-

φορετική σχέση με το real estate συγκρινόμενοι με τους αντίστοιχους εκπροσώπους των προηγούμενων γενεών, κυρίως λόγω των εξελίξεων στην τεχνολογία, της κλιματικής αλλαγής και της αλλαγής στις κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες.

Εδώ είναι μερικά πιθανά σενάρια για το πώς θα συνδεθεί η Gen Alpha με το real estate:

Παρόλο που ήδη ζούμε την εποχή της ψηφιοποίησης και τις εφαρμογές που συλλογικά ονομάζουμε «έξυπνα σπίτια», η Gen Alpha είναι η πρώτη γενιά που θα μεγαλώσει σε έναν κόσμο γεμάτο από τεχνολογία. Τα σπίτια του μέλλοντος θα είναι πιο «έξυπνα» και συνδεδεμένα, με σκευές IoT (Internet of Things), αυτοματοποιημένα συστήματα ελέγχου (π.χ. φώτα, θέρμανση, ασφάλεια), και ακόμα πιο εξελιγμένα συστήματα που θα κάνουν τις ζωές τους πιο εύκολες (π.χ. εκτέλεση φωνητικών εντολών, αντίδραση σε νοηματικές κινήσεις, εκμάθηση συνηθειών κ.λπ.). Το real estate, λοιπόν, θα πρέπει να προσαρμοστεί σε αυτές τις νέες ανάγκες. Η αναζήτηση για σπίτια που προσφέρουν αυτές τις ανέσεις και δυνατότητες θα είναι εξελικτικά πιο έντονη.

Η Gen Alpha θα μεγαλώσει σε μια εποχή που η κλιματική αλλαγή θα είναι πιο έντονη από ποτέ. Αυτό σημαίνει ότι θα δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στη βιωσιμότητα και την ενεργειακή αποδοτικότητα των κτιρίων. Οι κατασκευές θα περιλαμβάνουν πιο «πράσινα» υλικά που είτε δημιουργούνται σήμερα ή που ακόμη δεν έχουν ξεπεράσει το στάδιο της «σύλληψης», συστήματα αξιοποίησης ηλιακής ενέργειας, ανακυκλώσιμες πρώτες

Με την ανάπτυξη της τηλεργασίας και των «remote jobs», η Gen Alpha πιθανότατα θα έχει λιγότερη ανάγκη για κατοικίες κοντά στο κέντρο της πόλης ή στην αγορά εργασίας.

Παρόλο που ήδη ζούμε την εποχή της ψηφιοποίησης και τις εφαρμογές που συλλογικά ονομάζουμε «έξυπνα σπίτια», η Gen Alpha είναι η πρώτη γενιά που θα μεγαλώσει σε έναν κόσμο γεμάτο από τεχνολογία.

ύλες, και γενικά μια πιο οικολογική προσέγγιση.

Είναι πιθανόν η Gen Alpha να έχει μια διαφορετική αντίληψη για την ιδιοκτησία. Το μοντέλο της «κοινής χρήσης» (sharing economy) θα είναι πιο διαδεδομένο και οι νέοι μπορεί να προτιμούν να ενοικιάζουν ή να συμμετέχουν σε κοινόχρηστες κατοικίες παρά να κατέχουν το δικό τους σπίτι. Ειδικά με τις νέες τεχνολογίες, όπως τα «co-living spaces», οι νέοι μπορεί να επιλέξουν μια πιο ευέλικτη προσέγγιση στη διαβίωση.

Με την ανάπτυξη της τηλεργασίας και των «remote jobs», η

Gen Alpha πιθανότατα θα έχει λιγότερη ανάγκη για κατοικίες κοντά στο κέντρο της πόλης ή στην αγορά εργασίας. Τα σπίτια τους μπορεί να βρίσκονται σε πιο ήσυχες περιοχές ή ακόμη και σε εξοχικές τοποθεσίες, όπου θα έχουν καλύτερη ποιότητα ζωής, χωρίς να χρειάζεται να συμβιβαστούν με την καθημερινή μετακίνηση στην πόλη.

Η Gen Alpha θα έχει πιο συγκεκριμένες απαιτήσεις για τον χώρο που ζει. Με την ψηφιοποίηση να είναι μέρος της καθημερινότητάς τους, είναι πιθανόν να θέλουν σπίτια που μπορούν εύκολα

να προσαρμοστούν στις ανάγκες τους: γραφεία για την τηλεργασία, χώρους για ψυχαγωγία (όπως μια γωνιά για virtual reality experiences ή gaming rooms), αλλά και χώρους που να συνδυάζουν εργασία και χαλάρωση.

Η Gen Alpha θα μεγαλώσει σε έναν κόσμο όπου η συνδεσιμότητα θα είναι πλήρως απαραίτητη. Οπότε, τα σπίτια που θα επιλέγουν θα πρέπει να είναι στην καρδιά του ψηφιακού κόσμου, με υψηλές ποιότητες δικτύου 5G, εξαιρετική σύνδεση Wi-Fi και άλλες υποδομές που θα ενισχύσουν την εμπειρία τους στον ψηφιακό κόσμο.

Είναι πιθανόν η Gen Alpha να ενσωματώσει νέες τεχνολογίες χρηματοδότησης, όπως blockchain και κρυπτονομίσματα, στο real estate.

Αυτό μπορεί να δημιουργήσει νέους τρόπους για να αποκτούν ακίνητα ή να επενδύουν σε αυτά, με τη χρήση του tokenization, όπου οι άνθρωποι μπορούν να επενδύουν σε μερίδια ακινήτων αντί να αγοράζουν ολόκληρα ακίνητα, αλλά σε μερίδια όχι όπως τα γνωρίζουμε μέχρι σήμερα.

Όσοι Gen X διαβάξετε αυτό το άρθρο, μπορεί ήδη να νιώθετε άβολα για το πού οδηγούμαστε, αλλά αυτή είναι η ζωή! Οι φουτουριστικοί κόσμοι που βλέπαμε εμείς σαν παιδιά σε ταινίες έρχονται – ίσως συντομότερα από όσο νομίζαμε ή ενδεχομένως θα θέλαμε. Συνεπώς, το real estate θα είναι σε μια συνεχή πορεία προσαρμογών, γιατί αλλιώς δεν θα μπορεί να ικανοποιήσει τις νέες ανάγκες.

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Το σπίτι όπου έζησε από το 1972 ο Μανόλης Αναγνωστάκης «ξεχειλίζει» από την προσωπικότητά του, 20 χρόνια μετά τον θάνατό του. Εκτός από αντίτυπα των συλλογών του, περιοδικά και σημειώσεις, βρίσκονται και προσωπικά αντικείμενα, όπως τα χαρακτηριστικά γυαλιά του καθώς και τα καπέλα που φορούσε. Στους τοίχους, οι οικογενειακές φωτογραφίες εναλλάσσονται με πίνακες, δώρα οικογενειακών φίλων, όπως η Βακαλό, η Κατράκη, ο Σικελιώτης, ο Μπακιρτζής, ο Ισαρνης, αλλά και του γιου του, Ανέστη.

Το καταφύγιο του ποιητή

Εξάντληση στο σπίτι του Μανόλη Αναγνωστάκη, 100 χρόνια από τη γέννηση και 20 από τον θάνατό του

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΖΙΛΕΙΑΔΟΥ**

«**Ουδέποτε** έφυγα από το σπίτι. Εχω μια πόρτα στο δωμάτιό μου που δεν την έκλεισα ποτέ. Ήμουν πάντα σε επιφυλακή».

Ο Ανέστης Αναγνωστάκης δεν επιζητεί διόλου τη δημοσιότητα. Αναφέρεται επί τροχάδην στο επαγγελματικό του παρελθόν: προλαβαίνω να σημειώσω μόνον την εκπομπή του «Το άλλο ροκ» στο Τρίτο Πρόγραμμα. Η κύρια ασχολία του πλέον είναι να φροντίζει το πλούσιο προσωπικό αρχείο του πατέρα του. Το σπίτι της οδού Κρήτης, εκεί όπου συναντηθήκαμε με τον γιο του Μανόλη Αναγνωστάκη, βρίσκεται στη γειτονιά της μητέρας του, Νόρας Βαρβέρη, στην Πεύκη. Εδώ εγκαταστάθηκε η οικογένεια μετά τους σεισμούς της Θεσσαλονίκης το 1972. Ο πατέρας άνοιξε ακτινολογικό εργαστήριο στο Ηράκλειο και ο 15χρονος Ανέστης έκανε πόλη του την Αθήνα.

Ήταν πάντοτε οι τρεις τους μαζί, πολύ δεμένοι όπως φαίνεται, και η πληθωρική προσωπικότητά των γονιών του γεμίζει ακόμη το διαμέρισμα από το πάτωμα έως το ταβάνι. Τα βιβλία ξεχειλίζουν από τις βιβλιοθήκες και μαζί με τα παλιά περιοδικά, τα βινύλια, τα λογής λογής έντυπα, τις φωτογραφίες, τα προσωπικά αντικείμενα έχουν καταλάβει όλα τα δωμάτια. Οι τοίχοι είναι επίσης καλυμμένοι με αφίσες και πίνακες – σχέδια του Ανέστη, κολλάζ του ποιητή πατέρα, δώρα οικογενειακών φίλων, όπως η Βακαλό, η Κατράκη, ο Σικελιώτης,

ο Μπακιρτζής, ο Ισαρνης.

Ο Ανέστης Αναγνωστάκης ανοίγει ένα τετράδιο, που μοιάζει με σχολικό, και μου εξηγεί τον τρόπο με τον οποίο καταγράφει το υλικό του αρχείου. Όλες οι σημειώσεις αφορούν το έργο του πατέρα του σε μια προσπάθεια να συμπληρωθεί πλήρως η εργογραφία του. Οι εγγραφές έχουν γίνει με το χέρι, οι κάθετες γραμμές έχουν τραβηχτεί με χάρακα, το χρώμα του στυλό είναι μπλε – μάλλον κλασικό BIC. Δεν υπάρχει αντίγραφο του τετραδίου. Η εμμονή στις λεπτομέρειες και η επιθυμία να μη μετακινηθεί τίποτα από τις στοίβες του χαρτώου υλικού, που μόνον ο ίδιος ξέρι πώς έχουν τακτοποιηθεί, συνθέτουν το δικό του έργο ζωής.

Η ξεχασμένη επέτειος

Η επίσκεψη της «Κ» στο σπίτι του Μανόλη Αναγνωστάκη, που σπάνια ανοίγει σε επισκέπτες, είναι ένας μικρός φόρος τιμής στα 100 χρόνια από τη γέννησή του. Οι ποιητικές συλλογές του παραμένουν εξαντλημένες στον εκδότη, και το ΥΠΠΟ Ξέχασε να τιμήσει την επέτειο, παρά τις όψιμες διακρίσεις που είχε λάβει ο ποιητής – παράσημο του Ταξιδάρχη του Τάγματος του Φοίνικος, Βραβείο Ουράνη της Ακαδημίας Αθηνών, Μεγάλο Κρατικό Βραβείο Λογοτεχνίας.

Ο Μανόλης Αναγνωστάκης υπήρξε μέλος μιας μεταπολεμικής γενιάς άξιων λογοτεχνών μαζί με τον Αρη Αλεξάνδρου και τον Μιχάλη Κατσάρη, μιας ολιγομελούς «παρέας» πολιτικά εναργών

Ανέστης και Μανόλης Αναγνωστάκης. Η κύρια ασχολία του Ανέστη, πλέον, είναι να φροντίζει το πλούσιο αρχείο του πατέρα του.

διανοουμένων και ακέραιων ανθρώπων που αντιπαθούσαν την κομπορρημοσύνη. Στον φακό του «Παρασκηνίου» (1983) είχε δηλώσει: «Κυρίως με ενοχλεί ο στόμφο. Και η όψιμη αντιστασιολογία με μελαγχολεί».

«Αυτά τελειώνουν πια. Αν νομίζετε ότι στο μέλλον οι νέοι θα διαβάζουν Ρίτσο και θα ακούν Μίκη, κάνετε λάθος», επιμένει απαισιόδοξα ο Ανέστης Αναγνωστάκης. Όμως ο ποιητής, προοικονομώντας τους ανεμοστρόβιλους των επερχόμενων αλλαγών, είχε γράψει: «Ζαν πρόκες πρέπει να καρφώνονται οι λέξεις. Να μην τις παίρνει ο άνεμος».

Ετσι διάλεγε και αυτός τις λέξεις του, μία μία και με φειδώ. Σύμφωνα με τη χειρόγραφη επι-

στολή που έχει αναρτηθεί στον ιστότοπο «Ομίλος Φίλων του Ποιητή Μανόλη Αναγνωστάκη», αυτοβιογραφείται ως εξής: «Εμμ. Αναγνωστάκης, ιατρός ακτινολόγος. Γεννήθηκα στη Θεσσαλονίκη από Κρητικούς γονείς. Εγκύκλιες σπουδές, παιδικά χρόνια κ.λπ. στη Θεσσαλονίκη. 1942 εγγραφή στη φυσικομαθηματική σχολή - 1943 μετεγγραφή στην Ιατρική. Από τα πρώτα χρόνια στο κίνημα Εθνικής Αντίστασης, στην ΕΠΟΝ. 1943 Απρίλιος σύλληψη από Γερμανούς και κράτηση μαζί με άλλους φοιτητές στο στρατόπεδο Παύλου Μελά (διαμαρτυρία για τη σχεδιαζόμενη επιστράτευση). 1944 έκδοση του περιοδικού «Ξεκίνημα» του ΕΟΠ (Εκπολιτιστικού Ομίλου Πανεπιστημίου) ημινομίμης φοιτητικής οργάνωσης της ΕΠΟΝ. Αρχισυντάκτης. Εκεί πρωτοδημοσιεύσεις ποιημάτων, βιβλιοκριτικών και μεταφράσεων. 1945 έκδοση ποιητικής συλλογής «Εποχές». 1948 έκδοση «Εποχές 2». 1948-1951 Φυλακές Επταπυργίου. Καταδικη σε θάνατο από το έκτακτο στρατοδικείο, μείωση ποινής μετά 2 χρόνια σε ισόβια, χάρη επί Πλαστήρα. 1952 Πτυχιούχος Ιατρικής. 1951 Έκδοση συλλογής «Εποχές 3» (όλες εκτός εμπορίου) [...] 1954 Έκδοση «Η συνέχεια». 1956 Γάμος. 1957 Τέκνον (άρρεν). 1957 Ιατρείο στη Θεσσαλονίκη. 1959-1961 Εκδότης - διευθυντής περιοδικό «Κριτική». 1962 «Η συνέχεια 3» [...] 1970 συμμετοχή στην ομαδική έκδοση «Δεκαοκτώ Κείμενα». 1971 Έκδοση απάντων υπό τον τίτλο «Τα ποιήματα 1941-1971». 1974

Συμμετοχή στις εκλογές. Υποψήφιος της Ενωμένης Αριστεράς εκ μέρους του ΚΚΕ εσωτερικού».

Η κάθοδος στην Αθήνα δεν υπήρξε εύκολη. Η οικονομική κατάσταση ήταν πάντοτε πεισμένη, αλλά «Ποτέ μην ξεπέσεις στο «αχ εμείς οι καμμένοι»», λέει ένας στίχος του. Τη δεκαετία του 1990, ιδίως προς το τέλος της, η οικογένεια έζησε τα πιο άνετα χρόνια της χάρη στην αναγνώριση του λογοτεχνικού έργου του ποιητή.

Τα alter ego

Η τελευταία σελίδα του μπλε τετραδίου έχει μια λίστα με τα ψευδώνυμα που ο Μανόλης Αναγνωστάκης χρησιμοποιούσε για να υπογράψει κριτικές και αρθρογραφία. Τα alter ego του ονομάζονταν μεταξύ άλλων: Ο θείος Λένον που σ' όλα απαντά, Ο θείος Λένον που σε τίποτα πια δεν απαντά, ο Ραντανπλάν και βεβαίως ο περίφημος Μανούσος Φάσσης, το φιλολογικό σατιρικό δημιουργήμα του «σοβαρού» αριστερού μεταπολεμικού ποιητή.

Κρατάμε δύο στροφές από το «Ατίτλο», καθώς στο τώρα ταυριάζει ο κυνισμός τους: «Στο ξενοδοχείο Macedonia/ πλάγιασα σε μεταξωτά σεντόνια/ είχαμε και μεταξωτές κουβέρτες/ κι είπα: φέρετες./ Είπα και στη ρεσεψιονίστα/ πως μ' έπιασε μεγάλη νύστα./ Θέλω άνεση σουίτας/ είμαι ποιητής της ήττας». Ο Μανόλης Αναγνωστάκης πέθανε από ανακοπή στο νοσοκομείο «Αμαλία Φλέμινγκ» στις 23 Ιουνίου 2005. Κηδεύτηκε δημοσία δαπάνη στις 27 Ιουνίου εκείνης της χρονιάς.

Το τετράδιο

Ο γιος του, Ανέστης, σε ένα τετράδιο που μοιάζει με σχολικό, καταγράφει το υλικό του αρχείου για να συμπληρωθεί πλήρως η εργογραφία του.

Τη μνήμη του έργου και της προσωπικότητας του ποιητή φυλάσσει ο Ομίλος Φίλων του Ποιητή Μανόλη Αναγνωστάκη. Στην ιστοσελίδα του ομίλου έχει αναρτηθεί η εργογραφία του ποιητή από τον Δ. Δασκαλόπουλο.

Η κάθοδος

Στην Πεύκη εγκαταστάθηκε η οικογένεια μετά τους σεισμούς της Θεσσαλονίκης το 1972. Η κάθοδος δεν ήταν εύκολη.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

6-12.7.25

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΘΕΡΙΝΟ ΣΙΝΕΜΑ

Αγάπη μόνο

Στο πλαίσιο των προβολών της Κινηματογραφικής Λέσχης Λάρνακας παρουσιάζεται η γοττειτική και έξυπνη νορβηγική δραμεντί «Αγάπη μόνο». Μια ταινία ωδή στον αντι-κυνισμό, που παρατηρεί τα νέα ήθη στις σχέσεις και που εξερευνά τη χαρά της συζήτησης με κάποιον, είτε είναι φίλος, εραστής ή ένας ξένος. Σε αντίθεση με τα κοινωνικά πρότυπα, ένας πραγματιστής γιάτρος και μια συμπονετική νοσοκόμα αναζητούν την οικειότητα πέρα από τα όρια των συμβατικών σχέσεων. Αυλή Μουσείου Πιερίδη, Ζήνωνος Κιτιέως 4, Λάρνακα, Τρίτη 8 Ιουλίου, ώρα 8:30 μ.μ. Θα ακολουθήσει 15λεπτη συζήτηση της ταινίας. Εισόδος ελεύθερη. **Πληροφορίες τηλεφώνω 99434793, www.larnakacinema.com.**

ΑΡΧΑΙΟ ΔΡΑΜΑ

«Βάκχες» του Ευριπίδη

Με την ιταλική παραγωγή, «Βάκχες» του Ευριπίδη σε σκηνοθεσία Daniele Salvo, ανοίγει η 28η διοργάνωση του «Διεθνούς Φεστιβάλ Αρχαίου Ελληνικού Δράματος», που διοργανώνουν το Τμήμα Σύγχρονου Πολιτισμού του Υφυπουργείου Πολιτισμού και το Κυπριακό Κέντρο Διεθνούς Ινστιτούτου Θεάτρου. Ο Daniele Salvo, ένας από τους πιο έγκυρους Ιταλούς σκηνοθέτες όσον αφορά την επανερμηνεία των ελληνικών τραγωδιών, επανέρχεται στο Φεστιβάλ και σκηνοθετεί τις Βάκχες του Ευριπίδη με ένα εκλεκτό επιτελείο Ιταλών ηθοποιών, σε παραγωγή του Associazione Culturale DIDE – Amenanos Festival. Οι Βάκχες, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως μια τελετουργία της συγκίνησης, του συναισθήματος, του μένους και του παρλόγου, αποτελούν τη μοναδική σωζόμενη τραγωδία με τον θεό Διόνυσο ως πρόσωπο της πλοκής, να τιμωρεί ανελήπτα όσους αντιστέκονται στη δύναμη της φύσης και τη μεταμορφωτική εμπειρία της ένθεης μέθης. Αμφιθέατρο Μακάριος Γ΄, Σχολής Τυφλών, Τετάρτη 9 Ιουλίου, ώρα 8:00 μ.μ. Σάββατο 12 Ιουλίου, Αρχαίο Θέατρο Κουρίου. **Πληροφορίες: 7000 2414 | www.greekdramafest.com.**

ΧΟΡΟΣ/ΠΕΡΦΟΡΜΑΝΣ

FOGGY, hanging on a dream

Το νέο έργο της χορογράφου Έλενας Χριστοδουλίδου «FOGGY, hanging on a dream» είναι μια βουτιά στους συναισθηματικούς χώρους και στις σχέσεις που δημιουργούνται μεταξύ πέντε χορευτριών επί σκηνής. Περιπλέκεται γύρω από τις προθέσεις να ανακαλύψει, να παρατηρήσει, να ερευνήσει, να αναλύσει, να αποδείξει, να εκθέσει και να φωτίσει το καθημερινό παζλ των συναισθηματικών καταστάσεων. Η διάσπαση ανάμεσα σε αυτό που πράγματι είμαστε και σε αυτό που παριστάνουμε πως είμαστε, ανάμεσα στη βαθιά προσωπική μοναξιά μας και την ψευδή κοινωνική προβολή της, ανάμεσα στην αληθινή εσωτερική πραγματικότητα μας και την εικονική που καθοριστικά την περιβάλλει και ανατροφοδοτεί. Συνεχά υπαρκτά κενά, ατέλειωτες άγριες παλινδρομήσεις ανάμεσα στα ακραία όρια της εκκωφαντικής έκρηξης και της απέναντης σιωπής, μια σειρά από τραυματικές εκφάνσεις – συνέπειες της βαθιάς υπονόμευσης των εκφραστικών αναγκών μας, σε τραυματική σχέση με τον εαυτό και με τον άλλον που ερωτοτροπεί ανάμεσα στον γελίοιο ναρκισσισμό και την αυτό καταστροφική απόρριψη, την άρνηση του ίδιου μας του εαυτού. Χορογραφία - Έλενα Χριστοδουλίδου. Συνδημιουργούν, ερμηνεύουν- Μάγδα Αργυρίδου, Ζωή Ελευθερίου, Ελίνα Καρακώστα, Άννα Νικολάου, Μαρία Χρυσοστόμου. Μουσική – Michio Woirgardt. Εγκώμιο Πολιτιστικό Κέντρο , Νέας Έγκωμης 8, Έγκωμη. Παραστάσεις Πέμπτη 10, Σάββατο 12 και Κυριακή 13 Ιουλίου, ώρα 8:30 μ.μ. **Πληροφορίες/κρατήσεις τηλεφωνο 22781104.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Σκοποί και τραγούδια του τόπου μου

Παρουσιάζεται στο πλαίσιο του 28ου Πολιτιστικού Φεστιβάλ Πανεπιστημίου Κύπρου η συναυλία «Σκοποί και Τραγούδια του Τόπου μου». Συνάψει καταγραμμένου ηχητικού υλικού και ζωντανής μουσικής δράσης:D.A.M.I. (dramatised ambient music and images). Ο αυτοσχεδιασμός μεταμορφώνει κάθε φορά «το ίδιο πάντα τραγούδι», σε νέο υλικό. Θα ακουστούν κομμάτια του Μιχάλη Σιγανίδη, ποιήματα των Μίλτου Σαχτούρη, Ομήρ Καγιόμ, Λέοντα Κουκούλα, Πωλ Ελύαρ, Γεώργιου Σιγανίδη και στίχοι του συνθέτη. Θα προβληθούν ακόμα, μικρού μήκους βίντεο. Μιχάλης Σιγανίδης: κοντραμπάσο, κιθάρα, φωνή, Ιορσφ Θεανώ Μεταξά: φωνή Χάρης Λαμπράκης: πλήκτρα, νεί, Γιάννης Αράπης: κιθάρα Αλέξανδρος Γαγάτσης: κρουστά, βιμπράφωνο. Δευτέρα 7 Ιουλίου, ώρα 8:30 μ.μ. Πολιτιστικό Κέντρο «Μιχάλης Πιερίδης», Πανεπιστήμιο Κύπρου – Αρχοντικό Αξιοθέας, Αξιοθέας 8, Παλιά Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλεφωνο 22894531 | www.ucy.ac.cy/cucentre.**

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Μαραθώνιος θερινών προβολών

Επιστρέφει για 26η χρονιά στον Θερινό Κινηματογράφο «Κωνσταντία» ο Μαραθώνιος Θερινών Προβολών, που διοργανώνει το Τμήμα Σύγχρονου Πολιτισμού του υφυπουργείου Πολιτισμού και το Θέατρο Ένα. Η φετινή πρεμιέρα, την Τετάρτη 9 Ιουλίου, θα πραγματοποιηθεί με την ταινία «Υπάρχω», βασισμένη στη ζωή του Στέλιου Καζαντζίδη, σε σκηνοθεσία Γιώργου Τσεμπερόπουλου. Στο φετινό πρόγραμμα περιλαμβάνονται βραβευμένες ταινίες που διακρίθηκαν σε μεγάλα φεστιβάλ και δύο πολυβραβευμένα ντοκιμαντέρ. Προβολές κάθε Τετάρτη, Πέμπτη, Παρασκευή, Σάββατο και Κυριακή, από τις 9 Ιουλίου 2025 μέχρι 7 Σεπτεμβρίου 2025, στις 9:00 μ.μ. Κινηματοθέατρο Κωνσταντία, Σόλωνος Μιχαηλίδη 15, Παλαιοιωάννισσα. **Πληροφορίες www.theatroena.com.cy | cypruscinemaoffice.cy**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Να τα πούμε στην Αθήνα να τα ακούσει η Κύπρος

Πολύς ντόρος έγινε για το βιβλίο που συνόδευε την κυπριακή συμμετοχή στη 19η Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής στη Βενετία με τον τίτλο «(Στες πέτρες) εδώκαμε σας την αναπνοή μας τ'εί εψιθυρίσετε την πίσω στο χώμα» σε επιμέλεια Σεβίνας Φλωρίδου, και συνεπιμέλεια Νίκολας Μπτροπούλου & Clara Zinecker. Η έκδοση αποσύρθηκε, τυπικά τουλάχιστον, το υφυπουργείο Πολιτισμού ψάχνει να βρει την αστοχία, οι συγγραφείς αναζητούν λύσεις, και η κοινωνία των πολιτών φώναζε, διαμαρτυρήθηκε, μάζεψε λίθους αναθέματος, χαρακτήρισε άλλους προδότες και μειοδότες, και άλλους φασίστες και τελικά «κι εμείς καλώς σας βρήκαμε»!

Δεν ξέρω κατά πόσο ήταν χρήσιμη η φασαρία που ακολούθησε και πια ποιος θυμάται τους πυρίνους λόγους του προέδρου της Επιτροπής Παιδείας της Βουλής κ. Παύλου Μυλωνά, και της περισσότερων μελών της, τι ειπώθηκε από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, από τους υπέρ και από τους κατά. Και αναρωτιέμαι αν ήταν χρήσιμη, διότι δεν έγινε καμία σοβαρή συζήτηση, που να οριοθετεί το πρόβλημα, να εντοπίζει παθογένειες, να συζητηθούν ζητήματα ταυτότητας, να μπει στο επί-

κεντρο η πολιτική διάσταση και άλλα παρόμοια. Τίποτα από αυτά δεν έγινε... Και επειδή έχω συμβιβαστεί με τη συνθήκη του πυροβολώ και μετά σιωπώ, ή του αντιδρώ για όσο το σίδερο είναι στη φωτιά και μετά περιμένω το επόμενο hot topic, δεν μου κάνει εντύπωση. Με στεναχωρεί όμως και με προβληματίζει ότι δεν καταφέρνουμε σε αυτόν τον τόπο να κάνουμε μία συζήτηση της προκοπής, ούτε στη Βουλή, ούτε εκτός αυτής, αλλά είμαστε πρωταθλητές στο να χωρίζουμε σε στρατόπεδα και στο συγκεκριμένο ζήτημα σε Νεοκύπριους και Εθνικόφρονες, σε αριστερόφρονες και σε φασίστες, σε από εδώ και σε από εκεί, και αν κανείς είναι στο ανάμεσο να τρέμει, αφού αναγκαστικά πρέπει να ορίσει εαυτόν σε κάποιο από τα στρατόπεδο, μιας και βρισκόμαστε σε πόλεμο. Και το ανάμεσο δεν είναι πάντα το κοινώς λεγόμενο whataboutism, αλλά τυγχάνει να είναι και μία πιο ψυχραιμη και μέση οδός.

Τα παραπάνω μου ήλθαν στο μυαλό όταν είδα πως στην Αθήνα, στο Κέντρο Έρευνας Νεότερης Ιστορίας (ΚΕΝΙ) του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Παντείου Πανεπι-

στημίου διοργανώθηκε η συζήτηση με θέμα «Λογοκρισία και καλλιτεχνική ελευθερία στην Κύπρο: Συζήτηση για ένα “εθνικά επικίνδυνο” βιβλίο». Για το θέμα συζητήσαν η Σεβίνα Φλωρίδου, επιμελήτρια της κυπριακής συμμετοχής στην Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής 2025, η Σία Αναγνωστοπούλου, καθηγήτρια Όψιμης Οθωμανικής και Τουρκικής Ιστορίας, και ο Χάρης Αθανασιάδης, καθηγητής Δημόσιας Ιστορίας. Συντόνιζε ο Δημήτρης Χριστόπουλος, καθηγητής Πολιτειολογίας. Η συζήτηση που αφορούσε την Κύπρο και ένα μείζον ζήτημα που προέκυψε στο νησί, στην Κυπριακή Δημοκρατία, οργανώθηκε στο εθνικό κέντρο, με λίγα λόγια. Συζητήσαν Ελλαδίτες καθηγητές, με τη Σεβίνα Φλωρίδου... προσωπικά μου ακούστηκε παράδοξο. Σκέφτηκα, γιατί να συζητούν καθηγητές από την Ελλάδα, έστω και αν ιδεολογικά είναι προοδευτικοί και με απόψεις συγκλίνουσες με τους δημιουργούς της έκδοσης, γιατί η συζήτηση να γίνει πρώτα στη Αθήνα, την πρωτεύουσα του ελληνικού κράτους, και όχι στη Λευκωσία, με καθηγητές από τα εδώ Πανεπιστήμια, με τη συμμετοχή και ειδικών από την Ελλάδα,

σε κάποιο Πανεπιστήμιο της ευρύτερης περιοχής της Λευκωσίας;

Εκτός και αν δεν υπάρχουν στην Κύπρο τέτοιοι καθηγητές, και ιδρύματα που να μπορούν να στηρίζουν τέτοιες συζητήσεις, οπότε το πρόβλημα είναι βαθύ και σοβαρό και θα πρέπει να γίνει κάτι. Φυσικά, η στήλη μαθαίνει πως η εν Αθήναις συζήτηση έγινε για πρακτικούς λόγους, που και πάλι είναι για τη δική μου λογική ακατανόητοι. Δεν ξέρω πώς και πότε και πού θα γίνει αυτή η συζήτηση στη χώρα που έχει το πρόβλημα, αλλά έχω την πεποίθηση πως όταν και αν γίνει θα πρέπει να έχει το ίδιο στάτους με αυτό της Ελλάδας, τόσο σε επίπεδο ομιλητών όσο και σε επίπεδο διοργάνωσης. Διότι τελικά είναι εύκολο να ανέξοδο να κουβεντιάσουμε και να τσακωνόμαστε, και τα κάστανα να μένουν στη φωτιά, όπως και τα καυτά ζητήματα να μη συζητούνται...

Και ερήσθη εν παρόδω, σε όλον αυτόν τον ορυμαγδό, πού ήταν η ακαδημαϊκή κοινότητα της χώρας; Το Πανεπιστήμιο Κύπρου, η Κυπριακή Ακαδημία Επιστημών, Γραμμάτων και Τεχνών;

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Ο κόσμος μας έχει μυρωδιά

Αν μπει κανείς στην ιστοσελίδα του «αρώματος Τραμπ» (The Trump Fragrance site) διαπιστώνει ότι το Victory έγινε ανάρπαστο τα Χριστούγεννα του 2024. Ο πρόεδρος των ΗΠΑ επανέρχεται με νέα σειρά Victory 45-47 (οι αριθμοί παραπέμπουν στις θητείες του) για άνδρες και γυναίκες. Τα αρώματα αυτά που προωθούνται από τον ίδιο τον Τραμπ «έχουν να κάνουν με τη Νίκη, τη Δύναμη και την Επιτυχία», ανακοίνωσε στον λογαριασμό του στο Truth Social. «Πάρτε ένα μπουκάλι για τον εαυτό σας και μην ξεκάστετε να πάρετε ένα και για τους αγαπημένους σας. Απολαύστε, διασκεδάστε και συνεχίστε να κερδίζετε!». Το διαφημιστικό σποτ διανθίζεται και από άλλες λεπτομέρειες, όπως ότι η συλλογή ονομάζεται Fight Fight Fight (τρεις φορές, χωρίς κόμμα ανάμεσα) και απευθύνεται «σε πατριώτες που ποτέ δεν κάνουν πίσω». Η τιμή ξεκινάει από τα 199 δολάρια και φτάνει στα 249!

«Τα αρώματα είναι η τελευταία προσθήκη σε μια μακρά λίστα προϊόντων που έχει κυκλοφορήσει ο Αμερικανός πρόεδρος από την επιστροφή του στον Λευκό Οίκο» («Κ», 1/7), όπως κιθάρες, τζόκει, κρυπτονομίσματα κ.ο.κ. Μοιάζει με παρωνυχίδα η δραστηριότητα αυτή του προέδρου μπροστά στις τόσες άλλες που μας αφήνουν άναυδους. Και λοιπόν; Πας να το προσπεράσεις, όμως δεν είναι εύκολο. Πας να διασκεδάσεις, να σαρκάσεις, όμως παγώνεις. Άς φανταστούμε ένα βιογραφικό μελλοντικού υποψήφιου προέδρου, για παράδειγμα, το οποίο θα αναφέρει ότι ο/η τάδε «έχει κυκλοφορήσει και σειρά αρωμάτων, με πωλήσεις που υπερβαίνουν το

Παγιώνεται η κανονικότητα σε οτιδήποτε εξωφρενικό, που ερμηνεύεται ως άλλη μία «έξυπνη» κίνηση ενός «εκκεντρικού» ηγέτη, που μπορεί –γιατί όχι;– να είναι και αρωματοποιός. Να έχει τη δύναμη να επιβάλλει το δικό του άρωμα.

δείνα ποσό και με μαρτυρίες πελατών που δηλώνουν ότι μετά την εφαρμογή άλλαξε η ζωή τους»! Και να αφήσουμε στην άκρη τον συνειρμό πελάτες-πολίτες, που αραιώνει τη δημοκρατία, ακόμη και την πιο αμφιλεγόμενη, μέσα σε έναν πολύτ συναλλαγής, παραμένει η οξεία ειρωνεία της «επιχειρηματικής» κίνησης: Victory 47 Trump perfume for women/men.

Ο Τραμπ εμφανίζεται μάλιστα σε ένα βιντεάκι, πουλώντας το προϊόν, ως γνήσιος ινφλουένσερ. Προβάλλει τις αρετές του, τις δυνατότητες που προσφέρει σε όσους το επιλέγουν, πόσο διακριτοί και επιτυχημένοι θα αισθανόνται. Μιλάει ως πρόεδρος μιας χώρας, για το άρωμά του, με αμερικανικές σημαίες να τον πλαισιώνουν, φωρώντας το κλασικό σκουρόχρωμο κουστούμι, με λευκό πουκάμισο και κόκκινη γραβάτα. Η φωνή του έχει ακριβώς τον ίδιο τόνο σαν να κάνει δήλωση για ένα θέμα εσωτερικής ή εξωτερικής πολιτικής. Απευθύνεται στους υποστηρικτές του, εν δυνάμει αγοραστές.

Μπερδεύομαστε. Να γελάσουμε ή να κλάψουμε; Κι αν αδιαφορήσουμε, πώς αποθκευεται ψυχικά η συνθήκη ενός προέδρου (του πλανητάρχη) που είναι και πωλητής αγαθών; Μπερδεύομαστε και καθώς παγιώνεται η κανονικότητα σε οτιδήποτε εξωφρενικό, τα όρια διαλύονται μέσα στον απροκάλυπτο κυνισμό, που ερμηνεύεται ως άλλη μία «έξυπνη» κίνηση ενός «εκκεντρικού» ηγέτη, ο οποίος είναι από μόνος του brand. Που μπορεί –γιατί όχι;– να είναι και αρωματοποιός. Να έχει τη δύναμη να επιβάλλει το δική του μυρωδιά.

Πριν από 40 χρόνια κυκλοφόρησε ένα από τα πιο δημοφιλή μυθιστορήματα, «Το άρωμα» του Πάτρικ Ζίσκιντ. Ο κεντρικός ήρωας Ζαν Μπατίστ Γκρενούιγ είχε ένα μοναδικό χάρισμα: καταπληκτική όσφρηση. Εκείνο όμως που τρώαζε τους γύρω του είναι ότι ο ίδιος δεν είχε καμία μυρωδιά. Το βιβλίο, που έγινε παγκόσμια επιτυχία (και ταινία), κυμαινόταν ανάμεσα σε εριαλτικό παραμύθι, φιλοσοφικό θρίλερ, με ερωτικές (μάλλον διαστρεφικές) πινελιές. Βασίζονταν σε έναν ήρωα που μισούσε τους ανθρώπους, ήθελε να κατακτήσει τον κόσμο, δεν είχε καμία ηθική αναστολή, ακολουθούσε το πάθος του, το οποίο και τον κατέστρεψε στο τέλος. Οι διαδρομές του συγγραφέα είναι στα σκοτάδια της ψυχής, στην ασίγηστη επιθυμία για δύναμη και αποδοχή.

Οι δύσκολες σχέσεις Ελλάδας - Αλβανίας

«Αλήθειες και σκιές» με αφορμή την υπόθεση Μπελέρη

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Π. ΜΑΛΛΙΑΣ
Ελλάδα - Αλβανία, Αλήθειες και σκιές
Πρόλογος: Αγγελος Μ. Συρίγος
εισαγωγή: Σταύρος Ν. Παπασταύρου
επίμετρο: Φρέντης Μπελέρης
εκδ.: Ι. Σιδέρης, 2025, **σελ.** 273

Του **ΑΧΙΛΛΕΑ ΠΑΠΑΡΣΕΝΟΥ**

Από τα τρία προεβρετικά πόστα (Σκόπια, Τίρανα και Ουάσιγκτον) στα οποία υπηρέτησε ο πρέσβης ε.τ. Αλέξανδρος Μαλλιάς, η θητεία του στην Αλβανία (1999-2000), παρότι η μικρότερη σε διάρκεια κατέχει ξεχωριστή θέση στην καρδιά του. «Το συναισθηματικό πολύ δύσκολο το διώχνεις, όταν η πατρίδα σου σε τιμά δίνοντάς σου την ευκαιρία να την υπηρετήσεις στα χώματα της Αλβανίας», εκεί όπου τραυματίστηκε ο πατέρας του πολεμώντας τους Ιταλούς εισβολείς στο Έπος του '40 και όπου έμειναν άταφοι χιλιάδες Έλληνες στρατιώτες, που έπεσαν νεκροί «tois κείνων ρήμασι πειθόμενοι». Επίτιμος δήμότης Χειμάρρας, δεν έπαψε για 30 χρόνια να επιδεικνύει έμπρακτα το ενδιαφέρον του για την ελληνική εθνική μειονότητα. Μετά την αφυπηρέτησή του, ως ενεργός πολίτης με διακριτή συμμετοχή στον δημόσιο διάλογο, ιδίως με την αρθρογραφία του στην «Κ», συγκαταλέγεται μεταξύ των ολίγων που αφύπνισαν και ευαισθητοποίησαν την κοινή γνώμη. Στο τελευταίο βιβλίο του έχει συγκεντρώσει κείμενα προβλη-

Εκτός από τις ελληνοαλβανικές σχέσεις, στο βιβλίο θίγονται και προβληματισμοί για την ελληνική εξωτερική πολιτική γενικότερα.

Ο Αλ. Μαλλιάς υποστηρίζει ότι διαχρονικά απουσιάζουν η σταθερότητα, η αποφασιστικότητα, η συνέχεια και κυρίως η συνέπεια.

ματισμού, στα οποία περιγράφει μετά λόγου γνώσεως τις «αλήθειες και τις σκιές» στις ελληνοαλβανικές σχέσεις, με επίκεντρο την υπόθεση της σκευωρίας, καταδίκης και πολυμήνης φυλάκισης του εκλεγμένου δημάρχου Χειμάρρας Φρέντη Μπελέρη, που εξύφανε ο Αλβανός πρωθυπουργός Εντι Ράμα, σε «ένα ράπισμα κατά των ευρωπαϊκών αξιών και κανόνων». Το βασικό κίνητρό του ήταν να καταγραφούν τα δραματικά γεγονότα της Χειμάρρας, «ώστε να γίνει κατανοητό το μέγεθος της αυθαιρεσίας του αλβανικού καθεστώτος, με στόχο τον ξεριζωμό της ελληνικής εθνικής μειονότητας υφαρπαζόντας τις περιουσίες της». Εκτός όμως από την υπόθεση Μπελέρη και την πορεία των ελληνοαλβανικών σχέσεων, θίγονται και προβληματισμοί του για την ελληνική εξωτερική πολιτική γενικότερα.

Τους Αλβανούς επικρατεί η πεποίθηση ότι η Ελλάδα «δίνει χωρίς να απαιτεί ανταλλάγματα και δεν προτίθεται να προβάλει την οικονομική, πολιτική και διπλωματική ισχύ που διαθέτει. Ουδεμία εγγύηση υπάρχει ότι η σημερινή πολιτική ηγεσία της Αλβανίας, ή κάποια άλλη μελλοντική, δεν θα μετέλθει ανάλογα ακραία μέτρα προκειμένου να στερήσει στους Έλληνες της Χειμάρρας το δικαίωμα να εκλέγουν αυτόν που ψηφίζουν». Υπογραμμίζει ότι η ευρωπαϊκή πορεία της Αλβανίας πρέπει να περνάει μέσα από την προστασία των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και περιουσιών των μελών της ελληνικής εθνικής μειονότητας και θεωρεί ότι πέραν της λεγόμενης διεθνοποίησης, αμεσότερο και αποτελεσματικό μέτρο είναι η λήψη προσωποπαγών διοικητικών μέτρων για τα πολιτικά και μη πρόσωπα του κρατικού μηχανισμού της Αλβανίας, που αποφασίζουν και υλοποιούν τις διώξεις του ελληνικού στοιχείου. Θιασώτης της πολιτικής συναινέσης, συνεννόησης και διακομματικής συνέχειας ως θεμέλια της εθνικής προκοπής, ισχύος και αποτροπής, τονίζει ότι στην εξωτερική πολιτική βασική αρχή είναι να βάζεις τον πήχυ στο κατάλληλο ύψος, αλλά

Ο Φρέντης Μπελέρης σε ομιλία του μετά την αποφυλάκισή του. Η δοκιμασία του ήταν, για τον Αλέξανδρο Μαλλιά, «ένα ράπισμα κατά των ευρωπαϊκών αξιών και κανόνων».

διαχρονικά στις σχέσεις μας με την Αλβανία έχουμε εθιστεί να περνάμε κάτω από τον πήχυ. «Τα προβλήματα δεν ανακύπτουν κατά τη στιγμή της εξαγγελίας ή έστω υπογραφής συμφωνιών, αλλά όταν έρχεται η στιγμή της εφαρμογής τους, καθώς η εμπειρία με συγκεκριμένους πολιτικούς στη γειτονική χώρα μάς διδάσκει ότι λησμονούν τις δεσμεύσεις τους και αναζητούν προσχήματα να τις ακυρώσουν ή να τις αναβάλλουν».

Για τον συγγραφέα, πάντως, την τιμή της Ελλάδος διέσωσε η απόφαση του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη να συμπεριλάβει τον Φρέντη Μπελέρη στο ευρωπαϊκό δελτίο της Ν.Δ. τον Ιούνιο 2024, που επιβραβεύθηκε με την πανηγυρική εκλογή του με 245.874 ψήφους. Ο Χειμαριώτης πολιτικός με τις πράξεις του και τον δημόσιο από τη φυλακή λόγο του έδειξε τον δρόμο της αξιοπρέπειας, επισημαίνει.

Τις μεθοδεύσεις του διωγμού του Μπελέρη και την ανάδειξη

της υπόθεσής του σε ευρωπαϊκό ζήτημα σεβασμού του κράτους δικαίου και του αξιακού κώδικα της Ε.Ε. αποτυπώνουν ο πρόλογος του καθηγητή και βουλευτή της Ν.Δ. Αγγελου Συρίγου και το εισαγωγικό σημείωμα του υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας Σταύρου Παπασταύρου, «που ήταν οι αποτελεσματικότεροι μοχλοί ώθησης και αναδιάταξης της στάσης των Αθηνών προς την ορθή κατεύθυνση». Οι δυο τους, όπως και ο συγγραφέας, στάθηκαν αταλάντευτα στο πλευρό του Φρέντη Μπελέρη σε όλη τη διάρκεια της δοκιμασίας του, που κράτησε 479 ημέρες. Το βιβλίο κλείνουν κείμενα της συμβούλου επικοινωνίας Μυρένας Σερβιτζόγλου και το επίμετρο του ευρωβουλευτή με τίτλο «Η Ελλάδα δεν φυλακίζεται».

Ο κ. Αχιλλέας Παπαρσένος συνηπρέτισε με τον πρέσβη Αλέξανδρο Μαλλιά στην ελληνική πρεσβεία της Ουάσιγκτον ως προϊστάμενος του Γραφείου Τύπου και Επικοινωνίας.

WINDCRAFT MUSIC FEST

25-27 JULY 2025 KATYDATA, NICOSIA

Concerts-Workshops-ACTIVITIES

FRIDAY 25 JULY 2025
IZE TRIO & ELEONORA ROUSSOU (USA / CY / PS), WINDCRAFT VOICES (CY),
REPRISE QUARTET (CY / UK), COPPER CURIOS (CY),
ROBINSON KHOURY "MÿA" (FR), TROPES (FR / GR / CY)

SATURDAY 26 JULY 2025
NĀBU PĒRA (CY), MOCA & DĀNIEL MESTER (CY / HU), PANAGIOTIS MINA (CY),
ORATNITZA (BG), NIKOS DIMINAKIS (GR), ROCKET MEN (DE)

SUNDAY 27 JULY 2025 (FREE ADMISSION)
QUINTUS ENSEMBLE (CY), WINDCRAFT BAND (CY),
"HER BODY" NIKOS DIMINAKIS & ELISAVET PANAGIOTOU (GR / CY),
KEMAL & AZIZ (CY), BRASS PARTY (GR)

ORGANISED BY: WINDCRAFT LOUD
MAIN SPONSOR: [Logo]
SUPPORTERS: [Logos]
PRESS AND INFORMATION OFFICE: [Logo]
MEDIA SPONSORS: [Logos]

TICKETS: MORE.com www.windcraftmusicfest.com

ΟΙ ΝΕΚΡΟΣΤΡΕΣ
του Βασίλη Π. Κατσηπουλλά

Κείμενο - Σκηνοθεσία: Βασίλης Π. Κατσηπουλλάς
Προμετωπική Καθοδήγηση: Χάρη Μακρίδου / Τραγουδι επί Σκηνής: Μαριλένα Πέτρου

10/11/12/13 ΙΟΥΛΙΟΥ 2025

Πολιτιστικό Κέντρο Αγίου Παύλου | Ώρα Έναρξης: 8:30 μμ.
Τιμητή είσοδος: €13 | Τηλ. Κρατήσεων - Πληροφορίες: 96 462 213

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ: [Logos]
ΥΠΟΧΡΩΜΕΤΕΣ: [Logos]
ΚΟΡΥΦΑΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑ: [Logos]

και διανομή στην Αγορά
και διανομή στην Αγορά

— Η παράσταση είναι αφιερωμένη στη μνήμη του Κίτση Παπαρσένου —

Οι αιχμηροί στίχοι των ομηρικών επών

Η Ελένη Μολέσκη και ο Άντης Σκορδής μιλάνε στην «Κ» για την παράσταση «Ζ- η - θ, ο ξένος», σε σκηνοθεσία Μιχαήλ Μαρμαρινού

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος θα παρουσιάσει το καλοκαίρι του 2025, σε συμπαραγωγή με τον Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου, την παράσταση «Ζ-η-θ, ο ξένος». Μια επιστροφή στις πηγές: επίσκεψη σε τρεις ραψωδίες της Οδύσσειας, σε μετάφραση Δημήτρη Μαρωνίτη και σε σκηνοθεσία Μιχαήλ Μαρμαρινού, με την οποία συμμετέχει στο Φεστιβάλ Αθηνών Επιδαύρου 2025. Για την παράσταση μίλησαν στην «Κ» η Ελένη Μολέσκη, η οποία μαζί με τον Μιχάλη Μαρμαρινό έκανε τη δραματολογική επεξεργασία και είναι και Α΄ βοηθός σκηνοθέτη και ο Άντης Σκορδής, ο οποίος έχει αναλάβει τη μουσική σύνθεση. Η Ελένη Μολέσκη λέει πως στην παράσταση που ετοιμάζουν δεν θα δούμε τον Οδυσσέα, τον ήρωα έτσι όπως τον ξέρουμε ή νομίζουμε ότι τον ξέρουμε μέσα από την Οδύσσεια και την Ιλιάδα. «Βλέπουμε έναν ξένο, έναν ξένο που καταφτάνει σε μια άγνωστη χώρα χωρίς ταυτότητα, χωρίς πρόσωπο, χωρίς όνομα, χωρίς παρελθόν. Στη διάρκεια αυτών των τριών ραψωδιών ο ξένος θα επανακαλύψει τον εαυτό του».

—Είναι ο ξένος και στην εποχή μας μια έννοια που πολλούς φοβίζει... επιστρέφουμε σε εποχές σκοτεινές;

—Φυσικά και ο ξένος μας φοβίζει σήμερα. Σε εποχές κρίσεις καθετί διαφορετικό, κάθε είδους εξωτερική εισβολή μοιάζει μονάχα με απειλή. Οι επαναπροωθήσεις προσφύγων — που είτε παραδέχονται ότι κάνουν τα ευρωπαϊκά κράτη είτε όχι— απαντούν βροντερά στο ερώτημα που θέσατε. Οι μαζικές μετακινήσεις μεταναστών και προσφύγων αντιμετώπιζονταν πάντα στη σύγχρονη ιστορία με μια προσπάθεια να ελεγχθούν υπό τον φόβο της αποσταθεροποίησης που μπορούν να προκαλέσουν. Στην πραγματικότητα όμως οι εισροές νέων πληθυσμών μπορούν να ανανεώσουν ένα πολιτισμό αλλά και να σπληνίζουν μια οικονομία. Δεν ξέρω λοιπόν αν γυρνάμε σε σκοτεινές εποχές κι αν κάποτε υπήρξαν φωτεινότερες. Ο κόσμος όμως των ομηρικών επών έρχεται να ρίξει τα βέλη του, με στίχους τόσο αιχμηρούς γι' αυτό το θέμα που προσωπικά με συγκλονίζουν. Η Ναυσικά λέει όταν πρωτοσυναντάει τον ξένο ναυαγό σε μια ακτή «Όλοι οι φτωχοί και οι ξένοι είναι του Δία απεσταλμένοι» και αργότερα ο πατέρας της, βασιλιάς Αλκίνο-

ος, συμβουλεύει τους καχύποπτους στους ξένους Φαίακες να δεχτούν φιλικά τον ξένο, γιατί υπάρχει και το ενδεχόμενο να είναι θεός ο ίδιος. Για την επική εποχή, η παρουσία ενός ξένου κρύβει κάτι θεϊκό... δεν κυριαρχεί λοιπόν ο φόβος σ' αυτή συνάντηση Φαιάκων και ξένου αλλά το δέος και ο σεβασμός. Σε ένα άλλο σημείο λέει ο Αλκίνοος: «Ο ξένος αξίζει όσο κι αδερφός, αν έχει και ο φιλόξενος λιγάκι στέρεο νου». Αυτές οι φράσεις μάς προκαλούν, μας αναγκάζουν να αναρωτηθούμε για τη δική μας στάση απέναντι στον κάθε ξένο που συναντάμε. Με συγκινεί τρομερά ότι οι Φαίακες δεν πιέζουν τον ξένο να αποκαλύψει ποιος είναι. Του δίνουν τον χρόνο να το κάνει ο ίδιος. Μια τόσο βαθιά ευγένεια που έχει εκλείψει...

—Ο Οδυσσέας είναι ένας βασιλιάς, ένας πολέμαρχος, που όμως στην ακτή των Φαιάκων προσεφτεί στα πόδια μιας βασίλισσας και ικετεύει. Είναι ένας απλός άνθρωπος...

—Μία πολύ σημαντική δραματολογική διευκρίνιση: στη δική μας παράσταση δεν βλέπουμε τον Οδυσσέα, τον ήρωα έτσι όπως τον ξέρουμε ή νομίζουμε ότι τον ξέρουμε μέσα από την Οδύσσεια και την Ιλιάδα. Βλέπουμε έναν ξένο, έναν ξένο που καταφτάνει σε μια άγνωστη χώρα χωρίς ταυτότητα, χωρίς πρόσωπο, χωρίς όνομα, χωρίς παρελθόν. Στη διάρκεια αυτών των τριών ραψωδιών ο ξένος θα επανακαλύψει τον εαυτό του. Αρχικά δεν είναι παρά ένας ανώνυμος ναυαγός, πεταμένος σε μια ακτή που ικετεύει, στη συνέχεια όμως θα βρει την υποδοχή του και θα μπορέσει να επιστρέψει στην πατρίδα του. Να επιστρέψει,

«Με όλα αυτά που συμβαίνουν γύρω μας ξένοι είμαστε και στη σχέση μας με τον άνθρωπο ως μια γενικότερη ευρύτερη έννοια...».

με την εικαστική και κινησιολογική προσέγγιση της παράστασης φαντασιωνόμουν ένα μέρος στο οποίο υπάρχουν ήχοι αλλά και μουσική. Αυτή τη φαντασία τόλμυσα να εκφράσω μέσα από τη μουσική σύνθεση όλης της παράστασης.

—Η απαγγελία και η λαϊκότητα που έχει το έπος, σε βοήθησαν καθόλου;

—Η απαγγελία του έπους έφερε έμπνευση στη μουσική σύνθεση, ωστόσο ως κείμενο ήταν δύσκολο να μελοποιηθεί λόγω του τρόπου γραφής αλλά και την πλούσια περιεκτικότητα που έχει η κάθε πρόταση, η κάθε λέξη. Η

Ο Άντης Σκορδής, ο οποίος συνέθεσε τη μουσική για την παράσταση λέει πως η αφήγηση από μόνη της έχει ρυθμό και τονικό ύφος, είναι μουσική, οπότε χρειαζόταν ένας ιδιαίτερος χειρισμός για να επιτρέψει η μουσικότητα του λόγου να συνυπάρχει αρμονικά με ό,τι άλλο μουσικό περιεχόμενο θα τη συνόδευε, κάτι που γι' αυτόν ήταν μια καινούργια συνθήκη όσο αφορά τη μουσική του γενικότερα. Αναφέρει επίσης ότι στην αφήγηση η μουσική αποκτά ένα χορικό ρόλο, γίνεται μέρος του χορού, των Φαιάκων, και ακολουθεί δραματικά την αφήγηση του αοιδού.

—Εμβυθιστικές στην αρχέγονη αίσθηση του έπους και μιας εποχής εν πολλοίς άγνωστης, ώστε να δουλέψεις τη μουσική σε αυτή την ιδιαίτερη παράσταση;

—Εμβυθιστικά κυρίως σε ένα φανταστικό μέρος που ονομάζεται Φαιακία (η χώρα των Φαιάκων) όπου μέσα από τις περιγραφές του Ομήρου σε συνδυασμό

«Οι μαζικές μετακινήσεις μεταναστών και προσφύγων αντιμετωπίζονταν πάντα στη σύγχρονη ιστορία με μια προσπάθεια να ελεγχθούν υπό τον φόβο της αποσταθεροποίησης που μπορούν να προκαλέσουν».

«Με συγκινεί τρομερά ότι οι Φαίακες δεν πιέζουν τον ξένο να αποκαλύψει ποιος είναι. Του δίνουν τον χρόνο να το κάνει ο ίδιος. Μια τόσο βαθιά ευγένεια που έχει εκλείψει...».

«Η απαγγελία του έπους έφερε έμπνευση στη μουσική σύνθεση, ωστόσο ως κείμενο ήταν δύσκολο να μελοποιηθεί λόγω του τρόπου γραφής αλλά και την πλούσια περιεκτικότητα που έχει η κάθε πρόταση, η κάθε λέξη».

αφήγηση από μόνη της έχει ρυθμό και τονικό ύφος, είναι μουσική, οπότε χρειαζόταν ένας ιδιαίτερος χειρισμός για να επιτρέψει στη μουσικότητα του λόγου να συνυπάρχει αρμονικά με ό,τι άλλο μουσικό περιεχόμενο θα τη συνόδευε, που για μένα ήταν μια και-

νούργια συνθήκη όσο αφορά τη μουσική μου γενικότερα.

—Πώς αντιλαμβάνεσαι την έννοια του ξένου;

—Ο ξένος είναι ένας αντικατοπτρισμός του εαυτού μας μέσα από διάφορες πτυχές της ύπαρ-

αν το επιθυμεί... αλλιώς του προτείνουν να μείνει μαζί τους. Ακόμα ένα βέλος από το παρελθόν για το ήθος που θα έπρεπε να είχαμε στο θέμα του ξένου.

—Ποιος είναι ο άξονας δημιουργίας σε αυτή την παράσταση; Ήταν δύσκολο να γίνουν θεατρική πράξη οι τρεις ραψωδίες;

—Αλλά για να σας απαντήσω σε αυτό το ερώτημα θα σας αναφέρω δύο διαφορετικά αποσπάσματα τα οποία βρίσκονται στην αρχή και στο τέλος του προγράμματος που συνοδεύει την παράσταση. Αισθάνομαι ότι αν κανείς διαβάσει αποκλειστικά και μόνο αυτά τα δύο αποσπάσματα θα έχει μπροστά του όλο τον χάρτη της παράστασής μας. Το πρώτο ανήκει στον Γκαίτε και λέει: «Η χώρα που δεν προστατεύει τους ξένους γρήγορα θα χαθεί» και το τελευταίο είναι από την Isak Dinesen: «Όλες οι θλίψεις υποφέρονται, αν τις βάλεις σε μια ιστορία ή αν αφηγηθείς μια ιστορία για αυτές». Από τη μια λοιπόν είναι ο δραματολογικός άξονας του ξένου και από την άλλη ο άξονας του αοιδού -αφηγητή- ποιητή, ο μηχανισμός δηλαδή της αφήγησης. Καταρχάς το έπος είναι η μήτρα κάθε αφήγησης, ο ποιητής-ραψωδός της Οδύσσειας αφηγείται, τη σκυτάλη θα παραλάβει ο Δημόδοκος, ο αοιδός που καλούν οι Φαίακες να τραγουδήσει χάρη στην ικανότητα να αφηγείται με τέτοια θεϊκή έμπνευση σαν να ήταν ο ίδιος παρών στα γεγονότα. Ο Δημόδοκος θα αφηγηθεί ιστορίες από τον Τρωικό πόλεμο χωρίς να γνωρίζει ποιος βρίσκεται ανάμεσά στο κοινό του. Μετά τον θεόπνευστο αοιδό την αφήγηση θα αναλάβει

ο πραγματικός μάρτυρας των γεγονότων και στο τέλος η σκυτάλη θα επιστρέψει εκεί που πάντα ανήκε, στον ίδιο τον ποιητή. Δεν ήταν ιδιαίτερα εύκολο αλλά γι' αυτό ήταν εξαιρετικά ενδιαφέρον.

—Πώς εκλαμβάνετε εσείς το ταξίδι αυτού του ξένου;

—Σαν μια πορεία επανεκκίνησης του εαυτού μας πριν από μια μεγάλη επιστροφή. Στο μυαλό μου έρχονται πολλές φορές ιστορίες από ανήλικους ασυνόδευτους πρόσφυγες που γνώρισα μέσα από προγράμματα καλλιτεχνικής εκπαίδευσης. Θυμάμαι ένα παιδί που όταν έφτασε στην Κύπρο και δεν ήξερε καθόλου πού βρισκόταν και ρωτούσε πώς μπορούσε να φτάσει με τα πόδια στην Κοπεγχάγη. Θυμάμαι την απέλπισή του, όταν κατάλαβε ότι η Κύπρος ήταν νησί. Στο έπος ο ξένος διερωτάται ««Αλίμονό μου! Σε ποιων ανθρώπων έφτασα πάλι τη χώρα; Είναι αλαζόνες, άγριοι κι άδικοι, ή μήπως τη φιλοξενία γνωρίζουν κι ο νους τους σέβεται τη θεία;»».

—Νιώσατε ποτέ ξένη είτε στα πράγματα είτε σε ένα σύνολο ανθρώπων;

—Φυσικά...κάθε άνθρωπος νομίζω. Πότε όμως δεν ήμουν αβοήθητη. Γι' αυτό θα διστάζα να παραλληλίσω τη δική μου θέση με τη θέση κάποιου πρόσφυγα.

—Πώς εκλαμβάνετε αυτό που ο Μιχαήλ Μαρμαρινός περιγράφει «πολιτισμό της Αιδούς»;

—Ο όρος πολιτισμός της αιδούς, που εισήγαγε ο Dotts στο βιβλίο του «Οι Έλληνες και το παράλογο», αναφέρεται σε μια κοινωνία όπου το υψηλότερο αγαθό για τον άνθρωπο δεν είναι η απόλαυση μιας ήσυχης συνειδήσεως, αλλά η απόλαυση της τιμής, της δημόσιας εκτίμησής. Κάθε άνθρωπος δεν λογοδοτεί στον εαυτό του και τον θεό του για τις πράξεις του, όπως συμβαίνει σε μια νεωτερική κοινωνία αλλά πρώτα και πάνω απ' όλα στο σύνολο στο οποίο ανήκει. Στο έπος δεν είναι ζητούμενο να είσαι «εντάξει με τον εαυτό σου» αλλά να «έχεις τα μούτρα» να αντιμετωπίσεις τους συνανθρώπους σου. Αυτό το έπος-ντοκουμέντο, γιατί πραγματικά οι απόλυτες λεπτομέρειές του σε πολλά σημεία του το καθιστούν ντοκουμέντο μιας εποχής, μας αποκαλύπτει ένα προπλάτωνικό κόσμο, που αν τον διαβάσουμε ουσιαστικά θα εμβολίσει τη σκέψη μας και θα μας οδηγήσει σε μονοπάτια απολύτως αναγκαία σήμερα.

ξης μας. Ο ξένος είμαστε εμείς στην κοινωνία... ο ξένος είναι οι άλλοι σε σχέση με μας, η κάποια@ σε σχέση με μας και την κοινωνία. Η σχέση μας με το περιβάλλον, η σχέση μας με τις πόλεις, εμείς και αυτοί... με όλα αυτά που συμβαίνουν γύρω μας ξένοι είμαστε και στη σχέση μας με τον άνθρωπο ως μια γενικότερη ευρύτερη έννοια...

—Ο τραγουδιστής αναθυμιάτα τα παλιά στη ραψωδία «θ», προφτεύοντας... η μουσική σου;

—Η μουσική μου είναι η επέκταση της φωνής του αοιδού στη ραψωδία «θ», σαν τα τσέλα να γίνονται ένα με τις φωνητικές χορδές και να γίνονται μια οντότητα. Ο αοιδός τραγουδά και αφηγείται... στο τραγούδι ισχύει ό,τι περιγράψα πιο πάνω, ωστόσο στην αφήγηση η μουσική αποκτά ένα χορικό ρόλο, γίνεται μέρος του χορού, των Φαιάκων, και ακολουθεί δραματικά την αφήγηση του αοιδού.

—Είναι σαν να μη επιτρέπεται

στον ξένο να έχει μνήμη... έχει η μουσική τέτοια ποιότητα;

—Η μουσική έχει δύο χαρακτηριστικά σε όλο το έργο όπως αναφέρα πιο πάνω. Αρχικά λειτουργεί σαν ήχος... σαν τον ήχο της χώρας των Φαιάκων όπως τον φαντάζομαι μέσα από τις περιγραφές του κειμένου και τη σκηνοθετική προσέγγιση και σαν την επέκταση της φωνής της αοιδού. Σαν ήχος έχει το χαρακτηριστικό της επανάληψης, όπου μέσα από αυτή πραγματεύεται την έννοια της μνήμης, σαν ένα κατασκευάσμα που δημιουργείται στο παρόν και εξελίσσεται με συνεχόμενες αναφορές στο παρελθόν.

Πληροφορίες: Πρεμιέρα: Επίδαυρος, Αρχαίο Θέατρο Επιδαύρου: Φεστιβάλ Αθηνών Επιδαύρου 2025, Παρασκευή 11 και Σάββατο 12 Ιουλίου. **Παραστάσεις:** Κύπρος: Αμφιθέατρο Μακάριος Γ΄, Σχολήs Τυφλών, Παρασκευή 18 και Σάββατο 19 Ιουλίου. Αρχαίο Θέατρο Κουρίου, Παρασκευή 25 και Σάββατο 26 Ιουλίου.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Αδέσποτο δέμα προς απόντα παραλήπτη

ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΤΑΝΟΥΔΗΣ
Το Μούδιασμα
εκδ. Στερέωμα,
σελ. 88

Μια μέρα ένας άνδρας αποφασίζει να στείλει στον επιτάχρονο γιο του, που ζει μακριά του, μια κούτα γεμάτη δώρα. Εδώ αρχίζει και τελειώνει η πλοκή στη νουβέλα του Δημήτρη Τανούδη. Τόσο στην πρώτη όσο και στην τελευταία σελίδα ο αφηγητής παραμένει καθισμένος σε ένα παγκάκι, «τελείως ασάλευτος, ξανά μουδιασμένος». Όσα μεσολαβούν δεν είναι παρά μια παραισθητική περιπλάνηση στο κέντρο μιας ανώνυμης πόλης. Κάθε μετακίνηση απαιτεί εξοντωτικό κόπο, καθώς παντού παραμονεύει το Μούδιασμα. Το Μούδιασμα είναι σαν θάνατος, που ξεκινάει από τις ρίζες των δοντιών και απλώνεται σε όλο το στόμα, εγκλωβίζοντας τον αφηγητή σε μια κατάσταση έντρομης αφασίας. Το στόμα ξεχειλώνει τόσο που ό,τι βρισκόταν βαθιά στα σπλάχνα κινδύνευε να χυθεί έξω. Με στο Μούδιασμα πάλευε φιμωμένη μια κραυγή. «Η αφωνία αυτής της κραυγής. Αφωνία στεγνωμένη με στην κραυγή, σκέφτηκε».

Όπως σε όλα τα βιβλία του, και εδώ ο Τανούδης μεγεθύνει την απόγνωση σε έναν γκροτέσκο νοητικό εφιάλτη. Καθημερινές αγωνίες παραμορφώνονται σε αβυσσώδη σκοτάδια. Από τη στιγμή που εγκαταλείπει το πάπλωμα του κρεβατιού του, ο ήρωας έρχεται αντιμέτωπος με έναν αποτρό-

παιο κόσμο, όπου συνωθούνται αναρίθμητοι άνθρωποι, κάνοντας τρομερό θόρυβο. «Βγαίνοντας έξω, ο κόσμος τού φάνηκε εντελώς περιττός». Η κόλαση ήταν οι άλλοι και ήταν πάρα πολλοί. Από τη συμφορά στη συγκόσμια προέκυπταν ένα σωρό δυσάρεστες καταστάσεις. «Και τίποτα δεν γίνεται να πεις γι' αυτές τις καταστάσεις διότι οι λέξεις που θα τις διατύπωναν δεν έχουν ακόμη ανακαλυφθεί». «Ζούμε με αυτά εναντίον των οποίων πρέπει να ζήσουμε».

Ιλαρότητα της απελπισίας

Ο Τανούδης δεν παραβλέπει την ιλαρότητα που ενυπάρχει στη διογκωμένη απελπισία. Όταν οι θυμώσοφοι ολοφυρμοί τείνουν να γείρουν προς τον στόμφο, αφήνει να φανεί ένα μειδίαμα, ένα σκανταλιάρικο χαχάνισμα. Τις φορές που το Μούδιασμα του φίμωσε το στόμα, ο αφηγητής προσπαθούσε να επικοινωνήσει με τους συνανθρώπους του μουγκρίζοντας. Δεν ήταν εκδήλωση απέχθειας, αλλά η μόνη φωνή που του είχε απομείνει. Ένας μπουφόνος σε πεσιμιστική κρίση. Στις κλοουνίστικες στιγμές του η γλώσσα του ανακαλούσε το ηκόχρωμα της παιδικότητας. Είχε τότε την αίσθηση της νεκροφάνειας του παιδιού μέσα του. Η παιδική του φωνή έσφυζε από καλοσύνη και μοναξιά, τον επείτρεφε σε μια

Όπως σε όλα τα βιβλία του, και στο «Μούδιασμα» ο Τανούδης μεγεθύνει την απόγνωση σε έναν γκροτέσκο νοητικό εφιάλτη. Καθημερινές αγωνίες παραμορφώνονται σε αβυσσώδη σκοτάδια.

εποχή όπου ακόμη ήλπιζε ότι «ο κόσμος θα μπορούσε να είναι καλύτερος και ο εαυτός του λιγότερο μόνος». Τώρα, όταν η προσπάθεια αντιμετώπισης της κάθε καινούργιας ημέρας τον καταρράκωνε, τον πλημμύριζε ένα «αίσθημα γενικής αποτυχίας που έρχεται τέτοιες ώρες, όταν αρχίζεις να νιώθεις ότι δεν θέλεις πια τον χρόνο που σου απομένει στη ζωή».

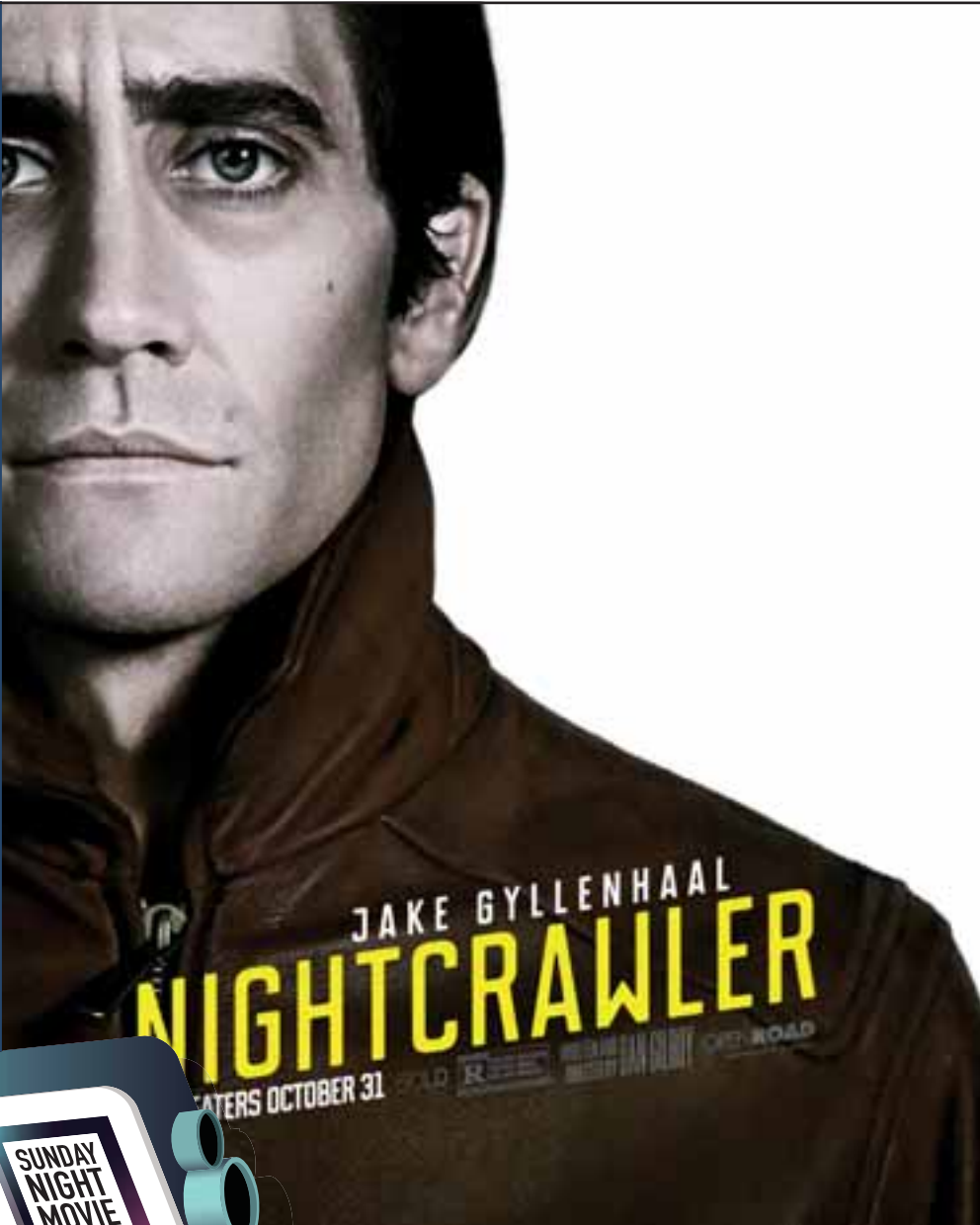
Στη θανατόληπτη σκέψη του αφηγητή η ζωή έμοιαζε με παγίδευση σε ένα φέρετρο, το ξύλο του οποίου στένευε ολοένα πάνω από το κεφάλι. Ενιωθε νεκρός, αλλά είχε επίγνωση ότι δεν είχε πεθάνει, «όχι ακόμη αρκετά». Για εκείνον ο χρόνος δεν ήταν κάτι που σε υποχρέωνε να ζεις τη ζωή, αλλά «κάτι που σε αναγκάζει ν' απολαμβάνεις το γεγονός ότι τη χάνεις». Οι πεισιθάνατοι συλλογισμοί, κυρίαρχοι στην αφήγηση, δυναμιτίζονται από την υπόνοια ενός κοροϊδευτικού γέλιου. Ο Τανούδης δεν ξεχνάει ποτέ την εγγύτητα γέλιου και κλάματος. Με στο βαθύ σκοτάδι αντηχεί σταθερά ένα παιδιάστικο χαχανητό.

Στα βιβλία του Τανούδη η πραγματικότητα παρουσιάζεται αγρίως διασαλευμένη, δηλητηριώδης και αποκρουστική. Ο πνιγμένος από κόσμο τόπος της νουβέλας είναι αποκύημα της απουσίας του παιδιού, του γιου του αφηγητή. Ξέροντας ότι είναι αδύνατον

να τον φτάσει, ο άνδρας σφίγγει σφιχτά την κούτα πάνω του. Θα ήθελε να γινόταν να μπει ο ίδιος στην κούτα και να επιδοθεί στον γιο του. Ο γιος του ήταν ό,τι πιο πολύτιμο είχε διασωθεί από το «σφαγείο της αγάπης». Ο αφηγητής φέρει την ανάμνηση της βίας από την παιδική του ηλικία, όταν η οικογενειακή του ζωή σφυροκοπούταν από εκατέρωθεν χτυπήματα και κραυγές. Στην ενήλικη ζωή του τα χτυπήματα συνεχίστηκαν, μετατρέποντας τον χώρο ανάμεσα στον ίδιο και στη μητέρα του γιου του σε «σφαγείο όπου η αγάπη ανθίζει ματωμένη».

Ερεβώδεις συνθέσεις

Το ταλέντο του Τανούδη καταδεικνύεται στην αποκρυστάλλωση ενός προσωπικού ύφους, το οποίο βρίσκει γοητευτικό. Οι μυθοπλασίες του προτείνονται σαν γεννήματα μιας τρελαμένης, ασύδοτης συνειδησης, που παραπαιεί μεταξύ αυτοκαταστροφής και ξέφρενης ανεμελιάς. Οι ερεβώδεις συνθέσεις, προσμείξεις χαοτικής απελπισίας, μακάβριας ειρωνείας, νοσηρής αυτοπαρατήρησης και σκληρού χλευασμού, συνιστούν ψήγματα πεπονημένης παράνοιας. Στο μυαλό του αφηγητή το άλογο αφηνιάζει, σκεπάζοντας την κοινοτοπία της αληθινής ζωής με πυκνά, βοερά σκοτάδια.

SUNDAY NIGHT MOVIE

MOVIES BEST HD

THE HOME OF MOVIES!

ΚΥΡΙΑΚΗ 6 ΙΟΥΛΙΟΥ 21:00

NIGHTCRAWLER

ΘΡΙΛΕΡ

Με το θράσος και την ευρηματικότητά του, ο μικροαπατεώνας Λου Μπλουμ αναδεικνύεται πολύ σύντομα, με μια σειρά αιματοβαμμένων αποκλειστικотήτων, σε περιζήτητο τηλεοπτικό ανταποκριτή του νυχτερινού Λος Άντζελες.

cablenet

cyta vision

M OVIES HD

MESIMVRIA

Θέση: 101 Θέση: 49 www.mesimvria.com

LOVE 100.7 FM 98.1 & 105.7

ΦΑΝΗΣ ΚΡΙΓΚΟΣ

Electroline

έλα στο αύριο

ΤΡΕΝΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ

19:00 - 21:00

Κυριακή

ακούς ό,τι αγαπάς

MATIEΣ ΚΟΣΜΟ
ΣΤΟΝ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΡΙΣΙ

Η μόδα του Πουαρέ

Στο Μουσείο Διακοσμητικών Τεχνών στο Παρίσι εγκαινιάστηκε η έκθεση που φωτίζει την καινοτόμο επίδραση του σχεδιαστή Πολ Πουαρέ (1879-1944) στη γυναικεία μόδα μετά το 1910. Ο Πουαρέ απελευθέρωσε τη γυναίκα από τον κορσέ και λάνσαρε μια πιο ανάλαφρη σιλουέτα με εξωτικά στοιχεία, χαρακτηριστικά της δεκαετίας του 1910. Η έκθεση θα διαρκέσει έως τις 11 Ιανουαρίου 2026 και παρουσιάζει πάνω από 550 τεκμήρια.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Νέα στέγν

Η αίθουσα τέχνης Ronchini εγκαταστάθηκε στο Λονδίνο το 2012 και συνέβαλε στην εικαστική σκηνή προβάλλοντας το έργο αναδυόμενων καλλιτεχνών. Δημιουργία του συλλέκτη Λουκίνο Ρονκίνι, η γκαλερί ανακοίνωσε τη μεταστέγασή της σε ιστορικό κτίριο στην περιοχή του Μείφερ στο κεντρικό Λονδίνο (στην περίφημη οδό Conduit). Η Ronchini θα εγκαινιάσει τους νέους χώρους της στις 16 Οκτωβρίου με ομαδική έκθεση και με κοινό νήμα το υβρίδιο αφαιρέσης και μαρκάρι.

ΠΡΑΓΑ

Γυναίκες ζωγράφοι

Το εικονιζόμενο έργο της Ιταλίδας ζωγράφου Σοφονίσμπα Ανγκουίσολα (π. 1532-1625) είναι ένα από τα πολλά έργα τέχνης, φιλοτεχνημένα όλα από γυναίκες ζωγράφους, που συνθέτουν την έκθεση για τη γυναικεία δημιουργία από το 1300 έως το 1900 στην Εθνική Πινακοθήκη της Πράγας. Τα έργα προέρχονται από διάφορες συλλογές και μουσεία και όλα μαζί συγκροτούν μια πυκνή και γοητευτική αφήγηση, που φέρνει στο φως πολλές ξεχασμένες περιπτώσεις.

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Σαρλότε Μπροντέ

Στα 13 της η Σαρλότε Μπροντέ είχε γράψει δέκα ποιήματα. Το 1829 έφτιαξε μια λιλιπούτεια, αυτοσχέδια, χειρόγραφη έκδοση, προορισμένη μονάχα για δική της χρήση. Είχε το μέγεθος μιας τράπουλας και παρέμεινε ανέκδοτη παρά τη φήμη που η συγγραφέας της απέκτησε αργότερα με την «Τζέιν Εϊρ» και τα άλλα βιβλία της. Τα εφηβικά ποιήματά της θα εκδοθούν τώρα στην 209η επέτειο από τη γέννησή της.

Λωζάννη

Πολωνία, 1850-1914

Στο Ίδρυμα Ερμιτάζ στη Λωζάννη παρουσιάζεται μια ιδιαίτερως ενδιαφέρουσα έκθεση, τόσο από ιστορική όσο και από καλλιτεχνική πλευρά. Είναι μια συνεργασία με το Εθνικό Μουσείο της Βαρσοβίας και προβάλλει την τέχνη της Πολωνίας στο δεύτερο ήμισυ του 19ου αιώνα έως την έναρξη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου το 1914, περίοδο κατά την οποία η Πολωνία αγνιζόταν για την ανεξαρτησία της.

Η τέχνη της γραφής στην ψηφιακή εποχή μας

Μου έκανε εντύπωση το προωθητικό υλικό που επέλεξε το Βρετανικό Μουσείο για να διαφημίσει είδη από το πωλητήριο του. Είχε επιλέξει μια φωτογραφία από ένα γραφείο εργασίας με ένα γυναικείο χέρι που κρατάει μια πένα μπροστά από ένα καθαρό και άγραφο ακόμη βιβλίο σημειώσεων ή ημερολόγιο και δίπλα σε μια κούπα καφέ.

Αυτή η διαφημιστική εικόνα που είχε σκοπό να ανελκύσει όλα εκείνα τα συναισθήματα ασφάλειας και θαλπωρής, έστειλε όμως ταυτόχρονα και ένα μήνυμα άκρως επίκαιρο στους καιρούς μας. Η ανάγκη για γράψιμο στο χέρι έχει συρρικνωθεί, τα είδη που τη συμπληρώνουν – τετράδια, ημερολόγια, μπλοκ, κάρτες, φάκελοι και μαζί πένες, στυλό, μολύβια, γομολάστιχες, ξύστρες, χάρακες, κραγιόνια – περιθωριοποιούνται και αυτά.

Σημεία των καιρών, σαφώς, αλλά δεν μπορεί κανείς να μην παρατηρήσει το σχετικό μέγεθος του σύγχρονου αλφαριθμητισμού. Μπορεί να μην υπάρχουν πλέον στις κοινωνίες μας άνθρωποι που δεν γνωρίζουν ανάγνωση και γραφή, αλλά υπάρχουν χιλιάδες που ούτε γράφουν ούτε διαβάζουν. «Τίποτε δεν μπορεί να ανταγωνιστεί ένα χειρόγραφο γράμμα!» λέει το Βρετανικό Μουσείο.

Η τέχνη της γραφής, ο γραφικός χαρακτήρας και η ιεροτελεστία της χρήσης των προϊόντων της γραφής, προϋποθέτουν έναν

Ο κόσμος της γραφικής ύλης ανθίσταται.

προσωπικό πολιτισμό. Φυσικά, και η σύνταξη ενός email έχει κανόνες και κάθε αποστολέας αποκαλύπτει πολλά για την προσωπικότητά του, αλλά ο κόσμος του χαρτιού είναι σύνθετος, έχει ιστορία, παράδοση και ταυτότητα, από την επιβίωσή του εξαρτώνται τέχνες συνυφασμένες με την ιστορία του πολιτισμού.

Ετσι όπως έχουν τα πράγματα, τα προϊόντα γραφής απευθύνονται σταδιακά σε ομάδες ενηλίκων που θέλουν να χαρακτηρίζονται από τα σύμβολα μιας πολιτισμικής τελετουργίας. Να στείλεις, για παράδειγμα, μια ιδιόχειρη πρόσκληση ή ένα ευχαριστήριο με μια κάρτα από ένα μουσείο, είναι χειρονομίες που επιβιώνουν και μεταφέρονται πλέον ως επιλογές μιας κοινωνικής μειοψηφίας που διεκδικεί μια ταυτότητα σε έναν ισοπεδωμένο κόσμο. Όλα αυτά είναι ακόμη ρευστά. Ίσως εξελιχθούν διαφορετικά, ή ακόμη μπορεί να αντέξει περισσότερο ο κόσμος της γραφικής ύλης και να έχουμε αναβίωση ως ένα βαθμό.

Σε κάθε περίπτωση, το Βρετανικό Μουσείο συνέδεσε στην προωθητική του κίνηση τα είδη γραφής και γραφείου που διαθέτει στο πωλητήριό του, μαζί με κάρτες και σημειωματάρια, με ένα τρόπο ζωής που έχει στυλ, ποιότητα και προσωπικό χαρακτήρα. Αυτό φαίνεται πως λείπει και θα λείπει ολόένα και πιο πολύ.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Του ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΛΙΝΗ

Το αίνιγμα που ονομάζεται Μορίς Ραβέλ

Ο **Μορίς Ραβέλ** (1875-1937) δεν ήταν και πολύ καλός πιανίστας. Σπάνια έπαιζε έργα του δημοσίως. Ωστόσο, λάτρευε το πιάνο: έβρισκε σε αυτό μια πλήρη χρωματική κλίμακα την οποία μπορούσε με μαεστρία να μεταφέρει στη συμφωνική ορχήστρα.

Με εξαίρεση το πασίγνωστο «Μπολερό», που έγραψε απευθείας για ορχήστρα, όλα τα συμφωνικά του έργα ο σπουδαίος αυτός Γάλλος τα συνέθεσε πρώτα στο πιάνο και στη συνέχεια τα μετέγραψε ο ίδιος για ορχήστρα. Και, σημειωτέον, ο Ραβέλ ήταν έξοχος ενορχηστρωτής. Μόνο το μυστηριακό και αισθησιακό συμφωνικό ποίημα «Δάφνις και Χλόη» να ακούσει κάποιος, θα αντιληφθεί το μεγαλείο του.

Όπως σημείωνε ο Ντέιβιντ Μόνκνour το 2008, το σχετικό εκτενές δοκίμιο του οποίου περιλαμβάνεται στο φυλλάδιο που συνοδεύει την ηχογράφηση των απάντων πιανιστικών έργων του Ραβέλ από τον Έλληνα πιανίστα Κωνσταντίνο Δεστούννη, μπορεί ο Γάλλος δημιουργός να απέφευγε να ερμηνεύει δημοσίως τα πιο απαιτητικά έργα του, όμως είχε άποψη ως προς το πώς θα έπρεπε να παίζονται. Το «Ravel. Complete Piano Works», που μόλις κυκλοφόρησε από την Piano Classics, περιλαμβάνει όλα τα πιανιστικά έργα του Ραβέλ, που ο Κωνσταντίνος Δεστούννης ηχογράφησε το φθινόπωρο του 2024 στο κέντρο ηχογράφησης του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών. Το διπλό αυ-

Ο **Έλληνας** πιανίστας Κωνσταντίνος Δεστούννης αποδίδει με κέφι και ταλέντο τα πιανιστικά αριστουργήματα του Μορίς Ραβέλ, σε ένα διπλό άλμπουμ.

τό άλμπουμ προσφέρει μοναδική ηχητική θέα σε μια πλευρά του Ραβέλ που είναι εξαιρετικά σημαντική. Τα εύσημα στον Έλληνα πιανίστα.

Ο «Τάφος του Κουπρέν», ο «Γκασπάρ της Νύχτας», οι «Καθρέφτες», η «Γκροτέσκα Σερενάτα», το «Πρελούδιο» είναι μερικά από τα αριστουργήματα που βρίσκουμε εδώ και μεταφέρουν στο ακέραιο τις ατμόσφαιρες του Ραβέλ.

Στο εκπληκτικό βιβλίο του «The Rest is Noise. Listening to the Twentieth Century» (εκδ. 4th Estate, 2012) ο Αλεξ Ρος, μουσικοκριτικός στο The New Yorker, γράφει ότι ο Ραβέλ είναι ειδική περίπτωση μεταξύ των λεγόμενων ρεαλιστών στο γύρισμα του 20ού αιώνα. Ειδικά σε ό,τι αφορά

το πιανιστικό του έργο, σημειώνει ότι ο Ραβέλ επιτέλεσε μια «βελοϋδνη επανάσταση» ανανεώνοντας τη μουσική γλώσσα, αλλά χωρίς να διαταράξει την ησυχία.

Ο δε «Τάφος του Κουπρέν» είναι γραμμένος εν μέσω του Μεγάλου Πολέμου (ο Ραβέλ υπηρέτησε στα μετόπισθεν) αλλά δεν είναι μόνο φόρος τιμής στο μαρτύριο: κάθε μέρος του έργου είναι αφιερωμένο σε φίλους του που σκοτώθηκαν στη μάχη. Πρόκειται για μια «παρέλαση φαντασμάτων», γράφει ο Ρος.

Αισθαντικός όσο και αινιγματικός, συναισθηματικός μα δόλου γλυκερός (το αντίθετο!), ο Ραβέλ αποτελεί σπάνια και ακριβή υπόθεση στη μουσική των αρχών του 20ού αιώνα.

Ravel. Complete Piano Works
πιάνο: Κωνσταντίνος Δεστούννης
Piano Classics

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Ο Ακι Καουρισμάκι στο πίσω κάθισμα, ανάμεσα στην Κάτι Ούτινεν και στον Μάρκου Πέλτολα, στον «Ανθρωπο χωρίς παρελθόν». Η ταινία αποτελεί αριστουργηματική έκφραση της ευαγγελικής ιδέας ότι για να σώσεις τη ζωή σου πρέπει πρώτα να τη χάσεις, χωρίς ίχνος πάντως ηθικοδιδακτικής διάθεσης, αλλά με χιούμορ και τρυφερότητα.

Αχρείαστο παρελθόν

Ενας άγνωστος φτάνει βράδυ με το τρένο στο Ελσίνκι και δέχεται εκεί άγρια επίθεση από μια συμμορία που τον ληστεύει και τον αφήνει μισοπεθαμένο. Στο νοσοκομείο ο γιατρός τον θεωρεί νεκρό και η νοσοκόμα τον καλύπτει με το λευκό σεντόνι, με το οποίο σκεπάζουν όποιον πεθαίνει στον θάλαμο. Επόμενη σκηνή: Ο νεκρός ξηλώνει από πάνω του όλα τα καλώδια, τα σωληνάκια και τους επιδέσμους και φεύγει. Ανασταίνεται! Έχει όμως χάσει ολότελα τη μνήμη του, δεν θυμάται το όνομά του, δεν ξέρει ποιος είναι, ούτε κανείς άλλος το ξέρει (οι αλφίτες πέταξαν το πορτοφόλι με την ταυτότητά του στα σκουπίδια). Η ζωή του μέχρι εκείνη τη στιγμή έχει σβήσει, ο εαυτός του έχει χαθεί.

Θα παρακολουθήσουμε από εκεί και πέρα την πορεία του ήρωα προς τη νέα ζωή του, στην ταινία «Ο άνθρωπος χωρίς παρελθόν» (2002), του μεγάλου στυλίστα Ακι Καουρισμάκι (γενν. 1957), γέννημα της Φινλανδίας και θρέμμα των κινηματογραφικών λεισχών της (έβλεπε εκεί, στα νιάτα του, σύμφωνα με ομολογία του, τρεις έως έξι ταινίες την ημέρα, Peter von Bagh, «Aki Kaurismäki», Cahiers du cinéma / Festival International du Film de Locarno, 2006, σ. 18). Η ταινία αυτή αποτελεί αριστουργηματική έκφραση της ευαγγελικής ιδέας ότι για να σώσεις τη ζωή σου πρέπει πρώτα να τη χάσεις («os γαρ αν θέλη την ψυχήν αυτού σώσαι, απολέσει αυτήν», Mt 16:25), χωρίς ίχνος πάντως ηθικοδιδακτικής διάθεσης, αλλά με χιούμορ και τρυφερότητα.

ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΠΟΚΛΗΡΟΥΣ

Τα βήματα του άγνωστου και ανώνυμου Μ –φόρος τιμής στον Φριτς Λανγκ;– θα τον φέρουν τυχαία σε μια γειτονιά απόκληρων που ζουν σε κοντέινερ, οι οποίοι θα τον φροντίσουν πρόθυμα από το υστέρημά τους. Αυτός ο κόσμος των απόκληρων με την αλληλεγγύη του αντιπαράβalletαι προς τον κόσμο των κρατικών λειτουργών και των υπηρετών του νόμου με την αναληγσία του. Τους απόκληρους τους συντρέπει ο Στρατός Σωτηρίας, με ένα πιάτο σουπια, ρουχισμό, αλλά και γιορτάζοντας μαζί τους.

Η σκηνή της «παγανιστικής» γιορτής, όπου παίζει η μπάντα του Στρατού Σωτηρίας, τραγουδάει η διευθύντρια –την υποδύεται η γνωστή Φινλανδή τραγουδίστρια Ανικί Τάχτι– και χορεύουν οι άστεγοι, είναι βαθιά συγκινητική, όπως και η άλλη με τη «συναυλία» τους, ανανεωμένη με στοιχεία ροκ, κατά τις προτάσεις του

Μ. Ενα από τα πολλά που θαυμάζω σε αυτή την ταινία του Καουρισμάκι είναι η τρυφερότητα που την οποία αντιμετωπίζει τους ανθρώπους, άντρες και γυναίκες, του Στρατού Σωτηρίας, αυτούς που εμείς εδώ θα αποκαλούσαμε θεούσες και θεούσους, «κολλημένους», και άλλα παρομοίως απαξιωτικά και περιφρονητικά. Φαντάζεται κανείς Έλληνα σκηνοθέτη να αντιμετωπίζει με τον ίδιο τρόπο τους ανθρώπους των θρησκευτικών οργανώσεων της «Ζωής» και του «Σωτήρα» και τα χριστιανικά τραγούδια τους;

Εκεί ο Μ θα γνωρίσει την Ιρμα, μέλος του Στρατού Σωτηρίας, μοναχική, μαζεμένη, η οποία ωστόσο στο υπνωτήριο όπου μένει ακούει ροκ μουσική. Θα την αγαπήσει και θα τον αγαπήσει και εκείνη, διστακτικά, χωρίς μεγάλη εκπληρωτικότητα, αλλά αληθινά. Όταν ο Μ κινδυνέψει σοβαρά στα νύχια της γραφειοκρατίας, η Ιρμα θα του στείλει δικηγόρο να τον υπερασπιστεί και να τον γλιτώσει. Ας σημειώσω ότι τον υποδύ-

Στον «Ανθρωπο χωρίς παρελθόν», ο Καουρισμάκι φαίνεται να λέει πως μια καινούργια ζωή είναι δυνατή, χωρίς τα δεσμά του παρελθόντος! Ίσως κάποτε να χρειάζεται για αυτό ένα κατακέφαλο χτύπημα, μια εμπειρία στα όρια του θανάτου.

εται ο Μάτι Βουόρι (1945-2005), ο γνωστός Φινλανδός δικηγόρος, αγωνιστής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ευρωβουλευτής, τον οποίο ο Καουρισμάκι εκτιμούσε βαθιά. Μέσα στον άδικο κόσμο του καπιταλισμού και των ληστροικών τραπεζών η αλληλεγγύη είναι δυνατή. Όταν στο τέλος ξαναεμφανιστούν οι τρεις αδιστακτοι αλφίτες, μια ομάδα απόκληρων θα τους μαυρίσει στο ξύλο. Εκείνη η καρικατούρα σκληρού «επιχειρηματία» και «φύλακα», που νοικιάζει παράνομα το κοντέινερ, και κυκλοφορεί με τον άγριο σκύλο του, που αποδεικνύεται άκακη σκυλίτσα, θα πει στον Μ πως καλά τους έκαναν γιατί «έχουν χτυπήσει πολλούς από εμάς», ενώ ο ληστής της τράπεζας θα μοιράσει τα χρήματα που έκλεψε σε όσους τα χρωστούσε. «Όλα είναι φιλανθρωπία», όπως λέει κάποια στιγμή η Ιρμα στον

Μ, επιστρέφοντας από μια εκδρομή στο δάσος.

Η δημοσίευση της φωτογραφίας του Μ, μετά την άδικη ταιλαπωρία του με τις δικαστικές και αστυνομικές αρχές, θα έχει ως ευτυχές παρεπόμενο να τον αναγνωρίσει η γυναίκα του. Ο Μ επιστρέφει σπίτι του, οπότε μαθαίνουμε και εμείς, μαζί με εκείνον, λίγα πράγματα για τη ζωή του: Ήταν παντρεμένος, είχε το πάθος του τζόγου, κακομεταχειριζόταν τη γυναίκα του, γι' αυτό και εκείνη ζήτησε διαζύγιο. Ο Μ όμως τώρα είναι άλλος άνθρωπος, έχει γεννηθεί σε μια καινή ζωή αγάπης. Θα συμφιλωθεί και θα φύγει. Έχει μεσολαβήσει η αλληλεγγύη των συνανθρώπων του και κυρίως η αγάπη της Ιρμας. Η προσπάθεια να ξαναβρεί τον εαυτό του ξαναβρίσκοντας το παρελθόν μένει ατελέσφορη και είναι ουσιαστικά αχρείαστη.

Μια νέα αρχή

Το παρελθόν αυτό έχει πεθάνει, η αναστημένη ζωή της αγάπης δεν το χρειάζεται, δεν έχει ανάγκη από το διαρκές και νοσηρό ανασκάλεμα του παρελθόντος, στο οποίο εθίζει συχνά τους ανθρώπους η περιρρέουσα ψυχαναλυτική κουλτούρα. Συνηθίζουμε να λέμε ότι κανείς δεν μπορεί να απαλλαγεί από το παρελθόν του, ο Καουρισμάκι όμως εδώ φαίνεται να λέει το αντίθετο: μια καινούργια ζωή είναι δυνατή, χωρίς τα δεσμά του παρελθόντος! Ίσως κάποτε να χρειάζεται για αυτό ένα κατακέφαλο χτύπημα, μια εμπειρία στα όρια του θανάτου. Ο Μ ξέρει πια πως θέλει να ζήσει. Όταν επιστρέφει στην Ιρμα, που επίσης τον περιμένει και του λέει ότι φοβήθηκε μια στιγμή, της απαντάει καθησυχαστικά: «Χωρίς λόγο». Θα φύγουν μαζί από τη γιορτή όπου τη συνάντησε, ήρεμα, χωρίς έξαρση, ενώ η Ανικί Τάχτι τραγουδάει το παλιό τραγουδάκι «Muistatko Monrepos'n». Η εμπορική αμαξοστοιχία που περνάει μας κόβει τη θέα τους. Η δυσπερίγραπτη καινή ζωή της αγάπης προφυλάσσεται έτσι από το φιλοπερίεργο βλέμμα μας.

Θα ήθελα, κατακλείοντας, να αναφέρω ποια στάθηκε η αφορμή να γράψω για αυτή τη σπουδαία και αγαπημένη μου ταινία. Η ενορία της Γραμμενίτσας, ενός χωριού της Ηπείρου, πρόβαλε την ταινία, μαζί με άλλες, και είχα τη χαρά να τη συζητήσω με τη μικρή κοινότητα και να την καταλάβω και εγώ καλύτερα. Ήταν μια εξαιρετική εμπειρία με ένα θαυμάσιο κοινό, εκείνο που συζητάει τις ταινίες και τα βιβλία ως κάτι που έχει σημασία στη δική του ζωή.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

ΘΑΝΑΣΗΣ ΤΡΙΑΡΙΔΗΣ
Και να, σφυρίζουν του σκοτωμού τα τρένα του ναζισμού
εκδ. Gutenberg, σελ. 157

Με τον συγκλονιστικό τίτλο «Και να, σφυρίζουν του σκοτωμού τα τρένα του ναζισμού», ο Θανάσης Τριαρίδης υπογράφει μια ποιητική συλλογή με τη μορφή πυρακτωμένης καταγγελίας. Πρόκειται για μια διανοητική και ηθική ποιητική δόνηση που ταράζει τα θεμέλια της συλλογικής μας συνειδησης και αυτοεικόνας, ωθώντας μας να επαναπροσδιοριστούμε ως άνθρωποι. Ο Τριαρίδης δεν επιχειρεί απλώς μια ιστορική αποτίμηση του Ολοκαυτώματος, όπως μπορεί να νομίσει αρχικά ο αναγνώστης. Αντιθέτως, με προσεκτικά σχεδιασμένους βηματισμούς και ορθολογική συνέπεια προχωρεί σε μια ριζοσπαστική ερμηνεία της ανθρωπίνης σήψης. Στην προσπάθειά του αυτή τονίζει ότι το Αουσβιτς δεν ήταν μια εξαίρεση, δεν ήταν ένα μεμονωμένο ιστορικό γεγονός που μάτωσε τις σελίδες της Ιστορίας, αλλά μια εκδήλωση της νομοτέλειας στην οποία οδηγεί η συλλογική απάθεια. Οι θύτες δεν είναι ποτέ «οι άλλοι». Οι θύτες ήμασταν εμείς, είμαστε εμείς, θα είμαστε εμείς. Και τα θύματα θα είναι πάντα οι αδύναμοι της εκάστοτε εποχής. Η ποιητική συλλογή είναι χωρισμένη σε τέσσερα μέρη: «Με τους δώδεκα δεμένους Τρώες», «Το τέρας βουλιάζει το κεφάλι του στο μαζιλάρι σου», «Ενα ονειράκι τόσο δα» και «Τα τρένα του ναζισμού». Και στα τέσσερα αυτά μέρη είναι διάχυτη η σφοδρή αγωνία του Τριαρίδη όχι μόνο για το μέλλον της ανθρωπότητας, των προσφύγων που χάνονται στα pushbacks, της αλήθειας για τη Τέμπη και το τραγικό δυστύχημα, των αμπαριών στα ματωμένα καράβια της Πύλου, του Εβρου με τους ψυμμένους φράκτες και των παιδιών αυτού του κόσμου που η ζωή τα στέλνει, αν είναι τυχερά, σε ένα κουτί παπουτσιών για τεκνοθεσία μακριά από την Αιθιοπία, αλλά για το μέλλον της ίδιας της ανθρωπιάς.

500 ΛΕΞΕΙΣ

Με τον

ΓΙΑΝΝΗ ΜΟΣΧΟ

Ο Γιάννης Μόσχος μεγάλωσε στη Γάβριανη Μαγνησίας. Από τις εκδόσεις Τόπος έχουν ήδη εκδοθεί δύο μυθιστορήματά του («Τοκορόρο» - 2019, «Και οι τέσσερις ήταν απάισιοι» - 2021). Συμμετέχει σε συλλογικούς τόμους διηγημάτων. Είναι μέλος της ΕΛΣΑΛ (Ελληνική Λέσχη Συγγραφέων Ασττυνομικής Λογοτεχνίας). Το «Αμνοί και Λέοντες» (Τόπος, 2025) είναι το τρίτο του μυθιστόρημα.

Επιμέλεια: ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας; Το «Στον ίσκιο της πυρκαγιάς» του Ερβέ Λε Κορ (Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου, μετάφραση: Γιάννης Καυκιάς) και την «Απάρνηση» του Αρν Μαραγκόπουλου (εκδόσεις Τόπος).

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου; Μπήκα στον κόσμο της Σβετλάνα Αλεξέβιτς και είδα μια διαφορετική κατάσταση κατά τη μετάβαση από την κομμουνιστική ΕΣΣΔ στη σημερινή καπιταλιστική Ρωσία στο βιβλίο της «Το τέλος του κόκκινου ανθρώπου» από τις εκδόσεις Πατάκη, σε μετάφραση της Αλεξάνδρας Ιωαννίδου.

Βρήκατε ποτέ τον μπελά σας επειδή διαβάσατε ένα βιβλίο; Μετράει το ότι κάποιες φορές, διαβάζοντας, έχασα τη στάση μου στο μετρό και ακολούθησε γκρινια για την αργοπορία μου;

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη. Ιδανική είναι κάθε συνθήκη που μαγικά σου επιτρέπει να βυθιστείς στον κόσμο ενός βιβλίου, χωρίς συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Η ιδανική αναγνωστική συνθήκη για εμένα δεν περιλαμβάνει ησυχία, λίγο φως και ένα ποτό αργά το βράδυ ή ηλιοβασιλέμα και ακροθαλασσιές. Μπορώ να διαβάσω ακόμη κι αν δίπλα μου γίνεται χαλασμός, αρκεί να μπω στο βιβλίο. Η ιδανική συνθήκη είναι εσωτερική κατάσταση και δημιουργείται από τον αναγνώστη.

Υπάρχουν κάποια είδη λογοτεχνίας που προτιμάτε και άλλα που αποφεύγετε; Αποφεύγω τα αισθηματικά βιβλία. Οι προτιμήσεις μου αλλάζουν με τα χρόνια. Μου αρέσουν τα αστυνομικά που εξετάζουν μια κοινωνική συνθήκη ή τον άνθρωπο και τα κινητά του, όχι τόσο τα whodunit (ποιος το έκανε), που επιμένουν στον γρίφο. Τελευταία, διαβάζω πολύ Έλληνες κλασικούς. Με αφορά το «γισατί». Δεν υπάρχει λογοτεχνία χωρίς «γισατί». Όσο καλά κι αν έχει γραφτεί ένα βιβλίο.

Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο; Με συγκινεί όταν αντιλαμβάνομαι ότι κάποιος ήρωας επιλέγει. Δεν είναι εύκολο ούτε σύννηθες, όσο κι αν ακούγεται έτσι. Συνήθως ο/η συγγραφέας/ισσα παίρνει τους χαρακτήρες από το χέρι δεν τους δίνει τη δυνατότητα επιλογής. Τους βάζει με το ζόρι να λειτουργούν με συγκεκριμένο τρόπο παρόλο που «φωνάζουν» ότι είναι φτιαγμένοι αλλιώς. Όταν συμβαίνει το αντίθετο, βρίσκομαι μπροστά σε λογοτεχνικό κείμενο και αυτό με συγκινεί.

Υπάρχει κάποιο αγαπημένο βιβλίο που θα θέλατε να γίνει ταινία; Βέβαια, ο «Αιματοβαμμένος μεσημβρινός» του Κόρμακ Μακάρθι. Νομίζω ότι θα μεταφερθεί στον κινηματογράφο με σκηνοθέτη τον Τζον Χίλκοτ.

Πώς εμπνευστήκατε την ιστορία του βιβλίου σας «Αμνοί και Λέοντες»; Και στα τρία βιβλία μου, παρόλο που φαίνονται τόσο διαφορετικά μεταξύ τους, κυριαρχεί το ίδιο θέμα υπό διαφορετικές σκοπιές: η κατάχρηση εξουσίας. Εδώ εμπνευση αποτέλεσε η κοινωνική ληστεία (κατά τον Χόμςμπουσου), η αντίδραση, δηλαδή, στην κρατική βία και κατάχρηση εξουσίας. Ήταν πολλές οι ενδιαφέρουσες ιστορίες από τους προγόνους μου από τα βουνά που εξυπηρετούσαν τη συνθήκη, είτε με τσελιγκάτα είτε με ληστείες.

Το βιβλίο σας εντάσσεται στην κατηγορία των ληστροικών/αστυνομικών μυθιστορημάτων. Τι σας γοητεύει σε αυτό το είδος; Φυσικά το βιβλίο έχει στοιχεία «ληστροικού» ή γουέστερν, μα περισσότερο το βλέπω σαν ένα ψυχολογικό δράμα. Όπως έχω ξαναπεί, με ενδιαφέρει η ενδοσκοπήση του ανθρώπου και της κοινωνίας σε ακραίες συνθήκες. Όταν το ανοίκειο γίνεται οικείο. Τέτοιες συνθήκες δημιουργούνται στο έγκλημα, στην παραβατικότητα. Εκεί μπορεί κανείς να δει πιο καθαρά το υλικό με το οποίο είναι φτιαγμένος ο άνθρωπος και η κοινωνία. Και το crime fiction το προσφέρει.

Παγιδευμένη στον φορμαλισμό

Η «Αντιγόνη» σε σκηνοθεσία του Ούλριχ Ράσε άνοιξε τα φετινά Επιδαύρια, αφήνοντας ανάμεικτες εντυπώσεις

Της **ΡΕΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ**

Αντιγόνη. Η δυστυχισμένη κόρη και αδελφή του Οιδίποδα. Η πριγκίπισσα που είχε τη δύναμη να απειλήσει την τυραννία του Κρέοντα και να καταστρέψει την ισορροπία της πόλης, να μη δεχθεί να παραμείνει ο αδελφός της ένα «άταφο κουφάρι». Δεν μπορούσε να αποδεχθεί ότι τα βασιλικά διατάγματα έχουν τόσο δύναμη ώστε να παραβιάζουν τους άγραφους νόμους των θεών. Ήξερε το «πρόσταγμα» του Κρέοντα για την απαγόρευση της ταφής του Πολυνεϊκη. Γνώριζε ότι δεν επρόκειτο να γλιτώσει. Τόλμισε, ωστόσο, να αντιπαρατεθεί στους νόμους του βασιλιά, γιατί ούτε ο Δίας ούτε η «δίκη» όριζαν ότι η πόλη είναι «κτῆμα» ενός ανθρώπου.

Για τους αρχαίους Έλληνες, όσο ο άνθρωπος είναι ζωντανός, η προστασία της ελευθερίας του είναι αρμοδιότητα της πόλης. Όταν όμως είναι νεκρός, η διαφύλαξη της αξιοπρέπειάς του αποτελεί ευθύνη του «οίκου». Ο «οίκος» δεν υπάρχει βέβαια έξω από την πόλη. Είναι όμως και πιο ισχυρός από αυτήν; Σε αυτό το σοφόκλειο δίλημμα απαντάει η «Αντιγόνη» ως μία δραματική ύπαρξη που ανικνεύει την τραγική αλήθεια στην πυραμίδα του καταραμένου οίκου των Λαβδακιδών.

Ο Γερμανός σκηνοθέτης Ούλριχ Ράσε αντλώντας την έμπνευσή του μάλλον από την «Αντιγόνη» του Ζαν Ανουΐγ, εστίασε στην ταύτιση του Κρέοντα με την ανάληψη της ευθύνης του, να σώσει την πό-

λη. Χωρίς πειστικές ερμηνευτικές εξηγήσεις, η δραματουργός Αντιγόνη Αγκικιούν αφαίρεσε εντελώς τις ευάλωτες μορφές της Ισμήνης και της Ευρυδίκης, με την ψευδή δέσμευση ότι μετά την αποχώρησή της Κίττυς Παϊταζόγλου ο «χαρακτήρας της Ισμήνης θα αντιμετωπιστεί δραματουργικά από την υπάρχουσα καλλιτεχνική ομάδα». Εξαιρέθηκε επίσης το τρίτο στάσιμο του Ερώτα και συρρικνώθηκε ο ρόλος της Αντιγόνης.

Ψυχρή και ακραία φορμαλιστική η σκηνοθετική αντίληψη του Ράσε, αφαίρεσε κάθε ίχνος τελετουργίας και εργάστηκε απο-

Συρρικνώθηκε ο ομώνυμος ρόλος, αφαιρέθηκαν οι μορφές της Ισμήνης και της Ευρυδίκης, και εξαιρέθηκε το τρίτο στάσιμο του Ερώτα.

κλειστικά στη σύνδεση της σκηνογραφίας με την υποκριτική, δημιουργώντας ένα θέατρο προσεγγισμένο εικαστικά, ανολοκλήρωτο ωστόσο ως προς την επεξεργασία μίας αισθητικής πρότασης ουσίας. Τοποθέτησε τη δράση στην τεράστια περιστρεφόμενη σκηνή δύο ομόκεντρων κύκλων όπου τα πρόσωπα κινούνταν διαρκώς προς την αντίθετη κατεύθυνση. Η μηχανιστική σκηνογραφική προσέγγιση επιβάλλει στα σώματα των ηθοποιών έναν κώδικα αυ-

Η Κόρα Καρβούνη εντυπωσίασε στη μοναδική σκηνή δραματικής έντασης, στη δυναμική αναμέτρηση Αντιγόνης - Κρέοντα.

στηρής πειθαρχίας στην κίνηση και στην εκφραστική τους ευθύτητα. Η σχολαστική προσήλωση στην τυποποίηση ακόμα και της εκφοράς του λόγου, μετατρέπει

τους ηθοποιούς σε τέλεια εργαλεία, που υπηρετούν ουσιαστικά έναν σκηνοθετικό ναρκισσισμό.

Ο Χορός των Θηβαίων, εξαιρετικά δουλεμένος από τον Γιάννικ

Στόμπενερ σαν ένα σύμπλεγμα σωμάτων που κινείται και μιλάει σαν ένα σώμα πολιτών με συγκροτημένους, άρτια οργανωμένους σχηματισμούς και ενωμένο με τον Κρέοντα, αποτελεί το πιο ζωτικό κύτταρο της παράστασης. Χωρίς να θέτει σε λειτουργία κάποια νοήματα, η ομαδική συνεκφώνηση των ρόλων υπηρετεί με συνέπεια τον κώδικα της πειθαρχημένης σύζευξης λόγου και κίνησης.

Τα σωματικά σύνολα εκφρασμένα σε ενιαία σχήματα εκτέλούσαν τη μοντέρνα χορογραφία πλαισιωμένη, ωστόσο, από τη μονότονη μουσική σε τέκνο

Οι ηθοποιοί εκτέλεσαν άριστα τη σκηνοθετική στόχευση, κινούμενοι για 2,5 ώρες στους επάλληλους κύκλους του εντυπωσιακού σκηνικού.

ρυθμό σχεδιασμένη από τον Αλφρεντ Μπρουκς, σε συνδυασμό με την επίσης μονότονη, συλλαβιστή εκφορά του λόγου. Οι ηθοποιοί εκτέλεσαν άριστα τη σκηνοθετική στόχευση, κινούμενοι για δύομισι ώρες στους επάλληλους κύκλους. Η Κόρα Καρβούνη και ο Γιώργος Γάλλος εντυπωσίασαν στη μοναδική σκηνή δραματικής έντασης, στη δυναμική αναμέτρηση Αντιγόνης - Κρέοντα, στον διαξιφισμό ανάμεσα στους δύο ηθικούς πυρήνες της τραγωδίας, σε

μία ιδιαίτερη σκηνή ψυχικής μανίας και οξύτητας του συναισθήματος. Ο Φύλακας του Θάνου Τοκάκη αποκάλυψε ανάγλυφες πτυχές του φόβου και της υποταγής απέναντι στην εξουσία. Ο Αίμονας του Δημήτρη Καπουράνη, παρά τον εγκλωβισμό του σε ένα σώμα που πάσχει από τη συμφορά, συγκινεί με την ερμηνευτική του απλότητα και την εμφανή προσπάθεια να εντοπίσει φωνητικά και κινητικά το μέτρο των εκφραστικών του ορίων. Μοναδική παραφωνία στην ερμηνευτική γραμμή αποτέλεσε ο Τειρεσίας της Φιλαρέτης Κομνηνού. Χωρίς να είναι σαφές για ποιον λόγο η ηθοποιός ακολούθησε την κλασικίζουσα γραμμή του στόμφου και του παρωχημένου παιξίματος της τραγωδίας, η σκηνοθετική επιλογή αυτής της έντονης διαφοροποίησής της από την αισθητική του συνόλου υπονόμωσε και την ίδια τη μορφή του Μάντη που προφητεύει τις φρικτές συνέπειες της ασέβειας, της ύβρεως και της αφροσύνης του Κρέοντα.

Οι φωτισμοί της Ελευθερίας Ντεκώ δημιούργησαν έντονες υπερφυσικές σκιάσεις, προκαλώντας ισχυρά ρήγματα στη στατικότητα της παραστασιακής συνθήκης. Το άνισο σκηνικό εγχείρημα υπονομεύτηκε από την πληθώρα των φορμαλιστικών λύσεων και την αυθαίρετη παρέμβαση στη μυθική ζώνη της σοφοκλείας τραγωδίας.

Η κ. Ρέα Γρηγορίου είναι διδάκτωρ Ιστορίας - Δραματολογίας ΑΠΘ.

YOU LIVE ONCE

YOU SERVE TWICE

MASTERS

TENNIS ACADEMY

HELLENIC BANK

MASTERS

tennis academy

ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΗ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΤΦ

ΓΙΑ ΑΡΙΣΤΗ

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ

ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑΤΟΣ

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΟΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ

ΘΕΣΕΩΝ

Τournament

Recognition

Award

ΟΙ ΕΓΓΡΑΦΕΣ ΓΙΑ ΤΗ

ΝΕΑ ΧΡΟΝΙΑ ΑΡΧΙΣΑΝ

Περισσότερες πληροφορίες στο:

99631669 και 22105929

HELLENIC BANK

LEXUS

perrier

McDonald's

cable.net

Electroline

NICOSIA

ΣΠΟΡ FM

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

ecomm

bx

ΑΘΛΗΤΙΚΑ

ΜΕ ΑΠΟΨΗ

ΣΠΟΡ FM

95.0

ΑΥΤΟ ΑΚΟΥΣ!

ΜΟΥΣΙΚΗ

Του **ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ**

Η Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ υπό τον Μιχάλη Οικονόμου ερμηνεύει στο Ηρώδειο έντεκα έργα ισάριθμων συνθετών από διαφορετικές εποχές.

Κέφι και παλμός στην Ημέρα Μουσικής

Πέτυχε τον σκοπό της η καθιερωμένη συναυλία της Εθνικής Συμφωνικής Ορχήστρας της ΕΡΤ που πραγματοποιήθηκε στις 21 Ιουνίου στο Ηρώδειο με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Μουσικής. Ο μουσικός διευθυντής της ορχήστρας Μιχάλης Οικονόμου πρότεινε ένα πρόγραμμα που στην πράξη αποδείχθηκε πολύ επιτυχέστερο από ό,τι έμοιαζε στο χαρτί: έντεκα σχετικά σύντομα έργα ισάριθμων συνθετών από διαφορετικές χώρες και εποχές δόθηκαν με ελκυστικό τρόπο, χωρίς προσποίηση, με αποτέλεσμα να συνεπάρουν το κοινό. Μόνον ως κέρδος για τη σοβαρή μουσική μπορεί να το θεωρήσει κανείς αυτό.

Οχι, δεν ήταν μια βραδιά με «popular classics», παρότι έτσι έμοιαζε εκ πρώτης όψεως. Που και αυτό, για τη συγκεκριμένη

νισμό προκειμένου να ακουστεί με ευκρίνεια. Η ορχήστρα ανταποκρίθηκε συνολικά με εντυπωσιακή επιτυχία, αν παραβλέψει κανείς κάποιες σύντομες στιγμές τονικής αβεβαιότητας στα πρώτα βιολιά. Στο «Αντάτζιο» από τον «Σπάρτακο» ο ομποϊστας Σπύρος Κοντός παρουσίασε με μεγάλο λυρισμό το μουσικό θέμα, που στη συνέχεια περνάει με σαρωτικό τρόπο σε ολόκληρη την ορχήστρα. Κι ενώ όλα πήγαιναν καλά, ο περίφημος «Μολδάβας» φάνηκε να μην κυλάει τόσο ομαλά ή τουλάχιστον τόσο ανεμπόδιστα όσο ρέει ο ομώνυμος ποταμός από τον οποίο τον εμπνεύστηκε ο Τσέκος συνθέτης Μπεντρίχ Σμέτανα. Οι καλές επιδόσεις των ξυλινών πνευστών και ειδικά των φλάουτων (Μελίνα Μακρή, Νίκος Δημητράτος) προσμετρώντας τα θετικά.

Εργα με χορωδία

Ακολούθησαν τρία έργα στα οποία συμμετείχαν οι χορωδίες της ΕΡΤ (μουσική διδασκαλία: Μιχάλης Παπαπέτρου) και του Δήμου Αθηναίων (μουσική διδασκαλία: Σταύρος Μπερής). Αρχικά ακούστηκε το μοτέτο «Χαιρε, αληθινό σώμα» («Ave, verum corpus»), που ο Μότσαρτ συνέθεσε κατά την τελευταία χρονιά της σύντομης ζωής του. Δόθηκε με ταιριαστά υποβλητικό ύφος, αλλά επίσης με επισημότητα δίχως στόμφο. Τον στόμφο σε όλο του το προβλεπόμενο μεγαλείο φύλαξε ο Οικονόμου για το πρώτο από τα πέντε εμβατήρια της συλλογής «Επίσημα και εντυπωσιακά» —«Pomp and circumstance»— του Εντουαρντ Ελγκαρ, που ολοκλήρωσε με επιβλητικό τρόπο το πρώτο μέρος της βραδιάς. Ανάμεσα στα δύο ακούστηκε το προαναφερθέν χορωδιακό από τον «Τροβαδούρο».

Μετά το διάλειμμα τη σκηνάλη πήρε η επιβλητική, μελωδικά νοσταλγική, ίσως και κάπως πένθιμη διάθεση μουσική του Βάγκνερ. Το κλίμα αποφόρτισε το έργο του Ανταμς, που δόθηκε με νεύρο και ακρίβεια. Ακολούθησαν δύο μέρη από τη «Δωδεκανησιακή σουίτα» του Γιάννη Κωνσταντινίδη, που συνιστούσαν την ελληνική συμβολή στο μουσικό πανόραμα της βραδιάς. Το «Μπολερό» δίνει σε αρκετά όργανα την ευκαιρία να ξεχωρίσουν, ανάμεσά τους και στα διαφορετικά σαξόφωνα που έπαιξε πολύ καλά ο Γκούιντο ντε Φλάβις, ενώ η τρομπέτα του Σπύρου Αρκούδη συνέβαλε στο κέφι του κουβανομεξικανικού χορού με τον οποίο ολοκληρώθηκε η βραδιά.

Ο Μιχάλης Οικονόμου και η Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ παρουσίασαν ένα καλά σχεδιασμένο πρόγραμμα.

επέτειο και τον συγκεκριμένο χώρο, δεν θα ήταν διόλου κακό. Ναι, το πρόγραμμα περιελάμβανε έργα δημοφιλή, όπως το «Αντάτζιο» του Σπάρτακου και της Φρυγίας από το μπαλέτο «Σπάρτακος» του Χατσατουριάν —άλλοτε μεγάλο «χιτάκι» του Φεστιβάλ Αθηνών—, ή το «Χορωδιακό των Τσιγγάνων» από τον «Τροβαδούρο» του Βέρντι και το «Μπολερό» του Ραβέλ. Εξίσου, όμως, ακούστηκαν η εισαγωγή από την όπερα «Ριέντσι» του Ρίχαρντ Βάγκνερ, όπως και η μινιμαλιστική «φανφάρα για ορχήστρα» με τίτλο «Σύντομη βόλτα σε γρήγορο μπάνημα» του Αμερικανού συνθέτη Τζον Ανταμς, η οποία μάλιστα λειτούργησε εξαιρετικά ως αντίστιξη αμέσως μετά τον Βάγκνερ. Με ανάλογο τρόπο λειτούργησε επίσης μετά το «Μπολερό» ο περίφημος, κεφάτος, χαλαρός «Χορός» αρ. 2 του Μεξικανού Αρτούρο Μάρκες, που σχετικά πρόσφατα έγινε παγκόσμια γνωστός χάρη στον Γκουστάβο Ντουταμέλ και στην ορχήστρα νέων «Σιμόν Μπολιβάρ» της Βενεζουέλας.

Η βραδιά ξεκίνησε δυναμικά με την κεφάτη εισαγωγή στην όπερα «Ρουσλάνος και Λιουντιμίλα» του Μιχαήλ Γκλίνκα. Πρόκειται για σελίδα ιδιαίτερα απαιτητική για τα έγχορδα, αφού προϋποθέτει πολύ καλό συντονισμό

«Η αλήθεια είναι ότι πέθαινα να παίξω στην ταινία. Και έπειτα γνώρισα τον Μοθ, κάτι πραγματικά τρομερό, επειδή είναι ο πιο αγαπητός, φιλικός άνθρωπος που έχω συναντήσει ποτέ», λέει ο Τζέισον Αϊζακς στην «Κ».

Εύχονται να μην τους είχε συμβεί ποτέ και θα ήθελαν ένα ζεστό κρεβάτι και μια στέγη πάνω από τα κεφάλια τους, παρ' όλα αυτά η επαφή με τη φύση και η συνειδητοποίηση ότι μπορούν να ξεπεράσουν τις κακουχίες, ήταν μια σπουδαία αφύπνιση.

CINEMA

Συνέντευξη στον **ΑΙΜΙΛΙΟ ΧΑΡΜΠΗ**

Η Τζίλιαν Αντερσον και ο Τζέισον Αϊζακς είναι το ζευγάρι που έχει χάσει τα πάντα, στο «Μονοπάτι του αλατιού», και διασχίζει τις νοτιοδυτικές βρετανικές ακτές για να βάλει στην άκρη το πλήγμα και να σκεφθεί το μέλλον.

Τζέισον Αϊζακς, *ηθοποιός*

Το μόνο που απέμεινε είναι η πεζοπορία

Οι προκλήσεις όταν υποδύεσαι έναν πραγματικό χαρακτήρα

Ενα μεσήλικο ζευγάρι, φορτωμένο σακίδια και εξοπλισμό κατασκήνωσης, διασχίζει τις νοτιοδυτικές βρετανικές ακτές. Εκείνος κουτσαίνει, εκείνη τον βοηθά όσο μπορεί. Δεν κάνουν διακοπές, έχουν χάσει το σπίτι τους και η πεζοπορία είναι το μόνο που τους έχει απομείνει — ένας τρόπος να βάλουν στην άκρη για λίγο το συντριπτικό πλήγμα και να σκεφτούν το μέλλον. Το «Μονοπάτι του αλατιού», που κυκλοφορεί εδώ και μερικές ημέρες στα σινεμά από την TFG, έχει για πρωταγωνιστές την Τζίλιαν Αντερσον και τον Τζέισον Αϊζακς, δύο επιφανείς Βρετανούς ηθοποιούς, οι οποίοι εδώ γίνονται ζευγάρι σε μια αληθινή ιστορία που μεταφέρεται στην οθόνη από το ομώνυμο βιβλίο της Ρέινορ Γουίν (εκδ. Κλειδάριθμος).

«Πολλές ιστορίες περιστρέφονται γύρω από αρνητικές ανθρώπινες συμπεριφορές ή γύρω από τους φόβους μας. Αυτά είναι διαφορετικά. Ενώ μιλάει για τον φόβο της οικονομικής ανασφάλειας και σίγουρα της έλλειψης στέγης, πρόκειται για μια θετική ιστορία. Μια υπέροχη ιστορία αγάπης. Επίσης υπάρχει το θαύμα της ασθένειας του Μοθ' αρχικά ο τρόμος και έπειτα το θαύμα που συμβαίνει στη διάρκεια της πεζοπορίας τους. Και ακόμη, το πώς βρήκαν τους εαυτούς τους και όσα μετρούν πραγματικά στη ζωή», σημειώνει ο Τζέισον Αϊζακς σχετικά με εκείνα που καθιστούν τη συγκεκριμένη αφήγηση ξεχωριστή.

630 μίλια

Ο ίδιος γνώρισε τον πραγματικό Μοθ Γουίν, ο οποίος κατάφερε να κάνει το ταξίδι των 630 μιλίων μαζί με τη σύζυγό του, μία μόλις εβδομάδα αφού είχε διαγνωστεί με CBD, μια σπάνια μορφή άνοιας, που επηρεάζει επίσης τις κινητικές ικανότητες. «Η αλήθεια είναι ότι πέθαινα να παίξω στην ταινία. Και έπειτα γνώρισα τον Μοθ, κάτι πραγματικά τρομερό, επειδή είναι ο πιο αγαπητός, φιλικός άνθρωπος που έχω συναντήσει ποτέ. Ξαν ένας ωραίος, ψηλόληγνος Άγιος Βασίλης. Παρ' όλα αυτά, όταν του έκανα ερωτήσεις σχετικά με τα πιο ευαίσθητα

πράγματα που θα μπορούσε κάποιος να μιλήσει, απάντησε χωρίς δισταγμό για όσα ένιωσε, την κατάθλιψη που πέρασε και την αναξιοπρέπεια που του επιβλήθηκε. Όλα αυτά τα έλεγε με χιούμορ, σε σημείο που έπιασα τον εαυτό μου να γελάει και ντράπηκα, όμως εκείνος ήθελε απλώς να με κάνει να νιώσω άνετα».

Η χηρεία

Πώς ήταν όμως η συνεργασία με την Τζίλιαν Αντερσον; «Γνωρίζοντας ότι θα είσαι βασικά μόνον εσύ και αυτό το άλλο άτομο, ξέρεις ότι αν δεν βρεις τρόπο να ταίριαξεις και να δώσεις δύναμη ο ένας στον άλλο, το φιλμ δεν πρόκειται να δουλέψει. Η αλήθεια είναι ότι δεν θα μπορούσαμε να είμαστε περισσότερο... διαφορετικοί. Όμως έτσι είναι και ο Μοθ με τη Ρέι. Εκείνος είναι πολύ εξωστρεφής, κοινωνικός. Λέει υπερβολικά πολλά σε πολλούς, κάτι που ενοχλεί τρομερά τη Ρέι. Εμένα μου αρέσει να έρχομαι το πρωί για μαλιά και μακιγιάζ και να βάζω δυνατή μουσική, να τραγουδώ και να συζητώ με όλους. Η Τζίλιαν, από την άλλη, προτιμά να κάθεται ήσυχα στο σκοτάδι. Εχουμε όμως και πολλά κοινά. Βασικά νομίζω ότι ερωτευτήκαμε ελαφρώς τα άτομα που υποδύμαστε και ξέραμε πόσο πολύ εκείνοι αγαπούσαν. Οπότε μας βγήκε εύκολα αυτή η τεχνητή εγγύτητα που είναι απαραίτητη όταν υποδύεσαι ανθρώπους, οι οποίοι είναι ζευγάρι», απαντά ο Αϊζακς.

Ο ίδιος πάντως δεν συμμερίζεται την άποψη πως οι δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι αληθινοί πρωταγωνιστές ήταν ευεργετικές για τις μετέπειτα ζωές τους. «Αυτό που συνέβη ήταν ότι ένα πολύ αγαπημένο ζευγάρι κουβαλούσε διάφορες βουβές δυσάρεσκειες, έπειτα από τόσες δεκαετίες, οι οποίες μέσα από τις συγκεκριμένες συνθήκες ήρθαν στην επιφάνεια. Ακούω συχνά μια ανοησία ότι δήθεν συνειδητοποιήσαν ότι ήταν καλύτερα δίχως τα αγαθά που έχασαν' δεν ήταν καλύτερα. Εύχονται να μην τους είχε συμβεί ποτέ και θα ήθελαν ένα ζεστό κρεβάτι και μια στέγη πάνω από τα κεφάλια τους, παρ' όλα αυτά

η επαφή με τη φύση και η συνειδητοποίηση ότι μπορούν να ξεπεράσουν τις κακουχίες, ήταν μια σπουδαία αφύπνιση για αυτούς».

Εκτός των άλλων, ο Αϊζακς είχε μπροστά του και την πρόκληση να ερμηνεύσει με ακρίβεια ένα χαρακτήρα που, σωματικά, διαρκώς υποφέρει. «Μίλησα με γιατρούς στο πλαίσιο της έρευνας για τον χαρακτήρα, ωστόσο οι ίδιοι ο Μοθ και η Ρέι ήταν αρκετά αναλυτικοί πάνω στην ασθένεια. Αλλάστε, πλέον αφιερώνουν πολύ χρόνο στη συγκέντρωση χρημάτων, προσοχής και έρευνας για τη θεραπεία του CBD. Επιπλέον σε κάθε άνθρωπο έχει διαφορετικό αντίκτυπο. Οπότε χρειαζόμουν βασικά τη δική του οπτική, τι άλλαξε, πότε και πώς ένιωσε ο ίδιος. Μου εξομολογήθηκε ότι σκέφτηκε πολλές φορές να τα παρατήσει στη διαδρομή, κάτι που δεν είπε ποτέ στη Ρέι. Ακόμη ότι αισθάνθηκε ανήμπορος, αφού η γυναίκα του έπρεπε να κάνει τα πάντα: να στήνει τη σκηνή, να φορτώνει τους σάκους, να φτιάχνει τσάι, ακόμη και να του φοράει τα ρούχα. Και στο μεταξύ εκείνος να δείχνει χαρούμενος, παρόλο που η καρδιά του είχε ραγίσει. Εμείς οι ηθοποιοί ζούμε για αυτά τα επίπεδα ερμηνείας».

Στη θέση τους

Όσο για το αν βάζει ποτέ τον εαυτό του στη θέση των ηρώων, είναι μάλλον διστακτικός: «Δεν φτάνω τόσο μακριά. Ίσως κατά την περίοδο της COVID, επειδή δεν ξέραμε αν θα τελειώσει ή αν θα τελειώσει με όσους νεκρούς τελείωσε η ισπανική γρίπη. Δεν ξέραμε αν ο νόμος και η τάξη θα καταλυθούν. Δεν ξέραμε αν το φαγητό θα συνεχίσει να παραδίδεται. Οπότε υπήρχε μια ρεαλιστική πιθανότητα η κοινωνία να διασπαστεί και να διαλυθεί, και ποιος ξέρει τι δυστοπία θα ακολουθούσε. Κάποιες φορές σκέφτηκα ότι η αξία των χρημάτων θα εξανεμιστεί και οι όποιες οικονομίες έχω δεν θα σημαίνουν τίποτα. Οτι δηλαδή η καταστροφή έρχεται για όλους μας κι εγώ δεν έχω καθόλου δεξιότητες: δεν μπορώ να μαζέψω νερό βροχής ή να καλλιεργήσω λαχανικά...».

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Το πρότζεκτ «Ιερές Μελωδίες της Κύπρου» θα φιλοξενήσει το Πολιτιστικό Κέντρο Πανεπιστημίου Κύπρου «Μιχάλης Πιερής», στο πλαίσιο του 28ου Πολιτιστικού Φεστιβάλ του Πανεπιστημίου Κύπρου, υπό τη διεύθυνση του διεθνούς φήμης δεξιότέχνη του νέι και πρεσβευτή της UNESCO για την τέχνη Kudsi Erguner. Πρόκειται για μία ιδιαίτερη συνaulία, η οποία γεννήθηκε μέσα από τη βαθύτατη ανάγκη έκφρασης του κοινού πλούτου των μουσικών στοιχείων που προκύπτουν από τη συνύπαρξη της βυζαντινής και της σουφιστικής μουσικής παράδοσης, οι οποίες θεωρούνται αναπόσπαστο μέρος του μουσικού τοπίου της Κύπρου. Στη συνaulία, μαζί με τον Kudsi Erguner, συμπράττουν οι μουσικοί Γιάννης Κουτής, στο ούτι και τη φωνή, ο οποίος έκανε και τη σχετική έρευνα, και ο Νίκος Ανδρίκος στη λάφτα και τη φωνή. Για τις «Ιερές Μελωδίες της Κύπρου» μιλάει στην «Κ» ο Γιάννης Κουτής, ο οποίος αναφέρει πως παρουσιαστεί ένα ρεπερτόριο κινούμενο σε κάποιες από τις κλασικές αλλά και ανέκδοτες συνθέσεις που αντιπροσωπεύουν μερικώς την απεραντοσύνη της βυζαντινής και σουφιστικής μουσικής παράδοσης και επισημαίνει πως πρόκειται για έναν διάλογο μεταξύ των δύο, «με σχεδόν ταυτόσημο μουσικό παρονομαστή, στον οποίο η μόνη αλληλοδιαδοχή που προκύπτει αφορά ουσιαστικά το στοιχείο της διαφορετικής γλώσσας». Ο κ. Κουτής λέει επίσης πως

«**Η κοινή μας ανάγκη έκφρασης βαθύτερων συναισθημάτων μέσα από τη γλώσσα της τροπικής μουσικής της Ανατολής είναι μέρος της ιδιουσγκρασίας μας και αδιαμφισβήτητα της πολιτισμικής μας κουλτούρας**».

η ευτυχής σύμπτωση της τοποθεσίας του Αρχοντικού της Αξιοθέας συχνά στις κουβέντες μας να μου εκφράζει την ένθερμη επιθυμία του μια μέρα να καταφέρουμε να κάνουμε μία παρουσίαση στην Κύπρο, με την εν λόγω θεματολογία. Μετά από αρκετές μας συναυλίες σε διάφορα σημεία του κόσμου, θα έχουμε λοιπόν τη χαρά στις 9 Ιουλίου να πραγματοποιήσουμε αυτή μας την επιθυμία στον πανέμορφο χώρο του Αρχοντικού Αξιοθέας, στο πλαίσιο του 28ου Πολιτιστικού Φεστιβάλ του Πανεπιστημίου Κύπρου. Μαζί με τον εξαίρετο Νίκο Ανδρίκο στη λάφτα και τη φωνή, θα παρουσιάσει ένα ρεπερτόριο κινούμενο σε κάποιες από τις κλασικές αλλά και ανέκδοτες συνθέσεις που αντιπροσωπεύουν μερικώς την απεραντοσύνη της βυζαντινής και σουφιστικής μουσικής παράδοσης. Πρόκειται για έναν διάλογο μεταξύ των δύο, με σχεδόν ταυτόσημο μουσικό παρονομαστή, στον οποίο η μόνη αλλη-

–**Ιερές Μελωδίες της Κύπρου... τι θα ακούσουμε στην πολύ ενδιαφέρουσα σύμπραξη σου με τον Kudsi Erguner και τον Νίκο Ανδρίκο;**

–Η ιδέα αυτή, η συνύπαρξη δηλαδή της βυζαντινής και της σουφί μουσικής με την Κύπρο ως κοινό έδαφος έμπνευσης και συνάντησης γεννήθηκε αρκετά χρόνια πριν. Πρωτογνώρισα τον Kudsi Erguner, όταν μετακόμισα στην Ολλανδία το 2014 για τις ανάγκες των μεταπτυχιακών μου σπουδών στο Κονσερβατόριο του Ρότερνταμ. Από τις πρώτες μας κιόλας συναντήσεις ξεκίνησε να ανθίζει μία ιδιαίτερη σχέση, βασισμένη στη βαθιά μας αγάπη και το γνήσιο ενθουσιασμό για

την πλούσια και πολυδιάστατη μουσική της Ανατολής. Θυμάμαι συχνά στις κουβέντες μας να μου εκφράζει την ένθερμη επιθυμία του μια μέρα να καταφέρουμε να κάνουμε μία παρουσίαση στην Κύπρο, με την εν λόγω θεματολογία. Μετά από αρκετές μας συναυλίες σε διάφορα σημεία του κόσμου, θα έχουμε λοιπόν τη χαρά στις 9 Ιουλίου να πραγματοποιήσουμε αυτή μας την επιθυμία στον πανέμορφο χώρο του Αρχοντικού Αξιοθέας, στο πλαίσιο του 28ου Πολιτιστικού Φεστιβάλ του Πανεπιστημίου Κύπρου. Μαζί με τον εξαίρετο Νίκο Ανδρίκο στη λάφτα και τη φωνή, θα παρουσιάσει ένα ρεπερτόριο κινούμενο σε κάποιες από τις κλασικές αλλά και ανέκδοτες συνθέσεις που αντιπροσωπεύουν μερικώς την απεραντοσύνη της βυζαντινής και σουφιστικής μουσικής παράδοσης. Πρόκειται για έναν διάλογο μεταξύ των δύο, με σχεδόν ταυτόσημο μουσικό παρονομαστή, στον οποίο η μόνη αλλη-

λοδιαδοχή που προκύπτει αφορά ουσιαστικά το στοιχείο της διαφορετικής γλώσσας.

–**Πώς τεκμηριώνεται η συνύπαρξη της βυζαντινής και της σουφιστικής μουσικής παράδοσης στην Κύπρο;**

–Έχουμε εικόνα αναρίθμητων συνθέσεων, οι οποίες θεωρούνται ως η «ραχοκοκαλιά» της βυζαντινής λατρευτικής μουσικής, ενώ τέτοιες «ομόφωνες εκτίμησεις» συνθέσεις μετρούμε ακόμα και από την εποχή του σπουδαίου Ιωάννη Κουκουζέλη (13ος – 14ος αιώνας), ο οποίος θεωρείται ένας από τους ακρογωνιαίους λίθους της βυζαντινής μουσικής παράδοσης. Από την άλλη μεριά υπάρχει ένα δείγμα πρωτότυπου μελωδικά συνθετικού δυναμικού στη βυζαντινή μουσική ιστορία της Κύπρου, όπως λόγου χάρη η περίπτωση του Ιερώνυμου Τραγουδιστή του Κύπριου (16ος αιώνας), μιας λόγιας προσωπικότητας τόσο με θεωρητικό όσο και με συνθετι-

κό έργο σε βυζαντινή αλλά και δυτική μουσική. Το δεδομένο είναι η ανά τους αιώνες διατήρηση της απόδοσης των «κλασικών» ύμνων στις ορθόδοξες εκκλησίες του νησιού μέχρι και τις μέρες μας. Αντιστοίχως τόσο στον ιστορικό Τεκέ (1593) των Μεβλεβί Δερβισήδων (του κυριότερου τάγματος Σούφι) στην κατεχόμενη Λευκωσία αλλά και σε άλλα σημεία του νησιού όπως το Χαλά Σουλτάν Τεκέ στη Λάρνακα, το τρίτο πιο σημαντικό σημείο για τον μουσουλμανικό κόσμο μετά τη Μέκκα και τη Μεδίνα, η μουσική παράδοση των μουσικιστών Σούφι εκτελείτο για τις λατρευτικές τους ανάγκες κινούμενο πάνω σε ένα φάσμα «κλασικών» πάλι συνθέσεων. Το γεγονός αυτό υποδηλώνει ουσιαστικά τη σημαντικότητα της ανατολικότροπης μουσικής στο πνευματικό σύμπαν των δύο κόσμων, μιας μουσικής σχεδόν ταυτόσημης όσον αφορά τη θεωρητική υπόσταση με διαφορές όμως ως προς το πλαίσιο απόδοσής της.

–**Αυτή η μουσική παράδοση σήμερα πόσο επιβιώνει;**

–Θεωρώ πως τόσο η βυζαντινή αλλά και η σουφιστική μουσική παράδοση και κατ’ επέκταση η λεγόμενη οθωμανική μουσική έχουν αιώνες τώρα αποδείξει τη διαχρονικότητά τους, όντας παράλληλα αποκομμένες από την όποια συνθήκη «μουσειοποίησης». Αυτό διαπιστώνεται και με το γεγονός ότι ακόμα διατηρείται ένα συνεχές ενδιαφέρον για δημιουργία πρωτότυπου συνθετικού υλικού, βασισμένο στα προγενέστερα υφολογικά βήματα αλλά εμπλουτισμένο ή καλύτερα αποδιδόμενο μέσα από τα φίλτρα των καιρών μας. Πέραν αυτού η βυζαντινή εκκλησιαστική μουσική συνεχίζει να είναι αναπόσπαστο και βασικότατο μέρος της θρησκευτικής λατρείας ενώ από την άλλη εξακολουθούν ακόμα να υπάρχουν σε όλο τον κόσμο Σουφιστικές Αδελφότητες, οι οποίες εξακολουθούν να καλλιεργούν το πνεύμα και την ψυχή τους, να εκφράζονται μέσα από την εν λόγω μουσική παράδοση.

–**Μακάμ και Οκτώηχος... είναι λέτε μια κοινή μουσική γλώσσα, επειδή εκφράζουν βαθύτερα συναισθήματα ή έχουν κοινή απόλυτη καταγωγή, ή και τα δύο;**

–Η κοινή μας ανάγκη έκφρασης βαθύτερων συναισθημάτων μέσα από τη γλώσσα της τροπικής μουσικής της Ανατολής είναι μέρος της ιδιουσγκρασίας μας και αδιαμφισβήτητα της πολιτισμικής μας κουλτούρας. Ο κόσμος της βυζαντινής μουσικής και του συστήματος της Οκτώηχου, πάνω στο οποίο βασίζεται, σε αντιστοιχία με εκείνον του συστήματος των Μακάμ που συναντάται στη σουφιστική και οθωμανική μουσική παρά-

Η ιδιομορφία του χαρακτήρα και του ήχου αυτών των παραδόσεων έχουν την ικανότητα να κεντρίζουν το ενδιαφέρον του ακροατή από όποια γωνιά του κόσμου και αν προέρχεται.

δοση είναι ισχυρά αλληλένδετοι, τόσο εθνομουσικολογικά όσο και πρακτικά. Ουσιαστικά οι βασικότερες πηγές αυτού που θεωρείται ως τροπική μουσική της Ανατολικής Μεσογείου δεν είναι άλλες από τις ήδη ανεπτυγμένες προ Οθωμανικής Αυτοκρατορίας μουσικές παραδόσεις της βυζαντινής, αραβικής και περσικής μουσικής. Αναλόγως του πλαισίου, θρησκευτικού, κοινωνικού, γεωγραφικού κτλ. μέσα στο οποίο ευδοκίμωσε η κάθε μορφή χαρακτήριζε και η ανάλογη πορεία της μέσα στους αιώνες, διατηρώντας όμως σε τεράστιο βαθμό τον πρωτόλειο ομοιογενή πυρήνα της.

Πληροφορίες: «Ιερές Μελωδίες της Κύπρου», Kudsi Erguner, καλλιτεχνικός διευθυντής, νέι, Γιάννης Κουτής, έρευνα, ούτι, φωνή, Νίκος Ανδρίκος, λάφτα, φωνή. 9 Ιουλίου, ώρα 8:30 μ.μ. Πολιτιστικό Κέντρο Πανεπιστημίου Κύπρου «Μιχάλης Πιερής», Αρχοντικό Αξιοθέας, Αξιοθέας 7, Λευκωσία.

Αξιοθέα: Σημείο καλλιτεχνικού διαλόγου

–**Πρόσφατα βρέθηκε και στη Βενετία, με τον Kudsi Erguner... η Δύση πόσο κοντά είναι στις ιερές μελωδίες της Ανατολής;**

–Πρόσφατα είχαμε την ευκαιρία να παρουσιάσουμε σε έναν μοναδικό χώρο στο San Giorgio Maggiore της Βενετίας την ίδια θεματολογία αλλά σε αυτή την περίπτωση αποδιδόμενη από μία 10μελή βυζαντινή χορωδία από εξαιρετικούς Κύπριους ψάλτες και μία 10μελή χορωδία Σούφι τραγουδιστών, χορωδίες οι οποίες δημιουργήθηκαν αποκλειστικά γι’ αυτό τον σκοπό. Εκτός από τον Kudsi Erguner είχαμε τη χαρά να έχουμε μαζί μας τον Ευγένιο Βούλγαρη και τον Reza Mirjalali, δύο μουσικούς τους οποίους εκτι-

μώ βαθύτατα. Αξίζει να σημειωθεί πως αυτή η συνaulία έγινε πραγματικότητα χάρη στην οικονομική υποστήριξη του Leventis Foundation και του Fondazione Giorgio Cini. Τέτοιου είδους θεματολογίες αγκαλιάζονται ένθερμα από τον κόσμο της Δύσης μιας και η ιδιομορφία του χαρακτήρα και του ήχου αυτών των παραδόσεων έχουν την ικανότητα να κεντρίζουν το ενδιαφέρον του ακροατή από όποια γωνιά του κόσμου και αν προέρχεται. Δεν είναι άλλωστε σύμπτωση η επιβίωση και συνεχής άνθηση των μουσικών αυτών παραδόσεων καθώς και η εξαπλώσή τους πλέον σε όλο τον κόσμο.

–**Παίζετε στην Αξιοθέα... λίγα**

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΗΣ: Θεωρώ πως τόσο η βυζαντινή αλλά και η σουφιστική μουσική παράδοση και κατ’ επέκταση η λεγόμενη οθωμανική μουσική έχουν αιώνες τώρα αποδείξει τη διαχρονικότητά τους, όντας παράλληλα αποκομμένες από την όποια συνθήκη «μουσειοποίησης», λέει ο μουσικός Γιάννης Κουτής.

μόνο μέτρα μακριά από τον τεκέ των Μεβλεβήδων της Λευκωσίας... λίγο πιο πέρα οι ορθόδοξοι ναοί του Αγίου Κασσιανού και άλλων, και κάπου στο μέσο και ο καθεδρικός των Λατίνων, η Αγία Σοφία... Πώς το προσλαμβάνεις ως συνθήκη;

–Θα μπορούσα να πω πως ο χώρος της Αξιοθέας ποτιστηκε χρόνια τώρα με πρωτεργάτη τον αείμνηστο Μιχάλη Πιερή, και εξακολουθεί να ποτίζεται με μια θάλασσα από πλειάδα μουσικών κουλтурών του κόσμου, γεγονός που τον καθιστά ως ένα ιδιαίτερης σημασίας σημείο διασταύρωσης, συνάντησης και καλλιτεχνικού διαλόγου. Από την άλλη η ευτυχής σύμπτωση

της τοποθεσίας του θεωρώ πως έρχεται ως εκ του φυσικού να επισφραγίσει τρόπον τινά την «πολυ-εθνική» πολιτισμική υπόσταση της Κύπρου και σε αυτή την περίπτωση της Λευκωσίας. Είναι μία συνθήκη η οποία μας δημιουργεί ανάταση πνεύματος και ιδιαίτερη έμπνευση καθιστώντας μας τυχερούς του να είμαστε μέρος αυτής της μουσικής παρουσίας, σε αυτόν τον μοναδικό χώρο. Μίας παρουσίας που θεμέλιο σκοπό έχει την ανάδειξη των πολυάριθμων κοινών χαρακτηριστικών που συνδέουν τις κοινότητες παραδόσεις της βυζαντινής και σουφί μουσικής στο πλαίσιο των «Ιερών Μελωδίων της Κύπρου».

PRESENTS

SUMMER TOUR

6 ΙΟΥΛΙΟΥ ΛΑΡΝΑΚΑ / 13 ΙΟΥΛΙΟΥ ΠΡΩΤΑΡΑΣ / 27 ΙΟΥΛΙΟΥ ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ
3 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΛΕΜΕΣΟΣ / 10 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΠΑΦΟΣ

SUPPORTED BY

Jeep

AUTOMASTERS

SPONSORED BY

